

Jaarstukken 2017

Gemeente Heeze-Leende

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord	3
Jaarverslag	7
Deel 1 Programmaverantwoording	8
Programma 1: Fundament	9
Programma 2: Opgroeien	22
Programma 3: Meedoen	32
Programma 4: Wonen	53
Programma 5: Werken	61
Programma 6: Duurzaamheid	70
Programma 7: Financiën	77
Deel 2 Paragrafen.....	84
Paragraaf A. Weerstandsvermogen en risicobeheersing	85
Paragraaf B. Onderhoud kapitaalgoederen	93
Paragraaf C. Financiering	97
Paragraaf D. Bedrijfsvoering	99
Paragraaf E. Verbonden partijen	102
Paragraaf F. Grondbeleid	112
Paragraaf G. Overzicht lokale lasten	117
Jaarrekening	123
Deel 3 Balans	124
Deel 4 Overzicht van baten en lasten.....	126
Deel 5 Toelichting	128
Toelichting op de balans	129
Toelichting overzicht van baten en lasten in de jaarrekening	137
Toelichting overige	163
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	171
Bijlagen	175
1. Begrippenlijst	176
2. Overzicht gerealiseerde baten en lasten per taakveld	179
3. Overzicht reserves en voorzieningen	180
4. Staat van opgenomen langlopende geldleningen	181
5. Staat van kapitaalverstrekkingen	182
6. Staat van gewaarborgde geldleningen en gegarandeerde faciliteiten	183
7. SiSa verantwoordingsinformatie.....	184

Voorwoord

Aanbieding

Met veel genoegen bieden wij u de jaarstukken over 2017 aan. De jaarstukken 2017 vormen het sluitstuk van de planning & control cyclus. In de programmabegroting 2017 hebt u aangegeven wat u in 2017 wilt bereiken, wat we daarvoor gaan doen en wat het gaat kosten. In de bestuursrapportages 2017 hebben we u geïnformeerd of we op de goede weg zijn of er wellicht afwijkingen zijn te verwachten. Bij deze afwijkingen zijn verklaringen en analyses gegeven. Naar aanleiding van de bestuursrapportages 2017 is de begroting op een aantal posten bijgesteld. Het algemene uitgangspunt is immers dat afwijkingen binnen programma's moet worden opgelost. De jaarstukken 2017 geven de eindverantwoording weer over het begrotingsjaar 2017.

Resultaat

We sluiten 2017 af met een positief resultaat van afgerond € 0,5 miljoen. Onderstaand een overzicht van de afwijkingen per programma.

Programma's (bedragen x € 1.000)	Lasten			Baten			Saldo ruimte
	Begroot	Werkelijk	Ruimte	Begroot	Werkelijk	Ruimte	
1. Fundament	2.702	2.838	-136	360	518	158	22
2. Opgroeien	3.949	4.192	-243	231	246	15	-228
3. Meedoen	6.772	5.349	1.423	285	307	22	1.445
4. Wonen	3.886	4.114	-228	1.849	2.000	151	-77
5. Werken	6.142	5.788	354	3.071	2.725	-346	8
6. Duurzaamheid	3.017	2.987	30	3.349	3.409	60	90
7. Financiën	8.129	5.561	2.568	23.373	21.444	-1.929	639
Subtotalen	34.597	30.829	3.768	32.518	30.649	-1.869	1.899
Mutaties in reserves	800	1.215	-415	2.914	1.917	-997	-1.412
Totalen	35.397	32.044	3.353	35.432	32.566	-2.866	487

Bedragen x € 1.000	Begroot	Werkelijk	Ruimte
Lasten	34.597	30.829	3.768
Baten	32.518	30.649	-1.869
Saldo baten en lasten	-2.079	-180	1.899
Mutaties in reserves	2.114	702	-1.412
Resultaat	35	522	487

De belangrijkste verschillen tussen het begroot en het werkelijk resultaat bestaan uit:

Vershil werkelijk t.o.v. geprognosticeerd resultaat	487 V
<u>Algemeen</u>	
afschrijving voorgenomen investeringen	130 V
algemene uitkering	152 V
personeel & inhuur	60 V
div. overige posten	116 V
<u>Sociaal domein</u>	
resultaat jeugd	572 N
resultaat w mo	380 V
resultaat middelen statushouders	221 V

Algemeen

De afschrijvingslasten zijn eenmalig een voordeel. In 2017 is de financiële verordening gewijzigd vastgesteld. In de verordening is, in tegenstelling tot eerdere gedragslijn, vastgesteld om de afschrijving op de investering te starten in het jaar na ingebruikname/aankoop. Samen met enkele niet uitgevoerde investeringen (brandkranen, aktiewagens, fietsstrook Leende-Sterksel, aanleg toeristische startpunten) leidt dit tot een voordeel van

€ 130.000. Op personeel en inhuur behalen we een resultaat van € 60.000. Opvallend is de verschuiving van salarissen naar inhuur. Daarbij gaat het vooral om moeilijk invulbare vacatures, waarvoor inhuur moet plaatsvinden. Met name door hogere aantallen bedrijfsvestigingen en leerlingen (V)SO dan geraamd behalen we daarnaast nog een voordeel op de algemene uitkering.

Sociaal domein

Participatie, Jeugd, Wmo

De resultaten op de 3 decentralisaties binnen het sociaal domein zijn verslechterd.

In 2017 prognosticeerden we een resultaat van € 295.000 negatief om te dekken vanuit de reserve sociaal domein op BUIG. Bij het opstellen van de begroting (€ 100.000) en de 2^e bestuursrapportage 2017 (€ 195.000) hebben we dit begrotingstechnisch verwerkt. Deze verwachting is per jaareinde uitgekomen. Door kleine meevallers op de andere geldstromen is eind 2017 € 282.000 ingezet vanuit de reserve sociaal domein als dekking voor het tekort op Participatie. De toename van de uitkeringslasten is het gevolg van de toename van het aantal uitkeringen welke met name stijgen als gevolg van grote aantallen opvang statushouders. Deze genieten nagenoeg allemaal een uitkering.

Voor Wmo zien we t.o.v. voorgaand jaar een dalend positief resultaat, daarentegen jeugd loopt het negatieve resultaat fors op t.o.v. voorgaand jaar. In algemene zin verslechterd het resultaat op jeugd omdat de inzet van specialistische jeugdhulp is toegenomen. In 2017 zijn 302 unieke jongeren verwezen naar specialistische jeugdhulp, waar dit er in 2016 nog 245 betroffen. Het resultaat op Wmo is t.o.v. voorgaand jaar zo'n € 400.000 verslechterd. Er hebben meer mensen gebruik gemaakt van Wmo voorzieningen (o.a. begeleiding) en bovendien is de 'huishoudelijke hulp' gewijzigd van een marktproduct naar een maatwerkvoorziening, hetgeen tot hogere kosten leidt. Deze beweging sluit ook aan bij de landelijke tendens en naar verwachting zet zowel de lijn op jeugd als de lijn op Wmo zich voort in de komende jaren. Door vergrijzing van de bevolking van Heeze-Leende zullen steeds meer inwoners een beroep doen op de voorzieningen van de WMO. Daarnaast zijn zowel de WMO als de jeugdwet een open-eind regeling, wat inhoudt dat een inwoner die ondersteuning nodig heeft deze altijd moet ontvangen, ook als het budget wellicht niet meer toereikend is. Binnen de Jeugdwet is de gemeente verantwoordelijk voor kwalitatief passende jeugdhulp van lichte tot zeer zware vormen van jeugdhulp. Als het CJG besluit dat de inzet van een zware vorm van jeugdhulp noodzakelijk is kan dit een risico vormen voor onze begroting. Een zeer dure vorm van jeugdhulp kan op jaarbasis voor 1 kind € 120.000 kosten.

Daarnaast wordt landelijk de trend zichtbaar dat macrobudgetten op Participatie en Jeugd ontoereikend zijn terwijl op Wmo onderbesteding is. Risico is een herijking van het Rijk om deze effecten uit te vlakken. Tot slot vormt het oversluiten van de inkoopcontracten een prijsrisico.

We stellen voor de reserve sociaal domein aanvullend aan te vullen vanuit het rekeningresultaat om zodoende voldoende middelen beschikbaar te houden voor de risico's.

Statushouders

2017 was vooral het jaar van plannen maken hoe statushouders te huisvesten zodat deze middelen in 2017 beperkt ingezet zijn, daarnaast is € 90.000 van het bedrag ad € 221.000 nog per jaareinde ontvangen. Om tot uitvoering over te gaan is voor 2018 en 2019 een uitvoeringsplan integratie statushouders opgesteld met hierin de thema's arbeid, onderwijs, welzijn en gezondheidszorg, waarbij met name het wegwerken van eventuele taalachterstanden de rode draad vormt.

Budgetoverhevelingen 2016

Budgetoverhevelingen 2016	0 V
dekken uit algemene reserve	250 N
bibliotheek (P3)	10 V
invoering vpb (P7)	19 V
basisregistratie personen (P7)	16 V
zaakgericht en digitaal werken (P7)	9 V
midoffice (P7)	43 V
overdracht archief (P7)	25 V
verbeteren WIFI (P7)	10 V
Pink (P7)	21 V
BGT (P7)	98 V

In 2016 hebben we voor diverse onderdelen incidentele projectbudgetten overgeheveld. Dit budget is opgenomen in de algemene reserve en was geraamd om in te zetten. Op diverse onderdelen zijn deze middelen in 2017 niet ingezet. De invoering van de VPB en de overdracht van het archief kent nog een doorloop in 2018. De projecten basisregistratie personen, midoffice, Basiskaart grootschalige Topografie (BGT) kunnen worden afgesloten, een budgetoverheveling is dan ook niet noodzakelijk. Structureel zijn hiervoor nog wel middelen noodzakelijk, deze middelen zijn ofwel in de begroting voorzien ofwel in de kadernota 2019 ingebracht (BGT). Het verbeteren van de Wifi en Pink betreft specifiek uit 2016 overgeheveld budgetten. Het geschil met Pink is afgewikkeld in 2017 en de Wifi is verbeterd. Voor de afgeronde projecten is het niet langer noodzakelijk een claim in de algemene reserve te voorzien. Deze vrijvallende projectmiddelen kunnen evt. vanuit de algemene reserve voor de jaren 2018 en 2019 ingezet worden voor de PM posten welke in de begroting van de GRSA2 nog toekomstig zijn voorzien voor de digitale dienstverlening en Ensia.

Leeswijzer

De jaarstukken zijn op basis van het besluit begroting en verantwoording onderverdeeld in het jaarverslag en de jaarrekening.

Jaarverslag

Het jaarverslag is in twee thema's onderverdeeld. In deel 1 treft u de volgende programma's aan

1. Fundament
2. Opgroeien
3. Meedoen
4. Wonen
5. Werken
6. Duurzaamheid
7. Financiën

Deze programma's zijn opgebouwd uit thema's die zijn gedestilleerd uit het coalitieprogramma en producten bevatten die zijn voorgeschreven. In de programma's leggen we verantwoording af over "Wat hebben we bereikt?" en "Wat hebben we daarvoor gedaan?". De eerste vraag ("Wat hebben we bereikt?") betreft het beoogde maatschappelijke effect, dat kan worden vertaald in één of meerdere algemene beleidsdoelstellingen die zijn gerealiseerd. De tweede vraag ("Wat hebben we daarvoor gedaan?") gaat in op de activiteiten die zijn ontplooid om dit beoogde maatschappelijke effect te bereiken. De laatste van de drie vragen "Wat heeft het gekost?" wordt voor een belangrijk deel nader toegelicht in de verschillenanalyse die is opgenomen in het "jaarrekening" gedeelte.

Evenals in de programmabegroting worden vervolgens de paragrafen (deel 2) behandeld. Deze gaan over het weerstandsvermogen en risicobeheersing, onderhoud kapitaalgoederen, treasury, bedrijfsvoering, verbonden partijen, grondbeleid en overzicht lokale lasten. Deze paragrafen geven een 'dwarsdoorsnede' door alle programma's waarbij sprake kan zijn van grote bestuurlijke en financiële impact.

Jaarrekening

De jaarrekening bestaat uit drie delen. We geven u de balans (deel 3) het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening (deel 4) en de toelichting op deze stukken (deel 5). Dit deel is veel meer financieel van aard.

In de algemene toelichting wordt ingegaan op stelselwijzigingen en grondslagen voor waardering en resultaatbepaling. In de toelichting op de balans wordt een nadere specificatie van balansposten gegeven. Daarnaast wordt ingegaan op niet in de balans opgenomen financiële verplichtingen voor toekomstige jaren. De toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening geeft per programma:

- Een verschillenanalyse op de exploitatie.
- De door de raad gevoteerde langlopende kredieten. Er vindt een verantwoording plaats van hetgeen in 2017 met deze kredieten is gedaan en of het krediet moet worden gehandhaafd dan wel afgesloten
- Tot slot wordt bij elk programma ingegaan op de naleving van de begrotingsrechtmatigheid.
- Daarnaast wordt inzicht gegeven in de aanwending van het bedrag onvoorzien uit de programmabegroting. Tevens worden de incidentele baten en lasten en structurele stortingen en onttrekkingen uit reserves weergegeven.

In de overige toelichting staat het overzicht Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen publieke en semipublieke sector. Ook wordt de aard en reden van elke reserve en voorziening weergegeven. Het laatste onderdeel van de jaarrekening is de controleverklaring van de accountant.

Als bijlagen zijn naast een begrippenlijst, overzichten en staten opgenomen ter onderbouwing.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN HEEZE-LEENDE,
de secretaris, de burgemeester,

mw. Drs. P.M.M.H. Hurkmans

P.J.J. Verhoeven

Jaarverslag

Deel 1 Programmaverantwoording

Programma 1: Fundament

1. Bestuur

A. Wat wilden we bereiken?

De gemeenteraad en het college van burgmeester en wethouders zijn het gezicht van de gemeente. De afgelopen jaren is steeds duidelijker geworden dat bestuurders onder een vergrootglas liggen waar het gaat om integriteit en transparantie van besturen. Integriteit zien we als een vanzelfsprekendheid en in ons bestuurlijk handelen zijn we transparant. We zijn aanspreekbaar op de besluiten die we nemen en leggen rekenschap af over de uitvoering van het beleid. Het is daarom van belang dat de raad in staat wordt gesteld zijn kaderstellende en controlerende rol goed uit te voeren. Dit betekent dat de raad hiertoe voldoende gefaciliteerd en ondersteund moet worden.

Wat hebben we bereikt in 2017?

De gemeenteraad staat regelmatig stil bij het onderwerp Integriteit en de gedragsregels die daarbij horen. Door zaken stelselmatig bespreekbaar te maken, komt er meer aandacht voor integriteit. Dit doet de gemeenteraad bijvoorbeeld bij specifieke onderwerpen waar raadsleden maatschappelijk bij betrokken zijn maar ook op algemene bijeenkomsten zoals de heisessies van de gemeenteraad. Het Reglement van Orde voor de gemeenteraad is aangevuld met een werkwijze om bij de benoeming van wethouders hun integriteit te toetsen via een risicoanalyse in samenspraak met een extern deskundige. Ook heeft de gemeenteraad aandacht voor de bejegening van raadsleden door inwoners.

B. Wat zouden we daarvoor doen?

- In 2017 wordt de ingezette koers voortgezet. In 2016 hebben we een aantal activiteiten afgerond die verder geoptimaliseerd worden in 2017: uitzending raadsvergaderingen via de website, het overleg met de Rekenkamercommissie, verbetering prestatie indicatoren programmabegroting en overleg met de gemeenten Cranendonck en Valkenswaard over de A2 samenwerking. Samen met de A2 gemeenten zal de gemeenteraad werken aan de zogenaamde Stip op de Horizon; het toekomstscenario voor de A2 samenwerking waarbij ook rekening wordt gehouden met het kader van Krachtig Bestuur van de provincie Noord-Brabant.
- In de loop van 2017 gaan we met de politieke partijen in gesprek over de wensen en mogelijkheden in de aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen 2018. Te denken valt aan projecten om inwoners te stimuleren zich kandidaat te stellen voor de gemeenteraadsverkiezingen en om jongeren naar de stembus te halen en het organiseren van een politieke markt.
- De integriteit van het gemeentelijke bestuur, de kwaliteit van het politiek bestuurlijk besluitvormingsproces en het samenspel in de raad blijven aandachtspunten in 2017. Daarvoor gaan we een externe aanwijzen, die de raad(sleden) adviseert en ondersteunt in integriteitsvraagstukken.
- Het aanbestedingsproces voor de accountant is onder externe projectleiding in samenspraak met de A2 gemeenten in 2016 gestart en zal begin 2017 tot besluitvorming in de gemeenteraden moeten leiden.
- In 2017 zullen we de werkwijze van de Rekenkamercommissie in A2 verband evalueren. De rekenkamercommissie is qua samenstelling een personele uni, dat wil zeggen dat de gemeenten Cranendonck, Valkenswaard en Heeze-Leende een zelfstandige rekenkamercommissie hebben maar dat deze qua personele samenstelling gelijk is. In het tweede halfjaar 2016 is de rekenkamercommissie een onderzoek gestart naar de A2 samenwerking. De resultaten worden begin 2017 verwacht.
- De werkgroep rekenkamercommissie zal eind 2016, begin 2017 de werkwijze van de Rekenkamercommissie evalueren in samenspraak met de gemeenteraad.
- De verordening ambtelijke bijstand en fractieondersteuning is in januari 2016 aangepast. Voor 31 januari 2017 dienen de fracties hun bestedingen te verantwoorden bij het presidium, waarna het overzicht ter kennisname aan de raad wordt gestuurd. De werkgroep fractieondersteuningsgelden zal dan de werkwijze evalueren en zo nodig met aanpassingsvoorstellen komen.
- De werkgroep Verkeer zal in 2017 verdere voorstellen ontwikkelen om de verkeersprojecten te versnellen.
- De werkgroep Planning en Control werkt verder aan het verbeteren van de prestatie indicatoren uit de programmabegroting. Inmiddels zijn de producten Werken en Economie en Recreatie aan de orde geweest. Daarna volgen Opgroeien en Wonen.
- De bestuursvleugel krijgt noodzakelijke onderhoud.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2017?

De gemeenteraad heeft in 2017 de activiteiten onder B. genoemd grotendeels uitgevoerd. De evaluatie van de Rekenkamercommissie is nog niet afgerond. De leden van de Rekenkamercommissie hebben echter laten weten hun lidmaatschap te willen beëindigen begin 2018. De gemeenteraad heeft een extern deskundige aangezocht die te raadplegen is bij integriteitsvraagstukken en de bewustwordingsgesprekken met raadsleden. Voor de verlevendiging van het centrum van Heeze is er een raads werkgroep ingericht die voor de gemeenteraad voorstellen zal maken om het centrum aantrekkelijker te maken. De werkgroep Verbinding is niet van start gegaan omdat de gemeenteraad zelf in zijn geheel wil werken aan de verbinding met de inwoners en het vormgeven aan het nieuwe raadslidmaatschap. In het voorjaar van 2017 hebben wij samen met de gemeenten Valkenswaard en Cranendonck de cursus politiek actief van ProDemos georganiseerd. In Heeze-Leende heeft er voor een aantal gegadigden een verkorte cursus in eigen beheer plaatsgevonden in september 2017. Een aantal deelnemers heeft zijn weg inmiddels gevonden naar verschillende politieke partijen. Half november 2017 heeft de burgemeester een informatiebijeenkomst georganiseerd voor de partijen die mee willen gaan doen aan de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2018. De nieuwe accountant start zijn werkzaamheden voor de controle van de jaarrekening 2017.

C. Wat heeft het gekost?

Taakvelden (bedragen x € 1.000)	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2017 NW	Rekening 2017	Verskil begroting NW en rekening - = nadeel
Lasten					
Bestuur / algemeen	1.145	1.011	988	1.045	-57
<i>Totaal Lasten</i>	<i>1.145</i>	<i>1.011</i>	<i>988</i>	1.045	-57
Baten					
Bestuur / algemeen	0	0	0	113	113
<i>Totaal baten</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	113	113
Saldo van lasten en baten	-1.145	-1.011	-988	-932	57
Toevoeging reserves		0	0	0	0
Aanwending reserves		0	0	0	0
<i>Saldo reserveringen</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	0	0
Resultaat	-1.145	-1.011	-988	-932	57

2. Samenwerking

A. Wat wilden we bereiken?

Door allerlei maatschappelijke, politiek-bestuurlijke en economische ontwikkelingen zijn de opgaven waar gemeenten voor staan, de afgelopen decennia steeds complexer geworden. Gevolg van deze ontwikkelingen is dat gemeenten zich steeds meer in een netwerk van organisaties bevinden om deze complexe opgaven het hoofd te kunnen bieden. Door regie te nemen op samenwerking, wil de gemeente Heeze-Leende haar eigen (bestuurs-) kracht versterken, met behoud van eigen identiteit en autonomie. Samenwerken versterkt het vermogen om de gestelde doelen te realiseren, vergroot de continuïteit, vermindert de kwetsbaarheid en draagt bij de lasten te verlagen.

Wat hebben we bereikt in 2017?

Op 1 januari 2017 is de Samenwerking A2 uitgebreid met de bedrijfsvoeringstaken. Hiermee is een begin gemaakt met het behoud van kwaliteit, het borgen van de continuïteit, het verbeteren van de dienstverlening en het verminderen van de kwetsbaarheid bij de drie gemeenten. De bijbehorende P&C-processen zijn doorlopen en hebben daar waar nodig geleid tot besluitvorming.

De dienstverlening voor afvalinzameling, -verwerking en -vermarketing en het containermanagement is ondergebracht bij de Gemeenschappelijke Regeling Reiniging Blink. Per 1 augustus 2017 is Heeze-Leende tot deze GR toegetreden.

In de GR van de MRE is opgenomen dat het functioneren van de GR na 2 jaar wordt geëvalueerd. Op 25 juni 2017 is deze evaluatie opgeleverd.

B. Wat zouden we daarvoor doen?

- Gemeenschappelijke regeling Samenwerking A2 (GRS A2)

Per 1 januari 2017 zijn alle bedrijfsvoeringsfuncties overgegaan naar de GRSA2, conform het implementatieplan, dat door de gemeenteraden van Heeze-Leende, Valkenswaard en Cranendonck vastgesteld. Voor Heeze-Leende betekent dit een overgang van personeel en de middelen die hiermee gemoeid gaan. Gevolg van de overgang van alle bedrijfsvoeringstaken naar de GRSA2 is dat de achterblijvende organisatie nog maar beperkt van omvang zal zijn, zo'n 65 à 70 fte. De raad heeft het college opdracht gegeven om vóór 1 januari 2017 een door de drie gemeenten gedragen toekomstvisie over de samenwerking op middellange termijn op te stellen. Dat proces is in gang gezet en heeft geleid tot een zestal scenario's die in april 2016 met de gemeenteraden gedeeld zijn. Begin 2017 vindt besluitvorming plaats met betrekking tot dit 'wenkend perspectief'.

- Sturing op gemeenschappelijke regelingen

Als gevolg van de tendens om steeds meer in netwerkachtige constructies te gaan samenwerken, ontstaat ook de roep om voldoende sturing en controle van gemeenteraden. Dat is vooral het geval bij volledige overdracht van taken aan Gemeenschappelijke Regelingen zoals A2, GGD, ODZOB en Veiligheidsregio.

Een goed werkend voorbeeld hiervan is het IOGAS in de A2 samenwerking, waarin gemeenteraden zijn vertegenwoordigd.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2017?

Het proces van de samenwerking wordt vanuit de gemeente op meerdere niveaus begeleid. Bestuurlijk maken B&W van Heeze-Leende deel uit van het bestuur van de A2. Ambtelijk is de gemeentesecretaris lid van de directieraad en de concerncontroller vertegenwoordigt Heeze-Leende in het opdrachtgevers en opdrachtnemers-overleg.

Voor wat betreft 'de stip op de horizon' is in samenspraak met de gemeenteraad gekozen voor het ontwikkelen van een visie op samenwerking. Adviesbureau Rijnconsult heeft dit traject opgepakt en een belangrijk deel van de opdracht in 2017 uitgevoerd.

MRE

Op 11 september heeft de gemeenteraad ingestemd met deze evaluatie en het bestuur van de MRE verzocht de aanbevelingen uit de evaluatie voor 1 januari op te pakken.

Er wordt momenteel gewerkt aan een ambtiedocument dat koers geeft aan de toekomstige samenwerking. Dat wordt opgeleverd voor de verkiezingen van 21 maart.

Blink

Het proces om toe te treden tot de GR Blink is afgerond. Vervolgens zijn afspraken gemaakt met Blink over de verdere invulling van de dienstverlening.

C. Wat heeft het gekost?

Taakvelden (bedragen x € 1.000)	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2017 NW	Rekening 2017	Vershil begroting NW en rekening - = nadeel
Lasten					
Bestuur	381	243	151	147	3
<i>Totaal Lasten</i>	381	243	151	147	3
Baten					
Bestuur	2	0	0	0	0
<i>Totaal baten</i>	2	0	0	0	0
Saldo van lasten en baten	-380	-243	-151	-147	3
Toevoeging reserves		0	0	0	0
Aanw ending reserves					0
<i>Saldo reserveringen</i>	0	0	0	0	0
Resultaat	-380	-243	-151	-147	3

3. Openbare orde en Veiligheid

A. Wat wilden we bereiken?

Veiligheid is een belangrijk thema. Uit eerdere onderzoeken blijkt dat de gemeente Heeze-Leende een veilige gemeente is. Heeze-Leende moet een veilige en leefbare gemeente blijven. Wat goed is moet namelijk behouden blijven. Dit willen wij bereiken door het hebben van een breed en integraal beeld van veiligheid en het aanpakken van diverse verschijnselen van onveiligheid. Het uitgangspunt is dat dit gebeurt in samenwerking met diverse veiligheidspartners en onze inwoners met zowel oog voor objectieve (cijfers) als subjectieve (gevoelsmatige) veiligheid. Op dit moment waarderen de inwoners van Heeze-Leende de subjectieve veiligheid met het cijfer 7,8. Het streven is om minimaal dit niveau te behouden.

Wat hebben we bereikt in 2017?

Het Integraal Veiligheidsbeleid is vertaald in concrete maatregelen en deze zijn vastgelegd in het Uitvoeringsprogramma Integrale Veiligheid. Als kernpunten zijn benoemd de aanpak van huiselijk geweld, woninginbraken, georganiseerde criminaliteit, rampen- en crisisbeheersing en alcohol en drugs. Na afloop van het jaar wordt het Uitvoeringsprogramma geëvalueerd en worden verbeterpunten meegenomen in het Uitvoeringsprogramma voor 2017.

B. Wat zouden we daarvoor doen?

- **Kadernota 2015-2018 en Uitvoeringsprogramma 2017**

Voor de raadsperiode 2015-2018 is een Kadernota Integrale Veiligheid opgesteld met daaraan gekoppeld een jaarlijks uitvoeringsprogramma. Bij het opstellen van het jaarlijkse uitvoeringsprogramma is het noodzakelijk om vooraf een analyse van de veiligheidssituatie van de gemeente te maken. Door middel van de veiligheidsmonitoren wordt inzicht verschaft in de huidige veiligheidssituatie en kan een vergelijking worden gemaakt met voorgaande jaren. Aan de hand hiervan kan dan bekeken worden of er aanpassingen aan het gevoerde beleid moeten worden gedaan. Komend jaar zal vooral aandacht worden besteed aan de zichtbaarheid van de politie in de dorpen en de aanpak van woninginbraken. Daarnaast zal de aanpak van georganiseerde (ondermijnende) criminaliteit verder vorm worden gegeven.

- **Zichtbare politie in onze dorpen**

Door de vorming van de Nationale Politie is sprake van een structurele onderbezetting binnen de gemeente Heeze-Leende. De inzet zal zijn om de in het verleden gemaakte afspraak (één buurtbrigadier per 5.000 inwoners (in geval van Heeze-Leende dus drie) plus een netwerk coördinator) te continueren. Wij gaan hierover in overleg met de politie.

- **Aanpak woninginbraken**

Een belangrijke taak van de gemeente is het informeren, adviseren en waar mogelijk ondersteunen van inwoners en bedrijven bij het nemen van maatregelen ter voorkoming van een inbraak. De gemeente voert regie op veiligheid en maakt in dat kader afspraken met verschillende partners. De inzet is gericht op het aanpakken van daders, het weerbaar maken van potentiële slachtoffers en het verbeteren van de fysieke leefomgeving. De gemeente heeft daar een ondersteunende rol in.

- **Aanpak georganiseerde (ondermijnende) criminaliteit**

De georganiseerde (ondermijnende) criminaliteit is in heel Nederland een ernstig maatschappelijk probleem. Het zorgt niet alleen voor veel onveiligheid en overlast bij de bevolking, maar ook voor minder zichtbare, sluipende ontwrichting van de samenleving. Een belangrijk doel is dan ook het tegengaan van de vermenging van de onderwereld met de bovenwereld. Net als veel andere gemeenten heeft Heeze-Leende te maken met verschillende vormen van georganiseerde criminaliteit. Het gaat om fenomenen als georganiseerde hennepcultuur, het vervaardigen van synthetische drugs, drugshandel, uitbuiting, illegale prostitutie, mensenhandel, illegale autohandel en witwaspraktijken. Politie en justitie zijn primair verantwoordelijk voor de strafrechtelijke aanpak van georganiseerde criminaliteit. Doordat criminele activiteiten vaak samengaan met reguliere activiteiten, zijn wij hier als gemeente ook bij betrokken en leveren ook actieve bijdrage aan de aanpak hiervan.

- **Cameratoezicht**

De inzet van permanent cameratoezicht ondersteunt de activiteiten ter handhaving van de openbare orde en veiligheid. Het betreft hier een systeem waarbij de camera's gekoppeld worden met een meldkamer en uitgerust worden met nummerplaatherkenning. De beelden kunnen dus live worden uitgelezen en er kan direct op geanticipeerd worden. De inzet is primair gericht op de toegangswegen en plaatsen met een geïndiceerd risico op verstoring van de openbare orde en veiligheid. Hierdoor kan een toename van het objectieve en subjectieve veiligheidsgevoel van de inwoners gerealiseerd worden.

Het gemeente brede camerasysteem zal worden aangeschaft en geïnstalleerd. Na installatie moet het systeem worden getest. Aan de hand van de testresultaten kunnen nog eventuele aanpassingen plaatsvinden. Dit zal grotendeels in 2017 plaatsvinden.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2017?

- **Kadernota Integrale Veiligheid en uitvoeringsprogramma**

Het Integraal Veiligheidsbeleid is vertaald in concrete maatregelen en deze zijn vastgelegd in het Uitvoeringsprogramma Integrale Veiligheid 2017. Als kernpunten zijn benoemd de aanpak van huiselijk geweld, woninginbraken, georganiseerde criminaliteit, rampen- en crisisbeheersing en alcohol en drugs. Deze maatregelen zijn uitgevoerd en na afloop van het jaar wordt het Uitvoeringsprogramma geëvalueerd

- **Zichtbare politie in onze dorpen**

In 2017 is de functie van operationeel expert weer definitief ingevuld. Daardoor zijn er nu dus conform de eerder gemaakte afspraken 3 buurtbrigadiers en 1 operationeel expert werkzaam binnen de gemeente. Aangezien twee buurtbrigadiers niet fulltime werken blijft het aantal uren echter nog wel enigszins achter. Hierover zal nog nader overleg plaatsvinden met de politie.

- **Aanpak woninginbraken**

De structurele aanpak van woninginbraken levert duidelijk resultaat op. Het aantal woninginbraken is in 2017 nog verder teruggebracht. Door middel van het instellen een werkgroep Woninginbraken die bestaat uit een afvaardiging van diverse partijen binnen basisteam Dommelstroom zal deze werkwijze gecontinueerd worden.

- **Aanpak georganiseerde (ondermijnende) criminaliteit**

Binnen basisteam Dommelstroom wordt steeds meer de samenwerking gezocht voor wat betreft de aanpak van de georganiseerde criminaliteit. Aan de hand van het ondermijningsbeeld binden we gezamenlijk de strijd aan tegen georganiseerde misdaad. We maken mensen bewust van georganiseerde criminaliteit en ondermijning, zodat ze ook weten wat ze moeten doen. We nemen deel aan de Taskforce Brabant Zeeland en ook participeren we in het Regionaal Informatie en Expertise Centrum (RIEC) als partner in de strijd tegen ondermijning en georganiseerde criminaliteit.

- **Camerabeveiliging**

Medio 2017 is begonnen met de uitvoering van het project en in december 2017 heeft de oplevering plaatsgevonden. De inzet is primair gericht op de toegangswegen van de gemeente en het NS Station. Voor wat betreft het uitlezen van de beelden en de opvolging van signalen door de politie zullen nog nadere afspraken moeten worden gemaakt.

C. Wat heeft het gekost?

Taakvelden (bedragen x € 1.000)	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2017 NW	Rekening 2017	Vershil begroting NW en rekening - = nadeel
Lasten					
Crisisbeheersing en brandweer	818	947	909	897	12
Openbare orde en veiligheid	77	179	179	212	-33
<i>Totaal Lasten</i>	<i>896</i>	<i>1.126</i>	<i>1.088</i>	<i>1.109</i>	<i>-21</i>
Baten					
Crisisbeheersing en brandweer	44	35	35	41	6
Openbare orde en veiligheid	15	5	5	6	1
<i>Totaal baten</i>	<i>58</i>	<i>40</i>	<i>40</i>	<i>47</i>	<i>7</i>
Saldo van lasten en baten	-837	-1.086	-1.048	-1.062	-14
Toevoeging reserves					0
Aanwending reserves					0
<i>Saldo reserveringen</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Resultaat	-837	-1.086	-1.048	-1.062	-14

Beleidsindicatoren 1 Fundament – Openbare orde en veiligheid

Naam Indicator	Eenheid	Bron	Begroting 2017	Realisatie 2017	Afwijking 2017
Verwijzingen Halt	Aantal per 10.000 jongeren	Bureau Halt	11	10	1
Harde kern jongeren	Aantal per 10.000 inwoners	KLPD	0	0	0
Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	15	14	1
Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	23	25	2
Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	45	32	13
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	38	35	3

4. Dienstverlening

A. Wat wilden we bereiken?

Het verbeteren van de dienstverlening is in het geactualiseerde coalitieprogramma 2014-2018 als een van de speerpunten aangegeven, waarbij inwoners en bedrijven centraal staan. Wij willen de volgende doelstellingen bereiken:

1. Het bieden van een betrouwbare en transparante dienstverlening aan burgers, bedrijven en instellingen waarbij we adequaat en snel kunnen reageren op klantvragen;
2. Continue kwaliteitsverbetering en kwaliteitsborging van onze klantprocessen;
3. Het resultaat is wat telt;
4. Samenwerking, zowel intern als extern en vanuit het principe 'samen met in plaats van vóór';
5. De ontwikkeling van onze organisatiecultuur waarmee we willen bereiken dat die zich kenmerkt door een dienstverlenende en professionele houding en gedrag. Burgers en bedrijven worden voortdurend goed, snel en makkelijk geholpen.

Wat hebben we bereikt in 2017?

Ook in 2017 zijn allerlei initiatieven genomen en activiteiten opgepakt om de dienstverlening naar burgers, bedrijven en instellingen te verbeteren, waarbij net een stapje extra doen en samenwerking centraal stond.

B. Wat gaan we hiervoor doen?

- In 2016 is een experiment "Gastvrouw in de publiekshal" gestart. We willen hiermee een gastvrije, warme ontvangst voor onze burgers bereiken. Deze vorm van ontvangst draagt bij aan de verbetering van onze service naar burgers toe en zijn we in staat om onze bezoekers beter te stroomlijnen. In 2017 wordt besloten over de structurele invulling.
- De ICT oplossing Midoffice wordt in A2 verband geïmplementeerd, zodat zaakgericht en digitaal gewerkt wordt en informatie gemakkelijk vindbaar en toegankelijk is voor iedereen. Deze oplossing draagt bij aan de doorontwikkeling van de gemeentelijke dienstverlening naar een hedendaagse, digitale en klantgerichte werkwijze. Door (technische) ontsluiting van informatie aan de voorkant zijn wij makkelijker in staat om adequaat en snel te kunnen reageren op klantvragen en kunnen burgers zelf hun zaken volgen.
- In 2017 zijn, voor zover juridisch mogelijk, alle producten en diensten voor de burger en ondernemer gedigitaliseerd, verbeterd en geoptimaliseerd. Ook wordt Mijn Overheid geïmplementeerd. Daarbij stimuleren wij burgers om meer digitaal zaken met ons te doen.
- De website wordt opnieuw ingericht volgens het toptakenprincipe (naar aanleiding van het onderzoek 'Digitaal zaken doen met de gemeente' onder inwoners). De producten & diensten waarvoor de meeste burgers contact hebben met de gemeente worden prominent en makkelijk vindbaar op de website geplaatst.
- In 2017 staat een 'social intranet' voor de drie gemeenten en de GRS A2, waardoor er intern makkelijker en efficiënter samengewerkt wordt.

- Social media instrumenten worden uitgebreid en gepromoot waardoor burgers en ondernemers meer mogelijkheden hebben om op de manier die bij hen past contact op te nemen met de gemeente.
- Het burgerpanel wordt ingezet om de wensen en behoeftes van de gemeenschap te peilen en hierop in te spelen.
- Professionaliseren en uitbreiden van burgerparticipatie binnen de organisatie (zie thema 6 onder programma Fundament).
- Voorbereidende werkzaamheden voor de Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT) en de Basisregistratie Personen (BRP).

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2017?

- Uit de evaluatie is gebleken, dat de inzet van de functie gastvrouw positief wordt ervaren door het merendeel van de bezoekers. De ontvangst wordt als extra service gezien. De inzet wordt tijdelijk ook gecontinueerd in 2018.
- Vanuit de samenwerking GRSA2 wordt het programma Digitale Dienstverlening uitgevoerd. In 2017 is de technische oplossing Excellence geïnstalleerd en zijn de eerste stappen gezet om te komen tot een harmonisatie van applicaties voor distributie en gebruik van basisgegevens in de vier A2 organisaties. De nieuwe applicatie voor datadistributie is in juli 2017 gebruik genomen. Daarnaast is het project voor de harmonisatie van Verseon (het in gebruik zijnde systeem voor documentopslag en archivering) afgerond. In 2017 zijn ook de overige projecten van het Programma Digitale Dienstverlening gestart. Belangrijk is dat de midoffice integraal gaat samenwerken met andere applicaties die in gebruik zijn, zoals bijvoorbeeld het scannen van poststukken, het maken van uitgaande correspondentie op basis van huisstijlsjablonen en de digitale ondertekening van documenten. In 2017 zijn deze koppelingen voorbereid. In 2018 gaan we daadwerkelijk werken met de nieuwe midoffice.
- Voorbereidingen getroffen voor aansluiting op Mijn Overheid.
- Lancering toptakenwebsite met een ruim aanbod van digitale producten en diensten, zowel van digitale aanvraag tot -afhandeling met Digid.
- Social intranet Knooppunt geïmplementeerd voor de drie gemeenten
- WhatsApp toegevoegd als extra dienstverleningskanaal
- Het burgerpanel wordt voor steeds meer vraagstukken ingezet.
- Breed uitgerolde Factor- C training in de organisatie met als doel het professionaliseren en uitbreiden van burgerparticipatie te realiseren.
- Bewustwording van de in toekomst werking tredende AVG, Algemene Verordening Gegevensbescherming, o.a. ter voorkoming van datalekken.
- Onderzoek Burgerpeiling onder alle inwoners van Heeze-Leende uitgevoerd.
- Breed ingezet op verhoging van de kwaliteit, o.a. door het aanscherpen van de werkprocessen.

C. Wat heeft het gekost?

Taakvelden (bedragen x € 1.000)	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2017 NW	Rekening 2017	Verschil begroting NW en rekening - = nadeel
Lasten					
Geen specifieke middelen					
<i>Totaal Lasten</i>	0	0	0	0	0
Baten					
Geen specifieke middelen					
<i>Totaal baten</i>	0	0	0	0	0
Saldo van lasten en baten	0	0	0	0	0
Toevoeging reserves					
Aanwending reserves					
<i>Saldo reserveringen</i>	0	0	0	0	0
Resultaat	0	0	0	0	0

5. Burgerzaken

A. Wat wilden we bereiken?

Wij willen bereiken dat onze gegevens kwalitatief hoogwaardig en betrouwbaar zijn en blijven, waarbij wordt voldaan aan de gestelde kwaliteitseisen van het ministerie.

Wat hebben we bereikt in 2017?

De gegevens zijn kwalitatief en betrouwbaar, waarbij wordt voldaan aan de gestelde kwaliteitseisen.

B. Wat zouden we daarvoor doen?

- Continueren van bestaand beleid voor de producten en diensten van burgerzaken.
- De Basisregistratie Personen (BRP) is een volledige digitale voorziening die onder andere plaats onafhankelijke dienstverlening mogelijk maakt. In de periode 2018-2019 zullen alle gemeenten gefaseerd aansluiten op de BRP. Eind 2016 worden vanuit de kwaliteitsmonitor de consistentiescontroles uitgevoerd. Eventuele inconsistenties moeten handmatig worden opgelost. Dit zal voor 2017 meer werk genereren.
- Organiseren van de verkiezingen voor de Tweede Kamer.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2017?

- Bestaand beleid voor de producten en diensten van burgerzaken voortgezet.
- Door het rijk is besloten om de invoering Basisregistratie Personen (BRP) stop te zetten.
- De consistentiecontroles uit de kwaliteitsmonitor zijn opgepakt en de eventuele inconsistenties zijn opgelost.
- De verkiezingen voor de Tweede Kamer met succes uitgevoerd.

C. Wat heeft het gekost?

Taakvelden (bedragen x € 1.000)	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2017 NW	Rekening 2017	Verschil begroting NW en rekening - = nadeel
Lasten					
Burgerzaken	182	469	479	541	-62
Begraafplaatsen en crematoria	9	11	11	11	0
<i>Totaal Lasten</i>	<i>191</i>	<i>479</i>	<i>490</i>	<i>552</i>	<i>-63</i>
Baten					
Burgerzaken	325	320	320	353	33
Begraafplaatsen en crematoria	4	2	2	5	3
<i>Totaal baten</i>	<i>329</i>	<i>321</i>	<i>321</i>	<i>358</i>	<i>36</i>
Saldo van lasten en baten	138	-158	-168	-194	-26
Toevoeging reserves		0	0	0	0
Aanwending reserves		0	0	0	0
<i>Saldo reserveringen</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Resultaat	138	-158	-168	-194	-26

6. Burgerparticipatie

A. Wat wilden we bereiken?

De gemeente Heeze-Leende wil samenwerking vanuit het principe "samen met, in plaats van voor". We willen open en actieve communicatie, waarbij we burgers, bedrijven, verenigingen en instellingen betrekken bij onze planvorming. We willen faciliteren waar burgers behoefte aan hebben. Tegenwoordig zijn burgers op diverse beleidsvelden steeds vaker zelf aan zet. Hierdoor ontstaan er steeds vaker vormen van burgerinitiatief. De gemeente wil ook daarin graag participeren en faciliteren. We praten dan niet van burgerparticipatie maar van overheidsparticipatie.

Wat hebben we bereikt in 2017?

Met de communicatievisie “Communicatie zit in het hart van ons beleid en sluit aan bij de manier van communiceren van de buitenwereld” willen we bijdragen aan een open en actieve communicatie met belanghebbenden. We communiceren interactief, waarbij we een betrouwbare partner zijn: open, transparant, klantgericht en betrouwbaar.

B. Wat zouden we hiervoor doen?

- De vraag of en in welke mate we (burger)participatie toepassen, wordt bij ieder nieuw beleidsvoornemen vooraf beantwoord. Het uitgangspunt daarbij is: (Burger)participatie past de gemeente bij ieder nieuw beleidsvoornemen toe, tenzij....
- Onlangs is het handboek projectmatig werken vastgesteld waarin burgerparticipatie als onderwerp een belangrijke plaats heeft gekregen. In 2017 gaan we aan de hand van deze handleiding een aantal nieuwe projecten en beleidsvoornemens aanpakken. Hiermee gaan medewerkers ervaring opdoen met burgerparticipatie door ‘coaching on the job’. Ook evalueren we de projecten die we via burgerparticipatie hebben uitgevoerd om ervaringen uit te wisselen en te beoordelen of de handleiding bijgesteld moet worden.
- In 2017 gaan we ook vorm en inhoud geven aan de nieuwe communicatiestrategie en ambities die in 2016 zijn vastgesteld. Waarbij we de communicatiekracht van medewerkers vergroten, meer verbinding met buiten maken, meer gaan luisteren in plaats van zenden en de dialoog aangaan.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2017?

- In 2017 is de communicatievisie “Communicatie zit in het hart van ons beleid en sluit aan bij de manier van communiceren van de buitenwereld” vastgesteld door het MT en het college.
- Om inhoud te geven aan deze visie hebben zowel college, MT als beleidsmedewerkers en projectleiders de training Factor C gevolgd, die het mogelijk maakt om onderdelen van de visie ook echt toe te passen. Waarbij we de communicatiekracht van medewerkers hebben vergroot, meer verbinding met buiten maken, meer luisteren in plaats van zenden en meer de dialoog aangaan.
- We beschikken over een digitale toolkit die wij daarvoor kunnen gebruiken.
- Daarnaast zijn voor de vele projecten en beleidsstukken ook diverse communicatie/participatieplannen opgesteld en uitgevoerd. Dit ook weer op basis van de communicatievisie en het eveneens in 2017 vernieuwde handboek projectmatig werken, waar communicatie een heel belangrijk onderdeel van uitmaakt.

C. Wat heeft het gekost?

Taakvelden (bedragen x € 1.000)	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2017 NW	Rekening 2017	Verschil begroting NW en rekening - = nadeel
Lasten					
Geen specifieke middelen					
<i>Totaal Lasten</i>	0	0	0	0	0
Baten					
Geen specifieke middelen					
<i>Totaal baten</i>	0	0	0	0	0
Saldo van lasten en baten	0	0	0	0	0
Toevoeging reserves					0
Aanw ending reserves					0
<i>Saldo reserveringen</i>	0	0	0	0	0
Resultaat	0	0	0	0	0

7. Dorpsraden

A. Wat wilden we bereiken?

We willen, dat inwoners in eerste instantie zelf initiatief nemen en zich verantwoordelijk voelen voor de leefbaarheid, sociale samenhang en veiligheid van hun eigen buurt/wijk. Onze rol is vooral het faciliteren van deze leefbaarheid en sociale samenhang. De dorpsraden spelen hierbij een belangrijke rol en fungeren als een klankbord van de gemeenschap.

Wat hebben we bereikt in 2017?

Mede dankzij een intensieve samenwerking met de dorpsraden en kernraad is in 2017 gewerkt aan het verbeteren van de leefbaarheid in Leende, Sterksel en Leenderstrip met bewoners die zich verantwoordelijk voelen voor hun leefomgeving.

B. Wat zouden we daarvoor doen?

De dorpsraden en gemeente hebben in 2011 convenanten gesloten waarin samenwerkingsafspraken vastgelegd zijn. De gemeente heeft een bestuurlijk en ambtelijk aanspreekpunt aangesteld, een aantal keer per jaar wordt overlegd, tussendoor is er veelvuldig contact via email en telefoon en de gemeente stelt jaarlijks een organisatiebudget beschikbaar. In 2017 wordt deze werkwijze gecontinueerd.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2017?

In 2017 is op vele (beleids)terreinen vergaderd, afgestemd en kennis uitgewisseld met de dagelijks besturen en werkgroepen van de dorps- en kernraden.

C. Wat heeft het gekost?

Taakvelden (bedragen x € 1.000)	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2017 NW	Rekening 2017	Vershil begroting NW en rekening - = nadeel
Lasten					
Bestuur	4	4	4	4	0
<i>Totaal Lasten</i>	4	4	4	4	0
Baten					
Bestuur					0
<i>Totaal baten</i>	0	0	0	0	0
Saldo van lasten en baten	-4	-4	-4	-4	0
Toevoeging reserves					0
Aanw ending reserves					0
<i>Saldo reserveringen</i>	0	0	0	0	0
Resultaat	-4	-4	-4	-4	0

8. Algemene zaken

A. Wat wilden we bereiken?

Op dit thema zijn de zogenaamde "Overige baten en lasten" opgenomen. Dit zijn administratieve posten die vanaf 2017 niet meer op programma 7 Financiën horen. Het betreft zaken die programma-overstijgend zijn omdat ze niet aan één enkel programma toegewezen kunnen worden.

B. Wat zouden we daarvoor doen?

n.v.t.

C. Wat heeft het gekost?

Taakvelden (bedragen x € 1.000)	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2017 NW	Rekening 2017	Vershil begroting NW en rekening - = nadeel
Lasten					
Overige baten en lasten	-363	-19	-19	-20	1
<i>Totaal Lasten</i>	-363	-19	-19	-20	1
Baten					
Overige baten en lasten	0	-1	-1	0	1
<i>Totaal baten</i>	0	-1	-1	0	1
Saldo van lasten en baten	363	18	18	20	2
Toevoeging reserves	193	65	198	65	133
Aanw ending reserves	690	141	1.116	118	-999
<i>Saldo reserveringen</i>	497	76	918	53	-865
Resultaat	860	94	936	73	-863

Wat heeft programma 1 Fundament gekost / opgebracht?

Thema's (bedragen x € 1.000)	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2017 NW	Rekening 2017	Vershil begroting NW en rekening - = nadeel
Lasten					
1. Bestuur	1.145	1.011	988	1.045	-57
2. Samenwerking	381	243	151	147	3
3. Openbare orde en veiligheid	896	1.126	1.088	1.109	-21
4. Dienstverlening	0	0	0	0	0
5. Burgerzaken	191	479	490	552	-63
6. Burgerparticipatie	0	0	0	0	0
7. Dorpsraden	4	4	4	4	
8. Algemene zaken	-363	-19	-19	-20	1
<i>Totaal Lasten</i>	<i>2.255</i>	<i>2.845</i>	<i>2.702</i>	2.838	<i>-136</i>
Baten					
1. Bestuur	0	0	0	113	113
2. Samenwerking	2	0	0	0	0
3. Openbare orde en veiligheid	58	40	40	47	
4. Dienstverlening	0	0	0	0	0
5. Burgerzaken	329	321	321	358	36
6. Burgerparticipatie	0	0	0	0	0
7. Dorpsraden	0	0	0	0	0
8. Algemene zaken	0	-1	-1	0	1
<i>Totaal baten</i>	<i>389</i>	<i>360</i>	<i>360</i>	518	<i>151</i>
Saldo van lasten en baten	-1.866	-2.485	-2.342	-2.319	15
Toevoeging reserves	193	65	198	65	133
Aanwending reserves	690	141	1.116	118	-999
<i>Saldo reserveringen</i>	<i>497</i>	<i>76</i>	<i>918</i>	53	<i>-865</i>
Resultaat	-1.368	-2.408	-1.424	-2.267	-850

Voor een toelichting wordt verwezen naar de jaarrekening.

Programma 2: Opgroeien

1. Jeugdbeleid

Het leven van kinderen en jongeren speelt zich op veel verschillende plaatsen af en zowel leeftijdsgenoten als volwassenen hebben invloed op de ontwikkeling van kinderen en jongeren. Het jeugdbeleid is dan ook gericht op de gehele levensloop van het kind (van min 9 maanden tot 23 jaar) en allerlei aspecten zijn van belang zoals talentontwikkeling, het bevorderen van het welzijn, risicosignalering, preventie, hulpverlening en repressieve maatregelen.

Wat wilden we bereiken?

- Het bieden van de kans voor alle kinderen in de gemeente Heeze-Leende om op te groeien, in een kansrijk en veilig thuis, tot zelfstandige burgers die actief deelnemen aan de samenleving en zowel sociaal als economisch zelfredzaam zijn.
- Als steun vanuit de leefomgeving van de jeugdige niet voldoende is, willen we de hulpverlening en ondersteuning aan jeugdigen en gezinnen verbeteren door deze toegankelijk en dicht bij de jeugdige te organiseren.

Wat hebben we bereikt in 2017?

Samen met ketenpartners hebben we bijgedragen aan het creëren van mogelijkheden en voorzieningen om de kinderen uit Heeze-Leende kansen te bieden om veilig, gezond en met plezier op te groeien en eigen talenten te ontwikkelen. Door middel van afspraken met organisaties in de jeugdketen boden we voor die ouders en jeugdigen die ondersteuning nodig hadden toegankelijke, dichtbij huis professioneel advies en hulpverlening en was er kwantitatief en kwalitatief voldoende (specialistische) jeugdhulp beschikbaar.

B. Wat zouden we daarvoor doen?

Doorontwikkeling Centrum voor jeugd en Gezin (CJG)

- Om preventief te kunnen werken is het versterken van de relatie en samenwerking met de lokale basisvoorzieningen zoals het onderwijs, kinderopvang, huisartsen jongerenwerk etc. een blijvend belangrijk aandachtspunt binnen het jeugdbeleid. Voor ouders en professionals bieden we vanuit het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) voorlichtingsactiviteiten, opvoedondersteuningsprogramma's en trainingen aan.
- Voor de uitvoering van en toegang tot de jeugdhulp ligt er een centrale rol bij het CJG. Belangrijk is om te investeren in het CJG zodat er voor de CJG-medewerkers voldoende ruimte bestaat om casuïstiek op te pakken. Daarnaast moeten zij de komende jaren meer ruimte krijgen om, in overleg met zorgaanbieders, op cliëntniveau evaluatiemomenten in te plannen zodat zij de geboden zorg door een zorgaanbieder op cliëntniveau kunnen monitoren op kwaliteit. Deze doorontwikkeling vraagt een goede samenwerking en afstemming met de zorgaanbieders.
- Daarnaast zal op basis van het vastgestelde beleidskader in 2016 een evaluatie plaatsvinden op het functioneren van het CJG binnen de gedecentraliseerde jeugdhulp. Vragen die een rol spelen zijn: wordt er gewerkt volgens de doelstelling zoals opgenomen in meerjarig beleidskader? Is er aanleiding tot bijstelling van afspraken met de zorgpartners? Op basis van deze evaluatie worden aanbevelingen opgesteld.
- Het CJG en Sociaal team werken indien nodig samen, maar deze samenwerking zal in 2017 nog verder geïntensiveerd worden en vorm krijgen.

Inkoop jeugdhulp 2017

- Het bieden van kwantitatief en kwalitatief voldoende jeugdhulp. In tegenstelling tot voorheen wordt de inkoop vanaf 2017 vanuit een gezamenlijke regionale visie (11 gemeenten) vormgegeven. De basis onder deze gezamenlijkheid is dat Eindhoven de inkoop organiseert, maar dat alle 10 deelnemende regiogemeenten (Cranendonck, Valkenswaard, Heeze-Leende, Best, Oirschot, Veldhoven, Bergeijk, Reusel-De Mierden, Bladel en Eersel) kunnen meedoen, meedenken en meebeslissen. Om gezamenlijk de visie te duiden en concrete samenwerkingsafspraken te maken, vinden ter voorbereiding vanaf het tweede kwartaal van 2016 overleggen plaats op ambtelijk en bestuurlijk niveau.

- Ook in 2017 wordt gewerkt met een zogenaamde transformatie-agenda, waarbij de volgende onderwerpen aan bod komen: samenwerking CJG en zorgaanbieder, toegang, kwaliteit, vervoer, communicatie, maatwerkarrangementen en innovatie.

Regionale samenwerking 21 gemeenten

- Het streven is het oprichten van een integrale crisisdienst voor zowel jeugd als volwassenen. In 2017 wordt regionaal besloten of een verbreding van de crisisdienst van 0 tot 100 jaar tot de mogelijkheden behoort.
- In de regio werken we samen op het gebied van veiligheid voor jeugdigen: aanpak geweld in huiselijk kring en kindermishandeling, Veilig thuis en de Raad van de Kinderbescherming. Regionaal vindt een herijking van de visie op jeugdbescherming en jeugdreclassering plaats. Daarnaast onderzoeken we voor 2017 hoe de jeugdbeschermingstafel functioneert.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2017?

Doorontwikkeling Centrum voor jeugd en Gezin (CJG)

- Met het jongerenwerk zijn voor 2017 subsidieafspraken gemaakt gericht op het versterken van de eigen kracht van jongeren (zoveel mogelijk inspelen op talenten van jongeren en het inzetten hiervan) zoals bij het Social Creative Cloud. Dit geldt ook de begeleiding van jongeren die overlast veroorzaken. Daarnaast bood het jongerenwerk huiswerkbegeleiding voor die jongeren die kwetsbaar zijn en extra ondersteuning kunnen gebruiken.
- Het jongerenwerk maakt onderdeel uit van het CJG en dit biedt meerwaarde omdat het jongerenwerk in staat is de leefwereld van de jongeren en die van de professional met elkaar te verbinden.
- Om de relatie met het onderwijs te versterken is aan elke basisschool een vaste CJG-medewerker verbonden. Deze CJG-medewerker houdt regelmatig spreekuur op de basisscholen. Ook de middelbare scholen in de omgeving van Heeze-Leende hebben als contactpersoon een vaste CJG medewerker in het geval er zorgen zijn over een leerling.
- Om de relatie met de huisartsen te verstevigen zijn we in 2017 op het verzoek van de huisartsen gaan werken met het systeem Zorgmail. Zorgmail geeft de hulpverleners van het CJG en Sociaal team de mogelijkheid om online beveiligd gegevens uit te kunnen wisselen met de huisartsen waardoor er kortere lijnen met de huisartsen ontstaan. Daarnaast vindt er regelmatig overleg plaats met de huisartsen om de onderlinge samenwerking verder te verstevigen.
- Het CJG heeft diverse voorlichtingen en trainingen georganiseerd voor jeugdigen en hun ouders. Hierbij kan gedacht worden aan KIES trainingen voor kinderen in echtscheidingssituaties, voorlichtingsavond over het thema slapen. Door het jongerenwerk wordt jaarlijks op alle basisscholen (groep 7/8) een training m.b.t. groepsdruk geboden.
- Voor de uitvoering van en toegang tot de jeugdhulp ligt er een centrale rol bij het CJG. Vanwege toename aan casuïstiek heeft in 2017 een uitbreiding van expertise en capaciteit (extra 0,75 Fte) in het CJG plaatsgevonden.
- Vanwege behoefte aan bepaalde expertise binnen het CJG hebben er diverse deskundigheidsbijeenkomsten voor het CJG plaatsgevonden: gatekeeperstraining m.b.t. omgaan met suïcide bij jeugdigen, training over LVB problematiek, intervisie etc.
- Op basis van het vastgestelde beleidskader heeft er in 2017 een evaluatie plaats gevonden op het functioneren van het CJG binnen de gedecentraliseerde jeugdhulp. In deze evaluatie hebben we de lokale dienstverlening, de netwerkconstructie en de regionale samenwerking geëvalueerd. Uit deze evaluatie zijn een aantal aandachtspunten naar voren gekomen die worden meegenomen in de doorontwikkeling van het CJG en Sociaal team gezamenlijk.
- In 2017 heeft er een doorontwikkeling plaatsgevonden op de samenwerking tussen het CJG en het Sociaal team. Doorontwikkeling en intensivering van de samenwerking tussen de teams is belangrijk voor het realiseren van de doelstellingen op breed sociaal domein terrein, namelijk een integraal beeld van de klant draagt bij aan juiste en effectieve aanpak van de hulpvraag. Vanaf 1 januari 2017 vallen beide teams onder 1 proces coördinator waardoor werkprocessen op elkaar afgestemd worden. Verder hebben het afgelopen jaar diverse gezamenlijke bijeenkomsten plaatsgevonden gericht op ontmoeting en kennismaking met elkaar. Om de onderlinge samenwerking tussen de teams verder te verstevigen is eind 2017 besloten om het CJG en Sociaal team gezamenlijk te huisvesten in het gemeentehuis. Daarnaast is een gezamenlijke werkgroep samengesteld die zich bezig houdt met wat er nodig is voor een verder verdere intensivering van de samenwerking.

Inkoop jeugdhulp 2017

- Het bieden van kwantitatief en kwalitatief voldoende jeugdhulp. Voor de inkoop van de jeugdhulp hebben we een dienstverlenings- en samenwerkingsovereenkomst met de gemeente Eindhoven afgesloten. De inkoop is vanuit een regionale visie vorm gegeven. Hiervoor vindt maandelijks ambtelijk en op regelmatige basis bestuurlijk overleg plaats.
- In 2017 is er voor de gehele regio (21 gemeenten) één uniforme producten en dienstencatalogus (producten jeugdhulp) ontwikkeld met scherp geformuleerde kwaliteitseisen en geobjectiveerde tarieven. Ook zijn door de inkooporganisatie richtlijnen ontwikkeld voor het gebruik van de nieuwe producten en dienstencatalogus voor de medewerkers van het CJG.
- Door de inkooporganisatie wordt het contractmanagement steeds beter vormgegeven met activiteiten als contractgesprekken met aanbieders, monitoren wachtlijsten, kwantitatieve en kwalitatieve analyse per aanbieder, evaluatie van de variant b aanbieders, oplossen van issues van aanbieders, oppakken van signalen van regiogemeenten etc.
- In 2017 is gewerkt met een zogenaamde transformatie-agenda, waarbij de volgende inhoudelijke onderwerpen aan bod zijn gekomen: samenwerking CJG en zorgaanbieder, kwaliteit, vervoer, communicatie, maatwerkarrangementen.

Regionale samenwerking 21 gemeenten

- Vanaf 1 januari 2017 is Veilig Thuis gepositioneerd als een aparte stichting onder Bureau Jeugdzorg (dat wil zeggen een aparte juridische entiteit in personele unie met Bureau Jeugdzorg).
- In 2017 is de hernieuwde visie op jeugdbescherming ('Veiligheid van het kind voorop') en het kind/gezin staat centraal geborgd via inkoopafspraken. Voor de uitvoering van een Jeugdbeschermingsmaatregel wordt vanaf 2017 met een gezinstarief gerekend in plaats van een kindtarief. In de ontwikkeltafel jeugdbescherming/jeugdreclassering wordt hier verder vorm aan gegeven.
- In 2017 is het voorzitterschap, secretariële ondersteuning en beveiligde locatie voor het casusoverleg 'beter beschermd' geregeld. Alle casussen die aangemeld worden voor een onderzoek door de Raad van de Kinderbescherming verlopen via dit casusoverleg (ouders en jeugdigen zijn bij dit overleg aanwezig).
- In 2017 is gestart met het ontwikkelen van een actieplan Pleegzorg. Dit krijgt in 2018 verder vorm.
- In het kader van jeugdparticipatie hebben er eind 2017 regionale speak and eat bijeenkomsten plaatsgevonden tussen jongeren en bestuurders en ambtenaren. Jongeren hebben aangegeven wat met betrekking tot jeugdhulp en preventie goed gaat en waar zij hiaten zien.

C. Wat heeft het gekost?

Taakvelden (bedragen x € 1.000)	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2017 NW	Rekening 2017	Vershil begroting NW en rekening - = nadeel
Lasten					
Samenkracht en burgerparticipatie	244	707	686	618	68
Wijkteams	203	-77	-393	98	-491
Maatw erkdiensverlening 18-	1.661	1.229	1.727	1.758	-32
Geëscaleerde zorg 18-	140	197	144	271	-127
Totaal Lasten	2.248	2.056	2.164	2.746	-581
Baten					
Samenkracht en burgerparticipatie	0	0	0	0	0
Wijkteams	0	0	0	0	0
Maatw erkdiensverlening 18-	0	0	0	11	11
Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0	0	0
Totaal baten	0	0	0	11	11
Saldo van lasten en baten	-2.248	-2.056	-2.164	-2.734	-570
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0
Aanw ending reserves	0	0	0	0	0
Saldo reserveringen	0	0	0	0	0
Resultaat	-2.248	-2.056	-2.164	-2.734	-570

Beleidsindicatoren 2 Opgroeien – 1 Jeugdbeleid

Naam Indicator	Eenheid	Bron	Begroting 2017	Realisatie 2017	Afwijking 2017
Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	Verwey Jonker Inst. – Kinderen in Tel	1,78	n.n.b	n.n.b
Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	Verwey Jonker Inst. – Kinderen in Tel	1,59	n.n.b	n.n.b
Achterstandsleerlingen	% 4 t/m 12 jarigen	Verwey Jonker Inst. – Kinderen in Tel	5,64	n.n.b	n.n.b
Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	Verwey Jonker Inst. – Kinderen in Tel	0,24	n.n.b	n.n.b
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS	5	6,3	1,3
Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS	0	0,3	0,3
Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	CBS	0	Onbekend of geheim (CBS)	

2. Jeugdgezondheidsbeleid

A. Wat wilden we bereiken?

We willen een zo gezond mogelijke jeugd in Heeze-Leende. Het streven is om voor alle jeugdigen het verschil in gezondheid te verkleinen en iedereen gelijke kansen op gezondheid te bieden.

Wat hebben we bereikt in 2017?

Gezondheids- en ontwikkelingsproblemen bij kinderen in de leeftijd 0 – 18 jaar zijn vroegtijdig gesignaleerd en doorverwezen naar de juiste hulp.

B. Wat zouden we daarvoor doen?

- Op basis van de Wet publieke gezondheid voert de gemeente regie op het uitvoeren van een landelijk uniform takenpakket op het terrein van de jeugdgezondheidszorg. De jeugdgezondheidszorg is van belang voor het bevorderen, beschermen en bewaken van de lichamelijke, cognitieve en psychosociale ontwikkeling van jeugdigen. De uitvoering van deze taken gebeurd door Zuidzorg (0-4 jaar) en de GGD (5 – 18 jaar). Hierbij kan gedacht worden aan het consultatiebureau van Zuidzorg, maar ook aan de schoolonderzoeken van kinderen door de GGD.
- Daarnaast wordt in overleg in met Zuidzorg en de GGD maatwerk producten afgenomen waarbij de keuze wordt afgestemd op gesignaleerde problematiek in Heeze-Leende. Hierbij kan gedacht worden aan opvoedingsondersteuning, groepsvoorlichting, contactmomenten op maat etc.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2017?

- Kinderen tot 4 jaar met een ontwikkelings- en taalachterstand zijn doorverwezen naar een voorziening met voor- en vroegschoolse educatie (VVE).
- Op het voorgezet onderwijs biedt de jeugdgezondheidszorg extra gesprekken/onderzoeken voor van adolescenten van 14 jaar.
- Met Zuidzorg (consultatiebureau) en de GGD (schoolonderzoeken) zijn subsidieafspraken gemaakt voor het bieden van het uniform Basis Takenpakket op basis van de Wet publieke gezondheid.
- Daarnaast heeft de gemeente in 2017 zowel bij Zuidzorg als bij de GGD maatwerkproducten ingekocht voor extra opvoedingsondersteuning zoals groepsvoorlichting, stevig ouderschap ter voorkoming van kindermishandeling en contactmomenten op maat. De jeugdgezondheidszorg 0-18 jaar (Zuidzorg en GGD) zijn als partners verbonden aan het Centrum voor Jeugd en Gezin.

C. Wat heeft het gekost?

Taakvelden (bedragen x € 1.000)	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2017 NW	Rekening 2017	Vershil begroting NW en rekening - = nadeel
Lasten					
Volksgezondheid	184	176	176	176	0
<i>Totaal Lasten</i>	<i>184</i>	<i>176</i>	<i>176</i>	<i>176</i>	<i>0</i>
Baten					
Volksgezondheid	0	0	0	0	0
<i>Totaal baten</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Saldo van lasten en baten	-184	-176	-176	-176	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0
Aanw ending reserves	0	0	0	0	0
<i>Saldo reserveringen</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Resultaat	-184	-176	-176	-176	0

3. Kinderopvang en peuterwerk

A. Wat wilden we bereiken?

We willen bereiken dat de kinderopvangorganisaties en gastouders die kinderopvang en peuterwerk in onze gemeente aanbieden voldoen aan de kwaliteitseisen conform de Wet Kinderopvang en kwaliteitseisen Peuterspeelzalen (Wko).

Door het faciliteren van peuterwerk willen we de ontwikkeling van kinderen in de leeftijd van 2,5 tot 4 jaar bevorderen. Door de inzet van professioneel peuterwerk wordt de ontwikkeling van kinderen gestimuleerd door het ontmoeten van en samen spelen met andere kinderen, het vroegtijdig signaleren van ontwikkelingsproblemen en door ondersteuning te bieden wanneer dit zich voordoet.

Wat hebben we bereikt in 2017?

We hebben gezorgd voor een veilig opvangklimaat bij kinderopvang en gastouders. Dit betekent dat de diverse locaties waar kinderen werden opgevangen hebben voldaan aan de kwaliteitseisen conform de Wet Kinderopvang en kwaliteitseisen Peuterspeelzalen (Wko).

We hebben deelname aan het gesubsidieerde peuterprogramma voor kinderen in de leeftijd van 2,5 tot 4 jaar gefaciliteerd.

B. Wat zouden we daarvoor doen?

- De gemeente zorgt dat het Landelijk Register Kinderopvang en Peuterspeelzalen (LRKP) up-to-date wordt gehouden.
- In opdracht van de gemeente inspecteert de GGD jaarlijks een aantal kinderopvanglocaties, waarbij alle vormen van opvang worden meegenomen (dagverblijven, buitenschoolse opvang en gastouderopvang). Als blijkt dat kinderopvangorganisaties en gastouders niet aan de kwaliteitseisen voldoen dan start de gemeente een handhavingstraject.
- Op grond van de beleidsregel 'peuterprogramma' faciliteert de gemeente door middel van een gemeentelijke subsidie de ouders van peuters die geen aanspraak kunnen maken op de kinderopvangtoeslag.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2017?

- We hebben het Landelijk Register Kinderopvang en Peuterspeelzalen (LRKP) up-to-date gehouden. In de gemeente Heeze-Leende staan 6 kinderdagverblijven (met zowel kinderdagopvang als buitenschoolse opvang) en 24 gastouders geregistreerd in het LRKP.
- De GGD heeft in 2017 6 inspecties uitgevoerd bij gastouders, 18 inspecties bij de kinderdagopvang en 19 inspecties bij de buitenschoolse opvang. Daar waar nodig, heeft de gemeente handhavend opgetreden. In 2017 ging het om 5 gestarte handhavingstrajecten.

- In 2017 hebben gedurende het jaar gemiddeld 6 peuters deelgenomen aan het gesubsidieerde peuterprogramma op een van de kinderdagverblijven.

C. Wat heeft het gekost?

Taakvelden (bedragen x € 1.000)	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2017 NW	Rekening 2017	Vershil begroting NW en rekening - = nadeel
Lasten					
Onderw ijsbeleid en leerlingzaken / Kinderdagopvang	139	197	152	112	40
Samenkracht en burgerparticipatie	0	0	45	43	3
<i>Totaal Lasten</i>	<i>139</i>	<i>197</i>	<i>197</i>	<i>154</i>	<i>43</i>
Baten					
Onderw ijsbeleid en leerlingzaken / Kinderdagopvang	115	118	84	86	2
Samenkracht en burgerparticipatie	0	0	4	4	1
<i>Totaal baten</i>	<i>115</i>	<i>118</i>	<i>87</i>	<i>90</i>	<i>2</i>
Saldo van lasten en baten	-25	-80	-110	-64	45
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0
Aanw ending reserves	0	0	0	0	0
<i>Saldo reserveringen</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Resultaat	-25	-80	-110	-64	45

4. Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE)

A. Wat wilden we bereiken?

Het stimuleren van de ontwikkeling van kinderen met een (taal-spraak)achterstand in de leeftijd van 2 tot 6 jaar zodat alle kinderen in Heeze-Leende zich optimaal kunnen ontwikkelen. De nadruk ligt op taalontwikkeling, maar daarnaast ook op rekenen, motoriek en de sociaal-emotionele ontwikkeling.

Wat hebben we bereikt in 2017?

We hebben, in samenwerking met kinderopvang en primair onderwijs, een dekkend aanbod van voor- en vroegschoolse educatie gerealiseerd. Ook zijn we een project gestart vanuit de werkgroep VVE, waarbij door middel van de inzet van taalmaatjes voor kinderen met een VVE-indicatie, de ouderbetrokkenheid wordt vergroot en de kinderen hun (taal-spraak)achterstand verkleinen.

B. Wat zouden we daarvoor doen?

- Aan kinderen met een indicatie voor deelname aan Voor- en/of Vroegschoolse Educatie (VVE) wordt een VVE-kindplaats aangeboden.
- Opstellen beleidsplan Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) en Onderwijs Achterstanden Beleid (OAB) 2018 e.v.
- Opstellen actieplan VVE 2017
- Uitwerken afspraken doorgaande lijn voor- en vroegschoolse educatie met onderwijs en kinderdagverblijven d.m.v. het opstellen en monitoren van pedagogische (locatie)plannen.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2017?

- In 2017 heeft Zuidzorg (het consultatiebureau) 16 indicaties voor VVE afgegeven. Al deze kinderen zijn ook daadwerkelijk gestart met een VVE-traject op een van de betrokken kinderdagverblijven.
- In 2017 hebben gedurende het jaar gemiddeld 11 doelgroep peuters deelgenomen aan een VVE-traject.
- Het opstellen van het beleidsplan en actieplan Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) en Onderwijsachterstandenbeleid (OAB) 2018 en verder zijn beide niet gerealiseerd. Beide plannen zijn niet opgesteld, omdat het ministerie van OCW bezig is met een herijking van de indicator op basis waarvan de OAB-middelen worden verdeeld. Door de verkiezingen en daarmee het vormen van een nieuwe regering, is

dit dossier controversieel verklaard. In 2017 is er daardoor geen duidelijkheid gekomen over de nieuwe indicator, welke gevolgen dit heeft voor de verdeelsleutel van de OAB-middelen en wat dit, financieel gezien, betekent voor de gemeente Heeze-Leende. De verwachting is dat er in 2018 verdere duidelijkheid komt, zodat daarna het nieuwe beleidsplan en actieplan opgesteld kunnen worden. Het niet opstellen van het beleids- en actieplan in 2017 betekent echter niet dat de uitvoering en doorontwikkeling van VVE hebben stilgelegen: in samenwerking met Zuidzorg, kinderopvang en primair onderwijs is onder andere gewerkt aan een betere samenwerking tussen de partners en het inzetten van taalmaatjes om ouderbetrokkenheid te vergroten.

- Op steeds meer locaties waar VVE wordt aangeboden, zijn pedagogische VVE (locatie)plannen beschikbaar. Ook is de samenwerking tussen primair onderwijs en kinderdagopvang op het gebied van de doorgaande lijn verbeterd en verder in ontwikkeling.

C. Wat heeft het gekost?

Taakvelden (bedragen x € 1.000)	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2017 NW	Rekening 2017	Vershil begroting NW en rekening - = nadeel
Lasten					
Voor- en Vroegschoolse Educatie	20	59	59	40	19
<i>Totaal Lasten</i>	20	59	59	40	19
Baten					
Voor- en Vroegschoolse Educatie	20	19	19	34	15
<i>Totaal baten</i>	20	19	19	34	15
Saldo van lasten en baten	0	-40	-40	-6	34
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0
Aanw ending reserves	0	0	0	0	0
<i>Saldo reserveringen</i>	0	0	0	0	0
Resultaat	0	-40	-40	-6	34

5. Onderwijs

A. Wat wilden we bereiken?

We willen bereiken dat in het kader van de Wet Passend onderwijs alle leerlingen – ook de leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben – een zo passend mogelijke plek in het onderwijs krijgen, zo dicht mogelijk bij huis. De gemeente speelt bij (passend) onderwijs een rol ten aanzien van voor het onderwijs flankerende wetgeving en taken: onderwijshuisvesting, leerlingenvervoer, leerplicht, voortijdig schoolverlaters, doorgaande leerlijn en de aansluiting op (jeugd)zorg. De gemeente ziet erop toe dat de aansluiting van voorschools naar primair en van primair naar voortgezet en vervolgens van voortgezet naar beroepsopleiding zo goed mogelijk wordt geregeld.

Wat hebben we bereikt in 2017?

In samenwerking met het onderwijs hebben we als gemeente bijgedragen aan een zo passend mogelijke onderwijsoplossing voor alle leerlingen uit Heeze-Leende. Daarnaast hebben we gemeentelijke taken op het gebied van onderwijshuisvesting, leerlingenvervoer, leerplicht, het voorkomen van voortijdig schoolverlaters, de doorgaande leerlijn en de aansluiting tussen onderwijs en jeugdhulp uitgevoerd. Hiermee hebben we onze bijdrage geleverd aan het zo goed mogelijk tot uitvoer laten komen van passend onderwijs. Door continu overleg en afstemming in de regio en met de regionale samenwerkingsverbanden passend onderwijs PO en VO hebben we er als gemeente op toe gezien en eraan meegewerkt dat de aansluiting tussen de verschillende fasen van het onderwijs goed zijn verlopen.

B. Wat zouden we daarvoor doen?

- In onderlinge afstemming tussen gemeente en het onderwijs wordt passend onderwijs in samenhang gebracht met de zorg voor jeugd.

- Op lokaal en A2 niveau vindt afstemming plaats tussen de gemeente, het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) en de scholen over de praktische aansluiting tussen onderwijs en jeugdhulp in de vorm van kennisuitwisseling, activiteiten, workshops, ondersteuning en consultatie.
- Jaarlijks vindt er op regionaal niveau een OOGO-overleg (Op Overeenstemming Gericht Overleg) plaats tussen gemeenten en met een vertegenwoordiging van de regionale samenwerkingsverbanden.
- Onderwijs en de kinderopvang dienen te voldoen aan de resultaat-/prestatieafspraken zoals opgenomen in de Lokaal Educatieve Agenda 2016-2019 (LEA) en de Strategische Visie Kindcentra-Ontwikkeling Heeze-Leende. Jaarlijks evalueren wij zowel de fysieke (ruimte-invulling) als de inhoudelijke component binnen het LEA-overleg en op locatieniveau met het onderwijs en kinderopvang.
- Monitoring en evaluatie door inzet leerplichtambtenaren van gemeente Valkenswaard.
- Regionale afspraken inzet van middelen vanuit de Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB) voor volwasseneneducatie.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2017?

- Op regionaal niveau is er op regelmatige basis afstemming tussen gemeenten de samenwerkingsverbanden passend onderwijs PO en VO. Op deze manier borgen we dat onderwijs en jeugdhulp vanuit de gemeente goed op elkaar zijn afgestemd. Ook op lokaal niveau heeft er afstemming tussen onderwijs en jeugdhulp plaatsgevonden, zowel op het niveau van de individuele casus als op uitvoerings- en beleidsniveau.
- Op lokaal niveau is er een bijeenkomst georganiseerd met een afvaardiging van de kinderopvangorganisaties, IB-ers uit het onderwijs en de ambulante hulpverleners van het CJG, met als doel kennis te maken met elkaar, zodat men elkaar nog beter weten te vinden in de aansluiting tussen onderwijs en jeugdhulp. Daarnaast heeft er in kleiner verband een gesprek plaatsgevonden met onderwijs, CJG, de leerplichtambtenaar en de beleidsmedewerker onderwijs van de gemeente, wat diende als start voor de verdere aansluiting en samenwerking tussen onderwijs en jeugd. In 2018 wordt hier, in samenwerking met de beleidsmedewerker jeugd, een vervolg aangegeven.
Op A2-niveau vinden de medewerkers van de gemeenten elkaar voornamelijk op casusniveau en op onderwerpen die er gezamenlijk opgepakt kunnen worden.
- In alle vier de samenwerkingsverbanden passend onderwijs waarin Heeze-Leende is ingedeeld (PO en VO Helmond-Peelland, PO De Kempen en VO Eindhoven – Kempenland) is er dit jaar een OOGO (Op Overeenstemming Gericht Overleg) gevoerd. Hierbij zijn onder andere de stand van zaken rondom het passend onderwijs en de aansluiting met jeugdhulp besproken.
- Met alle betrokken partijen rondom de ontwikkeling van kindcentra (met uitzondering van één combinatie primair onderwijs en kinderopvang, waarmee in januari 2018 een gesprek wordt gevoerd) zijn in het vierde kwartaal van 2017 voortgangsgesprekken gevoerd per locatie. Hierbij zijn zowel de fysieke (de invulling van de ruimte) als de inhoudelijke component vanuit de LEA-notitie aan bod gekomen.
- In december 2016 heeft de gemeente Valkenswaard aan de gemeente Heeze-Leende kenbaar gemaakt dat zij vanaf januari 2017 niet langer de leerplichtfunctie voor Heeze-Leende kan uitvoeren. In de eerste helft van 2017 is er een leerplichtambtenaar ingehuurd, om op die manier de mogelijkheid te creëren om naar een structurele oplossing te zoeken. Per 1 juli heeft de gemeente Heeze-Leende voor 16 uur per week weer een leerplichtambtenaar in eigen dienst.
- In samenwerking met centrumgemeente Eindhoven en de overige gemeenten in de regio, is het nieuwe Regionaal Educatief Plan voor 2018-2021 vastgesteld, net als het uitvoeringsplan van het Ster College dat zorgt voor de uitvoering van volwasseneneducatie in onze regio. Op deze manier is geborgd dat de doelgroepen binnen Heeze-Leende die in aanmerking komen voor volwasseneneducatie vanuit de Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB), ook hebben kunnen deelnemen. Daarnaast is in het verlengde van de WEB en volwasseneneducatie in 2017 een start gemaakt met de aanpak van laaggeletterdheid, in samenwerking met Bibliotheek Dommeldal, Cordaad en de Stichting Lezen en Schrijven.

C. Wat heeft het gekost?

Taakvelden (bedragen x € 1.000)	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2017 NW	Rekening 2017	Vershil begroting NW en rekening - = nadeel
Lasten					
Onderw ijshuisvesting	1.185	937	1.167	905	261
Onderw ijsbeleid en leerlingenzaken	179	266	186	170	16
<i>Totaal Lasten</i>	<i>1.364</i>	<i>1.203</i>	<i>1.353</i>	1.075	<i>277</i>
Baten					
Onderw ijshuisvesting	95	121	121	106	-15
Onderw ijsbeleid en leerlingenzaken	4	4	3	4	0
<i>Totaal baten</i>	<i>99</i>	<i>126</i>	<i>125</i>	110	<i>-15</i>
Saldo van lasten en baten	-1.265	-1.077	-1.228	-965	263
Toevoeging reserves	0	0	0	237	-237
Aanw ending reserves	176	0	0	0	0
<i>Saldo reserveringen</i>	<i>176</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	-237	<i>-237</i>
Resultaat	-1.089	-1.077	-1.228	-1.202	26

Beleidsindicatoren 2 Opgroeien – 5 Onderwijs

Naam Indicator	Eenheid	Bron	Begroting 2017	Realisatie 2017	Afwijking 2017
Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	DUO	6	1,5	-4,5
Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	DUO	22	15,5	-6,5
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	DUO	1,5	2,5	+1

Wat heeft programma 2 Opgroeien gekost / opgebracht?

Thema's (bedragen x € 1.000)	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2017 NW	Rekening 2017	Verschil begroting NW en rekening - = nadeel
Lasten					
1. Jeugdbeleid	2.248	2.056	2.164	2.746	-581
2. Centrum voor Jeugd en Gezin	184	176	176	176	0
3. Kinderopvang en peuterwerk	139	197	197	154	43
4. Voor- en vroegschoolse Educatie	20	59	59	40	19
5. Onderwijs	1.364	1.203	1.353	1.075	277
<i>Totaal Lasten</i>	<i>3.955</i>	<i>3.691</i>	<i>3.949</i>	<i>4.192</i>	<i>-243</i>
Baten					
1. Jeugdbeleid	0	0	0	11	11
2. Centrum voor Jeugd en Gezin	0	0	0	0	0
3. Kinderopvang en peuterwerk	115	118	87	90	2
4. Voor- en vroegschoolse Educatie	20	19	19	34	15
5. Onderwijs	99	126	125	110	-15
<i>Totaal baten</i>	<i>233</i>	<i>262</i>	<i>231</i>	<i>246</i>	<i>14</i>
Saldo van lasten en baten	-3.722	-3.429	-3.718	-3.946	-228
Toevoeging reserves	0	0	0	237	-237
Aanwending reserves	176	0	0	0	0
<i>Saldo reserveringen</i>	<i>176</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>-237</i>	<i>-237</i>
Resultaat	-3.547	-3.429	-3.718	-4.183	-465

Voor een toelichting wordt verwezen naar de jaarrekening.

Programma 3: Meedoen

1. Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)

Thema Wet maatschappelijke ondersteuning is verdeeld in drie deelthema's:

- 1.1 Leefbaarheid/sociale samenhang, vrijwilligers, mantelzorg en veiligheid;
- 1.2 Participatie van kwetsbare burgers en voorkomen van overlast;
- 1.3 Het ondersteunen van de participatie en zelfredzaamheid van personen met een beperking of met chronische, psychische of psychosociale problemen, indien mogelijk in de eigen leefomgeving.

Per deelthema's wordt beschreven 'wat willen we bereiken?' en 'wat gaan we daarvoor doen?'
Voor het totale thema wordt een kostenoverzicht gegeven.

1.1 Leefbaarheid/sociale samenhang, vrijwilligers, mantelzorg en veiligheid

A. Wat wilden we bereiken?

We willen dat inwoners van Heeze-Leende zich prettig en veilig voelen in hun eigen woonomgeving, dat ze elkaar kennen, betrokken zijn bij elkaar en zich verantwoordelijk voelen voor elkaar en voor de buurt. We willen dat mantelzorgers en vrijwilligers(organisaties) worden ondersteund en gewaardeerd en dat huiselijk geweld wordt voorkomen en bestreden.

Wat hebben we bereikt in 2017?

Samen met ketenpartners en burgerinitiatieven hebben we er een bijdrage aan geleverd dat inwoners zich prettig en veilig voelen in hun eigen woonomgeving, dat ze elkaar kennen, betrokken zijn bij elkaar en zich verantwoordelijk voelen voor elkaar en voor de buurt. Mantelzorgers en vrijwilligers (organisaties) zijn ondersteund en gewaardeerd. Via CJG, Sociaal Team en Veilig Thuis is een bijdrage geleverd aan het voorkomen en bestrijden van huiselijk geweld.

B. Wat zouden we daarvoor doen?

• Leefbaarheid/sociale samenhang

Lokale initiatieven worden waar nodig en gewenst ambtelijk ondersteund en eventueel ook financieel ondersteunend met een eenmalige of jaarlijkse subsidie. Er is regelmatig contact met de werkgroepen zorg en welzijn van de dorpsraden en de zorgcoöperatie Leende en er wordt meegewerkt aan activiteiten gericht op informatie en ontmoeting.

• Vrijwilligers

We waarderen vrijwilligers met een keuze uit het Vrijwilligers Verwenmenu.

We ondersteunen vrijwilligers vanuit de Vrijwilligerscentrale van Cordaad met bijvoorbeeld het geven van informatie en advies, het aanbieden van cursussen/training/scholing en de vacaturebank voor het werven van vrijwilligers.

We ondersteunen vrijwilligers met een collectieve vrijwilligersverzekering bij Vrijwilligersnet Nederland.

In 2016 is een A2 project gestart waarbij de mogelijkheden worden onderzocht voor het opzetten van een 'Informeel zorg academie'. Vanuit deze 'academie' kunnen vrijwilligers en mantelzorgers door scholing en training worden ondersteund zodat zij in staat zijn om hun zorgtaken goed te kunnen (blijven) uitvoeren. Daarnaast zullen vanuit deze 'academie' zelfhulpgroepen worden geïnitieerd en ondersteund.

• Mantelzorgers

Met Cordaad en zorgaanbieders ontwikkelen we nieuwe alternatieve vormen van respijtzorg ter ontlasting van de mantelzorgers. We waarderen de mantelzorgers met een jaarlijkse blijk van waardering, het Mantelzorg Verwen Menu. We ondersteunen de mantelzorgers vanuit het Steunpunt Mantelzorg van Cordaad met het geven van informatie en advies, het aanbieden van cursussen/training/scholing voor mantelzorgers en vrijwilligers, het vinden van vrijwilligers en maatjes en het organiseren van activiteiten gericht op ontmoeting. We onderzoeken welke vragen mantelzorgers hebben en sluiten met ons aanbod

hierop aan. In het Platform Mantelzorg vindt met een aantal lokale organisaties afstemming plaats over actuele mantelzorgzaken.

- **Huiselijk geweld**

De regionale Steunpunten Huiselijk Geweld en het Advies-en Meldpunt Kindermishandeling zijn samengevoegd tot één organisatie: Veilig Thuis (2015).

De nieuwe organisatie zit nog in een opbouwfase. In 2017 wordt de nieuwe werkwijze verder ontwikkeld met aandacht voor de volgende punten:

- samenwerking met de hulpverleners op het lokale niveau (sociaal team en CJG-team);
- preventie en signalering (voorkomen huiselijk geweld en kindermishandeling);
- nazorg.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2017?

Leefbaarheid/sociale samenhang

- lokale initiatieven zijn waar nodig en gewenst ambtelijk ondersteund en financieel ondersteund met een eenmalige of jaarlijkse subsidie.
- er is structureel overleg geweest met de zorgwerkgroepen van Sterksel en Leenderstrijp en de Zorg coöperatie Leende.

Vrijwilligers

- er is meegewerkt aan activiteiten gericht op informatie en ontmoeting.
- vrijwilligers(organisaties) zijn ondersteund vanuit de Vrijwilligerscentrale van Cordaad door het geven van informatie en advies en het aanbieden van cursussen/training/scholing.
- via de vacaturebank hebben (vrijwilligers)organisaties hun vacatures geplaatst, zijn nieuwe vrijwilligers geworven en hebben vrijwilligers vrijwilligerswerk gevonden dat bij hun past.
- vrijwilligers zijn ondersteund met een collectieve vrijwilligersverzekering bij Vrijwilligersnet Nederland.
- vrijwilligers zijn gewaardeerd via het Vrijwilligers Verwenmenu.

Mantelzorgers

- mantelzorgers zijn vanuit het Steunpunt Mantelzorg van Cordaad ondersteund met het geven van informatie en advies, het aanbieden van cursussen/training/scholing, het vinden van vrijwilligers en maatjes en het organiseren van activiteiten voor ontmoeting.
- het Steunpunt Mantelzorg heeft onderzocht welke vragen mantelzorgers hebben en is hier met haar activiteiten op aangesloten.
- mantelzorgers zijn gewaardeerd via het Mantelzorg Verwenmenu.
- in het Platform Mantelzorg heeft met een aantal organisaties afstemming plaats gevonden over actuele mantelzorgzaken.

Huiselijk geweld

- De regionale organisatie Veilig Thuis zat in 2017 nog in een opbouwfase. De nieuwe werkwijze werd verder ontwikkeld met aandacht voor de volgende punten: samenwerking met de hulpverleners op het lokale niveau (sociaal team en CJG-team); preventie en signalering (voorkomen huiselijk geweld en kindermishandeling); nazorg.
- In 2017 kreeg Veilig Thuis te maken met een enorme stijging aan meldingen en adviesvragen (stijging van 1500 vragen/meldingen).
- In 2017 heeft in Helmond een pilot plaats gevonden tussen Veilig Thuis en de lokale teams. Doel was het terugdringen van het aantal onderzoeken uitgevoerd door Veilig Thuis. De pilot heeft een forse daling van het aantal onderzoeken laten zien. Het voorstel is om de pilot uit te rollen over alle 21 gemeenten.

1.2 Participatie van kwetsbare burgers en voorkomen van overlast

A. Wat wilden we bereiken?

We willen bereiken dat kwetsbare burgers kunnen participeren in de samenleving en we willen overlast voorkomen. Voor deze doelgroepen is preventie van belang: als lichtere vormen van hulp/ondersteuning mogelijk zijn dan zijn zwaardere en vaak duurdere vormen van zorg niet of pas later nodig. Het is voor deze doelgroep belangrijk om tijdig te signaleren.

Wat hebben we bereikt in 2017?

Samen met Sociaal Team, ketenpartners, centrumgemeente Eindhoven en de regiogemeenten hebben we een bijdrage geleverd aan de participatie van kwetsbare burgers en het voorkomen van overlast. Voor deze doelgroepen is preventie van belang: daar waar lichtere vormen van hulp/ondersteuning mogelijk waren zijn deze ingezet ter voorkoming van zwaardere en vaak duurdere vormen van zorg. Ook is getracht om tijdig te signaleren.

B. Wat zouden we daarvoor doen in 2017?

- **Beschermd wonen/maatschappelijke opvang**

Vanaf 1 januari 2016 wordt gewerkt met een Gemeenschappelijke Regeling beschermd wonen. We geven in 2017 en volgende jaren invulling aan de in 2016 uitgebrachte advies over een toekomstbestendige aanpak en organisatie van beschermd wonen waarbij de nadruk ligt op de eigen regie van de cliënt en het lokaal organiseren van de benodigde ondersteuning. Ook wordt een koppeling gemaakt met maatschappelijke opvang, vrouwenopvang en verslavingszorg.

- **Laagdrempelige inloop voor kwetsbare burgers**

Voor de laagdrempelige inloop voor ggz-cliënten zijn subsidieafspraken gemaakt met GGZ/de Boei. In 2016 is een A2 project gestart gericht op de versterking van het voorliggend veld en algemene voorzieningen. De inloop voor ggz-cliënten wordt hierin meegenomen. Gekeken wordt naar verbindingen met andere vormen van inloop/ontmoeting en een mogelijke uitbreiding van de doelgroep. Implementatie vindt plaats eind 2016/2017.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2017?

Beschermd Wonen

- In 2017 is samen met centrumgemeente Eindhoven en de regiogemeenten verder invulling gegeven aan het advies over een toekomstbestendige aanpak en organisatie van beschermd wonen en maatschappelijke opvang waarbij de nadruk ligt op eigen regie van de cliënt en het lokaal organiseren van de benodigde ondersteuning.
- Het voeren van keukentafelgesprekken en indiceren voor een maatwerkvoorziening beschermd wonen vond lokaal plaats, via het Sociaal Team.

Laagdrempelige Inloop kwetsbare burgers

- Voor de laagdrempelige inloop voor GGZ-cliënten zijn subsidieafspraken gemaakt met GGzE. Iedereen kan inlopen, hier is geen indicatie voor nodig.
- Het is lastig gebleken om de doelgroep uit te breiden met andere kwetsbare burgers. Er is contact geweest tussen de GGzE met Ananz en 't Huisven maar vooralsnog heeft dit niet geleid tot nieuwe activiteiten voor de GGZ of het verbreden van de doelgroep.

1.3 Het ondersteunen van de participatie en zelfredzaamheid van personen met een beperking of met een chronische, psychische of psychosociale problemen, indien mogelijk in de eigen leefomgeving

A. Wat wilden we bereiken?

We willen bereiken dat mensen met een beperking kunnen (blijven) participeren in de samenleving en zelfstandig kunnen (blijven) wonen en functioneren in de eigen leefomgeving door het inzetten van eigen kracht, sociaal netwerk, algemene en voorliggende voorzieningen en individuele/maatwerk voorzieningen.

Wat hebben we bereikt in 2017?

Samen met Sociaal Team, ketenpartners en zorgaanbieders hebben we er een bijdrage aan geleverd dat mensen met een beperking kunnen (blijven) participeren in de samenleving en zelfstandig kunnen (blijven) wonen en functioneren in de eigen leefomgeving door het inzetten van eigen kracht, sociaal netwerk, algemene en voorliggende voorzieningen en individuele/maatwerk voorzieningen.

B. Wat zouden we daarvoor doen?

• Toegang/Sociaal team

Belangrijk is om te investeren in innovatieve en op preventie gerichte activiteiten door het sociaal team. Een versterking van het sociaal team zowel kwalitatief en kwantitatief is zinvol om:

1. nieuwe verbindingen te maken met het voorliggende veld en 2de lijn om tot meer preventie te komen door tijdig te signaleren en outreachend te werken;
2. ondersteuning dicht bij de cliënt te organiseren, door meer ruimte voor contact met de cliënten en frequente evaluatie momenten te organiseren. Doordat leden van het sociaal team zich niet langer beperkt voelen in het aantal gesprekken dat ze met inwoners voeren kunnen zij investeren in het opbouwen van een sociaal netwerk (volgens methode sociale netwerk versterking) rond de inwoner en nazorg borgen. Voor deze nazorgtrajecten zetten we extra capaciteit in.

• Doorontwikkeling Toegang CJG, Wmo en W&I

Momenteel heeft Heeze-Leende drie uitvoerende teams die actief zijn binnen het sociaal domein, namelijk het Centrum voor Jeugd en Gezin (0-18 jaar), het Sociaal Team (18+) en W&I. In deze teams zijn verschillende generalisten/specialisten met een eigen aandachtsgebied werkzaam. Hoewel de teams op casusniveau al wel samenwerken, gebeurt dit vaak op ad hoc basis.

Doorontwikkeling en intensivering van de samenwerking tussen de teams is belangrijk voor het realiseren van de doelstellingen op breed sociaal domein terrein, namelijk een integraal beeld van de klant draagt bij aan juiste en effectieve aanpak van de hulpvraag. Daarnaast helpt een goed ingerichte en gevulde sociale kaart. Voor deze doorontwikkeling en verdere integratie is extra ondersteuning/capaciteit nodig.

• Applicatieharmonisatie en frontoffice applicatie Wmo en Jeugd

In de A2 samenwerking ligt de opdracht om te komen tot applicatieharmonisatie, zo ook wat betreft de Zorgapplicaties. Heeze-Leende werkt met ZorgNed en moet in dit kader overstappen op GWS4All, de applicatie die de andere 2 gemeenten en de GRS A2 in gebruik heeft. Dit brengt frictiekosten (migratie, inrichting systeem, processen, trainingen etc.) met zich mee.

Daarnaast is eind 2016 het aanbestedingstraject frontoffice applicatie in A2 verband gestart. De implementatie vindt in 2017 plaats. Deze frontoffice applicatie is ter ondersteuning van samenwerking met de ketenpartners in het Sociaal Team en CJG. Met behulp van deze applicatie moeten de medewerkers van beide teams ondersteund worden bij het klantcontact. Hiervoor zijn koppelingen noodzakelijk met de ICT systemen, waaronder GWS4All.

• Accountantscontrole Wmo en Jeugd

De aanbevelingen en de acties, die voortkomen uit de accountantscontrole 2015 oppakken, zodat we voor 2016 een goedkeurende verklaring krijgen. We gaan de processen en de financiële administratie verder optimaliseren. Daarnaast evalueren we de verantwoordingsmethodiek met de zorgaanbieders en treffen maatregelen om vertraging in het accountantsproces te voorkomen. Voor deze acties wordt extra capaciteit ingezet.

• Financiële tegemoetkoming

Momenteel ontvangen cliënten een financiële tegemoetkoming voor een bepaalde voorziening conform de oude Wmo (niet zijnde hulp bij het huishouden). Met de inwerkingtreding van de nieuwe Wmo is deze financiële tegemoetkoming komen te vervallen. In 2017 is er extra capaciteit nodig om deze cliënten te herindiceren.

• Cliëntondersteuning

Met MEE zijn subsidieafspraken gemaakt over cliëntondersteuning voor 2016. MEE-consulenten worden ingezet in het sociaal team, het CJG-team en voor toeleiding naar arbeid (Participatiewet). Op deze manier willen we de cliëntondersteuning meer lokaal inbedden. In 2016 is de inzet van MEE geëvalueerd. Op basis hiervan is besloten om de inzet van cliëntondersteuning niet meer in A2 verband te regelen, maar lokaal subsidieafspraken te maken met MEE en/of een andere organisatie.

De gemeente heeft een team van vrijwillige cliëntondersteuners die vaak ook ouderenadviseur of dorpsondersteuner zijn. Op verzoek van de cliënt kunnen deze cliëntondersteuners ondersteuning bieden

tijdens het keukentafelgesprek. Ze helpen de cliënt bij het formuleren van de hulpvraag en letten op dat mogelijke oplossingen goed aansluiten bij de wensen en mogelijkheden van de cliënt. Indien wenselijk volgt er een nazorg traject waarbij gekeken wordt of de cliënt voldoende geholpen is met de geboden ondersteuning.

- **Inkoop**

De inkoop van begeleiding en kortdurend verblijf is in A2 verband via een bestuurlijke aanbesteding uitgevoerd voor de doelgroep Wmo. Bestuurlijk aanbesteden is een continue proces waarbij maandelijks aan tafel wordt gezeten (gemeenten en zorgaanbieders) om zaken te bespreken.

Ook in 2017 wordt gewerkt met een zogenaamde ontwikkelagenda, waarbij de volgende onderwerpen aan bod komen: prijsstelling, toegang, kwaliteit, vervoer, communicatie, monitoring en verantwoording, social return en innovatie. Belangrijk is om in 2017 de 'nieuwe' manier van werken met resultaat financiering te monitoren en te borgen. Door de extra inzet van het sociaal team, kan vinger aan de pols worden gehouden en worden de effecten van resultaat financiering op de juiste manier gemonitord.

- **Ontwikkelen algemene voorzieningen**

Om de vraag naar maatwerkvoorzieningen te verminderen, moet het voorliggend veld beter benut worden. In 2016 is een A2 project gestart waarbij samen met zorgaanbieders en welzijnsorganisaties gekeken wordt hoe algemene voorzieningen kunnen worden (door)ontwikkeld en meer toegankelijk en zichtbaar kunnen worden gemaakt. Daarnaast worden marktpartijen gestimuleerd om producten en diensten te ontwikkelen die als algemene voorziening kunnen worden beschouwd.

- **Domotica en e-zorg**

In het collegeprogramma wordt dit thema genoemd. De gemeente neemt hierin niet zelf het initiatief, maar sluit aan bij initiatieven van zorgaanbieders en burgerinitiatieven. Het is van belang dat er voor dergelijke initiatieven voldoende draagvlak bestaat. De gemeente speelt een initiërende en eventueel faciliterende rol (bijvoorbeeld via subsidies).

- **Blijverslening**

In 2016 hebben we het initiatief genomen om een zogenaamde Blijverslening te ontwikkelen voor Heeze-Leende. Evenals de Starterslening loopt dit via het landelijk Stimuleringsfonds Volkshuisvesting. Met behulp van de Blijverslening kunnen ouderen hun woning aanpassen (inclusief domotica) waardoor ze langer zelfstandig thuis kunnen blijven wonen. De bestuurlijke besluitvorming hierover heeft in het vierde kwartaal 2016 plaatsgevonden. In 2017 wordt deze regeling geïmplementeerd.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2017?

Toegang sociaal team/doorontwikkeling.

- Het sociaal team (18+) en W&I hebben in 2017 hun samenwerking versterkt, de consultants W&I zijn onderdeel geworden van het sociaal team Heeze-Leende en hebben ook een werkplek in Heeze gekregen, waardoor burgers niet meer naar Valkenswaard hoeven voor een afspraak met Werk en Inkomen, ondersteuning is hierdoor meer dichtbij georganiseerd.

Applicatie harmonisatie en frontoffice applicatie Wmo en Jeugd

- Na een intensief traject op A2 niveau is op 29 november 2017 de Europese aanbesteding "Oplossing voor regie sociaal domein en backoffice Wmo en Jeugdzorg" gepubliceerd op Tenderned met als doel om op 21 maart 2018 een leverancier te kiezen.

Accountantscontrole Wmo en Jeugd

- De aanbevelingen uit de accountantscontrole zijn opgepakt, dit heeft geleid tot een goedkeurende verklaring 2016.

Financiële tegemoetkoming / verordening Maatschappelijke Ondersteuning

- Bij de inwerkingtreding van de Verordening Maatschappelijke Ondersteuning op 01-06-2017 is huishoudelijke hulp als maatwerkvoorziening toegevoegd. Tevens is gekozen om geen eigen bijdrage te laten heffen door het CAK, voor Wmo voorzieningen, voor burgers met een inkomen tot 130% van het sociaal minimum.
- Alle burgers die in 2016 gebruik maakten van het marktproduct huishoudelijke hulp en burgers die in het verleden gebruik maakten van huishoudelijke hulp zijn geïnformeerd over de wijziging middels een keukentafelgesprek en indicatie is het marktproduct 'gewijzigd' in de maatwerk-voorziening huishoudelijke hulp binnen de Wmo.
- Voor huishoudelijke hulp is een aanbestedingstraject doorlopen, hier hebben een 7-tal aanbieders zich voor ingeschreven, ook die aanbieders die reeds actief waren in Heeze-Leende. Hierdoor hebben inwoners hun vertrouwde hulp kunnen behouden.

Clientondersteuning

- Met MEE, Lumens, GGzE, en Combinatie Jeugdzorg zijn subsidieafspraken gemaakt voor professionele cliëntondersteuning (inzet in CJG en Sociaal Team).
- De vrijwillige (onafhankelijke) cliënt ondersteuners kunnen mensen ondersteunen voor, tijdens en na het keukentafelgesprek. In de praktijk blijkt dat hier weinig gebruik van wordt gemaakt. We hebben de uitnodigingsbrief voor het keukentafelgesprek aangepast en de informatie op de website zodat mensen goed weten wat de mogelijkheden zijn van deze cliëntondersteuners.
- We hebben twee keer een bijeenkomst georganiseerd voor de vrijwillige cliëntondersteuners voor het uitwisselen van ervaringen en het geven van informatie over de Wmo.

Inkoop

- Bij de inkoop heeft er op regelmatige basis overleg plaatsgevonden met zorgaanbieders, middels de fysieke overlegtafel en leveranciersgesprekken. Kwaliteit, innovatie, resultaatgericht werken zijn daarbij onderwerp van gesprek.
- Op initiatief van de fysieke overlegtafel heeft in september 2017 een zorgmarkt plaatsgevonden, waarbij ongeveer 35 zorgaanbieders zich presenteerden en er speeddates plaatsvonden tussen de sociale teams van de A2 gemeenten en aanbieders.

Ontwikkelen algemene voorzieningen

- Het belang van een goed voorliggend veld wordt door een ieder omschreven, dat kwam ook aan bod bij de werkconferentie die gehouden is rondom het thema dagbesteding voor mensen met dementie. Hierbij zijn aanbieders, adviesraad, zorgtrajectbegeleiders en medewerkers van het sociaal team met elkaar in gesprek gegaan omtrent het vraagstuk, dagbesteding en zorg voor mensen met dementie.
- Diverse zorgaanbieders zijn actief als het gaat om laagdrempelig inwoners gebruik te laten maken van activiteiten en faciliteiten, middels bijv. inloop activiteiten. Het vraagstuk blijft actueel, mede door het toenemend aantal ouderen dat langer zelfstandig thuis blijft wonen en de vergrijzing die ook in Heeze-Leende een rol speelt.

Domotica en e-zorg

- De gemeente neemt niet zelf het initiatief tot domotica en e-zorg, maar sluit aan bij initiatieven van zorgaanbieders en burgerinitiatieven in dat kader is subsidie verleend aan het ZOEM-project. Dit betreft een burgerinitiatief dat gestart is in Sterksel en Leende. Ouderen worden door zogenaamde 'supergebruikers' (vrijwillige ouderen) getraind in het gebruik van een smartphone en apps die speciaal ontwikkeld zijn voor ouderen. Het project gaat ook met een groep ouderen in Heeze draaien.

Blijverslening

- In 2017 heeft de raad ingestemd met de Blijverslening en is deze geïmplementeerd. Via de Blijverslening kunnen inwoners van Heeze-Leende geld lenen voor het levensloop bestendig maken van hun woning. Naast bijv. het plaatsen van een slaapkamer en/of badkamer op de begane grond kan hierbij ook gedacht worden aan het installeren van domotica in de woning. In 2017 is hier (nog) geen gebruik van gemaakt.

Beleidsindicatoren 3 Meedoen - 1 Wet Maatschappelijke Ondersteuning

Naam Indicator	Eenheid	Bron	Begroting 2017	Realisatie 2017	Afwijking 2017
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 10.000 inwoners	GMSD			
Hulp bij het huishouden	Aantal cliënten Hulp bij het Huishouden		89	n.n.b.	n.n.b.
Ondersteuning thuis	Aantal cliënten met individuele begeleiding		40	n.n.b.	n.n.b.
Verblijf en Opvang	Aantal cliënten dat gebruik maakt van de dagopvang		35	n.n.b.	n.n.b.
Hulpmiddelen en diensten	Aantal cliënten met een hulpmiddel		170	n.n.b.	n.n.b.

Er is een uitsplitsing gemaakt in vier typen maatwerkarrangementen (GMSD):

Voetnoot 1: De verwachting is dat de aantallen de komende jaren ongeveer gelijk zullen blijven, indien het beleid hetzelfde blijft. Er zal blijvend een beroep op zelfredzaamheid, eigen verantwoordelijkheid en het sociale netwerk gedaan worden, maar daarnaast zie je een aantal ontwikkelingen die mogelijk invloed hebben op het aantal cliënten met een maatwerk voorziening.

Voetnoot 2: In dit overzicht zijn de cliënten met een taxibus pasje niet meegenomen en ook alle cliënten die een vergoeding ontvangen vanuit de Wmo, komen niet voor in het overzicht. Waar staat je gemeente vraagt niet om deze gegevens.

C. Wat heeft het gekost?

Taakvelden (bedragen x € 1.000)	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2017 NW	Rekening 2017	Verschil begroting NW en rekening - = nadeel
Lasten					
Samenkracht en burgerparticipatie / Wmo	395	617	215	208	7
Wijkteams	349	550	1.198	505	693
Maatw erkvoorzieningen (Wmo)	288	537	399	376	23
Maatw erkdiensverlening 18+	950	1.405	1.357	1.670	-313
<i>Totaal Lasten</i>	<i>1.983</i>	<i>3.108</i>	<i>3.169</i>	<i>2.759</i>	<i>410</i>
Baten					
Samenkracht en burgerparticipatie / Wmo	0	0	0	0	0
Wijkteams	10	0	0	0	0
Maatw erkvoorzieningen (Wmo)	3	2	2	4	1
Maatw erkdiensverlening 18+	101	100	100	84	-16
<i>Totaal baten</i>	<i>114</i>	<i>102</i>	<i>102</i>	<i>87</i>	<i>-15</i>
Saldo van lasten en baten	-1.869	-3.006	-3.067	-2.672	395
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0
Aanw ending reserves	0	0	0	0	0
<i>Saldo reserveringen</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Resultaat	-1.869	-3.006	-3.067	-2.672	395

2. Senioren en ouderenbeleid

A. Wat wilden we bereiken?

We willen bereiken dat de kennis en kunde van senioren wordt verzilverd dus dat de inzet van senioren als vrijwilligers ten goede komt aan de lokale organisaties. Veel senioren zijn vitaal en hebben veel werk- en levenservaring. Dat moet je niet overboord zetten als ze 65 zijn, maar juist gebruiken.

Wat hebben we bereikt in 2017?

- We hebben bereikt dat de kennis en kunde van senioren is verzilverd, er zijn veel senioren actief als vrijwilliger.

- Met inzet van allerlei initiatieven hebben we een bijdrage geleverd aan het langer zelfstandig thuis kunnen blijven wonen en aan het actief houden van senioren.

B. Wat zouden we daarvoor doen?

- Continueren van bestaand beleid.
- Met Cordaad in gesprek gaan over het werven en inzetten van vrijwillige senioren en hoe de verzilvering kan worden geoptimaliseerd.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2017?

- Het optimaliseren van het verzilveren van kennis en kunde van senioren is besproken met Cordaad en krijgt een vervolg in 2018.
- We hebben de dementiewijzer ontwikkeld waarmee senioren geïnformeerd kunnen worden over langer zelfstandig thuis blijven wonen.
- De gemeenteraad heeft ingestemd met de Blijverslening.
- De buurtsportcoach heeft ingezet op senioren en beweging en o.a. 'Stevig op de been blijven' georganiseerd.

C. Wat heeft het gekost?

Taakvelden (bedragen x € 1.000)	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2017 NW	Rekening 2017	Vershil begroting NW en rekening - = nadeel
Lasten					
Samenkracht en burgerparticipatie	12	12	12	12	0
<i>Totaal Lasten</i>	12	12	12	12	0
Baten					
Samenkracht en burgerparticipatie	0	0	0	0	0
<i>Totaal baten</i>	0	0	0	0	0
Saldo van lasten en baten	-12	-12	-12	-12	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0
Aanwending reserves	0	0	0	0	0
<i>Saldo reserveringen</i>	0	0	0	0	0
Resultaat	-12	-12	-12	-12	0

3. Volksgezondheid

A. Wat wilden we bereiken?

Een goede gezondheid en/of gezondheidsbeleving draagt bij aan maatschappelijk welzijn, veiligheid en participatie. We willen bereiken dat burgers het vermogen hebben om zich, ook vanuit een kwetsbare gezondheidspositie, aan te passen en de eigen regie kunnen (blijven) voeren. Hierdoor kunnen mensen, ondanks een ziekte of beperking, toch gezond zijn.

Wat hebben we bereikt in 2017?

Met het uitvoeren van activiteiten uit het Uitvoeringsplan Lokaal Gezondheidsbeleid hebben we burgers ondersteund om zich aan te passen en de eigen regie te (blijven) voeren, ook vanuit een kwetsbare gezondheidspositie.

B. Wat zouden we daarvoor doen?

- Omdat er veel raakvlakken zijn tussen het Lokaal Gezondheidsbeleid en het Wmo-beleid willen we in 2017 het Lokaal Gezondheidsbeleid integreren in het Wmo-beleid.
- Gezondheid/preventie zoals beschreven onder A wordt opgenomen in het Wmo beleidsplan, er komt geen nieuw 4-jarig Beleidsplan Lokaal Gezondheidsbeleid. Hierbij moet voldoende aandacht zijn voor dwarsverbanden met b.v jeugd- en onderwijs beleid, milieubeleid en subsidiebeleid.

- Als input voor het nieuwe gezondheidsbeleid maken we gebruik van de in 2016 door de GGD opgestelde Volksgezondheid Toekomstverkenning Heeze-Leende die goed aansluit bij de thema's van de Wmo zoals participatie, bewegen, leefomgeving/sociale samenhang en veiligheid.
- Aansluitend aan deze ontwikkeling willen we onderzoeken of de stuurgroep lokaal gezondheidsbeleid kan worden omgevormd tot een klankborggroep Wmo.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2017?

- Omdat er voor 2019-2022 een nieuw beleidsplan sociaal domein moet worden gemaakt, hebben we ervoor gekozen om het lokaal gezondheidsbeleid nog 2 jaar te continueren (2017/2018) en vanaf 2019 te integreren in het nieuwe beleidsplan sociaal domein. De doelstellingen en te behalen resultaten zijn voor 2017/2018 gelijk gebleven, wel is er een nieuw Uitvoeringsplan gemaakt voor 2017/2018.
- In het voorjaar is een expertmeeting georganiseerd om input te genereren voor het nieuwe Uitvoeringsplan en is op basis daarvan een nieuw plan opgesteld. De thema's zijn gelijke gebleven: bewegen & voeding; eenzaamheid; psychisch welbevinden; sociaaleconomische gezondheidsverschillen; alcohol & drugs.
- In samenwerking met de GGD is gekeken in hoeverre de voor 2012-2016 geformuleerde doelstellingen zijn bereikt en wat hiervoor nog nodig is.
- De stuurgroep lokaal gezondheidsbeleid blijft tot 2019 het gremium voor sturing van het lokaal gezondheidsbeleid

C. Wat heeft het gekost?

Taakvelden (bedragen x € 1.000)	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2017 NW	Rekening 2017	Vershil begroting NW en rekening - = nadeel
Lasten					
Volksgezondheid	238	282	282	277	4
<i>Totaal Lasten</i>	238	282	282	277	4
Baten					
Volksgezondheid	0	0	0	0	0
<i>Totaal baten</i>	0	0	0	0	0
Saldo van lasten en baten	-238	-282	-282	-277	4
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0
Aanw ending reserves	0	0	0	0	0
<i>Saldo reserveringen</i>	0	0	0	0	0
Resultaat	-238	-282	-282	-277	4

4. Bibliotheekwerk

A. Wat wilden we bereiken?

We willen de bibliotheek omvormen tot een sociaal cultureel centrum waar ruimte is voor alle pijlers uit de bibliotheekwet, te weten lezen en literatuur, kennis en informatie, ontwikkeling en educatie, laten kennismaken met kunst en cultuur en organiseren van ontmoeting en debat.

Wat hebben we bereikt in 2017?

In 2017 is hard gewerkt aan het realiseren van een bibliotheek waar lokale verankering, verbinding en ontmoeting centraal staan.

B. Wat zouden we daarvoor doen?

Vanaf januari 2016 is er gewerkt aan het project 'visieontwikkeling van het bibliotheekwerk Heeze-Leende'. Zo is er met vele partijen gesproken, zijn werkbezoeken gebracht en is het symposium 'de toekomst van de dorpsbibliotheek' bijgewoond. Uit alle verzamelde informatie is een visie op het bibliotheekwerk vormgegeven. Deze visie is in de 2e helft van 2016 aan de gemeenteraad aangeboden en vastgesteld. In 2017 en de jaren daarna wordt deze visie geïmplementeerd.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2017?

- In 2017 is een lokale bibliotheekstichting opgericht die verantwoordelijk is voor het uitvoeren van de bibliotheekvisie.
- Bibliotheek Dommeldal werd geselecteerd voor het uitvoeren van het professioneel bibliotheekwerk. Nadat Bibliotheek De Kempen besloot om voortijdig de dienstverlening in Heeze-Leende te beëindigen, zijn in augustus 2017 de lokale bibliotheekstichting en Dommeldal van start gegaan met het uitvoeren van het bibliotheekwerk. En met succes; zo is de personele bezetting in de bibliotheek uitgebreid, is een lokale verbinder aangesteld, is de collectie uitgebreid en wordt een deel van het collectiebudget besteed aan lokaal maatschappelijke functies.
- Ook hebben de bibliotheekorganisaties, samen met de Raad van Advies, in het najaar van 2017 het jaarplan 2018 opgesteld waarin uitgewerkt is hoe in 2018 verder invulling gegeven wordt aan lokale verankering, verbinding en ontmoeting. In de Raad van Advies zitten vertegenwoordigers van educatieve en welzijnsinstellingen, sociaal-culturele verenigingen en dorpsraden.
- In december 2017 troffen Bibliotheek De Kempen en gemeente Heeze-Leende een schikking tot beëindigen van de onderlinge relatie.

C. Wat heeft het gekost?

Taakvelden (bedragen x € 1.000)	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2017 NW	Rekening 2017	Vershil begroting NW en rekening - = nadeel
Lasten					
Media	199	216	251	243	7
<i>Totaal Lasten</i>	199	216	251	243	7
Baten					
Media	0	0	0	0	0
<i>Totaal baten</i>	0	0	0	0	0
Saldo van lasten en baten	-199	-216	-251	-243	7
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0
Aanw ending reserves	0	0	0	0	0
<i>Saldo reserveringen</i>	0	0	0	0	0
Resultaat	-199	-216	-251	-243	7

5. Cultuur

A. Wat wilden we bereiken?

We willen in samenwerking met de maatschappelijke instellingen invulling geven aan de culturele activiteiten en het versterken daarvan in relatie tot de nieuwe bibliotheek.

Doelstelling van het monumentenbeleid is om ons cultuurhistorisch erfgoed op peil te houden en het onderdeel te laten vormen van een aantrekkelijke gemeente waarin het voor iedereen aangenaam recreëren is. Daarnaast is het van belang een eenduidig A2-Erfgoedbeleid te ontwikkelen om efficiënter te werken.

Wat hebben we bereikt in 2017?

Op beleidsterrein hebben we in A2-verband bereikt dat elke gemeente kan beschikken over een subsidieverordening. Ook zijn de monumentenverordeningen gecontroleerd en voldoen nog aan de huidige wetgeving.

B. Wat zouden we daarvoor doen?

- Erfgoedwet
 Door invoering van de Erfgoedverordening is het van belang dat er een register wordt opgezet en bijgehouden waarin het aangewezen cultureel erfgoed wordt vermeld. Hierin komen gegevens over de aanwijzing en de identificatie van het erfgoed te staan.
- Website
 Het is van belang dat de website voortdurend wordt voorzien van belangrijke actuele ontwikkelingen en regelgeving zodat monumenteneigenaren en geïnteresseerden zich kunnen laten informeren over het laatste aanpassingen en veranderingen die van belang zijn voor ons cultuurhistorisch erfgoed.
- Beschermde dorpsgezichten
 Monumentenbeleid ontwikkelt zich meer en meer van een object- naar een gebiedsgerichte aanpak. Het gaat niet zo zeer om het individuele pand, maar de samenstelling van het geheel is in toenemende mate bepalend voor de aanwijzing van het pand als een beschermde object. Het beleid is erop gericht om, naast monumentale panden, in de toekomst te komen tot een inventarisering van de beschermde dorpsgezichten die onze gemeente rijk is.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2017?

De lijst voor het aangewezen cultureel erfgoed is opgezet en moet nog voorzien worden van gegevens over de aanwijzing en de identificatie van het erfgoed.

Voor de opzet van de website is een oriënterend overleg gepland zodat geïnteresseerden op een centrale plaats de geactualiseerde gegevens kunnen raadplegen.

In het bestemmingsplan "Kom Heeze" is voor de beschermde dorpsgezichten een eerste aanzet gemaakt door de omgeving van het Strabrechtplein op te nemen als een beschermd historisch gebied.

C. Wat heeft het gekost?

Taakvelden (bedragen x € 1.000)	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2017 NW	Rekening 2017	Verschil begroting NW en rekening - = nadeel
Lasten					
Cultuurpresentatie, - productie en - participatie / Kunst	48	49	49	49	0
Musea	61	72	97	62	36
Cultureel erfgoed	17	82	82	68	13
<i>Totaal Lasten</i>	126	204	229	180	49
Baten					
Cultuurpresentatie, - productie en - participatie / Kunst	0	0	0	0	0
Musea	0	0	0	0	0
Cultureel erfgoed	0	5	5	2	-3
<i>Totaal baten</i>	0	5	5	2	-3
Saldo van lasten en baten	-126	-199	-224	-177	46
Toevoeging reserves	7	7	7	7	0
Aanw ending reserves	8	8	8	9	1
<i>Saldo reserveringen</i>	0	0	0	2	1
Resultaat	-126	-198	-223	-176	48

6. Muziekonderwijs

A. Wat wilden we bereiken?

We willen behouden, dat HaFa (Harmonie-Fanfare) muziekonderwijs beschikbaar blijft voor de jeugd tot 18 jaar en dat de jeugdleden van de drie fanfares in de drie dorpskernen kwalitatief goed opgeleid kunnen worden tot eventueel het D-niveau (het hoogste amateurniveau).

Wat hebben we bereikt in 2017?

We hebben bereikt dat de jeugdleden van de drie fanfares in de drie dorpskernen kwalitatief goed opgeleid kunnen worden tot D-niveau (het hoogste amateurniveau).

B. Wat zouden we daarvoor doen?

We subsidiëren RICK (Regionaal Instituut voor Cultuur en Kunst) uit Weert met een jaarlijkse subsidie voor het HaFa (Harmonie-Fanfare) muziekonderwijs.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2017?

We hebben muziekschool RICK uit Weert gesubsidieerd voor minimaal 1.200 uren HaFa (Harmonie-Fanfare) muziekonderwijs.

C. Wat heeft het gekost?

Taakvelden (bedragen x € 1.000)	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2017 NW	Rekening 2017	Verschil begroting NW en rekening - = nadeel
Lasten					
Cultuurpresentatie, - productie en - participatie / Muziekonderw ijs	72	77	77	78	0
<i>Totaal Lasten</i>	72	77	77	78	0
Baten					
Cultuurpresentatie, - productie en - participatie / Muziekonderw ijs	0	0	0	0	0
<i>Totaal baten</i>	0	0	0	0	0
Saldo van lasten en baten	-72	-77	-77	-78	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0
Aanw ending reserves	0	0	0	0	0
<i>Saldo reserveringen</i>	0	0	0	0	0
Resultaat	-72	-77	-77	-78	0

7. Combinatiefuncties: sport en cultuur

A. Wat wilden we bereiken?

We willen een rijke leeromgeving creëren, waarin kinderen de kans krijgen om hun talenten te ontplooiën, sociale vaardigheden op te doen en plezier te hebben door het bieden van een samenhangend aanbod van onderwijs, sport en cultuur. Niet alleen activiteiten onder schooltijd, maar ook activiteiten bij de sportvereniging en de culturele instelling of in de wijken in samenwerking met deze partners.

Wat hebben we bereikt in 2017?

Kinderen in Heeze-Leende hebben op een laagdrempelige manier, zowel binnen als buiten de school, kennis gemaakt met een breed aanbod aan sport, spel en cultuur.

B. Wat zouden we daarvoor doen?

- Continuering van de inzet van combinatiefunctionarissen in het onderwijs- en verenigingsleven in 2017.
- In 2016 wordt onderzocht om de sportconsulenten definitief te behouden en wat de consequenties daarvan zijn.

- Het organiseren van deelname en cofinanciering van lokale organisaties en verenigingen (denk aan kinderopvang, sportverenigingen en seniorenverenigingen) aan de Brede Impulsregeling om zo de inbedding van sport- en cultuur (educatie) binnen de gemeente verder uit te breiden.
- Het stimuleren van een gezond verenigingsleven door waar nodig verenigingen te ondersteunen bij het ontwikkelen van hun organisatie en het hierbij betrekken van hun leden. In samenhang hiermee het verbeteren van de ondersteuning voor vrijwilligers en organisaties.
- Structurele inbedding van sport- en cultuureducatie binnen het basisonderwijs, bijvoorbeeld door het begeleiden van docenten in het verzorgen van sport- en cultuurlessen en het begeleiden van schoolbesturen in het vormgeven van een meerjarig cultuurbeleidsplan.
- Inzetten van een structureel aanbod van sportieve en culturele activiteiten vanuit lokale en professionele instellingen.
- Vergroten interesse van jeugd in sport/cultuur door brede kennismaking met diverse vormen van sport/cultuur.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2017?

- In 2017 heeft de gemeente Heeze-Leende drie combinatiefunctionarissen sport en cultuur ingezet. Zij zijn ingezet in het onderwijs, in de ondersteuning aan (sport)verenigingen en als buursportcoach. De continuering van de inzet is mede tot stand gekomen door een hernieuwde opzet van de inzet van combinatiefunctionarissen, wat in samenwerking met de schoolbesturen tot stand is gekomen. Hierbij is ook een andere verdeling van de financiering overeengekomen, waarbij gemeenten en schoolbesturen nu een gelijk percentage bijdragen voor de combinatiefunctionarissen die in het onderwijs worden ingezet.
- In 2016 is onderzocht wat de (financiële) consequenties zouden zijn van het in dienst nemen van de twee sportconsulenten. Per 1 april 2017 zijn beide sportconsulenten in dienst gekomen van de gemeente Heeze-Leende, waarmee hun inzet voor de komende jaren geborgd wordt. Ook wordt hiermee het belang dat we hechten aan sport versterkt.
- In samenwerking met twee kinderopvangorganisaties is in december 2017 een sportconsulent voor de buitenschoolse opvang gestart. Zij gaat zorgen voor een sport- en spelaanbod in de buitenschoolse opvang. Voorlopig is dit een pilot voor twee jaar.
- In samenwerking met Cordaad is een bijeenkomst georganiseerd voor (sport)verenigingen, waar gesproken is over het werven van vrijwilligers. Daarnaast is er een structureel voorzittersoverleg van de voetbalverenigingen, waarbij waar mogelijk verdere samenwerking wordt gezocht.
- De combinatiefunctionarissen hebben in 2017 de leraren op de diverse scholen begeleid op het gebied van sport en cultuur. De sportconsulenten hebben voornamelijk gezorgd voor ondersteuning in de gymlessen en ondersteuning van de scholen bij projecten met betrekking tot sport, bewegen en gezonde voeding. De cultuurcoach heeft gezorgd voor verbinding tussen het lokale culturele veld en de scholen. Daarnaast neemt de gemeente Heeze-Leende sinds 2017 deel aan de regeling Cultuureducatie met Kwaliteit. Via deze matchingsregeling ontvangt de gemeente middelen vanuit het Fonds voor Cultuurparticipatie, waardoor cultuureducatie duurzaam verankerd kan worden in het primair onderwijs. De cultuurcoach zorgt voor uitvoering van deze regeling.
- In samenwerking met verschillende verenigingen zijn er clinics en workshops georganiseerd voor kinderen, waarbij zij kennis konden maken met het aanbod dat er in de gemeente is op het gebied van sport en cultuur.
- De jeugd van Heeze-Leende heeft zowel tijdens als na schooltijd kennis kunnen maken met diverse vormen van sport en cultuur. Daarnaast hebben verschillende verenigingen deelgenomen aan de Nationale Sportweek, is er tijdens de Koningsspelen extra aandacht voor sport en hebben kinderen rondom de Brabantse Dag en Kunstmullen deelgenomen aan culturele activiteiten.

C. Wat heeft het gekost?

Taakvelden (bedragen x € 1.000)	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2017 NW	Rekening 2017	Verschil begroting NW en rekening - = nadeel
Lasten					
Onderw ijsbeleid en leerlingzaken / Combinatiefuncties	133	142	127	163	-37
<i>Totaal Lasten</i>	133	142	127	163	-37
Baten					
Onderw ijsbeleid en leerlingzaken / Combinatiefuncties	26	26	26	35	9
<i>Totaal baten</i>	26	26	26	35	9
Saldo van lasten en baten	-107	-116	-101	-128	-27
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0
Aanw ending reserves	0	0	0	0	0
<i>Saldo reserveringen</i>	0	0	0	0	0
Resultaat	-107	-116	-101	-128	-27

8. Subsidiebeleid

A. Wat wilden we bereiken?

We willen activiteiten van voldoende maatschappelijk belang effectief en doelmatig ondersteunen en stimuleren door het verlenen van subsidies.

Wat hebben we bereikt in 2017?

We hebben activiteiten die van maatschappelijk belang worden geacht, gestimuleerd en financieel mede mogelijk gemaakt door het verlenen van een subsidie.

B. Wat zouden we daarvoor doen?

- We verlenen jaarlijkse subsidies aan lokale organisaties voor hun subsidiabele activiteiten.
- We verlenen eenmalige subsidies aan lokale organisaties voor eenmalige of nieuwe activiteiten.
- We passen daarbij het gewijzigde toetsingskader toe.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2017?

- We hebben jaarlijkse en eenmalige subsidies verstrekt aan lokale organisaties.
- De subsidies zijn onder de loep genomen en daar waar nodig aangepast aan ontwikkelingen of actualiteiten.
- Het Toetsingskader en het Jaarlijks overzicht subsidies zijn geïntegreerd in één overzicht.

C. Wat heeft het gekost?

Taakvelden (bedragen x € 1.000)	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2017 NW	Rekening 2017	Vershil begroting NW en rekening - = nadeel
Lasten					
Openbaar groen en (openlucht) recreatie / Subsidieprogramma	6	33	33	36	-2
<i>Totaal Lasten</i>	6	33	33	36	-2
Baten					
Openbaar groen en (openlucht) recreatie / Subsidieprogramma	0	0	0	0	0
<i>Totaal baten</i>	0	0	0	0	0
Saldo van lasten en baten	-6	-33	-33	-36	-2
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0
Aanwending reserves	0	0	0	0	0
<i>Saldo reserveringen</i>	0	0	0	0	0
Resultaat	-6	-33	-33	-36	-2

9. Dorpshuizen

A. Wat wilden we bereiken?

Het doel is goed bezette, zoveel mogelijk zelfvoorzienende en financieel zelfstandige, dorpshuizen met een hoog sociaal rendement.

Wat hebben we bereikt in 2017?

In 2017 waren de dorpshuizen goed bezet. Bij de Meent is het gebruik vrij constant en waren de inspanningen van het bestuur mede gericht op het nieuwe centrumplan. Bij Valentijn heeft het bestuur een extra inspanning geleverd op groot onderhoud. Men is dit jaar weer op volle sterkte en is blijven zoeken naar nieuwe activiteiten en gebruikers binnen het Sterkselse. 't Perron was volop in gebruik in 2017, met een gevarieerd aanbod aan culturele activiteiten, van jeugdcarnaval tot arthouse film.

B. Wat zouden we daarvoor doen?

- Structureel overleg door portefeuillehouder met de besturen van de dorpshuizen.
- Bij activiteiten wordt er op gestuurd, dat die –indien mogelijk- in de dorpshuizen plaatsvinden. Activiteiten van de gemeente vinden normaliter in de dorpshuizen plaats, een aantal rouleren tussen de dorpshuizen.
- Partnerorganisaties van de gemeente zijn in principe gehuisvest in een dorpshuis. Op die manier wordt bezoek gestimuleerd en de spreekwoordelijke drempel verlaagd.
- In 2017 onderzoeken we de mogelijkheid voor een gewijzigde opzet van de financiering (en indien mogelijk de implementatie).

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2017?

- Structureel overleg van de portefeuillehouder met de besturen van de dorpshuizen.
- Blijvend worden verenigingen zonder eigen accommodatie verwezen naar de dorpshuizen.
- Er is gestart met het onderzoek naar alternatieve financiering.
- De meeste (sociale) partnerorganisaties van de gemeente werken vanuit de dorpshuizen, met de vorming van het sociaal straatje in het gemeentehuis met als doel het versterken van de integraliteit binnen het sociaal domein, is een organisatie uit 't Perron vertrokken.

C. Wat heeft het gekost?

Taakvelden (bedragen x € 1.000)	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2017 NW	Rekening 2017	Verschil begroting NW en rekening - = nadeel
Lasten					
Samenkracht en burgerparticipatie / Dorpshuizen	367	1.471	1.331	382	948
<i>Totaal Lasten</i>	367	1.471	1.331	382	948
Baten					
Samenkracht en burgerparticipatie / Dorpshuizen	26	26	26	26	0
<i>Totaal baten</i>	26	26	26	26	0
Saldo van lasten en baten	-341	-1.445	-1.304	-356	948
Toevoeging reserves	0	214	0	0	0
Aanw ending reserves	0	1.165	1.040	90	-950
<i>Saldo reserveringen</i>	0	951	1.040	90	-950
Resultaat	-341	-494	-264	-266	-2

10. Sport

A. Wat wilden we bereiken?

We willen bereiken dat de inwoners van onze gemeente (meer) gaan sporten, waardoor we een gezonde leefstijl bevorderen en mogelijkheden creëren tot participatie. Specifiek richten we ons op sportparticipatie voor jeugd, ouderen en mensen met een beperking. Daarnaast leggen we door middel van de inzet van combinatiefunctionarissen sport de koppeling tussen sport en tot onderwijs, welzijn en ruimtelijke ordening. Ingezet wordt op breedtesport, versterking van krimpssport kan daarbij noodzakelijk zijn.

Wat hebben we bereikt in 2017?

De privatisering van de buitensportvelden is geëvalueerd. De samenwerking met de sportraad is versterkt, waardoor de burgerparticipatie is verbeterd. We hebben mensen met een beperking naar beweegaanbod binnen en buiten onze gemeente toe kunnen leiden. We hebben ouderen naar beweegaanbod binnen onze gemeente toe kunnen leiden. Doordat we mensen met een beperking en ouderen toe leiden naar beweegaanbod bevorderen we ook een gezonde leefstijl en creëren we mogelijkheden tot participatie.

B. Wat zouden we hiervoor doen?

- In overleg blijven met de sportraad over het doen van de meest duurzame investeringen (bijvoorbeeld de verlichting van het Sportcentrum). Voor de inzet van meer uren wordt cofinanciering gezocht.
- We stimuleren beweging door inzet van de combinatiefunctionarissen sport/sportconsulenten. Hierbij bereiken we via het primaire onderwijs de doelgroep tot en met 12 jaar en via de beweegcoach richten we ons op de senioren. Door deelname aan het Regionaal Sportloket aangepast sporten richten we ons op de doelgroep mensen met een beperking.
- Uitgaande van de huidige sportvisie en de evaluatie hiervan zal sportbeleid en bewegingsstimulering verder worden geïntegreerd in het Wmo-, Jeugd- en Lokaal Gezondheidsbeleid.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2017?

We hebben op initiatief van de sportraad de privatisering van de buitensport geëvalueerd. De evaluatie is in projectvorm uitgevoerd, waarbij van elke betrokken vereniging een delegatie is geïnterviewd. Naast de interviews is er een grove capaciteitsbepaling gedaan, samen met een doorkijk in het onderhoud van de afgelopen 10 jaar.

- We hebben het regionale sportloket aangepast sporten, ook wel Sportlight genoemd, voortgezet en de bekendheid vergroot. Daarnaast hebben we de voortzetting van dit sportloket ook voor 2018 en 2019 geborgd.
- Door samen te werken hebben we een voorlichtingsbijeenkomst om stevig op de been te blijven kunnen organiseren en breed kunnen uitzetten om de juiste doelgroep te kunnen bereiken. We hebben ouderen en mensen met een beperking gestimuleerd om meer te bewegen of in beweging te blijven o.a. door de buurtsportcoach een rol te laten spelen in de organisatie van deze voorlichtingsbijeenkomst.
- In 2017 is o.a. gekeken hoe sport als middel een bijdrage kan leveren voor statushouders. Het integreren van sportbeleid, sport als middel en bewegingsstimulering zal nader worden uitgewerkt in 2018.
- We onderhouden goede contacten met de sportraad die de belangen van de sportverenigingen in de gemeente behartigt.

C. Wat heeft het gekost?

Taakvelden (bedragen x € 1.000)	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2017 NW	Rekening 2017	Verschil begroting NW en rekening - = nadeel
Lasten					
Sportbeleid en activering	7	16	16	22	-6
Sportaccommodaties	567	786	790	919	-130
<i>Totaal Lasten</i>	<i>574</i>	<i>802</i>	<i>806</i>	<i>942</i>	<i>-136</i>
Baten					
Sportbeleid en activering	1	1	1	1	0
Sportaccommodaties	103	125	125	115	-10
<i>Totaal baten</i>	<i>103</i>	<i>126</i>	<i>126</i>	<i>115</i>	<i>-10</i>
Saldo van lasten en baten	-471	-676	-680	-827	-146
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0
Aanw ending reserves	0	0	0	0	0
<i>Saldo reserveringen</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Resultaat	-471	-676	-680	-827	-146

Beleidsindicatoren 3 Meedoen – 10 Sport

Naam Indicator	Eenheid	Bron	Begroting 2017	Realisatie 2017	Afwijking 2017
Niet sporters % RIVM	%	RIVM	47	46,6	0,4

11. Accommodatiebeleid

A. Wat hebben we bereikt in 2017?

De gemeentelijke welzijnsaccommodaties hebben in 2017 bijgedragen aan het bereiken van diverse maatschappelijke doelstellingen zoals vergroten van de leefbaarheid en voorkomen van eenzaamheid.

B. Wat zouden we daarvoor doen?

In 2016 is een visie op fysieke maatschappelijke voorzieningen opgesteld. In deze visie is in beeld gebracht in hoeverre de gemeentelijk voorzieningen en het onderliggende beleid op elkaar aansluiten. Op basis van deze analyse zal in 2017 actie ondernomen worden.

Op het gebied van leegstand van scholen worden vrijkomende ruimtes als gevolg van leegstaande klaslokalen vooral in Heeze verwacht. De gemeente blijft in gesprek met schoolbesturen over mogelijkheden van medegebruik, multifunctioneel gebruik of onttrekking. Uitgangspunt is dat er functies moeten zijn die in deze ruimtes geplaatst kunnen worden.

De afgelopen jaren zijn, in het kader van het afstoten van gymzaal Spoorlaan, met het bestuur van de Dirk Heziusschool diverse alternatieven besproken. Daarbij is ook de toekomst van gymzaal Strabrecht aan de orde gekomen. De vraag is daarom gerezen of het financieel en strategisch niet verstandiger is om op een centralere locatie een nieuwe gymzaal te bouwen waar de Dirk Heziusschool en de Parel kunnen gymmen. De gemeente heeft de Eenbes (het schoolbestuur waar beide scholen onder vallen) daarom toegezegd om deze variant in 2016/2017 op de haalbaarheid te onderzoeken.

Er wordt een discussie gevoerd over de geldstromen rondom diverse accommodaties. Nu wordt de huur die partnerorganisaties in dorpshuizen betalen gefinancierd uit de subsidie die ze krijgen.

B. Wat hebben we daarvoor gedaan in 2017?

- De A2-gemeentes en schoolbesturen zijn gestart met het opstellen van integrale onderwijshuisvestingsplannen waarin rekening gehouden wordt met de verwachte daling van het aantal leerlingen in de regio.
- De gemeente heeft besloten de gymzalen Spoorlaan en Strabrecht te willen vervangen voor 1 gymzaal bij sportpark de Weibossen.

C. Wat heeft het gekost?

Taakvelden (bedragen x € 1.000)	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2017 NW	Rekening 2017	Verschil begroting NW en rekening - = nadeel
Lasten					
Openbaar groen en (openlucht) recreatie / Accommodatiebeleid	3	10	10	10	0
<i>Totaal Lasten</i>	3	10	10	10	0
Baten					
Openbaar groen en (openlucht) recreatie / Accommodatiebeleid	0	0	0	0	0
<i>Totaal baten</i>	0	0	0	0	0
Saldo van lasten en baten	-3	-10	-10	-10	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0
Aanwending reserves	0	0	0	0	0
<i>Saldo reserveringen</i>	0	0	0	0	0
Resultaat	-3	-10	-10	-10	0

12. Statushouders

A. Wat wilden we bereiken?

Invulling geven aan de door het Rijk opgelegde taakstelling voor de huisvesting van statushouders. Daarnaast willen we bereiken dat statushouders in Heeze-Leende volwaardig meedoen en participeren in onze samenleving door te werken, naar school te gaan of op een andere manier een bijdrage te leveren aan deze samenleving.

Wat hebben we bereikt in 2017?

We hebben voldaan aan onze taakstelling m.b.t. het huisvesten van statushouders. Via het vluchtelingenwerk en het overleg integratie statushouders Heeze-Leende hebben we een bijdrage geleverd aan de participatie van statushouders in onze gemeente.

B. Wat zouden we daarvoor doen?

- Het huisvesten van een steeds grotere groep statushouders vraagt om creatieve oplossingen. De gemeente Heeze-Leende heeft procentueel weinig sociale huurwoningen. Om te voorkomen dat de huisvesting van vergunninghouders tot gevolg heeft dat voor de andere woningzoekenden de kansen op een huurwoning

kleiner worden, onderzoeken wij welke andere mogelijkheden er zijn om statushouder te kunnen huisvesten en welke panden daarvoor geschikt gemaakt kunnen worden.

- Wij inventariseren kwalitatief en kwantitatief de huisvestingsmogelijkheden voor deze doelgroep.
- Wij initiëren contacten en samenwerking met diverse partijen, zoals WoCom, Cordaad etc.
- Wij zorgen voor communicatie richting de omwonenden en inwoners van onze gemeente.
- Het participatieverklaringstraject geven we vorm met vrijwilligers en rolmodellen van mensen die reeds succesvol zijn geïntegreerd.
- Alle statushouders krijgen maatschappelijke begeleiding. Zij worden ondersteund bij praktische zaken op het gebied van wonen, welzijn, werk, gezondheid, studie en opvoeding, financieel en juridisch advies. Met als doel zelfstandig en volwaardig kunnen participeren in onze gemeente.
- We kijken met statushouders welke mogelijkheden er zijn op het gebied van studeren en werk. Hierbij wordt maatwerk geleverd. Tijdens werktrajecten wordt er naast werkervaring ook ingezet op taalverwerving. We bieden statushouders de mogelijkheid om te studeren met behoud van uitkering. Als werk nog geen optie is, kunnen statushouders als vrijwilliger aan de slag.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2017?

- Samen met woCom en Cordaad hebben we alle toegewezen statushouders kunnen huisvesten. In 2017 zijn in totaal 45 statushouders gehuisvest. Deze hebben we over 19 woningen kunnen verdelen.
- Via Werk & Inkomen hebben de statushouders uit Heeze-Leende het participatieverklaringstraject gevolgd. Hierbij is o.a. gebruik gemaakt van de inzet van vrijwilligers en rolmodellen van mensen die reeds succesvol zijn geïntegreerd.
- Het vluchtelingenwerk van Cordaad heeft de statushouders begeleid. De ruim 50 vrijwilligers van het vluchtelingenwerk ondersteunen gedurende maximaal 1½ jaar de statushouders bij praktische zaken op het gebied van wonen, welzijn, werk, gezondheid, studie en opvoeding. Via het wekelijkse spreekuur wordt o.a. financieel en juridisch advies gegeven.
- De GGD heeft in samenwerking met de gemeente en Cordaad een advies opgesteld m.b.t. de gezondheid en integratie van de statushouders in Heeze-Leende, die in 2018 verder een vervolg krijgt.
- In 2017 zijn we gestart met een breed overleg voor de integratie van statushouders. Aan dit overleg nemen deel de GGD, Cordaad, W en I, het Sociaal Team, de arbeidsmakelaars, de beleidsadviseurs onderwijs en Wmo en de buurtsportcoach. In het overleg worden activiteiten afgestemd en nieuwe activiteiten geïnitieerd gericht op de integratie van statushouders in Heeze-Leende.
- Via de arbeidsmakelaars is gekeken welke mogelijkheden er zijn op het gebied van studeren en werk en zijn werkervaringsplekken en taalstages gezocht voor statushouders.

C. Wat heeft het gekost?

Taakvelden (bedragen x € 1.000)	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2017 NW	Rekening 2017	Verskil begroting NW en rekening - = nadeel
Lasten					
Samenkracht en burgerparticipatie	261	351	447	267	180
<i>Totaal Lasten</i>	261	351	447	267	180
Baten					
Samenkracht en burgerparticipatie	12	0	0	41	41
<i>Totaal baten</i>	12	0	0	41	41
Saldo van lasten en baten	-249	-351	-447	-227	221
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0
Aanw ending reserves	0	0	0	0	0
<i>Saldo reserveringen</i>	0	0	0	0	0
Resultaat	-249	-351	-447	-227	221

Grote projecten

Centrumplan Leende

A. Wat wilden we bereiken?

Een nieuwe multifunctionele accommodatie (Kindcentrum en Dorpshuis) (mfa) in het centrum van Leende in samenwerking met de corporaties Wonen Limburg, woCom en Wooninc.

Wat hebben we bereikt in 2017?

Een vastgesteld bestemmingsplan 'Centrumplan Leende' ter realisatie van een nieuwe multifunctionele accommodatie (Kindcentrum en Dorpshuis) (mfa) in het centrum van Leende. De samenwerking met de corporaties is stopgezet en afgehandeld. De raad heeft ingestemd met het feit dat de gemeente nu initiatiefnemer is. De financiële middelen zijn ter beschikking gesteld door de gemeenteraad. De financiering is afgesloten.

B. Wat zouden we daarvoor doen?

Om een multifunctionele accommodatie (mfa) in Leende te kunnen realiseren is medewerking van een drietal woningcorporaties noodzakelijk.

Door een wetswijziging kunnen zij hieraan nog slechts meewerken tot 1 juli 2017. Dit brengt met zich mee dat in het eerste halfjaar van 2017 de omgevingsvergunning bouwen voor de mfa moet worden verleend. Dit kan juridisch pas als het bestemmingsplan, dat hiervoor wordt ontwikkeld, in werking is getreden. Nu de gronden van de voormalige Rabobank aan het plangebied zijn toegevoegd kan het bestemmingsplan verder in procedure. Het zal in het eerste kwartaal van 2017 ter vaststelling aan de Raad worden aangeboden.

Architectonische uitstraling van het pand en de precieze invulling van het openbare gebied zijn trajecten welke in 2017 worden voortgezet, maar los staan van de bestemmingsplanprocedure.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2017?

Het bestemmingsplan 'Centrumplan Leende' is op 23 januari 2017 vastgesteld door de gemeenteraad. Conform toezegging tijdens dezelfde raadsvergadering is ook de bestemmingsplanprocedure '1ste partiële herziening Centrumplan Leende' in 2017 opgestart. Met deze herziening van het bestemmingsplan kunnen we de ontsluitingsweg op de Kerkstraat realiseren zoals gevraagd door de inwoners van Leende.

In tegenstelling tot hetgeen in de begroting 2017 vermeld werd, is de omgevingsvergunning voor het bouwen van de mfa niet verleend. Dit heeft te maken met de ontbinding van de samenwerking met de corporaties zoals hierboven omschreven. Het heeft enkele maanden geduurd om een akkoord te krijgen van de 4 partijen over de grondaankoop, planovername en de financiën. De gemeente is nu voor 100% initiatiefnemer van de nieuwe MFA. De omgevingsvergunning werd in december 2017 formeel aangevraagd. Het terrein van de Rabobank in Leende werd in 2017 notarieel overgedragen aan de gemeente.

C. Wat heeft het gekost?

* Krediet:

Van het gevoteerde krediet ad € 8.873.000 is eind 2017 € 385.922 uitgegeven.

* Uit reserve (voorbereiding)

In 2017 is € 89.854 besteed aan kosten voor juridisch en bouwkundig advies in het kader van de stopzetting van de samenwerking. Ook zijn er kosten gemaakt rondom communicatie, exploitatie en beheer en overleggen. Daarnaast is sprake van een rentelast voor de aangegane financiering.

Wat heeft programma 3 Meedoen gekost / opgebracht?

Thema's (bedragen x € 1.000)	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2017 NW	Rekening 2017	Vershil begroting NW en rekening - = nadeel
Lasten					
1. Wet maatschappelijke ondersteuning	1.983	3.108	3.169	2.759	410
2. Senioren-/ouderenbeleid	12	12	12	12	0
3. Volksgezondheid	238	282	282	277	4
4. Bibliotheekwerk	199	216	251	243	7
5. Cultuur	126	204	229	180	49
6. Cultuurciach en muziekonderwijs	72	77	77	78	0
7. Sportconsulenten	133	142	127	163	-37
8. Subsidiebeleid	6	33	33	36	-2
9. Dorpshuizen	367	1.471	1.331	382	948
10. Sport	574	802	806	942	-136
11. Accommodatiebeleid	3	10	10	10	0
12. Statushouders	261	351	447	267	180
<i>Totaal Lasten</i>	<i>3.973</i>	<i>6.707</i>	<i>6.772</i>	<i>5.349</i>	<i>1.424</i>
Baten					
1. Wet maatschappelijke ondersteuning	114	102	102	87	-15
2. Senioren-/ouderenbeleid	0	0	0	0	0
3. Volksgezondheid	0	0	0	0	0
4. Bibliotheekwerk	0	0	0	0	0
5. Cultuur	0	5	5	2	-3
6. Cultuurciach en muziekonderwijs	0	0	0	0	0
7. Sportconsulenten	26	26	26	35	9
8. Subsidiebeleid	0	0	0	0	0
9. Dorpshuizen	26	26	26	26	0
10. Sport	103	126	126	115	-10
11. Accommodatiebeleid	0	0	0	0	0
12. Statushouders	12	0	0	41	41
<i>Totaal baten</i>	<i>281</i>	<i>285</i>	<i>285</i>	<i>307</i>	<i>22</i>
Saldo van lasten en baten	-3.692	-6.422	-6.487	-5.042	1.445
Toevoeging reserves	7	222	7	7	0
Aanwending reserves	8	1.173	1.047	99	-949
<i>Saldo reserveringen</i>	<i>0</i>	<i>951</i>	<i>1.040</i>	<i>91</i>	<i>-949</i>
Resultaat	-3.692	-5.471	-5.447	-4.950	497

Voor een toelichting wordt verwezen naar de jaarrekening.

Programma 4: Wonen

1. Volkshuisvesting

A. Wat wilden we bereiken?

In de in 2013 vastgestelde woonvisie 'een top woonmilieu' zijn 5 hoofddoelstellingen en tien uitvoeringsdoelstellingen voor het woonbeleid voor de gemeente Heeze-Leende geformuleerd. De hoofddoelstellingen (luisteren naar de woonconsument, bereikbare huurwoningen, nieuwbouw, vitale dorpen en uitvoeringsprogramma), resulteren in uitvoeringsmaatregelen zoals zorgen voor een voldoende passend woningaanbod voor jongeren, zorgen voor voldoende bereikbare huurwoningen voor huishoudens met een lager inkomen etc. Dit moet er toe leiden dat er ook op de lange termijn, in 2030, nog steeds sprake is van een top woonmilieu in Heeze-Leende.

Wat hebben we bereikt in 2017?

Na een lange periode van crisis zijn er in 2017 eindelijk weer een flink aantal woningen en appartementen gebouwd en gereedgekomen. Ongeveer de helft hiervan waren woningen in de sociale sector.

B. Wat zouden we daarvoor doen?

- De maatregelen gekoppeld aan de doelen genoemd in de woonvisie 'Heeze-Leende een top woonmilieu' uitvoeren.
- Jaarafspraken maken met WoCom en de bewonersorganisatie conform de herziene Woningwet.
- Onderzoeken of de gemeentelijke woonvisie nog toereikend en voldoende actueel is om als toetsingskader te dienen voor de jaarafspraken met WoCom.
- Conform het uitvoeringsprogramma woningbouw zullen er naar verwachting ca. 88 woningen in totaal worden opgeleverd.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2017?

- Er werden prestatieafspraken met zowel WoCom en WoonInc opgesteld. Voor het eerst is dit conform de herziene Woningwet samen met de bewonersorganisaties gebeurd. Ook werden er weer jaarafspraken voor 2018 met de corporaties gemaakt.
- De provincie maakte de nieuwe bevolkings- en woningbehoefteprognosecijfers bekend. In het najaar heeft er een regionaal woningmarktonderzoek plaatsgevonden. Hierbij zijn circa 2.000 enquêteformulieren verzonden. Tevens is er een onderzoek naar de kernvoorraad gedaan. De resultaten van deze onderzoeken zullen in 2018 bekend zijn.
- Er werd een verordening Blijverslening en een aangepaste verordening Starterslening vastgesteld. In 2017 werden er 6 startersleningen verleend maar helaas nog geen blijversleningen.
- De achterstand in de taakstelling voor de huisvesting van vergunninghouders werd geheel ingelopen en de taakstelling voor 2017 werd geheel gehaald.
- Er werden in totaal 111 woningen opgeleverd waarvan 8 in Sterksel, 10 in Leende en 93 in Heeze. 54 woningen behoorden tot de sociale categorie, te weten 23 sociale koopappartementen voor senioren en 31 sociale huurappartementen voor senioren. Tevens werden er 12 middeldure huurwoningen opgeleverd.

C. Wat heeft het gekost?

Taakvelden (bedragen x € 1.000)	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2017 NW	Rekening 2017	Vershil begroting NW en rekening - = nadeel
Lasten					
Beheer overige gebouw en en gronden	0	0	0	0	0
Ruimtelijke ordening	-658	27	102	165	-63
Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	2.369	1.148	1.103	1.403	-299
Wonen en bouw en	329	684	782	681	101
Totaal Lasten	2.041	1.858	1.987	2.249	-262
Baten					
Beheer overige gebouw en en gronden	0	0	0	0	0
Ruimtelijke ordening	-572	0	0	24	24
Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	2.389	1.415	1.370	1.403	33
Wonen en bouw en	98	95	95	95	0
Totaal baten	1.915	1.509	1.465	1.521	56
Saldo van lasten en baten	-126	-349	-522	-727	-205
Toevoeging reserves	500	0	350	350	0
Aanw ending reserves	172	109	156	70	-87
Saldo reserveringen	-328	109	-194	-280	-87
Resultaat	-454	-240	-716	-1.008	-292

Beleidsindicatoren 4 Wonen – 1 Volkshuisvesting

Naam Indicator	Eenheid	Bron	Begroting 2017	Realisatie 2017	Afwijking 2017
Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	Basisreg. adressen en gebouwen	13,5	16,7	3,2
Demografische druk	%	CBS	78,3	78,2	0,1
Gemiddelde WOZ waarde	Duizend euro	CBS	302	312	10
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	In Euro's	COELO	749	755	6
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	In Euro's	COELO	980	984	4

2. Omgevingsvergunning

A. Wat wilden we bereiken?

Het proces omgevingsvergunningen verbeteren en vereenvoudigen. Deze dienstverlening verder uitbreiden om de doorlooptijd van vergunningen te verminderen en het aanvragen van een omgevingsvergunning makkelijker maken.

Wat hebben we bereikt in 2017?

Door digitalisering zijn de APV – en Omgevingsvergunning processen verbeterd en vereenvoudigd. We voldoen aan de wettelijke verplichting van de Kwaliteitscriteria en deels zijn de 'oude' bouwvergunningen gedigitaliseerd.

B. Wat zouden we daarvoor doen?

Het proces van APV- en Omgevingsvergunningen zoveel mogelijk digitaal afwerken en verbeteren. Tevens komt de Omgevingswet eraan, met deze wet wil de overheid de regels vereenvoudigen en samenvoegen. Naar verwachting treedt de Omgevingswet in 2019 in werking. In 2017 zullen we ons hierop voorbereiden en waar mogelijk te anticiperen.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2017?

- Om te kunnen voldoen aan de Kwaliteitscriteria hebben we samenwerking gezocht met Valkenswaard en Cranendonck op de onderdelen Vergunningverlening, Toezicht / Handhaving en Juridische aspecten. De processen zijn geharmoniseerd en collega's kunnen elkaars werk overnemen bij calamiteiten. Hierdoor wordt de kwetsbaarheid verminderd.
- Het mandaat voor ondertekening verleggen naar de medewerker voor APV- en Omgevingsvergunningen. Hierdoor wordt het proces efficiënter uitgevoerd, waardoor de wettelijke termijnen gemakkelijker gehaald kunnen worden. We merken dat APV-aanvragen steeds meer digitaal wordt ingediend, hierdoor kan efficiënter en zaakgericht gewerkt worden.
- Ook het proces voor de facturering van leges is vereenvoudigd en bij de afdeling financiën neergelegd, zodat het overzichtelijker en boekhoudkundig op orde is.
- De eerste fase van "oude" bouwvergunningen zijn opgeschoond en voor digitalisering aangeboden. Deze zijn in het eerste kwartaal 2018 digitaal in te zien.
- De Omgevingswet is uitgesteld van 2019 naar 2021, de ontwikkelingen worden nauw gevolgd en waar mogelijk wordt hierop geanticipeerd.

C. Wat heeft het gekost?

Taakvelden (bedragen x € 1.000)	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2017 NW	Rekening 2017	Vershil begroting NW en rekening - = nadeel
Lasten					
Wonen en bouw en	0	0	0	0	0
<i>Totaal Lasten</i>	0	0	0	0	0
Baten					
Wonen en bouw en	395	557	338	421	83
<i>Totaal baten</i>	395	557	338	421	83
Saldo van lasten en baten	395	557	338	421	83
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0
Aanw ending reserves	0	0	0	0	0
<i>Saldo reserveringen</i>	0	0	0	0	0
Resultaat	395	557	338	421	83

3. Verkeer

A. Wat wilden we bereiken?

We willen de verkeersveiligheid vergroten, de bereikbaarheid van de kernen verbeteren en de leefbaarheid verhogen.

Wat hebben we bereikt in 2017?

Door het uitvoeren van diverse verkeersonderzoeken, verkeers(gedrags)projecten en stimuleren van andere vervoerswijzen is een bijdrage geleverd aan het vergroten van de verkeersveiligheid, het verbeteren van de bereikbaarheid van de kernen en het verhogen van de leefbaarheid.

B. Wat zouden we daarvoor doen?

- Project Albertlaan
 - Vernieuwen van de weg.
 - Aanbrengen fietssuggestie-stroken.
 - Plaatsen verkeer remmende maatregelen.

- Project Samen mee naar de A2
 - Realiseren van een definitieve en adequate ontsluiting van en naar Chijnsgoed.
 - Aanvullende maatregelen in de kernen, zodat vrachtverkeer extra gestimuleerd wordt om de nieuwe ontsluitingsroute te nemen.

- Project Flankerende maatregelen randweg

We gaan het volgende onderzoeken:

 - In beeld brengen hoe we het doorgaand verkeer moeten gaan sturen (o.a. bypass rotonde Geldropseweg).
 - Welke verkeersmaatregelen nodig zijn om de wegen in de kernen af te waarderen (o.a. verkeer remmende maatregelen, vrachtwagenverbod, gelijkwaardig maken van kruispunten).
 - De gevolgen voor de toename verkeer op de Muggenberg met daarbij mogelijk behorende maatregelen (o.a. mogelijk aanpassing van kruispunten, eerder onderhoud, fluisterstil asfalt, aanpassing geluidswal). Fasering van flankerende maatregelen aangezien de randweg op z'n vroegst halverwege 2017 wordt aangelegd en verwachting in 2018 in gebruik wordt genomen.

- Mensgerichte maatregelen

De gemeente draagt hier in preventieve zin aan bij door vergroting van kennis, beïnvloeding van houding, intentie en gedrag van verkeersdeelnemers. De acties organiseren we samen met Veilig Verkeer Heeze-Leende. Repeterende acties: de scholen zijn weer begonnen, verkeersexamens, fietsverlichtingsacties, 30km/uur acties.

- Stimuleren Openbaar Vervoer:

In samenwerking met Hermes de mogelijkheid bekijken voor maatwerk van Openbaar Vervoer in de avonduren richting Geldrop Ziekenhuis.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2017?

- Albertlaan: de weg is vernieuwd, er is kantmarkering aangebracht en er zijn twee snelheidsremmers geplaatst.
- Samen mee naar de A2: In samenspraak met de dorpsraden Sterksel en Maarheeze en gemeente Cranendonck is een projectplan opgesteld voor de aanleg van de nieuwe weg en de uitvoering van de aanvullende maatregelen. Daarna is het bestemmingsplan-, grondverwervings- en ontwerptraject voor de nieuwe weg opgestart.
- Project Flankerende maatregelen randweg: Samen met een adviesbureau RA infra zijn de flankerende maatregelen per maatregel in beeld gebracht door middel van een ontwerp en een globale raming. Dit ter voorbereiding op de begroting. Voor de opmaak van de kostenraming per maatregel is een inventarisatie gedaan naar welke oplossingsrichtingen of maatregelen op locatie mogelijk zijn (verkeerskundig en civieltechnisch). Voor de verkeerskundige beoordeling is een quick-scan verricht met als doel het verkennen van noodzakelijke dan wel gewenste oplossingsrichtingen/maatregelen. Aan de hand van een globaal schetsontwerp is vervolgens een kostenraming opgesteld. Daarnaast zijn verkeersmetingen gedaan om het verkeer in en rondom de kernen van Heeze-Leende te analyseren.
- Mensgerichte maatregelen: In 2017 zijn mensgerichte activiteiten uitgevoerd in samenwerking met onder andere Veilig Verkeer Nederland, ANWB Streetwise en basisscholen. Daarnaast ondersteunen wij de basisscholen om het Brabants Veiligheids Label (BVL) van de provincie te behalen. Hiervoor vragen wij jaarlijks subsidie aan bij de provincie. Daarnaast heeft de verantwoording van het BLV actieplan 2015 plaatsgevonden.
- Openbaar Vervoer: De vervoerder heeft wensen van de gemeente opgenomen in dienstlijn. Hiervoor is een nieuwe lijn opgestart. Lijn 21 rijdt Van Valkenswaard via Leende en Heeze tot 19.00 uur richting ziekenhuis van Geldrop.

C. Wat heeft het gekost?

Taakvelden (bedragen x € 1.000)	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2017 NW	Rekening 2017	Vershil begroting NW en rekening - = nadeel
Lasten					
Openbaar vervoer	5	9	2	-5	7
<i>Totaal Lasten</i>	5	9	2	-5	7
Baten					
Openbaar vervoer	0	0	0	0	0
<i>Totaal baten</i>	0	0	0	0	0
Saldo van lasten en baten	-5	-9	-2	5	7
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0
Aanw ending reserves	0	0	0	0	0
<i>Saldo reserveringen</i>	0	0	0	0	0
Resultaat	-5	-9	-2	5	7

Grote projecten

De Bulders/randweg

A. Wat wilden we bereiken?

Zowel de Bulders als de randweg voorzien in een grote behoefte. Met de Bulders wordt de volkshuisvestelijke taak van de gemeente ingevuld en na aanleg van de randweg kan een flinke reductie op het doorgaande (vracht) verkeer op de centrumwegen door Heeze bereikt worden.

Wat hebben we bereikt in 2017?

Het bestemmingsplan De Bulders is door de gemeenteraad vastgesteld. Tevens heeft de Raad van State een positieve uitspraak gedaan waardoor begonnen kan worden met de aanleg van de randweg en woningbouw.

B. Wat zouden we daarvoor doen?

In 2017 zal het bestemmingsplan aan de raad worden aangeboden. Afhankelijk van bezwaar en beroep is de verwachting dat eind 2017 het bestemmingsplan een onherroepelijke status krijgt. Als dan ook de verwerving is afgerond kan de randweg, overeenkomstig de wens van de raad, worden aanbesteed en aangelegd.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2017?

Er zijn enkele gronden overgenomen van grondeigenaren. Voor de gronden van drie eigenaren is de onteigeningsprocedure opgestart, omdat er minnelijk niet tot een overeenstemming is gekomen.

De voorbereidende werkzaamheden voor het bouw- en woonrijp maken van de eerste twee deelgebieden en de randweg is afgerond. Samen met de ontwikkelaars is een marketingcampagne opgezet.

C. Wat heeft het gekost?

Alle kosten die worden gemaakt, zijn voor rekening voor De Bulders Woningbouw.

Centrale As

A. Wat wilden we bereiken?

Met de ontsluitingsweg centraal door de gemeente Heeze-Leende, wordt een significante reductie bereikt van zowel Heeze, Leende als Sterksel.

Wat hebben we bereikt

De realisering van de Centrale As kent een lange adem. Onder andere met de werkgroep Verkeer van de gemeenteraad is onderzocht welke gedeelten van de Centrale As relatief eenvoudig aangelegd kunnen worden. De eerste stappen naar de haalbaarheid om te komen tot de Centrale As zijn dus gezet.

B. Wat zouden we daarvoor doen?

- Een haalbaarheidsonderzoek voor het tracé Poortmannen – Somerenseweg. Indien blijkt dat het tracé haalbaar is, kan het bestemmingsplan worden opgesteld en kunnen de benodigde gronden worden verworven.
- De Poortmannen wordt op de Sterkselseweg aangesloten.
- Er wordt een aanvraag naar het Ministerie van I&M ingediend om in aanmerking te komen voor het Landelijk Verbeterprogramma Overwegen. Deze aanvraag maakt het mogelijk om onder voorwaarden een nieuwe spoorwegovergang aan te leggen.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2017?

- Er is een haalbaarheidsonderzoek voor het tracé Poortmannen – Somerenseweg uitgevoerd. Naar aanleiding van dit onderzoek is ook een vervolgonderzoek uitgevoerd.
- Er is een ontsluitingsweg van De Poortmannen op de Sterkselseweg aangelegd.
- Er is een aanvraag naar het Ministerie van I&M ingediend om in aanmerking te komen voor het Landelijk Verbeterprogramma Overwegen. Deze is afgewezen.

C. Wat heeft het gekost?

Voor de onderzoekskosten is jaarlijks een budget beschikbaar in de begroting van € 50.000 dat wordt gedekt vanuit de reserve totaaloplossing verkeer. Daarnaast heeft de gemeenteraad bij de bestemming van het saldo jaarrekening € 50.000 extra gereserveerd voor de onderzoekskosten. In 2017 bedragen de onderzoekskosten voor de centrale as € 45.000.

4. Openbare ruimte

A. Wat wilden we bereiken?

De gemeente Heeze-Leende wil werken aan een goede, veilige en levendige gemeente waar men zich welkom voelt en het aangenaam wonen, werken en verblijven is.

Wat hebben we bereikt in 2017?

Door het uitvoeren van beheer en onderhoud is de kwaliteit van de wegen, bruggen en openbare verlichting verbeterd wat bijdraagt aan een veiligere openbare ruimte.

B. Wat zouden we daarvoor doen?

Doelmatig beheer en onderhoud van de gehele openbare ruimte (dus gemeentelijke gebouwen, wegen, openbare verlichting, openbaar groen en bossen en natuurterreinen) en daar waar nodig en gewenst een kwaliteitsverbetering toepassen.

- Onderhoud wegen, bruggen en verlichting. Aan de hand van de in 2016 geactualiseerde plannen het onderhoud uitvoeren.
- In 2017 wordt een voorstel voor het verder verbeteren van de kwaliteit van de Langstraat-Oostrikkerstraat ter besluitvorming voorgelegd.

Voor verdere uitwerking per onderdeel wordt verwezen naar de paragraaf B Onderhoud kapitaalgoederen.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2017?

- Beheer en beleidsplan Civiele kunstwerken 2018-2022 opgesteld.
- Beheer en onderhoud aan wegen, bruggen en openbare verlichting uitgevoerd aan de hand van vastgestelde beleidsplannen.
- De wegconstructie en inrichting van de Albertlaan verbeterd.
- Het ter besluitvorming voorleggen van het voorstel voor het verder verbeteren van de kwaliteit van de Langstraat-Oostrikkerstraat is verplaatst naar 2018.

C. Wat heeft het gekost?

Taakvelden (bedragen x € 1.000)	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2017 NW	Rekening 2017	Vershil begroting NW en rekening - = nadeel
Lasten					
Verkeer en vervoer	1.473	1.758	1.812	1.787	24
Economische havens en waterwegen	63	85	85	83	3
<i>Totaal Lasten</i>	<i>1.537</i>	<i>1.843</i>	<i>1.897</i>	<i>1.870</i>	<i>27</i>
Baten					
Verkeer en vervoer	76	38	46	58	11
Economische havens en waterwegen	0	0	0	0	0
<i>Totaal baten</i>	<i>76</i>	<i>38</i>	<i>46</i>	<i>58</i>	<i>11</i>
Saldo van lasten en baten	-1.461	-1.806	-1.851	-1.812	38
Toevoeging reserves	0	0	245	378	-133
Aanwending reserves	23	50	50	252	202
<i>Saldo reserveringen</i>	<i>23</i>	<i>50</i>	<i>-195</i>	<i>-126</i>	<i>69</i>
Resultaat	-1.438	-1.756	-2.046	-1.938	107

Beleidsindicatoren 4 Wonen – 4 Openbare ruimte

Naam Indicator	Eenheid	Bron	Begroting 2017	Realisatie 2017	Afwijking 2017
Ziekenhuisopname verkeersongeval met motorvoertuig	na % met een	VeiligheidNL	5	n.n.b.	n.n.b.
Overige vervoersongevallen met een gewonde fietser	%	VeiligheidNL	12	n.n.b.	n.n.b.

Wat heeft programma 4 Wonen gekost / opgebracht?

Thema's (bedragen x € 1.000)	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2017 NW	Rekening 2017	Vershil begroting NW en rekening - = nadeel
Lasten					
1. Volkshuisvesting	2.041	1.858	1.987	2.249	-262
2. Omgevingsvergunning	0	0	0	0	0
3. Verkeer	5	9	2	-5	7
4. Openbare ruimte	1.537	1.843	1.897	1.870	27
<i>Totaal Lasten</i>	3.583	3.711	3.886	4.114	-228
Baten					
1. Volkshuisvesting	1.915	1.509	1.465	1.521	56
2. Omgevingsvergunning	395	557	338	421	83
3. Verkeer	0	0	0	0	0
4. Openbare ruimte	76	38	46	58	11
<i>Totaal baten</i>	2.385	2.105	1.849	2.000	151
Saldo van lasten en baten	-1.197	-1.606	-2.037	-2.114	-77
Toevoeging reserves	500	0	595	728	-133
Aanw ending reserves	195	159	206	322	116
<i>Saldo reserveringen</i>	-305	159	-389	-406	-18
Resultaat	-1.502	-1.447	-2.426	-2.520	-95

Voor een toelichting wordt verwezen naar de jaarrekening.

Programma 5: Werken

1. Economische Zaken

A. Wat wilden we bereiken?

De gemeente Heeze-Leende wil haar economische vitaliteit behouden en waar mogelijk deze vitaliteit versterken in het kader van de Structuurvisie. Een gezond en actief ondernemersklimaat draagt bij aan de leefbaarheid en weerbaarheid van de gemeente en haar inwoners. Ondernemers zorgen hierbij zoveel mogelijk zelf en waar mogelijk met elkaar voor een sterke en dynamische lokale en regionale economie. De gemeente faciliteert en stimuleert ondernemers waar mogelijk.

Wat hebben we bereikt in 2017?

Door ondernemers te faciliteren en stimuleren is de economische vitaliteit van Heeze-Leende behouden en waar mogelijk verbeterd. In samenwerking met lokale ondernemers is het gewenste voorzieningenniveau behouden.

B. Wat zouden we daarvoor doen?

Uitvoeringsplan Economische Zaken

Het intensief overleg met de ondernemers uit onze gemeente heeft geleid tot het gezamenlijk uitvoeringsplan Economische Zaken 2014-2018. Over doelstellingen, concrete activiteiten en projecten uit dit plan vindt structureel overleg plaats.

Inzetten op een robuust, toekomstbestendig kernwinkelgebied

Met de regionale en sub regionale detailhandelsvisie zijn ontwikkelingen in kaart gebracht en is inzicht verkregen in mogelijkheden om het detailhandelsklimaat positief te beïnvloeden. Belangrijke voorwaarden om een goed, attractief en divers voorzieningenaanbod voor eigen inwoners en bezoekers te behouden zijn:

- clusteren van het aanbod in de kernwinkelgebieden;
- voorkomen van verdere verspreiding van winkelaanbod aan de randen en op perifere locaties;
- inzetten op, en versterken van onderscheidend winkelaanbod met specialisten en kwaliteitszaken in Heeze;
- versterken van de supermarktsector in het kernwinkelgebied van Heeze;
- behouden van het aanwezige voorzieningenaanbod in Leende en Sterksel;
- verbeteren van de uitstraling en levendigheid van de dorpskernen.

Deze voorwaarden zijn reeds verwerkt in de diverse bestemmingsplannen en worden meegenomen in het uitvoeringsplan centrumvisie Heeze.

Terugdringen van leegstand

Leegstand dreigt een maatschappelijk probleem te worden. Lege panden dragen niet bij aan het woonmilieu en zijn voor ondernemers, vastgoedeigenaren en burgers zeer ongewenst. Gemeente, ondernemers en vastgoedeigenaren werken samen om de leegstand te keren. Intensief overleg met de Heezer Winkeliers Vereniging en lokale makelaardij leidt tot het vroegtijdig signaleren van leegstand en het anticiperen hierop. Voorbeelden hiervan zijn het voeren van gesprekken met winkeliers over mogelijke verplaatsingen naar het kernwinkelgebied en het onderzoeken van de mogelijkheden van centrummanagement.

(sub)Regionale visie werklocaties

In de Metropool Regio Eindhoven worden in het kader van zorgvuldig ruimtegebruik afspraken gemaakt over bedrijventerreinen.

De A2-gemeenten streven ernaar om bedrijvigheid en de daarmee samenhangende werkgelegenheid voor de (sub)regio en provincie te behouden. In Heeze-Leende zijn veel kleinschalige bedrijven gevestigd. Industrie is vooral geconcentreerd op bedrijventerrein De Poortmannen en op kleinere schaal op bedrijventerrein De Breedvennen. Om in de behoefte van de lokale ondernemers te voorzien bieden beide bedrijventerreinen nieuwbouwmogelijkheden voor bedrijven. De uitbreiding van het bedrijventerrein de Poortmannen in Heeze betreft drie hectare. Deze uitbreiding betreft een drietal kavels met bedrijfswoning op de Heivelden/de Kluis en een aantal kavels voor bedrijven aan de Geestakkers te Heeze. Daarnaast is er ook een kavel met bedrijfswoning te koop op bedrijventerrein 'De Breedvennen' in Leende.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2017?

- Structureel overleg voeren met ondernemers over doelstellingen, concrete activiteiten en projecten uit het Uitvoeringsplan Economische Zaken 2014-2018.
- Voorwaarden scheppen om een goed, attractief en divers voorzieningenaanbod voor eigen inwoners en bezoekers te behouden.
- Clusteren van het aanbod detailhandel in de kernwinkelgebieden.
- Voorkomen van verdere verspreiding van winkelaanbod aan de randen en op perifere locaties.
- Behouden van het aanwezige voorzieningenaanbod in Leende en Sterksel.
- Samenwerken met ondernemers en vastgoedeigenaren om leegstand te beperken.
- Bedrijvigheid en de daarmee samenhangende werkgelegenheid voor de (sub)regio A2 en provincie behouden.
- Nieuwbouwmogelijkheden bieden voor bedrijven op de bedrijventerreinen de Poortmannen en de Breedvennen.
- Opstarten onderzoek centrummanagement Heeze.

C. Wat heeft het gekost?

Taakvelden (bedragen x € 1.000)	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2017 NW	Rekening 2017	Verschil begroting NW en rekening - = nadeel
Lasten					
Beheer overige gebouw en en gronden	57	38	38	43	-5
Economische ontw ikkeling	4	74	74	79	-5
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	331	887	804	433	371
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	111	57	211	207	5
Economische promotie	0	0	0	17	-17
<i>Totaal Lasten</i>	<i>503</i>	<i>1.057</i>	<i>1.127</i>	<i>778</i>	<i>349</i>
Baten					
Beheer overige gebouw en en gronden	212	1	1	0	-1
Economische ontw ikkeling	24	0	0	0	0
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	346	937	853	433	-420
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	164	32	188	252	64
Economische promotie		0	0	31	31
<i>Totaal baten</i>	<i>747</i>	<i>970</i>	<i>1.043</i>	<i>717</i>	<i>-326</i>
Saldo van lasten en baten	244	-87	-84	-62	22
Toevoeging reserves	0	0	0	31	-31
Aanw ending reserves	109	0	0	120	120
<i>Saldo reserveringen</i>	<i>109</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>89</i>	<i>89</i>
Resultaat	353	-87	-84	27	111

Beleidsindicatoren 5. Werken – 1. Economische zaken

Naam Indicator	Eenheid	Bron	Begroting 2017	Realisatie 2017	Afwijking 2017
Funciemenging	%	LISA	49	49	0
Bruto Gemeentelijk Product	Verhouding tussen verwachten en gemeten product	Atlas voor Gemeenten	16,4	16,4	0
Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	LISA	169,5	169,5	0

Prestatie-indicatoren:

nr	Omschrijving	Bron	Uitgangssituatie		Realisatie 2015	Realisatie 2016	Realisatie 2017	Raming 2017
1	Lokale werkgelegenheid	Kamer van Koophandel / LISA	Totaal aantal banen Heeze-Leende Aantal arbeidsplaatsen in sectoren		6.290	6.110		
				Recreatie en Toerisme	480	470	472	470
				Zorg	1.568	1.617	1.624	
				Innovatie	74	74	68	
2.	Leegstand	Wergroep Leegstand	Aantal leegstaande bedrijfspanden	Bedrijventerreinen (bedrijfspanden + kantoorpanden)	10	8	8	8
				Kernwinkelgebied	8	3	4	4

2 Recreatie en Toerisme

A. Wat wilden we bereiken?

Een sterke toeristisch recreatieve sector die aansluit bij het groene karakter van onze gemeente, draagt bij aan de lokale economie en het welzijn van de eigen inwoners. De sector leidt immers niet alleen tot werkgelegenheid en kansen voor ondernemers, maar het zorgt er ook voor dat de gemeente een bruisend palet aan activiteiten biedt voor de eigen inwoners en daarmee een aantrekkelijke woon- en werkplaats is.

Daarnaast willen we gevarieerde en veilige speelvoorzieningen aanbieden met als doel dat kinderen en jeugd zich sociaal en fysiek kunnen ontwikkelen en ontspannen.

Wat hebben we bereikt in 2017?

In 2017 hebben we door het uitvoeren van diverse activiteiten een bijdrage geleverd aan het creëren van een sterke toeristische recreatieve sector aansluitend bij het groene karakter van onze gemeente.

B. Wat zouden we daarvoor doen?

Inzetten op Transnationaal Landschap De Grootte Heide

In 2016 is het Bestuurlijk Gebiedsprogramma De Grootte Heide opgesteld. Dit programma beschrijft op hoofdlijnen wat de opgaven voor het gebied zijn voor de komende 5 jaar waarvoor de zes gemeenten (Hamont-Achel, Neerpelt, Cranendonck, Eindhoven, Heeze-Leende en Valkenswaard) zich samen voor gaan inzetten. Dit bestuurlijk programma zal als basis dienen voor een nog nader in te vullen *Uitvoeringsprogramma De Grootte Heide*, waarin de "hoe" en "wanneer" op korte termijn helder worden gemaakt.

Versteving samenwerkingsverbanden

Heeze-Leende heeft een groot en kwalitatief hoogwaardig landelijk gebied. In samenwerking met de gebiedspartners zoals Streekcoöperatie Boven-Dommel, terreineigenaren, waterschap, ZLTO, Recreatief Heeze-Leende en Strabrechtse Heide-gemeentes, wordt gewerkt aan projecten. Enerzijds om het landelijk te versterken en anderzijds om het economische en recreatief beter uit te nutten.

Marketing & promotie

Lokaal gezien werkt Recreatief Heeze-Leende (RHL) momenteel aan de uitwerking van het nieuwe distributie- en beleidsplan. Hierin komen alle zaken die te maken hebben met promotie en marketing aan de orde, met als doel om Heeze-Leende op de kaart te zetten als toeristisch-recreatieve bestemming. Onderdelen hiervan zijn de fysieke VVV kantoren c.q. onthaalpunten, maar ook de digitale kanalen en promotie via beurzen en evenementen.

Bruisend palet aan activiteiten

Gemeente Heeze-Leende spannt zich samen met RHL en de ondernemers in, om te komen tot een bruisend palet aan activiteiten en evenementen. Deze worden gestimuleerd door het evenementenbeleid.

Kwaliteitsverbetering recreatieve routestructuren

De kwaliteit van de routestructuren is van essentieel belang voor het basis toeristisch-recreatief product van Heeze-Leende. Alleen met kwalitatief goede netwerken kunnen we dagrecreanten en toeristen binden aan de gemeente.

Bomenbeleidsplan opstellen

Voor het onderhoud van bomen een visie ontwikkelen. Belangrijk onderdeel hierin is een doelmatige aanpak van probleemsituaties rondom bomen in de verharding, zoals overmatige wortelopdruk.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2017?

In 2017 is een belangrijke stap gezet in de samenwerking rondom De Grootte Heide; de deelnemende gemeenten hebben een BGTS (een grensoverschrijdend openbaar lichaam met rechtspersoonlijkheid) opgericht.

Daarnaast is de naam van het gebied veranderd in Natuurgrenspark De Grootte Heide, omdat dit de lading beter dekt en beter tot de verbeelding van de bezoeker spreekt. In het jaarprogramma is in 2017 vooral ingezet op gebiedspromotie; zowel via de digitale weg (website, social media e.d.) als met fysieke acties, zoals twee glossy magazines, deelname aan grote (vakantie)beurzen in België en Nederland. Naast promotie is in 2017 ook een start gemaakt met projecten die leiden tot kwaliteitsverbeteringen in het gebied. Hierbij kan gedacht worden aan kwaliteitsimpulsen aan de fiets- en wandelnetwerken en Natuurpoorten.

Verstevinging samenwerkingsverbanden

Samen met de gemeentes rondom de Strabrechtse Heide zijn verkennende gesprekken gevoerd om te bekijken in hoeverre zij aan kunnen sluiten bij Natuurgrenspark De Grootte Heide. In 2018 zal dit verder vorm moeten krijgen.

Daarnaast wordt veel samen gewerkt met de natuur beherende organisaties, zoals Staatsbosbeheer en Brabants Landschap rondom losse projecten, zoals de aanleg van het ruit- en menroutenetwerk, de aanleg van een nieuw fietspad tussen Kasteel Heeze en de Plaetse en de realisatie van nieuwe VVV informatiepunten. Deze samenwerking in losse projecten draagt bij aan de verstevinging van de samenwerkingsverbanden.

Marketing & Promotie

In 2017 is het nieuwe VVV punt in Lektura ingericht. Hiermee is de eerste stap gezet om over te stappen van de traditionele VVV kantoren naar het zo genoemde shop-in-shop systeem. De ervaringen die in dit traject opgedaan zijn, worden ingezet om in 2018 ook punten te openen bij De Plaetse en Restaurant de Broeders bij Providentia.

Bruisend palet aan activiteiten

Evenals andere jaren zijn er diverse evenementen georganiseerd. Het aantal evenementen is vergelijkbaar met andere jaren.

Kwaliteitsverbetering recreatieve routestructuren

Lokaal zijn alle fietspanelen vervangen. Zowel de oude panelen zelf als de informatie op de panelen waren verouderd. Op alle belangrijke knooppunten zijn de panelen vervangen door nieuwe panelen. Ook is er een start gemaakt om alle wandelpanelen te vervangen. Dit is in 2017 uitgewerkt en in het eerste kwartaal van 2018 zullen deze ook vervangen worden.

Tot slot zijn in 2017 de laatste hobbels genomen voor de aanleg van een ruit- en menroutenetwerk. Deze zal ook in het eerste kwartaal van 2018 opgeleverd worden.

C. Wat heeft het gekost?

Taakvelden (bedragen x € 1.000)	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2017 NW	Rekening 2017	Vershil begroting NW en rekening - = nadeel
Lasten					
Economische promotie	136	189	198	195	4
Media / Lokaal	1	4	4	1	3
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	411	773	768	796	-28
<i>Totaal Lasten</i>	<i>548</i>	<i>966</i>	<i>971</i>	<i>992</i>	<i>-21</i>
Baten					
Economische promotie	126	180	214	208	-6
Media / Lokaal	0	0	0	0	0
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	32	34	0	0	0
<i>Totaal baten</i>	<i>158</i>	<i>214</i>	<i>214</i>	<i>208</i>	<i>-6</i>
Saldo van lasten en baten	-390	-752	-757	-784	-27
Toevoeging reserves		0	0	0	0
Aanwending reserves		0	0	0	0
<i>Saldo reserveringen</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Resultaat	-390	-752	-757	-784	-27

Prestatie-indicatoren:

nr	Omschrijving	Bron	Uitgangssituatie		Realisatie 2015	Realisatie 2016	Realisatie 2017	Raming 2017
1	verblijfs recreatie	inkomsten toeristen belasting	Aantal verblijfsrecreanten	Aantal verblijfsrecreanten	161.938	177.338	n.n.b	170.136
2	Palet aan Activiteiten	Aanvragen evenements vergunning	Aantal bovenlokale evenementen	Aantal bovenlokale evenementen	10	10	n.n.b	10

3. Participatie

A. Wat wilden we bereiken?

- Alle burgers participeren vanuit hun eigen verantwoordelijkheid naar vermogen in de samenleving.
- Uitkeringsgerechtigden worden primair naar de arbeidsmarkt begeleid en pas als dat niet reëel haalbaar is naar maatschappelijk nuttige activiteiten ter vergroting van de kansen op de arbeidsmarkt.
- Zorgen voor de huisvesting van statushouders, hen stimuleren om de Nederlandse taal te beheersen en hen bijbrengen hoe de samenleving in elkaar steekt, opdat zij zelfstandig hun weg kunnen vinden.
- Zorgdragen voor een aanbod volwasseneneducatie, dat gericht is op het verwerven van vaardigheden Nederlandse taal en rekenen en afgestemd op de behoefte van de doelgroepen binnen de gemeente.

Wat hebben we bereikt in 2017?

De inwoners van Heeze-Leende participeren naar vermogen in de samenleving. Wij verlenen aan uitkeringsgerechtigden begeleiding naar participatie en vrijwilligerswerk om hun (betaalde) arbeidskansen te vergroten en daarmee financiële onafhankelijkheid te creëren. Aan de taakstelling voor het huisvesten van statushouders is voldaan. Samen met maatschappelijke partners zorgen wij dat statushouders participeren in de samenleving en de Nederlandse taal leren. Ook voor laaggeletterden is er een aanbod om de Nederlandse taal te versterken.

B. Wat zouden we daarvoor doen?

- Samenwerken binnen het sociaal domein
- Analyseren van de arbeidsmarktsituatie
- Uitvoeren van de Wsw & beschut werk
- Voortzetten van het Clean Team
- Voortzetten van de samenwerking met het Participatiebedrijf
- Voortzetten van de samenwerking met het Regionaal Werkbedrijf Zuidoost Brabant
- Uitvoering geven aan de Participatiewet
- Voortzetten van inkomensverstrekking en actieve handhaving
- Voortzetten van het minimabeleid
- Voortzetten schuldhulpverlening en uitvoeren preventie schuldhulpverlening

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2017?

Samenwerking sociaal domein

In 2017 is deze samenwerking verder toegenomen. De dienstverlening van Werk & Inkomen is onderdeel van het sociaal domein en Werk & Inkomen heeft daarin een ontwikkelaandeel gehad (o.a. met het lokale spreekuur inburgering).

Analyse arbeidsmarktsituatie

In 2017 heeft Nederland de economische crisis afgeschud en de werkgelegenheid zien aantrekken. Dit heeft sneller dan verwacht geleid tot het dalen van de werkloosheid en het ontstaan van branches met moeilijk vervulbare vacatures. Dit geldt ook in de Brainportregio. Het werkloosheidspercentage in Nederland is gedaald met 1.6% (5.7 → 4.1%; bron: CBS). De bijstandsaantallen zijn gelijk gebleven (440.000 → 439.000; bron: CBS). Dit verschil is vooral te wijten aan de mismatch op de arbeidsmarkt. De gevraagde kwalificaties bij vacatures overstijgen de competenties van de bijstandsontvangers. Het aandeel statushouders is daarbinnen bovendien sterk toegenomen.

Wsw & beschut werk

De afbouw van het aantal wsw-plaatsen verloopt globaal volgens planning. Sinds 1 januari 2017 is de gemeente Heeze-Leende verplicht om een beschutte (beschermde) werkomgeving te creëren voor mensen met een arbeidsbeperking. Deze werkplek is gerealiseerd in samenwerking met de Ergon.

Clean team

De deelnemers in het clean team zijn vooral mensen die al langer een uitkering ontvangen. Deelnemers werken aan het verkrijgen van een arbeidsritme en doen concrete arbeidsvaardigheden op. Naast uitstroom naar betaald werk is hier ook het bereiken van een maatschappelijk nuttige opbrengst doelstelling. In 2017 is onderzoek verricht naar de effectiviteit van het clean team.

Participatiebedrijf

In samenhang met deze regio heeft Werk & Inkomen de vertegenwoordiging verzorgd in de doorontwikkeling van het sw-bedrijf (Ergon) naar het participatiebedrijf. Onder de reikwijdte van de gemeenschappelijke regeling GRWRE is het Participatiebedrijf als aparte entiteit ingericht. Het participatiebedrijf geeft uitvoering loonkostensubsidies en 2^e lijns re-integratieprojecten.

Regionaal Werk Bedrijf Zuidoost Brabant

Werk & Inkomen heeft de gemeente Heeze-Leende vertegenwoordigd met deelname in het Regionaal Werkbedrijf Zuidoost Brabant. Het RWB is vormgegeven als netwerkorganisatie ter voorkoming van nóg een organisatie naast de al bestaande. Tegelijkertijd is zowel het bestuur, als het collegiaal managementteam erop gericht om (resultaat)sturing te geven aan de uitvoeringsorganisatie.

Begeleiding klassiek bestand & nieuwe doelgroepen

Binnen de financiële kaders wordt aan klanten met perspectief op betaalde arbeid trajecten aangeboden om hen te ondersteunen. Aan klanten met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt wordt ondersteuning naar vrijwilligerswerk geboden. De invulling van de Banenafpraak wordt gerealiseerd in samenwerking met het Participatiebedrijf. Het instrument loonkostensubsidie wordt actief ingezet. Tegelijkertijd wordt rekening

gehouden met de financiële effecten daarvan. Prioriteit wordt gegeven aan klanten met een hogere loonwaarde en jongeren.

Inkomensverstrekking en actieve handhaving

Bestaanszekerheid en bijstand is geboden aan personen die niet over voldoende inkomsten en/of vermogen beschikken. Tegelijkertijd wordt aan de poort en onderweg scherp getoetst of het beroep op ondersteuning (nog steeds) terecht is.

Minimabeleid

Stichting Leergeld heeft in 2017 60 kinderen bereikt. Dit is een toename van 22 kinderen ten opzichte van 2016. We hebben nu 72% van de ambitie bereikt, zoals gesteld in de heroverweging minimabeleid (2015). Als deze stijgende lijn doorzet, bereiken we in 2018 de ambitie. Jeugd sportfonds heeft 38 aanvragen behandeld en Jeugd cultuurfonds 4.

Het uitvoeringsplan armoedebestrijding kinderen is vastgesteld. In samenwerking met Stichting Leergeld en Stichting Netjes gekleed zorgen we ervoor dat kinderen hun zwemdiploma kunnen halen, geschikte laptops kunnen gebruiken op het voortgezet onderwijs, terecht kunnen bij een winkel voor gratis tweedehands kleding en fashioncheques krijgen om een keer nieuwe kleren te kunnen kopen. Ook wordt een dagje weg georganiseerd. Een aantal acties zijn in 2017 al uitgevoerd, een aantal starten in 2018. De fashioncheques worden begin 2018 uitgereikt door Stichting Leergeld en Stichting Netjes gekleed vestigt zich in 2018 in de gemeente.

Uitvoeren schuldhulpverleningen / preventie schuldhulpverlening

Schuldhulpverlening is voortgezet in samenwerking met alle partijen. In 2017 is de evaluatie schuldhulpverlening afgerond. Duidelijk is al wel dat er te weinig nazorg is als mensen uit bewind voering/schuldenregelingen komen. Er zijn korte lijntjes met Wocom en er hebben geen huisuitzettingen plaatsgevonden. In 2018 wordt het nieuwe beleidsplan voorgelegd aan de Raad en komt er een convenant met Wocom. Er heeft een pilot plaatsgevonden met Praktijkschool de Schalm en CZ in het kader van preventie. Deze wordt begin 2018 geëvalueerd.

C. Wat heeft het gekost?

Taakvelden (bedragen x € 1.000)	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2017 NW	Rekening 2017	Verschil begroting NW en rekening - = nadeel
Lasten					
Onderw ijsbeleid en leerlingenzaken	0	2	2	2	1
Inkomensregelingen	2.423	2.457	2.731	2.707	24
Begeleide participatie	1.357	1.242	1.148	1.150	-2
Arbeidsparticipatie	102	148	153	153	0
Maatw erkdiensverlening 18+	0	0	10	5	5
<i>Totaal Lasten</i>	<i>3.882</i>	<i>3.850</i>	<i>4.044</i>	<i>4.017</i>	<i>27</i>
Baten					
Onderw ijsbeleid en leerlingenzaken	0	0	0	0	0
Inkomensregelingen	1.506	1.677	1.814	1.800	-14
Begeleide participatie	17	0	0	0	0
Arbeidsparticipatie	0	0	0	0	0
Maatw erkdiensverlening 18+	0	0	0	0	0
<i>Totaal baten</i>	<i>1.523</i>	<i>1.677</i>	<i>1.814</i>	<i>1.800</i>	<i>-14</i>
Saldo van lasten en baten	-2.359	-2.173	-2.230	-2.217	13
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0
Aanw ending reserves	0	0	0	282	282
<i>Saldo reserveringen</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>282</i>	<i>282</i>
Resultaat	-2.359	-2.173	-2.230	-1.935	295

Beleidsindicatoren 5 Werken – 3 Participatie

Naam Indicator	Eenheid	Bron	Begroting 2017	Realisatie 2017	Afwijking 2017
Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 – 64 jaar	LISA	435	628	+193
Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	CBS	68	67	-1
Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	CBS	79	141	+62
Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15 – 64 jaar	CBS	45	20	-25

Prestatie-indicatoren

Ontwikkeling BUIG-klanten

	Aantal begin	Instroom	Instroom statushouders	Uitstroom totaal	Uitstroom naar werk	Parttime werk	Aantal eind
Indicator 2017	120	67	35	65	20	21	122
Prognose 2017	119	60	35	50	20	21	134
Realisatie 2017	119	56	20	35	12	22	140

Opbouw trajecten

	Totaal	Trajecten naar betaalde arbeid	Zorgtraject	Geen traject
Indicator 2017	122	54	48	10
Prognose 2017	134	55	50	14
Realisatie 2017	140	29	17	82

Handhaving

2017	Nieuwe aanvragen	Lopende uitkeringen
Totale onderzoeken	4	3
Uitkering niet toegekend	2	
Uitkering toegekend/voorzetting	2	1
Uitkering gewijzigd/beëindigd		2
Besparing uitkeringsgelden	30.000	30.000

Minimabeleid

	Aanvragen bijzondere bijstand	Waarvan toegekend	Evt. deelnemers tegenwoordiging ziektekosten
Indicator 2017	150	118	150
Prognose 2017	150	118	120
Realisatie 2017	204	168	130

Schuldhulpverlening

	Lopende trajecten 1/1	Aanvragen	Advies W&I	Traject Kredietbank	Traject Lumens	Ingetrokken/ uitval	Uitstroom	Lopende trajecten 31-12
Indicator 2017	8	20	4	15	5	4	15	9
Prognose 2017	7	20	4	15	5	4	14	9
Realisatie 2017	7	20	0	12	2 instroom	7	10	7

*Bij een klant kunnen meerdere instrumenten worden ingezet

Wat heeft programma 5 Werken gekost / opgebracht?

Thema's (bedragen x € 1.000)	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2017 NW	Rekening 2017	Verschil begroting NW en rekening - = nadeel
Lasten					
1. Economische zaken	503	1.057	1.127	778	349
2. Recreatie en toerisme	548	966	971	992	-21
3. Participatie	3.882	3.850	4.044	4.017	27
<i>Totaal Lasten</i>	<i>4.933</i>	<i>5.872</i>	<i>6.142</i>	<i>5.788</i>	<i>354</i>
Baten					
1. Economische zaken	747	970	1.043	717	-326
2. Recreatie en toerisme	158	214	214	208	-6
3. Participatie	1.523	1.677	1.814	1.800	-14
<i>Totaal baten</i>	<i>2.427</i>	<i>2.861</i>	<i>3.071</i>	<i>2.725</i>	<i>-346</i>
Saldo van lasten en baten	-2.506	-3.012	-3.071	-3.063	8
Toevoeging reserves	0	0	0	31	-31
Aanw ending reserves	109	0	0	402	402
<i>Saldo reserveringen</i>	<i>109</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>371</i>	<i>371</i>
Resultaat	-2.396	-3.012	-3.071	-2.692	379

Voor een toelichting wordt verwezen naar de jaarrekening.

Programma 6: Duurzaamheid

1. Milieu

A. Wat wilden we bereiken?

In het coalitieakkoord 2014 -2018 'Koersvast in sterk veranderende tijden' is het kenmerk 'Gedreven' opgenomen: "Gedreven om Heeze-Leende een groene, leefbare en aantrekkelijke gemeente te laten blijven met een dorps en eigen karakter dat gekoesterd moet worden". Een groen en leefbaar Heeze-Leende betekent dat inwoners en niet inwoners in een zo goed mogelijk woon- en leefklimaat moeten kunnen wonen, werken en recreëren. Inwoners en niet inwoners moeten nu maar ook in de toekomst in goede gezondheid kunnen wonen, werken en recreëren in de gemeente Heeze-Leende.

Wat hebben we bereikt in 2017?

Het realiseren van een zo goed mogelijk woon- en leefklimaat waarin wordt gewoond, gewerkt en gerecreëerd, hangt nauw samen met het onderwerp duurzaamheid. In 2017 besloot de gemeenteraad om een bedrag van € 50.000 voor het onderwerp duurzaamheid beschikbaar te stellen. Door het beschikbaar stellen van dit bedrag is een start gemaakt met het opstellen van het duurzaamheidsbeleid en zijn al wat kleinere projecten gestart die zorgen voor een zo goed mogelijk woon- en leefklimaat.

B. Wat zouden we daarvoor doen?

In 2014 heeft een QuickScan Duurzaamheid plaatsgevonden naar welke stappen de gemeente Heeze-Leende nog moet zetten om bij te dragen aan de Europese 20-20-20 doelstellingen. In 2015 is een start gemaakt met uitwerken van de aanbevelingen van de QuickScan. Het uitwerken heeft geleid tot de conclusie dat een duurzaamheidsbeleid pas zinvol is als er geld beschikbaar wordt gesteld om doelen te halen. In 2015 is een start gemaakt met het formuleren van mogelijke doelen en de daarbij horende kostenraming. In 2016 vindt verdere uitwerking plaats.

- In 2017 vindt een prioritering plaats van alle doelen en wordt het definitieve duurzaamheidsbeleid opgesteld en ter besluitvorming voorgelegd aan de gemeenteraad.
- Op dit moment worden zonder duurzaamheidsbeleid zaken opgepakt of lopen verder zoals:
 - verduurzaming van de openbare verlichting;
 - continuering van overleggen met de energiecoöperatie 'Opgewekt Heeze-Leende';
 - verduurzaming van gemeentelijk vastgoed;
 - inkopen van 100% groen opgewekte elektriciteit;
 - monitoren van energieverbruik.

Het streven is om in 2020 al het asbest in de gemeente Heeze-Leende te hebben verwijderd. Asbest is een gevaar voor de volksgezondheid. Om dit doel te halen is de inzet van de inwoners hard nodig. Inwoners moeten via communicatie over bijv. subsidieregelingen worden overgehaald om tot asbestverwijdering over te gaan. De prioriteit ligt bij asbestdaken omdat de daken door verwerking asbestvezels loslaten. De vezels komen terecht in de lucht en de bodem. In 2016 wordt in samenwerking met o.a. de energiecoöperatie en dorpsraden mogelijke acties bedacht om burgers zover te krijgen dat ze asbesthoudende materialen gaan saneren.

- In 2017 in samenwerking met bijv. de energiecoöperatie 'Opgewekt Heeze-Leende' diverse acties voorbereiden en organiseren waarbij asbest wordt verwijderd.
- In 2017 burgers blijven stimuleren door voorlichting over de (subsidie)regels m.b.t. saneren van asbest.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2017?

- In het najaar van 2017 is in samenwerking met de Dorpsraad Leende en de Omgevingsdienst Zuidoost Brabant (ODZOB) voor inwoners van Leende een pilot uitgevoerd waarbij inwoners van Leende werden gestimuleerd om asbesthoudende golfplaten te verwijderen. De stimulans is gegeven doordat de gemeente veel zaken heeft gefaciliteerd (makkelijker indienen van sloopmelding, diverse malen informatieverstrekking over hoe asbesthoudende golfplaten veilig kunnen worden verwijderd, beschikbaar stellen van plastic en tape om de asbesthoudende golfplaten in te kunnen pakken, het beschikbaar stellen van een aantal veiligheidspakketjes, etc.). Pilot was een succes. De pilot is door de ODZOB gepresenteerd op de landelijke asbestconferentie.

- Start gemaakt met het opstellen van het duurzaamheidsbeleid. Voornamelijk opzet en proces bepaald. Verder begin gemaakt met het opstellen van de missie m.b.t. het hoofdthema 'energietransitie' aan de hand van de Strategie ruimte.
- Kleinere projecten gestart zoals het project Energiebarometer (bedrijven de mogelijkheid krijgen om inzicht te krijgen in hun eigen bedrijfsvoering als gaat om duurzaamheid) en project Operatie Steenbreek (het project om te zorgen dat verharding in tuinen wordt vervangen door planten (verbetering van de biodiversiteit)) en het nemen van simpele afkoppelingsmaatregelen (tegen gaan van overlast van regenwater bij heftige regenbuien).
- Samen met de Energiecoöperatie Opgewekt Heeze-Leende bekeken of er (financiële) mogelijkheden lagen voor het opstarten van projecten met SDE-subsidie of via de Postcoderoosregeling. Start is gemaakt om 1 project verder uit te werken.
- Samen met de Energiecoöperatie en een afvaardiging van de inwoners van de bungalowpark een start gemaakt om te kijken of het (financieel en technisch) mogelijk is om zonnepanelen te plaatsen op de geluidswal tussen het bungalowpark en de rijksweg A2.
- In 2017 is de openbare verlichting verder verduurzaamd door toepassing door LED. Uit de laatste opgestelde prognose blijkt dat de gemeente Heeze-Leende al 3 van de 4 doelstellingen zoals opgenomen in het SER-akkoord heeft behaald, namelijk:
 - 20% energiebesparing bij OVL en VRI's in 2020 ten opzichte van 2013
 - 40% van de OVL is voorzien van slim energiemanagement in 2020
 - 40% van de OVL is energiezuinig in 2020
- Alle aansluitingen (gas en elektra) voorzien van een slimme meter zodat het nieuwe energiemanagementsysteem sneller met data wordt gevuld. Monitoringsysteem gevuld zodat in 2018 monitoring kan plaatsvinden.
- Het ontwerp van de MFA in Leende onder de loep genomen om te kijken of er nog maatregelen mogelijk zijn op gebied van o.a. energiebesparende maatregelen, zuinig watergebruik, duurzaam materiaal gebruik etc.

C. Wat heeft het gekost?

Taakvelden (bedragen x € 1.000)	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2017 NW	Rekening 2017	Verskil begroting NW en rekening - = nadeel
Lasten					
Openbaar groen en (openlucht) recreatie / Natuur	23	21	21	44	-23
Milieubeheer	146	123	198	395	-197
<i>Totaal Lasten</i>	<i>170</i>	<i>144</i>	<i>219</i>	<i>439</i>	<i>-220</i>
Baten					
Openbaar groen en (openlucht) recreatie / Natuur	21	19	19	34	16
Milieubeheer	113	5	5	218	212
<i>Totaal baten</i>	<i>134</i>	<i>24</i>	<i>24</i>	<i>252</i>	<i>228</i>
Saldo van lasten en baten	-36	-120	-195	-187	8
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0
Aanw ending reserves	0	0	50	16	-34
<i>Saldo reserveringen</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>50</i>	<i>16</i>	<i>-34</i>
Resultaat	-36	-120	-145	-170	-26

Beleidsindicatoren 6 Duurzaamheid – 1 Milieu

Naam Indicator	Eenheid	Bron	Begroting	Realisatie	Afwijking
			2017	2017	2017
Hernieuwbare elektriciteit	%	RWS	100	100	0

2. Afval

A. Wat wilden we bereiken?

Met het ondertekenen van het manifest 'naar een 'afval loze' regio' is de doelstelling van maximaal 5% restafval in 2020 geformuleerd. Daarnaast streven we naar een zo laag mogelijke afvalstoffenheffing, waarbij het uitgangspunt is dat de vervuiler betaalt. De landelijke doelstelling is 100 kg per inwoner in 2020. Wij zitten op 57,1 kg per inwoner.

Wat hebben we bereikt in 2017?

Het aandeel restafval is verder gedaald naar 55,7 kg per inwoner. Het aantal kilo's PMD per inwoner is nagenoeg gelijk gebleven (27,5 kg). GFT is iets afgenomen van 108 kg naar 103 kg). Het aantal kilo's glas is toegenomen (van 26 naar 35 kg) en papier is iets afgenomen.

De afvalstoffenheffing is gelijk gebleven en is nog steeds één van de laagste in de regio.

B. Wat zouden we daarvoor doen?

Al jarenlang is de afvalstoffenheffing in onze gemeente één van de laagste van Nederland. Door een vergaande scheiding van afval blijft er steeds minder restafval over wat tegen hoge kosten verbrand wordt. Het GFT afval wordt tegen lagere kosten verwerkt. Het overige afval wordt vermarkt en levert geld op.

Door afval te scheiden worden grondstoffen bovendien weer nuttig hergebruikt. Het verbranden van afval levert alleen energie op.

Begin 2017 lopen alle inzamel- en verwerkingscontracten af, behalve die van textiel. We zijn bezig om de voor ons meest geschikte partner te vinden om de inzameling, transport en verwerking zo efficiënt mogelijk uit te voeren. Uitgangspunt is dat de huidige wijze en servicegraad van inzamelen gehandhaafd moet blijven en dat de kosten vergelijkbaar blijven.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2017?

Een gemiddeld gezin in Heeze-Leende zette in 2017 4,63 (2016: 5,09) klike's restafval en 6,93 (2016: 7,08) klike's GFT aan de straat. Inclusief het vastrecht kost dat dan € 132 per jaar.

Per 1 augustus 2017 is Heeze-Leende toegetreden tot de GR Blink. Zij zamelt voor ons het GFT, Rest- en PMD afval in en het oud papier en glas en transporteert dat naar de verwerker. Zij verzorgt ook de vermarkting van PMD papier en glas.

C. Wat heeft het gekost?

Taakvelden (bedragen x € 1.000)	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2017 NW	Rekening 2017	Verskil begroting NW en rekening - = nadeel
Lasten					
Afval	1.286	1.095	1.099	931	168
<i>Totaal Lasten</i>	1.286	1.095	1.099	931	168
Baten					
Afval	1.366	1.409	1.409	1.174	-235
<i>Totaal baten</i>	1.366	1.409	1.409	1.174	-235
Saldo van lasten en baten	80	313	310	243	-67
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0
Aanw ending reserves	0	0	0	0	0
<i>Saldo reserveringen</i>	0	0	0	0	0
Resultaat	80	313	310	243	-67

Beleidsindicatoren 6 Duurzaamheid – 2 Afval

Naam Indicator	Eenheid	Bron	Begroting 2017	Realisatie 2017	Afwijking 2017
Omvang huishoudelijk restafval	Kg/inwoner	CBS	61,9	n.n.b	n.n.b.

3. Maatschappelijk verantwoord ondernemen

A. Wat wilden we bereiken?

Het doel dat we willen bereiken is dat maatschappelijk verantwoord ondernemen een gemeengoed wordt binnen de gemeentelijke organisatie waardoor de geleverde producten aan inwoners, verenigingen, instellingen en bedrijven waarde creëert op economisch (Profit), ecologisch (Planet) en sociaal (People) gebied. De gemeente Heeze-Leende wil een voorbeeld zijn met betrekking tot maatschappelijk verantwoord ondernemen voor bedrijven en instellingen.

Wat hebben we bereikt in 2017?

In 2017 is er geen tijd besteed aan maatschappelijk verantwoord ondernemen. Vanwege de hoge werkdruk zijn keuzes gemaakt aan welke onderwerpen aandacht moest worden besteed. BIZOB verzorgt veel aanbestedingsprojecten voor de gemeente Heeze-Leende. Binnen het aanbestedingstraject is maatschappelijk duurzaam ondernemen indien van toepassing een onderwerp.

B. Wat zouden we daarvoor doen?

In 2016 heeft een globale inventarisatie plaatsgevonden bij welke processen binnen de gemeentelijke bedrijfsvoering maatschappelijk verantwoord ondernemen een onderdeel moet zijn. Bij veel processen is maatschappelijk verantwoord ondernemen nog geen gemeengoed. In 2017 gaan we de volgende stappen zetten om maatschappelijk verantwoord ondernemen gemeengoed te laten zijn van de gemeentelijke processen:

- Globale inventarisatie verder verfijnen om de exacte oorzaak te benoemen waarom maatschappelijk verantwoord ondernemen nog geen gemeengoed is binnen de gemeentelijke processen.
- Uit de globale inventarisatie blijkt nu al dat heel lastig om een afweging te maken. In welke situaties wordt gegaan voor de P van Profit, of voor de P van Planet of voor de P van People. Navragen bij andere gemeenten hoe zij hiermee om gaan. Bij het inkoopbureau BIZOB navragen hoe zij gemeenten adviseren hierin.
- Het opstellen van afwegingscriteria voor de gemeente als hulpmiddel aan de hand van de verkregen informatie van andere gemeenten en het inkoopbureau.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2017?

Aan het einde van 2017 is een start gemaakt met het opstellen van het duurzaamheidsbeleid. Besloten is om maatschappelijk verantwoord ondernemen als onderwerp mee te nemen in het duurzaamheidsbeleid. Verdere uitwerking volgt in 2018.

C. Wat heeft het gekost?

Taakvelden (bedragen x € 1.000)	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2017 NW	Rekening 2017	Verskil begroting NW en rekening - = nadeel
Lasten					
Geen specifieke middelen					
<i>Totaal Lasten</i>	0	0	0	0	0
Baten					
Geen specifieke middelen					
<i>Totaal baten</i>	0	0	0	0	0
Saldo van lasten en baten	0	0	0	0	0
Toevoeging reserves					0
Aanw ending reserves					0
<i>Saldo reserveringen</i>	0	0	0	0	0
Resultaat	0	0	0	0	0

4. Water

A. Wat wilden we bereiken?

Het duurzaam, effectief en doelmatig beheren van het rioolsysteem voor inzameling en transport van stedelijk afvalwater, zorgen voor inzameling en verwerking van hemelwater en er voor zorgen dat het grondwater de bestemming van een gebied niet structureel belemmert.

Wat hebben we bereikt in 2017?

Door het uitvoeren van de beheer en onderhoudsmaatregelen hebben we voldaan aan de zorgplicht van onze (afval)watersystemen.

B. Wat zouden we daarvoor doen?

Het beheer van het stedelijk afvalwater, hemelwater en grondwater is vervat in het Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (VGRP). Dit VGRP is vastgesteld op 7 september 2015. In dit VGRP staan voor 2017 naast de reguliere onderhoudswerkzaamheden, BRP maatregelen (lokale verbetering) aan Industrieweg, Kanhoeve en De Rul op het programma. Veranderende klimatologische omstandigheden kunnen er toe leiden dat er verschuivingen plaatsvinden in de uitvoer van maatregelen. Het voorkomen van schade als gevolg van wateroverlast krijgt prioriteit.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2017?

- De lokale verbetering aan de Industrieweg hebben we opnieuw afgewogen. De verbetering is achterwege gebleven, omdat is geconstateerd dat het effect van de investering te klein is.
- De lokale verbetering aan de Kanhoeve is voorbereid t.b.v. de uitvoering.
- Het hydraulisch onderzoek aan de Rul is opgestart.
- Voor de actualisatie van het beheerpakket is de kom Leende geïnventariseerd en ingevoerd in het beheerpakket, in navolging van de kom Sterksel in 2016. Ook is een start gemaakt met het digitaliseren van de informatie van huisaansluitingen.
- Ter voorbereiding op een advies over de wijk Engelse Tuin (op basis van leeftijd uit VGRP) is deze in 2017 geheel gereinigd en geïnspecteerd.

C. Wat heeft het gekost?

Taakvelden (bedragen x € 1.000)	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2017 NW	Rekening 2017	Verschil begroting NW en rekening - = nadeel
Lasten					
Riolering	1.024	1.515	1.515	1.413	102
<i>Totaal Lasten</i>	<i>1.024</i>	<i>1.515</i>	<i>1.515</i>	<i>1.413</i>	<i>102</i>
Baten					
Riolering	1.877	1.878	1.878	1.904	26
<i>Totaal baten</i>	<i>1.877</i>	<i>1.878</i>	<i>1.878</i>	<i>1.904</i>	<i>26</i>
Saldo van lasten en baten	853	363	363	491	128
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0
Aanwending reserves	0	0	0	0	0
<i>Saldo reserveringen</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Resultaat	853	363	363	491	128

5. Ruimtelijke ordening

A. Wat wilden we bereiken?

Door het opstellen van bestemmingsplannen voert de gemeente haar wettelijke taak uit op gebied van de ruimtelijke ordening. Bij het opstellen van de bestemmingsplannen vindt afstemming plaats met onder andere de structuurvisie, de detailhandel visie, de Verordening Ruimte van de provincie Noord-Brabant, ontwikkelingen binnen de gemeente zoals ontwikkeling van de Bulders etc. Binnen de gemeente vinden geen grote ontwikkelingen meer plaats met uitzondering Van de Bulders en het centrumplan Leende. Om deze reden zijn de bestemmingsplannen hoofdzakelijk conserverend van aard.

Wat hebben we bereikt in 2017?

De procedures om te komen tot actuele bestemmingsplannen voor het buitengebied en de kern Heeze zijn opgestart. Het bestemmingsplan voor de kern Leende is vastgesteld. Door het actueel houden van de bestemmingsplannen is er zorg gedragen voor een goede ruimtelijke ordening. De bestemmingsplannen bevatten verschillende flexibiliteitsbepalingen zodat zoveel mogelijk kan worden ingespeeld op nieuwe ontwikkelingen.

B. Wat zouden we daarvoor doen?

In 2016 is de procedure gestart om het bestemmingsplan "Buitengebied Heeze-Leende 2014" gedeeltelijk te herzien en de uitspraak van de Raad van State over bestemmingsplan "Kom Heeze 2015" te verwerken. In 2017 wordt naar verwachting het bestemmingsplan "Kom Sterksel" geactualiseerd en de consequenties van de uitspraak van de Raad van State over het bestemmingsplan "Kom Leende – Leenderstrijp 2015 worden verwerkt.

C. Wat heeft het gekost?

Taakvelden (bedragen x € 1.000)	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2017 NW	Rekening 2017	Verschil begroting NW en rekening - = nadeel
Lasten					
Ruimtelijke ordening	63	303	185	204	-19
<i>Totaal Lasten</i>	63	303	185	204	-19
Baten					
Ruimtelijke ordening	16	38	38	79	41
<i>Totaal baten</i>	16	38	38	79	41
Saldo van lasten en baten	-46	-265	-147	-125	21
Toevoeging reserves	0	0	0	100	-100
Aanw ending reserves	21	18	-5	119	124
<i>Saldo reserveringen</i>	21	18	-5	19	24
Resultaat	-25	-247	-152	-106	45

Grote projecten

Centrumvisie Heeze

A. Wat wilden we bereiken?

Het realiseren van een bruisend dorpshart in Heeze om publiek naar het dorp te blijven trekken. Supermarkten zijn publiekstrekkers in het dorps hart.

Wat hebben we bereikt in 2017?

Via diverse evenementen, projecten en initiatieven is de leefbaarheid van het dorps hart van Heeze in 2017 bevorderd.

B. Wat zouden we daarvoor doen?

- In 2016 is een uitvoeringsprogramma opgesteld. Dit uitvoeringsprogramma is gebruikt om een cofinancieringsverzoek in te dienen bij de Metropoolregio Eindhoven.
- Afhankelijk van besluitvorming over het uitvoeringsprogramma en de uitkomsten van het cofinancieringsverzoek wordt vanaf 2017 uitvoering gegeven aan het uitvoeringsprogramma.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2017?

Eerder is de centrumvisie Heeze 2025 door de gemeenteraad voor kennisgeving aangenomen en is besloten dat deze visie als leidraad gehanteerd dient te worden bij toekomstige ontwikkelingen in het centrumgebied. Bij de diverse projecten in het centrumgebied wordt hier invulling aan gegeven. In 2017 is de herinrichting van de Schoolstraat en Spoorlaan voorbereid en de nieuwbouw van 't Toversnest is opgeleverd en de appartementen zijn bewoond. Ook nam de gemeente het standpunt in voorlopig tegen een verplaatsing van de AH naar het centrumgebied te zijn, omdat op dit moment onduidelijk is wat de gevolgen van de ontwikkelingen in en rond Heeze zijn op de verkeersstromen in het centrumgebied. Daarom kijkt de AH nu of ze haar huidige locatie uit kan breiden en/of kan verplaatsen naar locatie Schilders.

Omdat de subsidieaanvraag bij de Metropoolregio Eindhoven in 2017 is afgewezen, is het uitvoeringsprogramma voorlopig geparkeerd. Wel is in het najaar van 2017 een raads werkgroep opgericht die zorgt dat er actief aan een centrumvisie wordt gewerkt.

C. Wat heeft het gekost?

Voor 'verplaatsing van de Albert Heijn' heeft de raad € 75.000 vanuit de reserve bovenwijks beschikbaar gesteld. De werkelijke kosten om te komen tot een besluit zijn in 2017 € 46.371. Het resterende deel van de gedaimde middelen in de reserve bovenwijks is daarmee weer vrij inzetbaar.

Wat heeft programma 6 Duurzaamheid gekost / opgebracht?

Thema's (bedragen x € 1.000)	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2017 NW	Rekening 2017	Verschil begroting NW en rekening - = nadeel
Lasten					
1. Milieu	170	144	219	439	-220
2. Afval	1.286	1.095	1.099	931	168
3. Maatschappelijk verantwoord ondernemen	0	0	0	0	0
4. Water	1.024	1.515	1.515	1.413	102
5. Ruimtelijke ordening	63	303	185	204	-19
Totaal Lasten	2.542	3.057	3.017	2.987	31
Baten					
1. Milieu	134	24	24	252	228
2. Afval	1.366	1.409	1.409	1.174	-235
3. Maatschappelijk verantwoord ondernemen	0	0	0	0	0
4. Water	1.877	1.878	1.878	1.904	26
5. Ruimtelijke ordening	16	38	38	79	41
Totaal baten	3.394	3.349	3.349	3.409	60
Saldo van lasten en baten	852	292	331	422	91
Toevoeging reserves	0	0	0	100	-100
Aanwending reserves	21	18	45	135	90
Saldo reserveringen	21	18	45	35	-10
Resultaat	873	310	376	457	81

Voor een toelichting wordt verwezen naar de jaarrekening.

Programma 7: Financiën

Algemene omschrijving

Het programma Financiën omvat de volgende thema's en taakvelden:

Thema	Taakveld
1 Algemene Dekkingsmiddelen	0.5 Treasury
	0.61 OZB woningen
	0.62 OZB niet-woningen
	0.64 Belastingen overig
	0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds
2 Overhead	0.4 Overhead
3 Vennootschapsbelasting (Vpb)	0.9 Vennootschapsbelasting
4 Onvoorzien	0.8 Overige baten en lasten
	0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten

Bestaand beleid

De hoofdlijnen van beleid zijn vastgelegd in verordeningen en reglementen. Naast de hoofdlijnen zijn diverse bestuurlijke kaders te onderscheiden die richting geven aan het dagelijkse handelen, waaronder:

Intern	Jaar vaststelling	Extern
Financiële verordening 2017	2017	Gemeentewet Besluit Begroting en Verantwoording
Treasury / financieringsstatuut	2012	Besluit Begroting en Verantwoording
Controleverordening ex art. 213	2012	Gemeentewet
Financiële mandatering	2012	
OZB-verordening	jaarlijks	Wet Waardering Onroerende Zaken
Beleidsregels OZB/WOZ 2000	jaarlijks	
Verordening toeristenbelasting	jaarlijks	
Verordening baatbelasting Kreijl	1992	
Kadernota 2017	2016	

1. Algemene dekkingsmiddelen

A. Wat wilden we bereiken?

Lokale heffingen

Een aanvaardbare belastingdruk in de gemeente Heeze-Leende, waarbij we onze burgers een goed voorzieningenniveau kunnen bieden.

Algemene uitkering

Het zo goed mogelijk prognosticeren en beheren van de Algemene Uitkering Gemeentefonds (de belangrijkste inkomstenbron van de gemeente) om een betrouwbaar financieel perspectief te bieden.

Treasury

De treasury functie voert financiering, cashmanagement en renterisicobeheer uit met als doel te voorzien in de behoefte aan vreemd vermogen tegen zo laag mogelijke kosten en om de renterisico's zo veel als mogelijk te beperken.

Wat hebben we bereikt in 2017?

Algemene uitkering gemeentefonds

We hebben de algemene uitkering zo goed als mogelijk geprognosticeerd en hiermee bijgedragen aan een zo betrouwbaar mogelijk financieel perspectief.

Lokale heffingen

- We hebben een gezonde financiële positie, waarbij we de gemeentelijke lasten beperkt konden houden.
- Sluitende (meerjaren)-begroting
- Lastenstijging van gemeentelijke lasten die beperkt is gebleven tot inflatie.

Treasury

De treasury functie is uitgevoerd overeenkomstig de gestelde (beleids)regels.

B. Wat zouden we daarvoor doen?

Algemene uitkering gemeentefonds

- Voor het ramen en analyseren van de algemene uitkering gemeentefonds is het van groot belang om de beleidsontwikkelingen op rijksniveau te volgen. Deze hebben in grote mate invloed op de hoogte van de algemene uitkering vanwege het adagium 'samen de trap op en samen de trap af'. De middelen in de algemene uitkering gemeentefonds zijn in principe vrij besteedbare middelen. Toch kan het voorkomen dat, vanwege bestuurlijk belang, bepaalde volumes in de algemene uitkering geormerkt worden. Per beleidsveld wordt dit bekeken.
- De decentralisatie (Sociaal Domein) betekent een forse financiële opgave. In principe zijn de financiële middelen uit het Sociaal Domein bestemd voor de 3 decentralisaties. Per decentralisatie zal bekeken worden hoe dit ingebed gaat worden.

Lokale heffingen

- In het coalitieakkoord is opgenomen dat voor de opbrengsten van de onroerendezaakbelasting (OZB) van woningen rekening wordt gehouden met een maximale inflatiestijging. Voor 2017 betreft dit 1%.
- De tarieven voor afvalstoffenheffing en reinigingsrechten zijn conform de uitgangspunten van de begroting kostendekkend.

Treasury

Het financieringsbeleid maakt maximaal gebruik van de financieringsmiddelen met een korte looptijd. Het rentetarief op kortlopende leningen (geldmarkt) is bijna altijd lager dan bij langlopende geldleningen (kapitaalmarkt). Dit alles gebeurt binnen de wettelijke kaders voor renterisico beheer (kasgeldlimiet en renterisiconorm).

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2017?

Algemene uitkering gemeentefonds

In 2017 hebben we het college en de raad geïnformeerd over de effecten van de mei- en septembercirculaire aanvullend op de kadernota, begroting en tussentijdse rapportages.

Lokale heffingen

Lastenstijging van gemeentelijke lasten is beperkt gebleven tot inflatie.

De OZB tarieven zijn gestegen met het prijsinflatiecijfer. Door solide keuzes te maken bij de Kadernota en bij de begroting is de opbrengst OZB geen sluitpost geworden voor de begroting.

Het rioleringsplan (V-GRP) is geactualiseerd en besloten bij raadsbesluit van 7 september 2015. Deze actualisatie heeft ertoe geleid dat, naast een inflatiestijging van 1% geen tariefsverhoging heeft hoeven plaatsvinden in 2017.

Treasury

Er zijn in 2017 geen kortlopende leningen aangetrokken. Langlopende geldleningen zijn aangetrokken voor de financiering van HSL net en Centrumplan Leende.

C. Wat heeft het gekost?

Taakvelden (bedragen x € 1.000)	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2017 NW	Rekening 2017	Vershil begroting NW en rekening - = nadeel
Lasten					
Treasury	2.551	2.053	1.867	-135	2.002
OZB w oningen	29	31	31	28	3
OZB niet-w oningen	0	0	0	0	0
Belastingen overig / Baatbelasting	15	6	6	12	-6
Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	0	0	0	0	0
<i>Totaal Lasten</i>	<i>2.595</i>	<i>2.090</i>	<i>1.905</i>	<i>-95</i>	<i>1.999</i>
Baten					
Treasury	3.195	2.224	2.042	71	-1.971
OZB w oningen	3.047	3.055	2.424	2.424	0
OZB niet-w oningen	423	463	1.115	1.115	-1
Belastingen overig / Baatbelasting	20	10	10	24	14
Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	17.620	17.377	17.573	17.725	152
<i>Totaal baten</i>	<i>24.305</i>	<i>23.128</i>	<i>23.164</i>	<i>21.358</i>	<i>-1.807</i>
Saldo van lasten en baten	21.710	21.038	21.260	21.452	193
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0
Aanw ending reserves	0	0	0	0	0
<i>Saldo reserveringen</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Resultaat	21.710	21.038	21.260	21.452	193

2. Overhead

A. Wat wilden we bereiken?

Naast het voldoen aan regelgeving volgens het Wijzigingsbesluit vernieuwing BBV willen we inzicht in en overzicht van alle bedrijfskosten die direct verbonden zijn aan producten die gericht zijn op de externe klant, waarbij de overhead centraal wordt begroot en verantwoord. Meer specifiek betreft het hierbij de kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van het primaire proces.

Wat hebben we bereikt in 2017?

Overhead heeft voornamelijk betrekking op de bedrijfsvoering. Daarom wordt verwezen naar de betreffende paragraaf.

B. Wat zouden we daarvoor doen?

Het berekenen van de "tarieven" zal extracomptabel geschieden, waarbij de overhead op consistente wijze aan de producten zal worden toegerekend.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2017?

Toerekening van de overhead aan de "tarieven" heeft plaatsgevonden overeenkomstig de Financiële verordening 2017.

C. Wat heeft het gekost?

Taakvelden (bedragen x € 1.000)	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2017 NW	Rekening 2017	Vershil begroting NW en rekening - = nadeel
Lasten					
Overhead	9.485	5.652	6.224	5.644	581
<i>Totaal Lasten</i>	<i>9.485</i>	<i>5.652</i>	<i>6.224</i>	<i>5.644</i>	<i>581</i>
Baten					
Overhead	200	209	209	86	-122
<i>Totaal baten</i>	<i>200</i>	<i>209</i>	<i>209</i>	<i>86</i>	<i>-122</i>
Saldo van lasten en baten	-9.284	-5.443	-6.015	-5.557	458
Toevoeging reserves	60	0	0	47	-47
Aanw ending reserves	460	0	500	841	341
<i>Saldo reserveringen</i>	<i>400</i>	<i>0</i>	<i>500</i>	<i>794</i>	<i>294</i>
Resultaat	-8.885	-5.443	-5.515	-4.763	752

Specificatie kosten overhead

Lasten

Thema's (bedragen x € 1.000)	Begroting 2017	Begroting 2017 NW	Rekening 2017
Kosten GRSA2	3.031	3.363	3.399
Salarissen	1.045	1.037	929
Personeel van derden	171	119	273
Overige personeelskosten	263	263	205
Huisvestingskosten	460	460	380
Projecten in A2 verband	152	433	263
Facilitaire kosten	129	130	150
Finacieel Beheer	41	75	71
Buitendienst, materiaal en w erf	294	279	244
Voorlichtingskosten	50	50	22
Ondersteuning bestuur	15	15	0
Doorberekend aan grondexploitatie	0	0	-292
Resultaat	5.651	6.224	5.644

Baten

Thema's (bedragen x € 1.000)	Begroting 2017	Begroting 2017 NW	Rekening 2017
Vergoeding eigen personeel	185	185	72
Inkomsten huisvesting	6	6	8
Opbrengsten facilitaire zaken	17	17	6
Resultaat	208	208	86

Beleidsindicatoren 7 Financiën – 2 Overhead

Naam indicatort	Eenheid	Bron	Begroting 2017	Rekening 2017	Vershil
Formatie	Fte per 1.000 inw oners	Eigen gegevens	3,9	4,1	0,2
Bezetting	Fte per 1.000 inw oners	Eigen gegevens	3,9	3,5	-0,4
Apparaatskosten	Kosten per inw oner	Eigen jaarrekening	564,62	613,89	49,27
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	Eigen jaarrekening	7%	15%	8%
Overhead	% van totale lasten	Eigen jaarrekening	16%	20%	4%

3. Vennootschapsbelasting

De gemeenten zijn sedert begrotingsjaar 2016 verplicht om Vennootschapsbelasting (Vpb) te betalen over de "winst" die wordt behaald op al die activiteiten, waarbij de gemeente wordt aangemerkt als overheidsonderneming. Overheidsonderneming is onze gemeente op het gebied van de grondexploitatie, sport en het beheer van delen van het maatschappelijk vastgoed.

Door de inwerkingtreding van de Wet modernisering Vennootschapsbelastingplicht (Vpb-plicht) overheidsondernemingen worden overheidslichamen met ingang van het eerste boekjaar dat aanvangt op of na 1 januari 2016 Vpb-plichtig over hun (winstgevende) ondernemersactiviteiten. Doel van deze wet is het scheppen van een gelijk speelveld tussen overheidsondernemingen en private ondernemingen. De Vpb-heffing is een nieuwe last die tot nu toe niet voorkomt in de begroting en in de jaarrekening.

A. Wat wilden we bereiken?

Naast het vanzelfsprekend voldoen aan wet- en regelgeving heeft een juiste inrichting van de gemeentelijke administratie hoge prioriteit, zodat op betrekkelijk eenvoudige wijze de aangiften kunnen worden gedaan.

Wat hebben we bereikt in 2017?

De inrichting van de gemeentelijke administratie heeft plaatsgevonden.

B. Wat zouden we daarvoor doen?

Per 1 januari 2016 zal er een fiscale openingsbalans beschikbaar zijn die dient als basis voor de eerste aangifte die kort na 1 januari 2017 moet worden gedaan. In het kader van de overgang van de financiële administratie naar de A2 organisatie zal op de uitvoering van een tijdige en juiste aangifte worden aangestuurd.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2017?

In 2017 heeft voorlopige aangifte van de Vpb plaatsgevonden. De definitieve aangifte volgt in 2018.

C. Wat heeft het gekost?

Taakvelden (bedragen x € 1.000)	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2017 NW	Rekening 2017	Vershil begroting NW en rekening - = nadeel
Lasten					
Vennootschapsbelasting (VpB)	20	0	0	12	-12
<i>Totaal Lasten</i>	20	0	0	12	-12
Baten					
Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0	0	0	0
<i>Totaal baten</i>	0	0	0	0	0
Saldo van lasten en baten	-20	0	0	-12	-12
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0
Aanw ending reserves	0	0	0	0	0
<i>Saldo reserveringen</i>	0	0	0	0	0
Resultaat	-20	0	0	-12	-12

4. Onvoorzien

De post onvoorziene uitgaven is vooral bedoeld om "algemene" middelen uit te putten ten behoeve van andere budgetten waarop geen of te weinig ruimte aanwezig is. Wanneer een beroep op de post onvoorziene uitgaven wordt gedaan moet aan een aantal criteria worden voldaan. Dit betreft ontwikkelingen met financiële consequenties die worden getypeerd als:

1. Onvoorzienbaar ten tijde van de samenstelling van de kadernota en/of meerjarenbegroting.
2. Onontkoombaar op basis van wetgeving, contract of overeenkomst of een zwaarwegende politieke toezegging of belang.
3. Onuitstelbaar tot een volgend begrotingsjaar.

Inzet van de post onvoorzien kan slechts via een afzonderlijk besluitvormingsproces en leidt tot een formele wijziging van de begroting.

A. Wat wilden we bereiken?

Een stabiele en sluitende meerjarenbegroting met voldoende "financiële" ruimte om onvoorziene uitgaven te kunnen opvangen.

Wat hebben we bereikt in 2017?

De programmabegroting 2017 was structureel sluitend. Dit geldt eveneens voor de jaarrekening 2017.

B. Wat zouden we daarvoor doen?

Conform bestendige gedragslijn jaarlijks een bedrag voor onvoorziene uitgaven opnemen in de begroting. Voor 2017 betreft dit € 30.000.

Wat hebben we daarvoor gedaan in 2017?

Uw raad heeft ons gemandateerd indien noodzakelijk te beschikken over de post onvoorzien.

1. Een bedrag van € 10.950 voor advisering over een locatie in Leende voor de Regionale Ambulance Voorziening.
2. Een bedrag van € 19.050 in het kader van de beëindiging van de samenwerking met Bibliotheek De Kempen.

C. Wat heeft het gekost?

Taakvelden (bedragen x € 1.000)	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2017 NW	Rekening 2017	Verschil begroting NW en rekening - = nadeel
Lasten					
Overige baten en lasten / Onvoorzien	0	30	0	0	0
<i>Totaal Lasten</i>	0	30	0	0	0
Baten					
Overige baten en lasten / Onvoorzien	0	0	0	0	0
<i>Totaal baten</i>	0	0	0	0	0
Saldo van lasten en baten	0	-30	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0
Aanw ending reserves	0	0	0	0	0
<i>Saldo reserveringen</i>	0	0	0	0	0
Resultaat	0	-30	0	0	0

Wat heeft programma 7 Financiën gekost / opgebracht?

Thema's (bedragen x € 1.000)	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2017 NW	Rekening 2017	Verschil begroting NW en rekening - = nadeel
Lasten					
1. Algemene dekkingsmiddelen	2.595	2.090	1.905	-95	1.999
2. Overhead	9.485	5.652	6.224	5.644	581
3. VPB	20	0	0	12	-12
4. Onvoorzien	0	30	0	0	0
<i>Totaal Lasten</i>	12.099	7.772	8.129	5.561	2.568
Baten					
1. Algemene dekkingsmiddelen	24.305	23.128	23.164	21.358	-1.807
2. Overhead	200	209	209	86	-122
3. VPB	0	0	0	0	0
4. Onvoorzien	0	0	0	0	0
<i>Totaal baten</i>	24.505	23.337	23.373	21.444	-1.929
Saldo van lasten en baten	12.406	15.565	15.244	15.883	639
Toevoeging reserves	60	0	0	47	-47
Aanw ending reserves	460	0	500	841	341
<i>Saldo reserveringen</i>	400	0	500	794	294
Resultaat	12.806	15.565	15.744	16.677	933

Voor een toelichting wordt verwezen naar de jaarrekening.

Deel 2 Paragrafen

Paragraaf A. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Informatie over het weerstandsvermogen is van belang om te weten of en in hoeverre financiële tegenvallers kunnen worden opgevangen. Om de minimale omvang van het weerstandsvermogen te kunnen bepalen is het nodig om in beeld te brengen welke risico's de gemeente loopt. Voor voorkomen of verminderen van de gevolgen van risico's worden al beheersmaatregelen getroffen of zijn middelen geraamd of gereserveerd (bijvoorbeeld reserve sociaal domein). Bij de inventarisatie van risico's gaat het dan ook om risico's die resteren: risico's die niet zijn afgedekt in de exploitatie, waarvoor geen voorzieningen zijn getroffen en waarvoor we geen bestemmingsreserves hebben gevormd. Aan de hand van het inschatten van de kans dat een risico zich daadwerkelijk voordoet en wat het kost als het risico zich voordoet kan berekend worden hoeveel weerstandsvermogen een gemeente moet hebben om de tegenvallers op te vangen.

In deze paragraaf komen verder aan de orde:

- Inventarisatie van de risico's: benodigde weerstandsvermogen
- Berekening beschikbare weerstandscapaciteit
- Beoordeling omvang weerstandsvermogen
- Kengetallen

Inventarisatie van de risico's: benodigde weerstandsvermogen

Voor de jaarrekening 2017 zijn de risico's geactualiseerd. Nadruk ligt op de belangrijkste risico's. Voor elk risico is een inschatting gemaakt van de kans van optreden van het risico en het financiële gevolg als het risico zich daadwerkelijk zou voordoen. Dit resulteert in een risicobedrag.

Risico's met een geringe impact zijn niet afzonderlijk benoemd. Voor het opvangen van de kleinere risico's wordt een risicobedrag van € 200.000 aangehouden. Risico's die opgevangen worden door bijvoorbeeld afgesloten verzekeringen, projectbudgetten, voorzieningen of bestemmingsreserves worden niet in deze paragraaf opgenomen. Uitzondering hierop vormen de onderdelen van het sociaal domein.

Overzicht van geïnventariseerde en gekwantificeerde risico's

nr	omschrijving (bedragen * 1.000)	2017	2018	2019	2020	2021
1	vervanging w egen	300	300	300	300	300
2	leegstand maatschappelijk vastgoed	20	20	20	20	20
3	grondexploitatie	0	0	0	0	0
4	bodemverontreiniging	30	30	30	30	30
5	garantstelling en verstrekte leningen	2.120	2.120	2.120	2.120	2.120
6	centrumplan Leende	300	300	300	300	300
7	planschadeclaims	15	15	15	15	15
8	rampenbestrijding bij grote rampen	50	50	50	50	50
9	contracten en contractbeheer	30	25	20	15	15
10	vennootschapsbelasting	50	50	25	25	25
11	sociaal domein	0	0	0	0	0
	<i>totaal grootste risico's</i>	<i>2.915</i>	<i>2.910</i>	<i>2.880</i>	<i>2.875</i>	<i>2.875</i>
12	buffer voor opvang overige risico's	200	200	200	200	200
	<i>risico's met geringe impact</i>	<i>200</i>	<i>200</i>	<i>200</i>	<i>200</i>	<i>200</i>
	Totaal risico's	3.115	3.110	3.080	3.075	3.075
		90%	90%	90%	90%	90%
	Totaal benodigd weerstandsvermogen	2.804	2.799	2.772	2.768	2.768

Toelichting op de geïnventariseerde risico's:

1. Vervanging wegen

De gemeente Heeze-Leende heeft circa 1.340.000 m² verharding in beheer. Het areaal kenmerkt zich door veel wegverhardingen die in jaren '60 en '70 zijn aangelegd (ongeveer 850.000 m²). Na een periode variërend tussen de 50 en 70 jaar (afhankelijk van ondergrond en verkeersbelasting) komt de weg aan het einde van zijn technische levensduur en dient de verharding te worden vervangen (rehabilitatie). Er is, gezien de aanlegjaren, in de komende periode 2020-2030 een piek te verwachten bij de vervangingskosten van de wegverharding. Er is geen budget beschikbaar voor deze vervangingskosten (rehabilitaties en reconstructies). Risico is dat de gemeente, als beheerder van de wegen, niet kan voldoen aan haar taak om ervoor te zorgen dat de weg veilig blijft. Binnen het vastgestelde wegenbeheerplan is het onderhoud op niveau gebracht, maar de (vervangings)investeringen niet. Als gevolg van de gewijzigde verslaggevingsrichtlijnen zijn we verplicht een investering maatschappelijk nut te activeren. Voor de (vervangings)investeringen vragen we daarom separaat kredieten aan en dienen we de kapitaalslasten te dekken uit de structurele begrotingsruimte of daartoe specifiek ingestelde bestemmingsreserves.. O.b.v. de financiële verordening schrijven we de investering af in 50 jaar. In het beheerplan is aangegeven dat de totale vervangingswaarde wordt geschat op € 80 miljoen. Een deel van de investering zal zich naar verwachting tegelijkertijd voordoen waardoor we nu rekening houden met een risico van € 300.000 aan kapitaallasten.

2. Maatschappelijk vastgoed

Bij maatschappelijk vastgoed loopt de gemeente een leegstandsrisico. Dat risico geldt voor de scholen, die gehuurd worden en voor accommodaties, die in eigendom zijn of waarvoor de gemeente garant staat voor de huur. De kans dat meerdere panden tegelijkertijd langdurig leegstaan is gering. Het risicobedrag blijft identiek, door de jaren heen lopen we meer risico door de vergrijzing, maar verkleinen we dat juist door een gerichte aanpak van leegstand en invulling die het financiële risico juist weer beperkt.

3. Grondexploitatie

In februari 2018 zijn de lopende grondexploitaties (Breedvennen Leende, Poortmannen Heeze en Domein Sterksel) geactualiseerd op basis van herziene parameters. De calculaties van de verwachte eindwaarde van de grondexploitaties zijn met enige voorzichtigheid berekend, maar toch blijven risico's altijd bestaan. Voor de grondexploitaties zijn daarom de risico's bezien en vertaald in een worst case scenario waarin rekening is gehouden met het voordoen van deze risico's. Hieruit blijkt (zie ook paragraaf F Grondbeleid) dat er bij Centrumplan/Schoolstraat en bij gymzaal Marijkeplein in worst case sprake is van (geringe) negatieve grondexploitaties. Bij de andere grondexploitaties is er, ook in geval van worst case scenario nog steeds sprake is van verwachte positieve grondexploitaties. We achten het niet noodzakelijk binnen het weerstandsvermogen een risico voor de grondexploitaties te voorzien.

4. Bodemverontreiniging

De gemeente beschikt over een aantal woonwagens in Leende. De ondergrond ter plaatse is verontreinigd. In 2017 is de wal en 1 standplaats (acute probleem) gesaneerd. Echter er is nog steeds sprake van bodemvervuiling onder het overige deel van het terrein (4 standplaatsen). Het risico blijft aanwezig dat ook hier sanering plaats zal moeten vinden. We verlagen t.o.v. voorgaand jaar echter wel het risicobedrag nu de acute situatie is opgelost.

5. Garantstellingen en verstrekte leningen

Garantstelling Bulders woningbouw C.V

Op 11 april 2016 is de allonge op de samenwerkingsovereenkomst tussen de gemeente Heeze-Leende en BNG Gebiedsontwikkeling B.V. getekend. Een van de nadere afspraken die hierin zijn vastgelegd is dat de gemeentelijke groundbank 'De Bulders' in een keer in zijn geheel zal worden geleverd aan De Bulders Woningbouw C.V. zodra het bestemmingsplan onherroepelijk is. Op dat moment trekt De Bulders Woningbouw C.V. vreemd vermogen aan. De gemeente heeft zich verplicht voor deze leningen 100% garant te staan door middel van het verstrekken van een akte van borgtocht. Hier tegenover ontvangt de gemeente hypothecaire zekerheid op de gronden. Aanvullend heeft BNG Gebiedsontwikkeling B.V. een bereidstellingsverklaring afgegeven tegenover de gemeente Heeze-Leende die onderdeel uitmaakt van de allonge. In deze bereidstellingsverklaring verklaart BNG Gebiedsontwikkeling onder beschreven voorwaarde voor 50% mee te delen in het verlies als aanspraak wordt gemaakt op de door de gemeente Heeze-Leende afgegeven borgstelling.

Op 20 december 2017 heeft de afdeling bestuursrecht van de Raad van State uitspraak gedaan over het bestemmingsplan 'De Bulders'. Dit leidt ertoe dat het bestemmingsplan op drie kleine punten hersteld dient te worden. Vanwege de late uitspraak hieromtrent heeft de levering van de gronden niet meer plaatsgevonden voor de balansdatum 31-12-2017. Eind 2017 staan de gronden nog op de balans van de gemeente Heeze-Leende. Het laatste kwartaal is de feitelijke levering door de gemeente en het aantrekken van het vreemd vermogen door de Bulders Woningbouw C.V. voorbereid. Hiertoe heeft de gemeente eind december 2017 de garantstelling ondertekend voor de financier. Bij de levering van de gronden wordt het hypotheekrecht op de gronden gevestigd. De gemeente Heeze-Leende brengt voor de garantstelling een marktconforme vergoeding van 0,55% in rekening brengen bij De Bulders Woningbouw C.V. De hoogte van de premie is mede bepaald door de hieraan te stellen eisen rondom staatssteun. De gemeente Heeze-Leende heeft zich hierbij laten adviseren door een externe deskundige. Over de aangesproken kredietfaciliteit inclusief aangegane leningen zal de financier rente bij De Bulders Woningbouw C.V. in rekening brengen. Om aan bovenstaande uitvoering te kunnen geven dient de directie van de Bulders Woningbouw C.V. deze rentenota's steeds terstond aan de gemeente Heeze-Leende beschikbaar te stellen.

De levering van de gronden en het vestigen van het hypotheekrecht heeft na balansdatum plaatsgevonden op 19 januari 2018. Het risico dat binnen de paragraaf weerstandsvermogen geduid wordt heeft dan ook vooral betrekking op het risico dat de garantstelling wordt ingeroepen door de bank bij de gemeente. Het gaat in totaal om een garantstelling van € 16 miljoen kredietfaciliteit. Er is een afnameplicht voor 108 woningen vastgelegd waarmee een redelijke mate van zekerheid van inkomsten is gegarandeerd. Daarnaast is op basis van de residuele benadering de waarde van de gronden gezien en deze ligt in lijn met de financieringsbehoefte. Hierdoor is sprake van een redelijke mate van zekerheid. Belangrijk hierbij is de match te monitoren tussen (gronduitgifte en opbrengsten en de omvang/aflossing van de lening) zodat het risico voor de gemeenten niet vergroot, maar verkleind in de komende jaren. De grondexploitatie is op dit moment behoorlijk positief. Het is belangrijk om de afzet te blijven monitoren maar vooralsnog is er een kleine kans dat de garantstelling daadwerkelijk ingeroepen zal worden. We achten een kans van 10% dan ook reëel, zodat het risico van het daadwerkelijk voordoen ligt op € 1.600.000. Daarbij in de kans benadering rekening houdend met de zekerheden die zijn gesteld.

Overige garantstellingen en verstrekte leningen

Onze gemeente heeft diverse garantstellingen afgegeven en leningen verstrekt om maatschappelijke doeleinden mogelijk te maken. Het risico bestaat dat deze garantstellingen worden aangesproken op het moment dat de organisatie of vereniging/stichting waarvoor de garantstelling is afgegeven niet aan haar betalingsverplichtingen kan voldoen. Ook loopt onze gemeente het risico dat de door haar verstrekte leningen niet kunnen worden terug betaald. De grootste leningen zijn aan Wocom en stichting HSL-net verstrekt.

Vanwege de waarborg WSW voor de leningen die aan Wocom zijn verstrekt is het risico voor onze gemeente nagenoeg nihil. Voor de leningen van HSL- net kan het risico zijn dat Simac na afloop van de vastgelegde periode van 8 jaar weg gaat en dat de resterende lening niet kan worden terugverdiend met de verkoop van het netwerk. Dit risico achten we klein. Daarom voorzien we hier slechts 10% (€ 520.000) voor van de omvang van de lening (€ 5,2 miljoen).

7. Centrumplan Leende

In 2017 is de anterieure overeenkomst ontbonden en besloten tot het zelf bouwen van de MFA in Leende. In de oude situatie hebben we de risico's uitgebreid beschreven. Het merendeel van deze risico's blijft ook overeind bij zelf bouwen. Dan kunnen we denken aan bodemverontreiniging, archeologische vondsten, tegenvallers bij aanbesteding, inrichtingskosten en planschade. Voorheen lagen bepaalde risico's voor 25% bij de gemeente. In het geval de gemeente de mfa zelf gaat realiseren, komen de risico's voor 100% voor rekening van de gemeente. In de projectkostenbegroting en het raadsvoorstel 3 juli 2017 is reeds rekening gehouden met een post onvoorzien van ruim € 600.000. Vanwege de omvang van het project en het feit dat de aanbesteding momenteel nog niet heeft plaatsgevonden voorzien we op dit moment nog extra € 300.000, zodat de totale omvang van het risico op zo'n 10% van de investeringskosten begroting is voorzien.

In de grondexploitaties inzake centrumplan Leende en Marijkeplein is ook sprake van risico's. Dan kunnen we denken aan tegenvallers bij archeologische vondsten, bodemverontreiniging, asbestsanering en vertraging in planologische procedures. Bij het vaststellen van de grondexploitaties worden deze risico's separaat gezien in relatie tot de prognose van de grondexploitatie.

8. Planschadeclaims

Planschadeclaims komen voor rekening van de gemeente als het gemeentelijke plannen betreft of wanneer een particulier/projectontwikkelaar de gesloten planschadeovereenkomst niet kan nakomen. Claims zijn in te dienen tot vijf jaar na het onherroepelijk worden van de planologische wijziging. Het is moeilijk een inschatting te maken van de hoeveelheid planschadeclaims die er worden ingediend en toegewezen en hoe hoog het uit te keren bedrag is. Momenteel zijn dat de volgende bestemmingsplannen: kom Heeze 2015, kom Leende-Leenderstrijp 2x, Buitengebied 2x en de Poortmannen 2x en de Bulders. Vanwege de moeilijke inschatting voorzien we vooralsnog geen ontwikkeling in het risicobedrag binnen de meerjaren termijn.

9. Rampenbestrijding bij grote rampen

Een incident of ramp is moeilijk te voorspellen. Wat we wel weten is dat een heide- of bosbrand regelmatig voorkomt. In 2010 heeft er een grote heidebrand plaatsgevonden op de Strabrechtse Heide. Een deel van de kosten van de inzet van de brandweer wordt afgewenteld op de gemeente en is niet te verhalen. Deze kosten kunnen aanzienlijk zijn als zich zo'n ramp voordoet (kan oplopen tot € 500.000). De kans hierop is echter gering (10%). We schatten dit risico in meerjarig perspectief op een constante omvang.

10. Contracten opstellen en contractbeheer

Bij het aangaan en opstellen van contracten lopen we het risico dat onvoldoende kennis en ervaring met uitonderhandelen, uitvoeren en beheren van contracten resulteert in onvolkomenheden in contracten. Voor grote contracten wordt het inkoopbureau BIZOB ingeschakeld, waardoor de kans op onvolkomenheden beduidend wordt verminderd. Het onvoldoende beheren van contracten leidt mogelijk tot verlengingen van ongewenste contractvoorwaarden. Vanwege de verdere samenwerking binnen de A2-gemeenten en de daarmee gepaard gaande verdere professionalisering verwachten we dat het risico de komende jaren afneemt.

11. Vennootschapsbelasting

Met ingang van 2016 is de gemeente vennootschapsbelastingplichtig. Uit de inventarisatie blijkt dat onze gemeente vooralsnog alleen voor de grondexploitaties vennootschapsbelastingplichtig zal zijn. In onze jaarrekening 2016 is dan ook een VPB-last opgenomen voor dit onderdeel. Uitstel van de definitieve aangifte is echter aangevraagd en de verwachting is dat de komende jaren (waarin de vennootschapsbelastingplicht voor de gemeenten zich feitelijk zal gaan zetten) de vennootschapsbelasting nog een risico met zich meebrengt. We houden het bedrag dan ook gelijk aan de eerdere inschatting van de jaarrekening 2016 en begroting 2018

14. Sociaal Domein

In de Jeugdwet is geregeld dat de inzet van jeugdhulp ook toegankelijk is via het justitiële circuit of door een verwijzing van medici, waardoor de gemeente en het Centrum voor Jeugd en Gezin weinig invloed op deze inzet hebben. Met name de kosten voor inzet van jeugdhulp via het justitiële circuit kunnen relatief hoog zijn en daardoor een behoorlijke claim leggen op het daarvoor beschikbare budget. Het CJG maakt afspraken met huisartsen/jeugdartsen om indien mogelijk jongeren eerst naar het CJG te verwijzen. Echter artsen hebben een wettelijke bevoegdheid om rechtstreeks naar jeugdhulp te verwijzen.

Binnen de Jeugdwet is de gemeente verantwoordelijk voor kwalitatief passende jeugdhulp van lichte tot zeer zware vormen van jeugdhulp. Als het CJG besluit dat de inzet van een zware vorm van jeugdhulp noodzakelijk is, kan dit een risico vormen voor de begroting. Een zeer dure vorm van jeugdhulp kan op jaarbasis voor 1 kind € 120.000 kosten.

We zien enkele signalen welke impact hebben op de Wmo.

- Door de vergrijzing van de bevolking van Heeze-Leende zullen steeds meer inwoners een beroep doen op de voorzieningen van de Wmo.
- De WMO is een open einde regeling, wat inhoudt dat een inwoner die ondersteuning nodig heeft deze altijd moet ontvangen, ook als het budget wellicht niet meer toereikend is.

Daarnaast wordt landelijk de trend zichtbaar dat macrobudgetten op participatie en jeugd ontoereikend zijn terwijl op WMO onderbesteding is. Mogelijk risico is een herijking van het Rijk om deze effecten uit te vlakken.

Tot slot vormt het oversluiten van de inkoopcontracten een prijsrisico.

We verwachten deze risico's volledig te kunnen opvangen binnen de reserve sociaal domein en de beschikbare budgetten, maar het is wel noodzakelijk ze continue te blijven monitoren.

14. Overige risico's

Naast bovengenoemde grote risico's heeft onze gemeente te maken met kleinere risico's, zoals hoger aantal woningaanpassingen door toenemende vergrijzing, illegaal dumpen van giftige afvalstoffen, wijzigingen in wetgeving met mogelijk financiële gevolgen (bijvoorbeeld APPAfonds met ingang van 2018), onvoorziene tegenvallers bij verbonden partijen en dergelijke. Deze worden niet afzonderlijk benoemd en gekwantificeerd, maar hiervoor wordt gedurende de meerjaren termijn een gelijkblijvend risicobedrag aangehouden van € 200.000.

Berekening beschikbare weerstandscapaciteit (buffer)

De beschikbare weerstandscapaciteit van de gemeente wordt berekend door:

1. Algemene reserve
2. Bestemmingsreserves
3. Rekeningresultaat 2015
4. Stille reserves
5. Onbenutte belastingcapaciteit

Beschikbare weerstandscapaciteit (bedragen * 1.000)		2017
1	Algemene Reserve	3.194
2	Bestemmingsreserves (vrij aanwendbaar)	4.971
3	Rekeningresultaat	523
4	Stille reserves	0
5	Onbenutte belastingcapaciteit	1.823
Totaal		10.510

Ad 1. Algemene reserve

De algemene reserve kent eind 2017 een omvang van € 3.294.598. Echter binnen deze middelen ligt nog een resterende claim ad € 100.761, bestemd voor marketingactiviteiten (De-minimussteun) HSL-net. De raad heeft hiervoor € 200.000 ter beschikking gesteld. In 2016 is hiervan reeds € 99.239 uitgegeven. Het resterende deel van de algemene reserve is vrij aanwendbaar voor het afdekken van risico's.

Ad 2. Bestemmingsreserves

Een aantal bestemmingsreserves zijn specifiek bedoeld om de kapitaalslasten van aangegane investeringen af te dekken. De investering loopt en daarmee zijn de middelen niet meer vrij inzetbaar en heroverweegbaar. Het gaat dan o.a. om:

- Reserve Strijperpad,
- Reserve fietspad de Plaetse / Boschlaan
- Reserve klein materieel openbare werken
- Reserve Nieuwendijk
- Reserve bruggen Oude Dijk / Strijperdijk

De ontwikkelingen op 'samen mee naar de A2' en de Centrumplan leende zijn niet meer omkeerbaar, deze geclaimde middelen nemen we dan ook niet mee bij het bepalen van de heroverweegbare en inzetbare middelen.

Tot slot laten we de Reserve sociaal domein ook buiten beschouwing bij het bepalen van de weerstandscapaciteit, immers de risico's worden op € 0 gekwantificeerd omdat de reserve ter dekking dient.

Ad 3. Rekeningresultaat

Het rekeningresultaat over 2017 is vrij inzetbaar voor de raad en bedraagt € 523.094.

Ad 4. Stille reserves

Als activa zijn gewaardeerd onder de opbrengstwaarde dan is sprake van een stille reserve. Voor de bepaling van de weerstandscapaciteit is het van belang dat de activa, waarin een stille reserve besloten ligt, direct verkoopbaar zijn. Bij verkoop van deze activa ontstaan winsten die eenmalig vrij inzetbaar zijn. Gedacht kan worden aan woonhuizen die verhuurd worden, reststroken en bossen. Niet direct verkoopbare activa blijven bij de berekening van de weerstandscapaciteit buiten beschouwing. In onze gemeente is geen actueel overzicht beschikbaar van alle aanwezige stille reserves. Het afdekken van risico's door het inzetten van stille reserves brengt mogelijk ongewenste situaties met zich mee. We tellen deze daarom niet mee in de weerstandscapaciteit.

Ad 5. Onbenutte belastingcapaciteit

De gemeente kan haar belastingcapaciteit verhogen om financiële tegenvallers op te vangen. Bij de berekening van de onbenutte belastingcapaciteit wordt uitgegaan van de opbrengsten die gehaald kunnen worden met de tarieven OZB artikel 12-status ten opzichte de begrote opbrengsten.

Beoordeling omvang weerstandsvermogen

Uit de risico-inventarisatie blijkt dat de benodigde weerstandscapaciteit afgerond € 2,8 miljoen bedraagt in de loop van de jaren. Onze beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt afgerond € 10,5 miljoen.

De beschikbare weerstandscapaciteit wordt voor het belangrijkste deel bepaald door de omvang van de algemene reserve. Immers, in eerste instantie zal een beroep gedaan worden op de algemene reserve om tegenvallers op te vangen, zeker voor de grotere financiële tegenvallers.

In principe is de algemene reserve incl. vrij besteedbaar rekeningresultaat 2017 ruim voldoende om de risico's op te vangen. Dat betekent dat er geen aanspraak gedaan hoeft te worden op de overige componenten van de beschikbare weerstandscapaciteit.

Geconcludeerd kan worden dat de beschikbare weerstandscapaciteit ruimschoots voldoende is om de gekwantificeerde risico's af te dekken.

Kengetallen

De wijziging op de BBV, zoals gepubliceerd in de Staatscourant van 17 juli 2015, betekent dat met ingang van de begroting 2016 en bij de jaarrekening 2015 kengetallen moeten worden opgenomen in deze paragraaf over:

1. Netto schuldquote & de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
2. De solvabiliteitsratio
3. Grondexploitatie
4. Structurele exploitatieruimte
5. Belastingcapaciteit

Om het verloop te kunnen volgen moeten tevens deze kengetallen over begroting 2017 en over jaarrekening 2016 worden gepresenteerd. Het kengetal grondexploitatie is aangepast gezien conform BBV de Niet in exploitatie genomen gronden (NIEG) is komen te vervallen.

Netto schuldquote

De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van de medeoverheid ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft zodoende een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken.

Omdat bij leningen er onzekerheid kan bestaan of ze allemaal terug worden betaald wordt bij de berekening van de netto schuldquote onderscheid gemaakt door het kengetal te berekenen, zowel inclusief als exclusief de doorgeleende gelden. Op die manier wordt duidelijk wat het aandeel van de verstrekte leningen in de exploitatie is en ook wat dat betekent voor de schuldenlast. De wijze waarop de netto schuldquote gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden wordt berekend is gelijk aan de netto schuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden opgenomen.

Netto schuldquote

Bedragen x € 1.000	Rekening 2016	Begroting 2017	Rekening 2017
A. Vaste schulden (cf. art. 46 BBV)	17.639	19.244	30.014
B. Netto vlottende schuld (cf. art. 48 BBV)	4.295	3.428	4.456
C. Overlopende passiva (cf. art. 49 BBV)	2.867	1.992	2.762
D. Financiële activa (cf. art. 36 d, e en f BBV)	239	298	179
E. Uitzettingen < 1 jaar (cf. art. 39 BBV)	6.302	6.273	12.862
F. Liquide middelen (cf. art. 40 BBV)	425	135	28
G. Overlopende activa (cf. art. 40a BBV)	1.283	7.308	1.412
H. Totale baten (cf. art. 17c / art. 27.1.c BBV)	31.048	32.559	30.649
Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%	53%	33%	74%

Netto schuldquote gecorrigeerd

Bedragen x € 1.000	Rekening 2016	Begroting 2017	Rekening 2017
A. Vaste schulden (cf. art. 46 BBV)	17.639	19.244	30.014
B. Netto vlottende schuld (cf. art. 48 BBV)	4.295	3.428	4.456
C. Overlopende passiva (cf. art. 49 BBV)	2.867	1.992	2.762
D. Financiële activa (cf. art. 36 b, c, d, e en f BBV)	3.986	3.964	9.081
E. Uitzettingen < 1 jaar (cf. art. 39 BBV)	6.302	6.273	12.862
F. Liquide middelen (cf. art. 40 BBV)	425	135	28
G. Overlopende activa (cf. art. 40a BBV)	1.283	7.308	1.412
H. Totale baten (cf. art. 17c / art. 27.1.c BBV)	31.048	32.559	30.649
Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%	41%	21%	45%

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de medeoverheid in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het totale balanstotaal. Het eigen vermogen van een gemeente bestaat volgens artikel 42 van het BBV uit de reserves (de algemene reserve en de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten.

Bedragen x € 1.000	Rekening 2016	Begroting 2017	Rekening 2017
A. Eigen vermogen (cf. art. 42 BBV)	14.303	13.914	14.125
B. Balanstotaal	43.133	42.288	56.365
Solvabiliteit (A/B) x 100%	33%	33%	25%

Grondexploitatie

Dit kengetal geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten. Voor de berekening van dit kengetal worden de niet in exploitatie genomen gronden en de bouwgrond in exploitatie bij elkaar opgeteld en gedeeld door de totale baten uit de programmabegroting of jaarstukken en uitgedrukt in een percentage. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. De accountant moet ieder jaar beoordelen of de gronden tegen een actuele waarde op de balans zijn opgenomen.

Bedragen x € 1.000	Rekening 2016	Begroting 2017	Rekening 2017
A. Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie (cf. art. 38b BBV)	13.105	5.874	14.428
B. Totale baten (cf. art. 17c / art. 27.1.c BBV)	31.048	32.559	30.649
Grondexploitatie A/B x 100%	42%	18%	47%

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt thans het onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten en uitgedrukt in een percentage.

Bedragen x € 1.000	Rekening 2016	Begroting 2017	Rekening 2017
A. Totaal structurele lasten	29.810	33.484	29.398
B. Totaal structurele baten	31.219	32.472	29.850
C. Totaal structurele toevoegingen aan reserves	695	287	7
D. Totaal structurele onttrekkingen aan reserves	638	1.491	27
E. Totaal baten	31.048	32.559	30.649
Structurele exploitatieruimte ((B-A)+(D-C))/E x 100%	4%	1%	2%

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk in de gemeenten zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde. De definitie van het kengetal belastingcapaciteit is: Woonlasten meerpersoonshuishouden in jaar t (het begrotingsjaar) ten opzichte van het landelijk gemiddelde in jaar t-1 (het jaar voorafgaand aan het begrotingsjaar) uitgedrukt in een percentage. De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen, wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Het Coelo publiceert ieder jaar deze lasten in de Atlas van de lokale lasten. Onder de woonlasten worden verstaan de OZB, de rioolheffing en reinigingsheffing voor een woning met gemiddelde waarde in die gemeente.

Bedragen x € 1	Rekening 2016	Begroting 2017	Rekening 2017
A. OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	374	371	374
B. Rioolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	309	309	309
C. Afvalstoffenheffing voor een gezin	133	125	125
D. Eventuele heffingskorting	0	0	0
E. Totale woonlasten voor een gezin (A+B+C-D)	815	805	808
F. Woonlasten landelijke gemiddelde voor een gezin	716	716	723
Woonlasten t.o.v. landelijk gemiddelde vorig jaar (E/F) x 100%	114%	112%	112%

Paragraaf B. Onderhoud kapitaalgoederen

Riolering

Algemeen

De kapitaalgoederen die onder riolering vallen hebben alle tot doel een bijdrage te leveren aan een doelmatige inzameling en transport van afvalwater dat geproduceerd is binnen de gemeente. Ook dient het riool zo min mogelijk overlast voor de omgeving te veroorzaken en ongewenste emissies naar oppervlaktewater, bodem en grondwater zoveel mogelijk te voorkomen.

Beleidskader

Verbreed Gemeentelijk rioleringsplan (VGRP) 2016-2021, vastgesteld 7 september 2015.

Doel

Het VGRP is een beleidsplan waarin de gemeente invulling geeft aan haar zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater. Een VGRP komt tot stand in nauw overleg met Waterschap de Dommel. Behalve beleidskaders geeft het VGRP ook zicht op nieuwe aanleg, onderhoud, renovatie- en vervangingsinvesteringen.

Activiteiten 2017

In de planperiode van het VGRP, en dus ook in 2017, hebben we – onder de noemer ‘Beheer op Orde’ – een inhaalslag gemaakt op het gebied van databeheer.

Uitvoering

Voor 2017 stonden, naast de reguliere onderhoudswerkzaamheden, BRP maatregelen (lokale verbetering) aan Industrieweg, Kanhoeve en De Rul op het programma.

- De lokale verbetering aan de Industrieweg hebben we opnieuw afgewogen. De verbetering is achterwege gebleven, omdat is geconstateerd dat het effect van de investering te klein is.
- De lokale verbetering aan de Kanhoeve is voorbereid t.b.v. de uitvoering.
- Het hydraulisch onderzoek aan de Rul is opgestart.
- Voor de actualisatie van het beheerpakket is de kom Leende geïventariseerd en ingevoerd in het beheerpakket, in navolging van de kom Sterksel in 2016. Ook is een start gemaakt met het digitaliseren van de informatie van huisaansluitingen.
- Ter voorbereiding op een advies over de wijk Engelse Tuin (op basis van leeftijd uit VGRP) is deze in 2017 geheel gereinigd en geïnspecteerd.

Financiering en kosten

De werkzaamheden aan het rioleringsstelsel vinden budgetneutraal plaats. Dit betekent, dat de kosten van de riolering via een riooltarief aan de burgers in rekening worden gebracht. Deze berekening vindt in het VGRP plaats en wordt jaarlijks, geïndexeerd, door u vastgesteld. Op het einde van een begrotingsjaar is er een verschil tussen de begrote en het werkelijke resultaat van de riolering. Dit verschil gaat nu nog conform het ‘Ideaal Complex’ naar de spaarvoorziening riolering. Deze voorziening is een egalisatievoorziening en is bedoeld om grote schommelingen in de jaarlijkse investeringen op te vangen. In het nieuwe VGRP wordt ook deze financieringsystematiek opnieuw beoordeeld.

Wegbeheer

Algemeen

Binnen Heeze-Leende hebben we ruim 1,3 miljoen m² aan verharding (hoofdzakelijk asfalt, klinkers en tegels) in beheer en onderhoud. Adequaats beheer (rechtmatig en doelmatig) beheer hiervan is noodzakelijk. Onder adequaat beheer worden verstaan de onderhoudscriteria en –normen ter voorkoming van kapitaalvernietiging, milieu- en/of energieverlies en onveilige situaties.

Beleidskader

Beheer en beleidsplan wegen 2017-2021, vastgesteld op 12 december 2016.

Initiatiefvoorstel over klein onderhoud wegen, fietspaden en trottoirs, vastgesteld op 20 januari 2014.

Doel

Aan de hand van een meerjaren onderhoudsprogramma en op basis van de gewenste kwaliteit laten we het wegenonderhoud uitvoeren.

Activiteiten 2017

Aan de hand van de wegininspectie en aanvullende asfaltonderzoeken is het uitvoeringsprogramma 2017 vastgesteld. Ook is in gezamenlijkheid met de belangengroepen de lijst met kleine ergernissen opgesteld. Naast het jaarlijks onderhoudsprogramma wegen en de kleine ergernissen is de Albertlaan in Sterksel verbeterd.

Financiering en kosten

Het onderhoudsprogramma voor wegen en het oplossen van de kleine ergernissen is uitgevoerd binnen de daarvoor gestelde financiële kaders.

Civiele kunstwerken

Algemeen

De gemeente Heeze-Leende heeft 33 civiele kunstwerken in beheer. De gemeente heeft de wettelijke taak om de openbare ruimte in een veilige en bruikbare staat te houden. Civiele kunstwerken zijn belangrijke onderdelen van de openbare ruimte. Zij maken het mogelijk dat barrières zoals watergangen, treinsporen en drukke wegen veilig en eenvoudig gepasseerd kunnen worden.

Beleidskader

Beheer en beleidsplan civiele kunstwerken 2018-2022, vastgesteld op 9 oktober 2017.

Doel

Aan de hand van het onderhoudsprogramma de infrastructurele kunstwerken in goede en veilige staat terug brengen en/of behouden.

Activiteiten 2017

In 2017 is onderhoud uitgevoerd aan bestaande civiele kunstwerken (bruggen). Daarnaast is een nieuw beheer- en beleidsplan civiele kunstwerken opgesteld waarin de gewenste kwaliteit is vastgelegd met de bijbehorende financiële middelen. Dit is de basis voor het uit te voeren onderhoud aan de bestaande kunstwerken (bruggen) vanaf 2018. Bovendien is het vervangen van de bruggen Oude Dijk en Strijperdijk voorbereid.

Financiering en kosten

Het onderhoudsprogramma voor civiele kunstwerken is uitgevoerd binnen de daarvoor gestelde financiële kaders.

Verlichting

Algemeen

In de gemeente staan 4321 lichtmasten met daarop 4375 armaturen. De gemeente wil haar openbare verlichting op een duurzame en maatschappelijk verantwoorde wijze beheren en onderhouden. Alleen verlichten waar het moet zonder dat de verkeersveiligheid en de sociale veiligheid in gevaar komt.

Beleidskader

Beleidsplan openbaar verlichting 2017-2021, vastgesteld op 23 januari 2017.

Doel

Aan de hand van onderhoudsprogramma onderhoud uitvoeren aan de openbare verlichting om deze effectief, kostenefficiënt en milieubewust in stand te houden binnen de geldende richtlijnen.

Activiteiten 2017

In 2017 is het beleidsplan Openbare verlichting vastgesteld. Daarnaast is op basis van ouderdom van de masten en armaturen is een onderhoudsprogramma (herverlichtingsplan) opgesteld, waarbij LED verlichting is toegepast. Eind 2017 is gestart met de uitvoering van dit plan.

Financiering en kosten

Het onderhoudsprogramma voor openbare verlichting is uitgevoerd binnen de daarvoor gestelde financiële kaders.

Openbaar groen

Beleidskader

Meerjarig onderhoudsprogramma Groen (1998)
Groenstructuurplan 2003-2013

Doel

Aan de hand van een beeldbestek de gewenste kwaliteit van het groenonderhoud uit laten voeren.

Activiteiten 2017

Het jaarlijks terugkerend onderhoud (cyclisch onderhoud) is uitgevoerd op het afgesproken beeldkwaliteitsniveau B. Door structureel te monitoren is gebleken dat zowel onze eigen buitendienst als Ergonbedrijven ook dit jaar is gelukt om aan dit niveau te voldoen.

Financiering en kosten

De kosten voor dit onderhoudsprogramma zijn opgenomen in reguliere posten van de begroting.

Bos en natuurterreinen

Beleidskader

Bosnota 2003-2013

Doel

De bosnota geeft uiting aan geïntegreerd bosbeheer, waarbij de functies natuur, recreatie en houtproductie moeten leiden tot een gevarieerder beeld. Geïntegreerd bosbeheer gaat zo veel mogelijk uit van natuurlijke processen, waarbij bijvoorbeeld grootschalige ingrepen zoals kaalkap en herplant worden vermeden.

Activiteiten 2017

Aan de hand van het werkplan 2017 zijn de nodige beheer- en onderhoudsmaatregelen uitgevoerd. De provincie Noord-Brabant heeft de aangevraagde subsidie in het kader van de "subsidieregeling Natuur Noord-Brabant § 2 Natura 2000/PAS (Programma Aanpak Stikstof) " over de periode 2017-2020 beschikbaar gesteld voor het uitvoeren van herstelmaatregelen van het heidegebied rondom het Diep Meerven. De uitvoering van herstel is dit jaar gestart.

Financiering en kosten

Een deel van de kosten van onderhoud van bos en natuurterreinen zijn betaald uit de exploitatie van de programmabegroting 2017, de subsidies SNL subsidie (Subsidiestelsel Natuur en Landschap) en PAS (Programma Aanpak Stikstof). Dit jaar zijn er geen houtopbrengsten geweest.

Speelsterreinen

Beleidskader

Speelruimtenota

Doel

Het creëren en behouden van veilige speelplekken, mede tot stand gekomen in samenspraak met buurtbewoners.

Activiteiten 2017

De jaarlijkse inspecties en daaruit voortvloeiend herstel of vervanging zijn uitgevoerd. Verder is gegaan met het herstel van de ondergronden, waarbij het gaat om het reinigen en/of aanvullen van het zand.

De (tijdelijk) geplaatste toestellen in nieuwbouwplan "Vondellaan" zijn verplaatst naar Deken de Bruinplein en Frans Halslaan. In verband met de bouw van woningen kon de tijdelijke speelplaats niet langer gehandhaafd blijven. De verplaatsing is in samenspraak met de bewoners van plan "Vondellaan", Frans Halslaan en Deken de Bruinplein uitgevoerd.

Financiering en kosten

De onderhoudskosten van de speelplekken zijn opgenomen in de exploitatie van de programmabegroting 2017.

Beleidskader

Speelruimtenota

Doel

Het creëren en behouden van veilige speelplekken, mede tot stand gekomen in samenspraak met buurtbewoners.

Activiteiten 2017

Naast het twee keer per jaar inspecteren en daaruit voortvloeiend herstel of vervanging wordt verder gegaan met het herstel van de ondergronden, waarbij het gaat om het reinigen en/of aanvullen van het zand.

Renovatie en onderhoud van speelplekken pakken we steeds vaker in overleg met omwonenden op. Het betrekken van burgers bij zaken die spelen in hun directe leefomgeving is een ontwikkeling die omarmd wordt.

Financiering en kosten

De onderhoudskosten van de speelplekken zijn opgenomen in de exploitatie van de programmabegroting 2017.

Financieel overzicht kapitaalgoederen

Omschrijving	Rekening 2017	Begroting 2017	Rekening 2016	Rekening 2015
B1 Riolering	922	762	490	1.027
B2 Wegbeheer	583	515	422	431
B3 Verlichting	18	28	19	20
B4 Openbaar groen	196	198	194	191
B5 Bos en natuurterreinen	16	6	16	22
B6 Speel terreinen	19	20	20	19
B7 Gemeentelijke gebouw en	250	250	250	250
Totaal	2.005	1.779	1.410	1.961

Paragraaf C. Financiering

Inleiding

De benodigde middelen voor de uitvoering van de diverse programma's worden beheerd door de treasuryfunctie. Onder de treasuryfunctie valt niet het garanderen van rente en aflossing van geldleningen van derden; deze worden per verzoek aan het bestuur voorgelegd.

De treasuryfunctie draagt zorg voor voldoende financiële middelen om de gemeentelijke taken uit te oefenen. Hierbij dienen de kosten zo laag mogelijk te worden gehouden en het rendement te worden geoptimaliseerd. De uitvoering van deze functie eist vaak snelle beslissingen in een complexe geldmarkt.

De treasuryfunctie is onderhevig aan de regelgeving zoals die is vastgelegd in de Wet financiering decentrale overheden (FIDO). Het aantrekken en uitzetten van gelden is enkel toegestaan voor de uitoefening van de publieke taak. Het risicobeheer vindt zijn grondslag in een risicomijdend beleid.

Op 10 december 2013 stemde de Eerste Kamer in met de wet tot schatkistbankieren (zonder leenfaciliteit) voor decentrale overheden. Schatkistbankieren houdt in dat tegoeden worden aangehouden in de Nederlandse schatkist. Gemeenten zijn vanaf 15 december 2013 verplicht om overtollige middelen bij de Nederlandse Staat aan te houden.

Voor de naleving van het schatkistbankieren wordt verwezen naar de toelichting op de balans.

Uitgangspunten treasurybeleid

- 1 Er zorg voor dragen dat er voldoende geld beschikbaar is om de gemeentelijke taken uit te oefenen.
- 2 De gemeentelijke geldstromen prudent beheren:
 - a. waarbij risico's zo veel mogelijk worden uitgesloten,
 - b. kosten zo laag mogelijk worden gehouden
 - c. en rendement wordt geoptimaliseerd.
- 3 Voldoen aan de voorschriften vastgelegd in de Wet financiering decentrale overheden (FIDO).

Uitvoering van het treasurystatuut in 2017

Een groot gedeelte van de treasuryfunctie is uitbesteed aan de huisbankier. Met de BNG is een financieringsovereenkomst voor een krediet- en depotarrangement en elektronisch betalingsverkeer afgesloten. Deze overeenkomst is ingaande 2015 geactualiseerd en wordt voor telkens een jaar stilzwijgend verlengd. Op de door de gemeente bij de BNG aangehouden bankrekeningen wordt een saldo- en rentecompensatiecircuit toegepast.

De bij BNG geldende kredietlimiet is met de actualisatie van 1 januari 2015 verhoogd naar € 2.600.000 in lijn met de voor 2015 geldende kasgeldlimiet.

In 2017 zijn geen kasgeldleningen aangetrokken. Wel zijn er drie nieuwe langlopende leningen aangetrokken.

Het risicoprofiel

De gemeente verstrekt alleen geldleningen in het kader van het algemeen belang. Daarbij worden zoveel als mogelijk aanvullende zekerheden bedongen.

Er is geen sprake van valutarisico. Leningen worden uitsluitend aangetrokken of verstrekt in Euro's.

De kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is het instrument dat een grens stelt aan de financiering met een kortlopend karakter. Vooral bij korte financiering bestaat er een renterisico (men moet vaker een nieuwe lening afsluiten met de kans op onvoorziene hoge rentepercentages). De kasgeldlimiet zorgt ervoor dat op een gegeven moment lang geld aangetrokken moet worden, waarbij het rentepercentage voor meerdere jaren vaststaat. Hierdoor voorkomen we grote fluctuaties in de rentelasten.

Na afloop van ieder kalenderkwartaal wordt de gemiddelde netto vlottende schuld getoetst aan de kasgeldlimiet. De kasgeldlimiet mag in maximaal drie opeenvolgende kwartalen worden overschreden.

De kasgeldlimiet is voor 2017 vastgesteld op € 2,8 miljoen. In 2017 is de kasgeldlimiet niet overschreden, zoals blijkt uit het volgende overzicht:

Bedragen x € 1.000	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
<i>Toegestane kasgeldlimiet</i>				
Omvang begroting 2017	33.829	33.829	33.829	33.829
Normpercentage	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
<i>Toegestane kasgeldlimiet</i>	<i>2.875</i>	<i>2.875</i>	<i>2.875</i>	<i>2.875</i>
<i>Vlottende schuld</i>				
Opgenomen gelden < 1 jaar	-	-	-	-
Schuld in rekening-courant	-	-	-	-
Gestorte gelden door derden < 1 jaar	-	-	-	-
Overige leningen (niet zijnde vaste schuld)	-	-	-	-
<i>Totaal vlottende schulden</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>Vlottende middelen</i>				
Contante gelden in kas	6	12	9	5
Tegoeden in rekening-courant	2.669	3.512	3.297	2.594
Overige uitstaande gelden < 1 jaar	-	-	-	-
<i>Totaal vlottende middelen</i>	<i>2.675</i>	<i>3.524</i>	<i>3.306</i>	<i>2.599</i>
<i>Totaal netto vlottende schuld</i>	<i>-2.675</i>	<i>-3.524</i>	<i>-3.306</i>	<i>-2.599</i>
Ruimte / overschrijding	5.550	6.400	6.181	5.474

De renterisiconorm en de leningenportefeuille

Conform de Wet FIDO moet de gemeente voldoen aan de renterisiconorm. Het stellen van een renterisiconorm moet zorgen voor een gelijkmatige opbouw van de leningenportefeuille, zodat niet in enig jaar een onevenredig groot deel van de portefeuille moet worden geherfinancierd en er grote renterisico's worden gelopen. De leningenportefeuille moet gelijkmatig over de jaren vervallen.

Bedragen x € 1.000	2017	2018	2019	2020
<i>Toegestane renterisiconorm</i>				
Omvang begroting 2017	33.829	33.829	33.829	33.829
Normpercentage	20%	20%	20%	20%
<i>Toegestane renterisiconorm</i>	<i>6.766</i>	<i>6.766</i>	<i>6.766</i>	<i>6.766</i>
<i>Renterisico vaste schulden</i>				
Renteherziening				
Aflossing	1.700	1.770	1.774	2.000
<i>Renterisico</i>	<i>1.700</i>	<i>1.770</i>	<i>1.774</i>	<i>2.000</i>
Ruimte / overschrijding	5.066	4.996	4.992	4.766

Uit dit overzicht blijkt dat de gemeente de norm niet overschrijdt.

Paragraaf D. Bedrijfsvoering

Organisatieontwikkeling

Begin 2017 is het Programma Focus omgezet naar Operatie Nieuwe Jas. De hoofdlijnen van het programma zijn aan de raad gepresenteerd op 20 november 2017. De doelen die worden nagestreefd in 2018:

1. We zijn voorbereid op de toekomst waarbij we mee gaan met de ontwikkelingen in de samenleving;
2. In onze dienstverlening maken we minimaal waar wat de klant van ons verwacht. Daar waar mogelijk zetten we net dat stapje extra;
3. Een professionele en wederzijdse samenwerkingsrelatie, waarin de GRS A2 de gemeente optimaal ondersteunt in de bedrijfsvoering processen;
4. We benutten en versterken onze slagvaardigheid en zijn een aantrekkelijke partner;
5. We dragen bij aan een ondernemende en proactieve gemeenschap waarin burgers eigenaarschap tonen, door als verbinder op te treden en te stimuleren dat burgers hun eigen krachten inzetten.

We bereiken deze doelen door middel van 4 deelprojecten die de aankomende 3 jaar opgepakt worden:

1. doorontwikkeling van onze dienstverlening
2. het zijn van een aantrekkelijk partner
3. het optimaal benutten van de A2 samenwerking
4. het nemen van eigen verantwoordelijkheid door onze burgers

In 2017 zijn de projectleiders aangesteld, zijn de deelprojecten en is het bijbehorende plan van aanpak vastgesteld, is de programmastructuur ingericht integrale afstemming van de plannen in het MT heeft plaatsgevonden en er is gestart met het uitvoeren van de plannen.

Bedrijfsvoering via GRSA2

De gemeenten Heeze-Leende, Heeze-Leende en Heeze-Leende zijn de onderlinge samenwerking in 2004 gestart vanuit de overtuiging dat dit de individuele bestuurskracht en identiteit van de afzonderlijke gemeenten versterkt. Per 1 januari 2017 zijn hiertoe alle bedrijfsvoeringstaakgebieden ondergebracht in de Gemeenschappelijke Regeling Samenwerking A2 gemeenten (GRSA2) samen met die van Werk & Inkomen. Dit met de doelstelling voor behoud van kwaliteit, het borgen van de continuïteit, het verbeteren van de interne dienstverlening en het verminderen van de kwetsbaarheid.

De GRSA2 organisatie en haar medewerkers blijven samen met de andere organisaties werken aan dezelfde doelen en taken. In feite is de GRSA2 daarmee een bedrijfsonderdeel van alle drie de gemeentelijke organisaties. Daarom heeft de GRSA2-organisatie ook geen eigen gebouw, maar werken de medewerkers verspreid over de drie locaties.

De inrichting van de bedrijfsvoering samenwerking is gebaseerd op een organisatiestructuur met een knip tussen Beleid en Advies enerzijds en Administratie anderzijds. Daarbij is in 2017 gestart met 4 afdelingen; 3 afdelingen gebaseerd op meer uitvoerende/procesmatige bedrijfsvoeringstaken en één afdeling Beleid en Advies voor ondersteuning en advisering.

De drie afdelingen waarin de uitvoerende taken zijn belegd zijn:

- Administratie en Belastingen (gemeentehuis Heeze-Leende)
- Ondersteuning Bestuur en Organisatie (gemeentehuis Cranendonck)
- Techniek en Gegevens (gemeentehuis Valkenswaard)

De vierde afdeling, Beleid en Advies, kent voor elke gemeente een klantteam bedrijfsvoering waarmee de gemeente integraal wordt voorzien van bedrijfsvoering, ondersteuning en advies voor de bedrijfsvoeringstaakgebieden. Het klantteam is ook gehuisvest in het gemeentehuis van Heeze-Leende en zoekt de verbinding met de organisatie/cultuurontwikkeling van de gemeente (Operatie Nieuwe Jas).

Wat heeft de A2 samenwerking voor de gemeente Heeze-Leende gedaan in 2017

Bij de start is door de samenwerking met de gemeenten een Dienstverleningsovereenkomst (DVO) overeengekomen. Bijlage van de DVO is de zogenaamde Producten en Diensten Catalogus, waarin de reguliere

dienstverlening beschreven is. Daarnaast is er het jaarlijkse werkplan waarin aanvullende projecten/activiteiten, welke de samenwerking voor de gemeenten uitvoert, zijn opgenomen. Dit plan wordt jaarlijks met de gemeenten opgesteld en gemonitord.

De medewerkers van de gemeente Heeze-Leende worden in eerste instantie gestimuleerd om voor vragen/ondersteuning op bedrijfsvoering gebied antwoord te vinden door gebruik te maken van internet of andere digitale hulp- en communicatiemiddelen (click). Een volgende stap is het telefonisch om hulp vragen via de frontoffice (call) en in de laatste plaats fysiek om hulp vragen (face).

Per taakgebied is hiervoor een portal en/of helpdesk/servicedesk ingericht waar men terecht kan voor bijvoorbeeld een toolkit, FAQ en gegevens van contactpersonen voor hulp, maar ook zelf gegevenswijzigingen kan doorgeven. Soms is dit een bestaande portal/service/helpdesk zoals bij I&A, DIV en P&O, soms is het georganiseerd via een intranetpagina.

Dit betekent niet dat de medewerkers van de samenwerking zoveel mogelijk op afstand worden geplaatst. Zij zijn immers werkzaam in de drie gemeentehuizen en worden, zeker waar de aard van de taak dit vraagt, gehuisvest in de nabijheid van diegene(n) die zij ondersteunen.

Specifieke onderwerpen welke de Samenwerking voor de gemeente, naast de reguliere dienstverlening, in 2017 heeft gerealiseerd zijn:

- Het Wifi netwerk is vervangen daarbij is aansluiting gezocht met de landelijke Govroam omgeving waardoor gemeente ambtenaren beveiligde Wifi toegang hebben in alle overheidsgebouwen in Nederland die ook zijn aangesloten bij Govroam.
- De telefonie omgeving van de gemeente Heeze-Leende is geïntegreerd naar een gezamenlijke A2 telefonieomgeving met uitwijkvoorziening zodat de telefonische bereikbaarheid intern en extern optimaal is voorzien.
- Het gemeentehuis in Heeze-Leende is deels heringericht op basis van het principe “flex werken”.
- Diverse applicatie harmonisaties; de samenwerking gaat al haar ondersteunende ICT applicaties harmoniseren. In 2017 is de stap gemaakt om voor de gemeenten en de samenwerking gebruik te maken van één financieel systeem (Key2financien), één belasting applicatie (VRIS) en van één gezamenlijk ingericht Document Management Systeem (Verseon).
- Intern communicatienetwerk knooppunt; Er is in 2017 een nieuw sociaal intranet voor alle 4 de organisaties geïntroduceerd. Naast een gezamenlijk “smoelenboek” en “chat” functionaliteit kan hiermee eenvoudig informatie gedeeld worden en de digitale samenwerking binnen teams en projecten ondersteund worden. Elke organisatie nog een eigen deel binnen dit sociaal intranet.
- Digitale dienstverlening; Het programma zaakgericht werken heeft in 2017 vele voorbereidende projecten uitgevoerd om de (digitale) dienstverlening van de gemeente Heeze-Leende door te ontwikkelen. Hiervoor zijn diverse systemen en koppelingen aangepast of heringericht, de werkprocessen en documenten in beeld gebracht en waar mogelijk verbeterd.
- P&O op orde; de diverse personele regelingen zijn zover als mogelijk geharmoniseerd en de werkprocessen gestandaardiseerd. Deze zijn opgenomen in ons personeelsadministratie systeem (AFAS) hiermee kunnen medewerkers en managers hun “personeelszaken” grotendeels digitaal uitvoeren.
- Website; de gemeentelijke website is in 2017 volledig ingericht volgens het toptakenprincipe, waarbij de burger voorop staat. Hoe maakt hij/zij gebruik van de digitale informatie. Voor Heeze-Leende betekende dit een geheel nieuwe website.
- Mediamonitoring en betekenisgeving; er worden dagelijks miljoenen berichten gedeeld via allerlei mediakanalen op het internet die relevant zijn voor de gemeente Heeze-Leende. Social media, review sites, blogs en fora zijn belangrijke informatiebronnen voor burgers én gemeente. Ook stellen burgers vragen en delen ze reviews vooral online. Deze berichtgeving wordt nu dagelijks in kaart brengt, geanalyseerd en betekenis aan gegeven.
- Gezond werken; communicatie bij de bevordering van gezond werken door medewerkers.

Informatieveiligheid en privacy

Door de gemeente Heeze-Leende is in 2017 een Functionaris Gegevensbescherming (FG) aangesteld, binnen de A2-samenwerking. Het aanstellen van een FG is een verplichting voortvloeiende uit de Europese verordening over gegevensbescherming (AVG), die in 2018 van kracht wordt. Er zijn ook andere voorbereidingen getroffen voor de komst van de AVG.

Om de medewerkers bewust te maken en te houden voor wat betreft het op een goede manier omgaan met persoonsgegevens van onze burgers is de coördinator informatieveiligheid (CISO) regelmatig aanwezig bij werkoverleggen. Ook is er een procedure voor het melden van incidenten informatieveiligheid opgesteld.

De gemeente Heeze-Leende dient vanaf 2017 te voldoen aan ENSIA, een organisatie brede audit betreffende informatieveiligheid en privacy. De verplichte rapportages zijn alle binnen de hiervoor termijnen ingediend. Voor geconstateerde tekortkomingen zijn verbeterplannen opgesteld, deze zullen in 2018 worden uitgevoerd. De coördinatie ENSIA is ondergebracht bij de A2-samenwerking.

Er hebben acht datalekken plaatsgevonden, waarvan twee datalekken bij de A2-samenwerking en één bij een ketenpartner.

Salarissen en inhuur

In onderstaande tabellen geven wij u een totaaloverzicht van de begrote en gerealiseerde salarissen en inhuur. In de eerste tabel de totalen voor salarissen en inhuur. In de tweede tabel de totalen per programma.

Totalen voor salarissen en inhuur

Bedragen x € 1.000	Raming begroting	Realisatie	Verschil
Salarissen	5.254	4.932	322
Ingeleend personeel	572	900	-328
Vergoedingen	0	-66	66
Saldi	5.826	5.766	60

Totalen per programma

Bedragen x € 1.000	Raming begroting	Realisatie	Verschil
1. Fundament	1.183	1.280	-96
2. Opgroeien	251	210	41
3. Meedoen	1.059	1.044	16
4. Wonen	929	938	-9
5. Werken	608	655	-47
6. Duurzaamheid	569	512	57
7. Financiën	1.226	1.127	99
Saldi	5.826	5.766	60

Uit deze overzichten blijkt dat ongeveer € 60.000 minder is uitgegeven dan begroot. Opvallend is de verschuiving van salarissen naar inhuur. Daarbij gaat het vooral om moeilijk vervulbare vacatures, waarvoor inhuur moet plaatsvinden.

In de 2^e bestuursrapportage 2017 voorspelden wij een positief resultaat op salarissen en inhuur van € 74.000. Het werkelijke resultaat is dus ongeveer € 14.000 nadeliger dan we verwachtten in de 2e bestuursrapportage 2017.

Paragraaf E. Verbonden partijen

Inleiding

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BVV) is aangegeven dat in de begroting een paragraaf Verbonden partijen moet zijn opgenomen. Verbonden partijen zijn rechtspersonen, waarmee de gemeente een bestuurlijke én financiële band heeft. Verbonden partijen ontwikkelen beleid of voeren beleid uit voor de gemeente. Samengevat kunnen er tenminste drie redenen worden genoemd waarom gemeenten met elkaar samenwerken in de vorm van een verbonden partij:

- Vanwege een wettelijke plicht tot samenwerking;
- Vanwege het grensoverschrijdend karakter van de problematiek;
- Om efficiencyvoordelen te behalen.

Een samenwerking kan in de vorm van de oprichting van een publiekrechtelijke of privaatrechtelijke organisatie plaatsvinden. Het privaatrecht biedt verschillende mogelijkheden: de oprichting van een vereniging, een NV of een BV. De bepalingen van het Burgerlijk Wetboek (BW) zijn op deze samenwerking van toepassing. Als wordt gekozen voor samenwerking op grond van het publiekrecht dan geldt het regime van de Wet gemeenschappelijke regeling (WGR).

Gemeenschappelijke regelingen

1. Samenwerkingsverband A2 gemeenten

Visie/doel	De Samenwerking A2 gemeenten behartigt de gemeenschappelijke en afzonderlijke belangen van de deelnemers op de gebieden van: - Werk en Inkomen; - Bedrijfsvoering
Taken	
Deelnemende partijen	De gemeenten Heeze-Leende, Cranendonck en Valkenswaard.
Bestuurlijk belang	Het college is lid van het bestuur.
Vestigingsplaats	Valkenswaard
Financieel belang	23,7%
Gemeentelijke bijdrage 2017	€ 3.734.000
Ontwikkelingen	Met ingang van 1 januari 2017 is de gehele bedrijfsvoering van de drie gemeenten ondergebracht bij de Samenwerking A2 gemeenten.
Financiële informatie:	
Resultaat 2017	€ 212.412
Eigen vermogen 1-1-16	€ 346.687
Eigen vermogen 31-12-2017	€ 312.049
Vreemd vermogen 1-1-2017	€ 0
Vreemd vermogen 31-12-2017	€ 0

2. Metropoolregio Eindhoven (MRE)

Visie/doel	De gemeenten in de Regio Eindhoven zetten zich op bepaalde terreinen van economie, ruimte en mobiliteit gezamenlijk in voor hun inwoners.
Taken	

Deelnemende partijen	De gemeenten Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Deurne, Eersel, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Laarbeek, Nuenen c.a., Oirschot, Reusel-de Mierden, Someren, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven en Waalre.
Bestuurlijk belang	De vertegenwoordiging in de diverse werkgroepen in het nieuwe MRE-model is geregeld vanuit de A2 samenwerking.
Vestigingsplaats	Eindhoven
Financieel belang	Het MRE rekent met een bijdrage voor de gemeente Heeze-Leende voor 2017 van € 206.967 (Brainport Development, het SRE Stimuleringsfonds en het Regionaal Historisch Centrum (RHCe). Dit is exclusief de 1 ^e begrotingswijziging 2017 van de MRE. Deze 1 ^e begrotingswijziging 2017 betekent voor de gemeente Heeze-Leende een bedrag van € 8.800,-. Deze wijziging is bedoeld om hoge ambities omtrent de werkgelegenheid in de regio te kunnen waarborgen en om in te kunnen spelen op de steeds sneller gaande veranderingen in de samenleving.
Opmerkingen	Vanaf 25 februari 2015 heeft de bestuurlijke samenwerking in de regio vorm gekregen in de Metropoolregio Eindhoven. Vanaf deze datum is dan ook de Gemeenschappelijke Regeling Metropoolregio Eindhoven in werking getreden en is de voorgaande gemeenschappelijke regeling SRE hierdoor vervallen
Ontwikkelingen	In de GR is opgenomen dat het functioneren van de GR na 2 jaar zou worden geëvalueerd. 25 juni 2017 is deze evaluatie opgeleverd. Uit de reacties van de gemeenten hierop blijkt dat de gemeenten willen blijven samenwerken maar dat de manier waarop dit gebeurt beter kan en moet qua inhoud, structuur en manier van samenwerken. Gemeenten willen vaart maken met het opvolgen van de aanbevelingen. Er wordt momenteel gewerkt aan een ambitiedocument dat koers geeft aan de toekomstige samenwerking. Dat wordt opgeleverd voor de verkiezingen van 21 maart. Met de nieuwe raden en colleges wordt het ambitiedocument uitgewerkt in een nieuwe regionale agenda inclusief afspraken over de governance. Streven is die uiterlijk 1 december vast te stellen.
Financiële informatie:	Risico's De Metropoolregio Eindhoven is een kleine, flexibele organisatie waar geen plaats is voor uitvoerende, projectmatige activiteiten. De risico's zijn daardoor beperkt. De enige substantiële kostenposten binnen de organisatie zijn personele en apparaatskosten. Op grond van een risico-inventarisatie is de ondergrens respectievelijk bovengrens van de Algemene reserve voor de dienst Metropoolregio Eindhoven op basis van de Begroting 2018 berekend op € 747.340 respectievelijk € 962.087. Uit de staat van reserves uit de begroting 2018 blijkt dat dit saldo is bereikt. Het risico voor de gemeente is hiermee afgedekt.
Gemeentelijke bijdrage 2017	€ 215.76
Resultaat 2017	€ 438.000 (voorlopig)
Eigen vermogen 1-1-2017	€ 5.105.885
Eigen vermogen 31-12-2017	€ 4.087.522
Vreemd Vermogen 1-1-2017	€ 22.401.087
Vreemd vermogen 31-12-2017	€ 18.253.467

3. Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant (ODZOB)

Visie/doel	Op 1 juni 2013 is ODZOB van start gegaan. Het Landelijk Basistakenpakket (verplicht gestelde taken) heeft betrekking op milieuvergunningen en toezicht op bepaalde milieu-inrichtingen. Daarnaast kunnen de deelnemers verzoektaken aan ODZOB overdragen op het gebied van welstand, archeologisch onderzoek en externe veiligheid. De GR heeft tot doel de vergunningverlening, het toezicht en de handhaving van milieu- en aanverwante onderwerpen te verbeteren en efficiënter te maken.
Taken	De Omgevingsdienst is ingesteld om ten behoeve van de deelnemers taken uit te voeren op het gebied van het omgevingsrecht en daarmee als uitvoeringsdienst van het lokaal en provinciaal bestuur een bijdrage te leveren aan het realiseren en borgen van de door de verantwoordelijke overheden in de regio Zuidoost-Brabant aangegeven kwaliteit van de fysieke leefomgeving (zie artikel 2 lid 3 van de Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant 2015).
Deelnemende partijen	Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Deurne, Eersel, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Laarbeek, Nueneen c.a., Oirschot, Reusel-De Mierden, Someren, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven, Waalre en Provincie Noord-Brabant.
Bestuurlijk belang	Het openbaar lichaam heeft een algemeen bestuur (AB). Gedeputeerde Staten en de colleges wijzen uit hun midden ieder één lid van het AB aan. Het dagelijks bestuur bestaat uit minimaal drie en maximaal zes leden, onder wie de voorzitter en worden door en uit het AB gekozen.
Vestigingsplaats	Eindhoven
Financieel belang	0,7%
Opmerkingen	
Ontwikkelingen	<p>We hebben begin 2016 diverse basistaken op het gebied van vergunningen, meldingen, toezicht en handhaving vanwege efficiency en taakverschuiving in mandaat overgedragen aan de ODZOB. Deze taken werden eerder door onszelf uitgevoerd.</p> <p>Door wijzigende regelgeving, met name op het gebied van agrarische vergunningverlening, wordt per aanvraag meer tijd besteed. Ook bij ruimtelijke procedures of bouwaanvragen is vaker advies nodig bij agrarische regelgeving, ook bij bezwaar- en beroep. Er wordt hierdoor meer beroep op de Odzob gedaan.</p> <p>Vanaf 2017 is het budget voor de Odzob met € 55.000 verhoogd.</p> <p>Per juli 2017 zijn meerdere aandachtsgebieden onder de basistaken gevoegd (o.a. asbest en bodemtaken).</p>
Financiële informatie:	<p>Risico's:</p> <p>In de GR is over een negatief resultaat het volgende bepaald:</p> <p>"Het algemeen bestuur kan besluiten de blijkens de jaarrekening behaalde negatieve resultaten geheel of ten dele:</p> <p>a. Af te boeken van reserves, voor zover aanwezig;</p> <p>b. Ten laste te brengen van de deelnemers naar rato van ieders afname (=omzet) in het jaar waarop de jaarrekening betrekking heeft." Dit betekent dat elke deelnemer naar proportie van zijn omzet deelneemt in bovengenoemde risico's. In beginsel hoeft de ODZOB niet zelf te beschikken over een buffer om financiële risico's op te vangen. Er kan immers een beroep gedaan worden op de deelnemers. Dit is evenwel vanuit praktisch oogpunt niet gewenst. Een negatief exploitatieresultaat zou steeds bij de deelnemers tot begrotingsoverschrijding dan wel begrotingswijziging met alle vertraging en verstoring van dien leiden.</p> <p>Daarom is gekozen voor het instellen van een algemene reserve.</p> <p>Op basis van een risico-inventarisatie bij Odzob is het risico bepaald op €1.107.000 dat wordt afgedekt door de algemene reserve die €1.262.000.</p> <p>Naast de € 1.107.000 is nog sprake van een risico van € 665.000 is bewust niet opgenomen in het te bereiken streefniveau. Dit risico betreft bezuinigingen bij de gemeenten en de provincie die leiden tot een omzetverlaging. De deelnemers hebben hier zelf invloed op. Voordeel van een dergelijke benadering is dat de ODZOB op termijn beschikt over een</p>

	bepaalde weerstandscapaciteit om risico's op te kunnen vangen terwijl de deelnemers zich er van bewust blijven dat ook zij een gezamenlijke verantwoordelijkheid hebben om werk bij de ODZOB te blijven neerleggen.
Voorlopig Resultaat 2017	€ 0
Eigen vermogen 1-1-2017	€ 1.576.541
Eigen vermogen 31-12-2017	€ 1.576.541
Vreemd vermogen 1-1-2017	€ 8.443.488
Vreemd vermogen 31-12-2017	€ 5.054.918

4. Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Brabant-Zuidoost (GGD-BZO)

Visie/doel	De GGD heeft tot doel een bijdrage te leveren aan de publieke gezondheidszorg (PG) en de ambulancezorg (AZ)
Taken	De dienstverlening van de GGD betreft gezondheid, preventie en snelle interventie. Taken die hieronder vallen zijn: Infectieziektebestrijding (incl. TBC bestrijding, SOA-bestrijding, reizigerszorg en hygiënezorg) Medische milieukunde Toezichthoudende taken (o.a. kinderopvang, WMO) Jeugdgezondheidszorg 4–18 jaar Onderzoek en beleidsadvisering Gezondheidsbevordering Ambulancezorg
Deelnemende partijen	De gemeenten Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Deurne, Eersel, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Laarbeek, Nuenen c.a., Oirschot, Reusel-de Mierden, Someren, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven en Waalre
Bestuurlijk belang	In het dagelijks en algemeen bestuur van de GGD zijn de deelnemende gemeenten vertegenwoordigd. Het algemeen bestuur stelt de hoofdlijnen van het GGD beleid vast alsmede de begroting en de jaarrekening. Het dagelijks bestuur ziet toe op de dagelijkse gang van zaken, bereidt samen met de directeur de AB-vergaderingen voor en draagt zorg voor het uitvoeren van de besluiten van het AB. Het AB vergadert ca 4 keer per jaar en het DB vergadert maandelijks.
Vestigingsplaats	Eindhoven
Financieel belang	De werkelijke betaalde bijdragen in 2017 aan de GGD bedraagt € 247.278 als zijnde gemeentelijke bijdrage. Daarnaast is op rekening basis € 1.375 betaald zodat het totaal aan bijdragen aan de GGD BZO op € 248.653 komt.
Gemeentelijke bijdrage 2017	€ 247.248
Afname diensten op rekeningbasis	€ 1.375
Opmerkingen	De niet uit het weerstandsvermogen afgedekte risico's bij de GGD bedragen € 1.975.000 (2016: € 752.485). Op basis van inwoneraantal kan dit toegerekend worden over de deelnemende partijen. Voor de gemeente Heeze-Leende bedraagt dan het risico €40.858.
Ontwikkelingen	De gemeentelijke bijdrage betreft het deel wat betrekking heeft op het programma publieke gezondheid. We zien dat de resultaten op dit programma meerjarig negatief zijn en het risico toeneemt (mede ook door actualisatie van dit beleidskader). Ook in 2018 wordt een negatief resultaat verwacht van circa € 325.000 wat met name wordt veroorzaakt door een toename van kosten op het onderdeel jeugdgezondheidszorg. Het bestuur is bezig dit tekort in een dekkingsvoorstel te vertalen voor de meerjarenbegroting 2019- 2022. Voor 2018 is dit tekort reeds afgedekt met een begrotingswijziging.

Financiële informatie:	
Resultaat 2017	€ 69.551
Eigen vermogen 1-1-2017	€ 3.037.000
Eigen vermogen 31-12-2017	€ 2.752.000
Vreemd vermogen 1-1-2017	€ 13.903.000
Vreemd vermogen 31-12-2017	€ 11.985.000

5. Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost (VRBZO)

Visie/doel	<p>Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost is een organisatie waarin brandweer, GHOR en RAV (Regionale Ambulancevoorziening) samenwerken om incidenten en rampen te voorkomen, te beperken en te bestrijden. De VRBZO is een gemeenschappelijke regeling van 21 gemeenten met een totaal aantal inwoners van ruim 720.000.</p> <p>Sinds 2007 is Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost de bindende partij voor alle partners in het omvangrijke speelveld van de rampenbestrijding en crisisbeheersing. Met als missie: Zorg voor Veiligheid. VRBZO werkt aan een veilige leefomgeving voor mensen die in Zuidoost-Brabant wonen of verblijven. En als het noodzakelijk is, biedt de veiligheidsregio professionele hulp.</p>
Taken	In de Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost zijn ondergebracht: de Multidisciplinaire Crisisbeheersing, de Regionale Brandweer, het bureau Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen (GHOR), de Regionale Ambulancevoorziening (RAV) en de Gemeenschappelijke Meldkamer (GMK).
Deelnemende partijen	De gemeenten Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Deurne, Eersel, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Laarbeek, Nuenen c.a., Oirschot, Reusel-de Mierden, Someren, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven en Waalre.
Bestuurlijk belang	Burgemeester lid AB
Vestigingsplaats	Eindhoven
Opmerkingen	<p>De bijdrage 2017 is inclusief een indexering van 1,78% zoals de VRBZO die heeft toegepast.</p> <p>De veiligheidsregio neemt in de eigen meerjarenbegroting geen toekomstige indexering op vanaf 2018.</p> <p>Om te bereiken dat Heeze-Leende voldoende rekening houdt met toekomstige ontwikkelingen past Heeze-Leende vanaf de begroting 2017 wél de loon- en prijsindex 2018 en volgende jaren toe zoals die ook elders in de begroting van Heeze-Leende wordt toegepast.</p>
Ontwikkelingen	
Financiële informatie:	
Resultaat 2017	€ 951.982
Eigen vermogen 1-1-2017	€ 9.172.324
Eigen vermogen 31-12-2017	€ 7.561.112
Vreemd vermogen 1-1-2017	€ 12.187.640
Vreemd vermogen 31-12-2017	€ 27.539.509

6. Ergon - Werkvoorzieningsschap Regio Eindhoven

Visie/doel	Ergonbedrijven is het uitvoeringsorgaan van de Gemeenschappelijke Regeling werkvoorzieningsschap Regio Eindhoven (GRWRE).
Taken	<p>Binnen de gemeenschappelijke regeling zijn de volgende rechtspersonen aanwezig:</p> <p>Stichting Bevordering Werkgelegenheid Sociale Werkvoorziening (BWSW) te Eindhoven;</p> <p>EB Holding BV te Eindhoven met deelnemingen in:</p>

	Kringloopbedrijf Het Goed Regio Eindhoven BV voor 49%; Hoveniersbedrijf Groenhoven BV Eindhoven voor 100% (geen operationele activiteiten); EB Support BV te Eindhoven voor 100% (geen operationele activiteiten).
Deelnemende partijen	De gemeenten Eindhoven, Heeze-Leende, Valkenswaard, Veldhoven en Waalre. De gemeente Geldrop-Mierlo heeft een inkooprelatie (geen deelnemer).
Bestuurlijk belang	Het college is met de wethouder Werk & Inkomen vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur.
Vestigingsplaats	Eindhoven
Financieel belang	Vanuit de Integratie-uitkering Sociaal Domein (Gemeentefonds) ontvangt de gemeente Heeze-Leende een bedrag van € 1.147.795 voor WSW taken. Dit bedrag is doorbetaald naar Ergon. Daarnaast worden door Ergon diverse diensten afgenomen. Dit is de bijdrage op rekeningbasis.
Gemeentelijke bijdrage 2017	€ 1.147.975
Afname diensten op rekeningbasis	€ 460.147
Opmerkingen	Meerjarig ontstaat bij het Participatiebedrijf een tekort zodat niet ingestemd is met de meerjarenbegroting 2018-2012 m.u.v. het jaar 2018. Dit kan als risico gezien worden.
Ontwikkelingen	Sinds 1 januari 2015 is de instroom in de Wsw gestopt. Het aantal Sw'ers neemt nu met zo'n 5% per jaar af. Om de infrastructuur, kennis en kunde van Ergon niet verloren te laten gaan, voert de GRWRE ook een aantal taken van de Participatiewet uit. Dit is een wens van de gemeenteraad. Deze activiteiten hebben betrekking op de poortaanpak, trajecten met loonkostensubsidie en re-integratietrajecten (zoals het Clean Team). Dit gebeurt vanuit de projectorganisatie Participatiebedrijf, die is ondergebracht bij de GRWRE. Zowel ambtelijk als bestuurlijk is de gemeente hier nauw bij betrokken.
Financiële informatie:	
Resultaat 2017	€ 907.000
Eigen vermogen 1-1-2017	€ 9.620.000
Eigen vermogen 31-12-2017	€ 10.335.000
Vreemd vermogen 1-1-2017	€ 6.280.000
Vreemd vermogen 31-12-2017	€ 6.197.000

7. Gemeenschappelijke Regeling Reiniging Blink

Visie/doel	Duurzame publiek-private co-creatie leidt tot het realiseren van hogere concrete ambitieuze maatschappelijke en circulaire doelen.
Taken	Blink is momenteel en op basis van de GR belast met taken op het terrein van de inzameling, sortering, vermarkting en (eind)verwerking van (grondstoffen in) grof en fijn huishoudelijk afval, gladheidsbestrijding en reiniging van de openbare ruimte die bij wet aan de gemeenten zijn opgedragen, dan wel voortvloeien uit de aan de gemeenten op grond van de Gemeentewet toevertrouwde zorg voor de eigen huishouding op het terrein van het milieu, zoals benoemd in de Wet milieubeheer.
Deelnemende partijen	Gemeenten Helmond, Deurne, Nuenen, Gemert-Bakel, Someren Asten, Laarbeek en Heeze-Leende en de private partij Suez.
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur bestaat uit één lid per deelnemende gemeente. De leden worden door de raden van de deelnemende gemeenten uit hun midden, de voorzitter van de raad inbegrepen, op aanbeveling van burgemeester en wethouders aangewezen.
Vestigingsplaats	Helmond
Opmerkingen	
Ontwikkelingen	Blink wordt naast uitvoerder meer en meer kennisplatform, Initiator en verbinder, projectgenerator en communicator om daarmee de doelstellingen van de gemeenten naar een meer circulaire economie mede vorm te geven.

Financiële informatie:	
Resultaat 2017	Niet van toepassing, er vindt afrekening met deelnemende gemeenten plaats waardoor financieel resultaat nihil is.
Eigen vermogen 1-1-2017	Niet van toepassing, risico's worden opgevangen door deelnemende gemeenten.
Eigen vermogen 31-12-2017	Niet van toepassing, risico's worden opgevangen door deelnemende gemeenten.
Vreemd vermogen 1-1-2017	€ 2.706.059
Vreemd vermogen 31-12-2017	€ 4.244.634

Volledigheidshalve nog de volgende opmerkingen over een verbonden partij uit het verleden waar de gemeente inmiddels geen belang meer in heeft, maar waar de financiële afwikkeling nog van voortduurt.

8. Gemeenschappelijke Regeling Hypotheekfonds Noord-Brabantse Gemeenten (HNG)

Gedurende 25 jaar (1996 tot en met 2020) ontvangt de gemeente jaarlijkse termijnen voortvloeiend uit de verkoop aandelen HNG. De jaarlijkse termijn, de zogenaamde aflossing zero coupon leningen, bedraagt € 59.660 (waarvan € 2.285 vanaf de herindeling via de gemeente Cranendonck wordt ontvangen). De deelnemende gemeenten hebben ingestemd met de opheffing van HNG.

Deelnemingen

1. Heeze De Bulders B.V.

Visie/doel	De activiteiten omvatten het oprichten en verwerven van, het deelnemen in, het samenwerken met, het besturen van en adviseren aan, evenals het (doen) financieren van andere ondernemingen, in welke vorm dan ook.
Taken	Via Heeze De Bulders B.V. heeft de gemeente Heeze-Leende een 50% belang genomen in De Bulders Woningbouw B.V. Heeze. De Bulders B.V. heeft hiervoor € 9.000, zijnde 50% van het geplaatst aandelenkapitaal gestort. Daarnaast heeft Heeze De Bulders B.V. een belang van 50% in De Bulders Woningbouw C.V. en wel voor 49,5% direct en het resterende 0,5% via haar belang in De Bulders Woningbouw B.V. Zij treedt op als één van de twee stille vennoten. Heeze De Bulders B.V. brengt op afroep van De Bulders Woningbouw C.V. 50% van het commanditair kapitaal in.
Deelnemende partijen	Gemeente Heeze-Leende.
Bestuurlijk belang	De gemeente Heeze-Leende is enig aandeelhouder.
Vestigingsplaats	Heeze
Financieel belang	100%
Opmerkingen	
Ontwikkelingen	
Financiële informatie:	
Gemeentelijke bijdrage 2017	€ 0
Resultaat 2017	€ 0
Eigen vermogen 1-1-2017	€ 17.906
Eigen vermogen 31-12-2017	€ 17.906
Vreemd vermogen 1-1-2017	€ 875.000
Vreemd vermogen 31-12-2017	€ 1.000.000

2. De Bulders Woningbouw B.V.

Visie/doel	De vennootschap heeft als doel het als beherend vennoot deelnemen in en het besturen van De Bulders Woningbouw C.V.
------------	---

Taken	Het voorzien in de financieringsbehoefte van de CV, het beheren van en beschikken over alle soorten goederen en het stellen van zekerheden. Het sluiten van overeenkomsten en zich voor de CV verbinden.
Deelnemende partijen	BNG Gebiedsontwikkeling B.V. en Heeze De Bulders B.V..
Bestuurlijk belang	De regio manager en de wethouder vertegenwoordigen BNG GO respectievelijk de gemeente Heeze-Leende als aandeelhouder in de B.V.
Vestigingsplaats	Heeze
Financieel belang	50% via Heeze De Bulders B.V.
Ontwikkelingen	-
Financiële informatie:	Het maatschappelijk kapitaal bedraagt € 90.000. Hiervan is € 18.000 geplaatst. Dit is door de aandeelhouders volgestort (ieder € 9.000).
Voorlopig resultaat 2017	€ 12.000
Eigen vermogen 2017	€ 72.000
Eigen vermogen 31-12-2017	€ 84.000
Vreemd vermogen 1-1-2017	€ 9.000
Vreemd vermogen 31-12-2017	€ 31.000

3. De Bulders Woningbouw C.V., gevestigd te Heeze

Visie/doel	De C.V. heeft ten doel de integrale voorbereiding, ontwikkeling en het (doen) realiseren van de aanleg van de Randweg, en de realisatie van woningbouw in drie fasen gelegen in plangebied 'De Bulders'.
Taken	
Deelnemende partijen	De Bulders Woningbouw B.V. als enig beherend vennoot. BNG Gebiedsontwikkeling B.V. en Heeze De Bulders B.V. als commanditaire vennoten.
Bestuurlijk belang	De C.V. wordt bestuurd door De Bulders Woningbouw B.V. In de raad van vennoten wordt deelgenomen door de directeur van BNG GO en de burgemeester van de gemeente Heeze-Leende. Elke vennoot heeft één stem. Besluiten worden unaniem genomen.
Vestigingsplaats	Heeze
Financieel belang	50% via Heeze De Bulders B.V. (49,5% direct en 0,5% via De Bulders Woningbouw B.V.)
Opmerkingen	NVT
Ontwikkelingen	
Financiële informatie:	In de C.V. wordt deelgenomen door De Bulders Woningbouw B.V. voor € 20.000 en BNG Gebiedsontwikkeling B.V. en Heeze De Bulders B.V., ieder voor € 1.000.000. De commanditaire vennoten maken genoemde bedragen naar behoefte van de C.V. op eerste afroep over. Per 31 december 2017 is door ieder € 1.000.000 overgemaakt.
Voorlopig resultaat 2017	€ - 5.000
Eigen vermogen 1-1-2017	€ 2.484.000
Eigen vermogen 31-12-2017	€1.979.000
Vreemd vermogen 1-1-2018	€ 107.000
Vreemd vermogen 31-12-2017	€ 913.000

4. Stichting Bureau Inkoop & Aanbestedingen Zuidoost Brabant

Visie/doel	Strategische beleidsuitgangspunten: Het streven binnen de inkooptrajecten naar maximale waarde voor de gemeente of publieke organisatie door het toepassen van maatschappelijk verantwoord inkopen binnen de inkooptrajecten. Dit bestaat uit het toepassen van Social return en Duurzaamheidscriteria en de toegang voor (regionaal) MKB tot overheidsopdrachten. Het streven binnen de gemeenten en haar gelieerde organisaties naar efficiency binnen de inkoopprocessen. Het voorbereiden van de implementatie van de Nieuwe Europese regelgeving voor inkopen van leveringen, diensten en werken boven de Europese drempelwaarde. Deze nieuwe regelgeving dient uiterlijk april
------------	---

	2016 te worden geïmplementeerd in Nederlandse wetgeving. Dit heeft gevolgen voor het inkoopbeleid van de Bizob gemeenten. Ook moeten de inkoop- en aanbestedingsprocedures hierop worden aangepast.
Taken	
Deelnemende partijen	De gemeenten Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Deurne, Eersel, Gemert-Bakel, Geldrop-Mierlo, Heeze-Leende, Laarbeek, Nuenen c.a., Oirschot, Reusel-de Mierden, Someren, Son en Breugel, Veldhoven en Waalre.
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur van de stichting bestaat uit een tweetal leden per deelnemende gemeente. Uit de leden van het algemeen bestuur is een dagelijks bestuur samengesteld. Dit bestaat uit een voorzitter, een secretaris, een penningmeester en twee leden. De stichting kent een algemeen directeur.
Vestigingsplaats	Oirschot
Financieel belang	
Gemeentelijke bijdrage 2017	€ 15.422
Opmerkingen	
Ontwikkelingen	
Financiële informatie:	De entreegelden worden tot het eigen vermogen van de stichting gerekend en bedragen per 31 december 2015 € 155.467 (31 december 2014 € 155.467). Entreegelden zijn betaald als goodwill door die gemeenten die later hebben aangesloten. Deze worden niet eerder dan bij liquidatie van de stichting aan de gemeenten terugbetaald. Het entreegeld voor de gemeente Heeze-Leende bedroeg € 10.833.
Resultaat 2017	Nog niet bekend 2016: € 177.764
Eigen vermogen 1-1-2017	€ 645.523
Eigen vermogen 31-12-2017	Nog niet bekend
Vreemd vermogen 1-1-2017	€ 519.333
Vreemd vermogen 31-12-2017	Nog niet bekend

5. NV Bank Nederlandse Gemeenten

Visie/doel	BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Daarmee is de bank essentieel voor de publieke taak. De deelneming kan dan ook als een duurzame belegging worden beschouwd.
Taken	
Deelnemende partijen	De publieke sector in Nederland, zoals gemeenten, provincies en de Staat der Nederlanden.
Bestuurlijk belang	De vertegenwoordiger in de algemene vergadering van aandeelhouders is de wethouder Financiën.
Vestigingsplaats	Den Haag
Financieel belang	De gemeente heeft 10.020 aandelen à € 2,50 BNG in haar bezit die voor de verkrijgingsprijs van € 22.734 onder financiële vaste activa staan gewaardeerd. Hiermee bezit de gemeente Heeze-Leende 0,01799% van de stemmen en bedraagt het aandeel in het vermogen en het dividend tevens 0,01799%.
Gemeentelijke bijdrage	N.v.t.
Opmerkingen	NVT
Ontwikkelingen	
Financiële informatie:	Het beleid van de BNG is er op gericht tot en met 2018 25% van de nettowinst uit te keren. Over het jaar 2017 wordt echter voorgesteld het dividendpercentage te verhogen naar 37,5%. Het dividend over 2017 wordt verantwoord in het boekjaar 2018.
Resultaat 2017	€ 393 miljoen
Eigen vermogen 1-1-2017	€ 4.486 miljoen
Eigen vermogen 31-12-2017	€ 4.953 miljoen

Vreemd vermogen 1-1-2017	€ 149.483 miljoen
Vreemd vermogen 31-12-2017	€ 135.041 miljoen
Achtergestelde schulden 1-1-2017	€ 31 miljoen
Achtergestelde schulden 31-12-2017	€ 31 miljoen

6. Brabant Water NV

Visie/doel	Brabant Water N.V. is het waterleidingbedrijf voor vrijwel geheel Noord-Brabant. De aandelen zijn in handen van de provincie Noord-Brabant en het overgrote deel van de gemeenten in het voorzieningsgebied.
Taken	
Deelnemende partijen	De aandelen zijn in handen van de provincie Noord-Brabant en het overgrote deel van de gemeenten in het voorzieningsgebied.
Bestuurlijk belang	
Vestigingsplaats	's-Hertogenbosch
Financieel belang	De gemeente heeft in haar bezit 14.074 aandelen tegen de nominale waarde van € 0,10 per aandeel. Dit bezit staat op de balans onder financiële vaste activa opgenomen tegen de verkrijgingsprijs van € 1.407.
Gemeentelijke bijdrage	N.v.t.
Ontwikkelingen	
Financiële informatie:	De jaarrekening 2017 was bij het afsluiten nog niet bekend. Hieronder staan de gegevens uit de jaarrekening 2016.
Resultaat 2016	€ 36,0 miljoen
Eigen vermogen 1-1-2016	€ 524,4 miljoen
Eigen vermogen 31-12-2016	€ 560,6 miljoen
Vreemd vermogen 1-1-2016	€ 318,6 miljoen
Vreemd vermogen 31-12-2016	€ 332,1 miljoen

Paragraaf F. Grondbeleid

Inleiding

Op 23 januari 2012 is het gemeentelijk grondbeleid door de gemeenteraad vastgesteld in de nota Grondbeleid Heeze-Leende.

De in deze nota gemaakte beleidskeuzes zijn voor zover van toepassing in deze paragraaf verwerkt. Tevens zijn de gewijzigde uitgangspunten voor de grondexploitaties zoals deze op 27 juni 2016 door de gemeenteraad zijn vastgesteld, verwerkt in deze paragraaf.

De volgende onderwerpen komen aan bod:

1. Relatie met de programmapunten;
2. Uitgangspunten/parameters voor bouwgrondexploitaties in eigen beheer;
3. De bouwgrondexploitaties in eigen beheer, te weten Poortmannen, Breedvennen, Domein, Marijkeplein en centrumplan/Schoolstraat Leende;
4. Grondexploitatie op basis van samenwerking;
5. Faciliterend grondbeleid;
6. Overige bouwgronden (normaal vermogensbeheer);
7. Risico's grondexploitatie/reserve grondexploitatie;
8. Reserve bovenwijkse voorzieningen;
9. Grondprijzen;
10. Winstneming.

Relatie met de programmapunten

Het grondbeleid heeft een grote invloed op en hangt samen met de realisatie van programma 4 Wonen en programma 5 Werken.

Uitgangspunten/parameters voor bouwgrondexploitaties in eigen beheer

Door het tijdig opstellen en actualiseren van de grondexploitaties in eigen beheer worden kosten en opbrengsten in relatie met elkaar gebracht en ontstaat er inzicht in de hierboven genoemde mogelijke financiële risico's. Deze grondexploitaties worden tweemaal per jaar geactualiseerd.

Uw Gemeenteraad heeft op 27 juni 2016 ingestemd met gewijzigde uitgangspunten/parameters en uw raad heeft bovendien besloten om deze uitgangspunten/parameters voortaan op te nemen in deze paragraaf grondbeleid van de jaarrekening en de begroting en daarbij eventuele wijzigingen te motiveren. Deze uitgangspunten/parameters met een motivatie treft u daarom hieronder aan.

Parameter rente:

1,5% (was 2%)

Volgens de commissie BBV moet het rentepercentage worden gebaseerd op het gewogen gemiddelde rentepercentage van de lening portefeuille van de gemeente naar verhouding van het vreemd vermogen ten opzichte van het totaal vermogen, indien er geen sprake is van projectfinanciering. Dit resulteert nu in een rentepercentage van 1,5%.

Disconteringsvoet:

2% (was 2%)

Hiervoor wordt het maximale meerjarig streefpercentage van de Europese Centrale Bank voor de inflatie binnen de Eurozone gehanteerd. Dit streefpercentage bedraagt op dit moment nog steeds 2%.

Parameter kostenstijging:

2% (was 1%)

De aangetrokken woningbouw heeft ervoor gezorgd dat ook de kosten voor Grond-, weg- en waterbouw het afgelopen jaar zijn gestegen.

Dit blijkt onder andere uit het rapport van 8-12-2017 'Outlook grondexploitaties 2018' van Metafoor. Zij verwachten op de lange termijn voor deze bouwsector een kostenstijging van 2%.

Parameter opbrengstenstijging:

0% (was 0%)

De opbrengsten in alle grondexploitaties bestaan enkel uit de opbrengsten van de grondverkoop. Al jarenlang hanteren we dezelfde grondprijzen. Deze zijn tijdens de economische crisis niet verlaagd. Hoewel er het afgelopen jaar weer sprake is geweest van een landelijke grondwaardestijging voor woningbouw, zal een verhoging van de grondprijzen niet veel effect meer hebben op onze lopende grondexploitaties. Dit komt omdat bij de meeste grondexploitaties de opbrengsten (dus grondprijzen) inmiddels al vastliggen in overeenkomsten. Denk hierbij aan de gronden bij Centrumplan Leende, Marijkeplein, gedeeltelijk in de Breedvennen en Domein. Er resteren nu nog slechts enkele kavels voor vrije sectorwoningbouw in de Breedvennen. Voor een aantal van deze kavels is inmiddels ook al een optie verleend.

Hoewel een eventuele verhoging van de grondprijzen nauwelijks effect zal hebben op onze huidige grondexploitaties (behalve bij de Poortmannen) zal binnenkort onderzocht worden of de grondprijzen aangepast moeten worden om in de toekomst aansluiting te houden bij de marktwaarde.

Ook omdat de meeste grondexploitaties nog maar een redelijk korte looptijd hebben en omdat de grondprijzen binnenkort eventueel worden herzien, wordt voorgesteld om de parameter opbrengstenstijging voorlopig voorzichtigheidshalve op 0% te houden.

Percentage voorbereiding en toezicht/algemene kosten:

15% (was 15%)

De daadwerkelijke kosten zijn in het ene jaar hoger dan het geraamde bedrag en in het andere jaar lager. Op de langere termijn gaan we er echter van uit dat 15% nog steeds een redelijk percentage is voor deze kosten.

De bouwgrondexploitaties in eigen beheer

De grondexploitaties worden tweemaal per jaar geactualiseerd. In onderstaand overzicht treft u de verwachte prognoses aan en het verschil met de prognoses uit de vorige actualisaties:

COMPLEX	Geraamd resultaat (eindwaarde)	Jaar van Afsluiting	Resultaat vorig actualisatie	verschil
BIE				
Breedvennen	245.904 V	2025	403.542 V	157.637 N
Poortmannen	970.510 V	2022	292.679 V	677.831 V
Domein	105.321 V	2019	179.796 V	74.475 N
Gymzaal Marijkeplein	19.289 V	2020	20.589 V	1.300 N
Centrumplan/Schoolstraat	37.264 V	2020	46.135 V	8.871 N

De Poortmannen, Heeze

De grote toename van het resultaat ten opzichte van de vorige actualisatie is te verklaren door de fors lagere kosten voor het bouw- en woonrijp maken. Dit is het gevolg van de gunstige aanbesteding en de gemaakte keuzes. Eerder werd rekening gehouden met de aanleg van een rotonde bij de aansluiting op de Sterkselseweg. Uiteindelijk is gekozen voor een "gewone" aansluiting. Ook is bij de aanleg van de groensingel uiteindelijk gekozen voor een landschappelijke inrichting met gras en bosschages. Eerder werd rekening gehouden met een volledig aangeplant gebied. Hierdoor zijn ook de kosten voor voorbereiding en toezicht en de algemene kosten fors lager. Deze bedragen immers 15% van de kosten voor bouw- en woonrijp maken.

Breedvennen, Leende

De afname van het resultaat heeft met name te maken met de iets hogere kosten voor bouw- en woonrijp maken en het hogere kostenstijgingspercentage.

Domein, Sterksel

De afname van het resultaat is vooral toe te schrijven aan de lagere opbrengst van de grond. Zie hiervoor uw raadsbesluit d.d. tot verkoop van de grond aan een ontwikkelaar tegen een lagere grondprijs.

Marijkeplein en Centrumplan/Schoolstraat, Leende

Omdat deze grondexploitaties pas in december zijn vastgesteld, zijn hier alleen de aangepaste parameters/uitgangspunten verwerkt. Ten gevolge van het hogere kostenstijgingspercentage zijn de resultaten iets ongunstiger.

Grondexploitatie op basis van samenwerking

De Bulders, Heeze

Deze wijk wordt ontwikkeld in samenwerking met de BNG GO. In deze samenwerking zijn de kwalitatieve en kwantitatieve uitgangspunten, waaronder de wijk ontwikkeld gaat worden, vastgelegd in een contract. Dit contract is medio 2012 door beide partijen ondertekend. De inmiddels verworven gronden en de nog te verwerven gronden op de balans van de gemeente worden inclusief vergoeding voor index en bijkomende kosten naar rato van afzet van de gronden (grondverkoop aan ontwikkelaars, bouwers, particulieren) ingebracht in De Bulders Woningbouw CV. Per 31 december 2017 kent de grondbank vd Bulders een waarde van € 8.279.345,88 op de gemeentelijke balans.

Faciliterend grondbeleid

Naast een actieve grondexploitatie kan de gemeente in voorkomende gevallen kiezen voor een faciliterend grondbeleid, waarbij sprake kan zijn van kostenverhaal. Faciliterend grondbeleid houdt in dat de gemeente het particulieren mogelijk maakt grond te exploiteren. Gemeentelijke kosten verbonden aan het desbetreffende exploitatiegebied kunnen op de particuliere exploitant worden verhaald. De gemeente koopt dus zelf geen grond aan; ze beperkt zich tot de wettelijke publieke taak. Deze taak bestaat vooral uit inspraakprocedures en het vaststellen van het bestemmingsplan.

Momenteel kennen we alleen nog “kloostervelden” als faciliterende grondexploitatie.

Voor de Kloostervelden is sprake van een langer lopende gebiedsontwikkeling waarbij geldt dat we o.b.v. de anterieure overeenkomst een afkoopsom voor de totale kosten (excl. leges) hebben ontvangen en dat we de kosten welke we maken hierop jaarlijks in mindering brengen. In 2017 hebben we het punt bereikt dat de ontvangen bijdrage volledig is ingezet voor de gemaakte kosten.

Overige bouwgronden (normaal vermogensbeheer)

De Halfeindschestraat betreft gronden welke we via een ruil hebben verkregen. Deze gronden worden verkocht in de verkregen staat.

Risico's grondexploitatie

Voorheen was de gemeente voor het voeren van een goed grondbeleid verplicht om een genormeerde reserve grondexploitatie te vormen. Deze verplichting is in 2016 vervallen. Het is daarom van belang om te bezien met welke risico's we rekening dienen te houden bij het bepalen van het noodzakelijk weerstandsvermogen van de gemeente (paragraaf weerstandsvermogen en Risico's). De resultaten van de grondexploitaties vormen door het vervallen van de verevening via de reserve grondexploitaties onderdeel van het resultaat van de gemeente Heeze-Leende.

Risico's bij grondexploitaties in eigen beheer

De risico's zijn per grondexploitatie bezien. Binnen de grondexploitaties kan sprake zijn van marktontwikkelingen (vertraging van de afzet als gevolg van gewijzigde woon- en werkbehoeften en conjunctuurontwikkelingen) en specifieke projectrisico's (bestemmingsplan, milieu, flora en fauna, archeologie).

De calculaties van de verwachte eindwaarde van de grondexploitaties zijn met enige voorzichtigheid berekend, maar toch blijven risico's altijd bestaan. Voor de grondexploitaties zijn daarom de risico's bezien en vertaald in een worst case scenario waarin rekening is gehouden met het voordoen van deze risico's. Onderstaand overzicht toont aan dat er bij Centrumplan/Schoolstraat en bij gymzaal Marijkeplein in worst case sprake is van (gering) negatieve grondexploitaties. Bij de andere grondexploitaties is er ook in geval van worst case scenario er nog steeds sprake is van verwachte positieve grondexploitaties. We voorzien voor de grondexploitaties geen risico binnen de paragraaf weerstandsvermogen. De verwachte resultaten middelen elkaar uit.

COMPLEX	Huidig verwacht resultaat (eindwaarde)	Verwacht resultaat worst-case (eindwaarde)
BIE		
Breedvennen	245.904 V	185.820 V
Poortmannen	970.510 V	855.827 V
Domein	105.321 V	15.212 V
Gymzaal Marijkeplein	37.264 V	5.559 N
Centrumplan/Schoolstraat	19.289 V	12.716 N

De Poortmannen

Het risico op vertraging in de uitgifte is groot. Een onderzoek heeft uitgewezen dat er wel behoefte is aan bedrijfsgrond. Behalve twee kavels in de Breedvennen in Leende, is De Poortmannen de enige locatie met beschikbare bedrijfsgrond. Het bestemmingsplan is op 22 juni 2016 onherroepelijk geworden. Archeologisch vooronderzoek op de aangekochte grond heeft uitgewezen dat nader onderzoek niet is vereist. De praktijk heeft echter geleerd dat er wel rekening moet worden gehouden met tegenvallers in dit gebied waardoor wel sprake is van een risico. Op basis van onderzoek kan worden gesteld dat er geen sprake is van verontreiniging van de nieuw aangekochte grond en het huidige gebruik landbouwgrond geeft niet de verwachting dat bijzondere en/of bedreigde flora- en fauna voorkomt.

Breedvennen

De meeste gronden in de Breedvennen worden uitgegeven voor woningbouw. Een klein gedeelte wordt uitgegeven voor bedrijven met bedrijfswoning. Gezien de sterk aangetrokken woningmarkt en de verleende opties is het risico dat de kavels niet volgende de planning verkocht zullen worden inmiddels klein. Het bestemmingsplan is inmiddels vastgesteld en onherroepelijk. Er zijn geen verontreinigingen te verwachten daar altijd sprake is geweest van landbouwgrond. Om die reden ook niet de verwachting dat bedreigde flora- en of fauna voorkomt. Binnen de kosten voor woon- en bouwrijp maken is rekening gehouden met een budget voor archeologische vondsten. Daarmee is er sprake van een klein tot normaal risico.

Domein

Hoewel sprake is van een aantrekkende markt voorzien we nog steeds een middelgroot risico op de afzet conform de opgestelde planning. Het bestemmingsplan is onherroepelijk en daarmee geen risico. Bodemonderzoek en archeologisch onderzoek is uitgevoerd. Het bodemonderzoek dient geactualiseerd te worden maar verontreinigingen worden niet verwacht. Er is geen verwachting dat sprake is van bijzondere flora- en fauna omdat het huidig gebruik landbouwgrond betreft.

Centrumplan/Schoolstraat

De vof Centrumplan Leende heeft een afnamerecht volgens de gesloten overeenkomst en geen afnameplicht. Vanwege de aantrekkende woningmarkt is het risico klein dat ze niet afnemen. Het bestemmingsplan is vastgesteld maar nog niet onherroepelijk. Op een groot gedeelte van het terrein hebben er al afgravingen plaatsgevonden onder archeologische begeleiding. Het is echter nog steeds mogelijk dat er archeologische vondsten gedaan worden. Bodemonderzoek en flora- en faunaonderzoek is uitgevoerd. Er bestaat een grote kans op planschadekosten. Hiermee is al rekening gehouden in de grondexploitatie.

Gymzaal Marijkeplein

De vof Centrumplan Leende heeft een afnamerecht volgens de gesloten overeenkomst en geen afnameplicht. Vanwege de aantrekkende woningmarkt is het risico echter klein dat ze niet afnemen. Het bestemmingsplan moet nog gewijzigd worden naar een woonbestemming. Er heeft nog geen archeologisch en bodemonderzoek plaatsgevonden. Omdat het nu ook een bebouwd stuk grond is, is het niet te verwachten dat er bijzondere flora- en/of fauna voorkomt. Er bestaat de kans dat er recht bestaat op planschadevergoeding. Hiermee is al rekening gehouden in de grondexploitatie.

Risico's bij grondexploitaties op basis van samenwerking

De Bulders

De Bulders BV/CV is als aparte entiteit verantwoordelijk voor haar eigen risico's. Daarom heeft zij binnen haar eigen grondexploitatie een risicobuffer opgenomen. In de samenwerkingsafspraken is vastgelegd dat de gemeente de gronden verwerft en na vaststellen van het bestemmingsplan deze levert aan De Bulders.

Op 20 december 2017 heeft de Raad van State een besluit genomen over het bestemmingsplan van De Bulders en heeft twee voorwaardelijke verplichtingen opgelegd aan de gemeente inzake funderingsdikte en toepassen van stil asfalt op onderdelen van het tracé. Tevens dient een trilling onderzoek uitgevoerd te worden en opgenomen te worden in de plantoelichting. Met deze uitspraak zijn de gronden in januari 2018 vanuit de Gemeente aan de Bulders geleverd. Op de balansdatum 31-12-2017 is dan feitelijk nog sprake van een risico dat de gronden vanuit de gemeente niet geleverd kunnen worden aan de Bulders, echter 4 weken na balansdatum is dit risico van niet kunnen leveren gereduceerd.

Met de levering van de gronden van de gemeente aan de Bulders ontstaat voor de gemeente nog wel een ander risico. De Bulders heeft vreemd vermogen aan moeten trekken voor het kunnen aankopen van de gronden en het starten met bouwrijp maken van de gronden. De gemeente staat 100% garant voor deze lening. Dit risico is vertaald in de paragraaf weerstandsvermogen.

Overige bouwgronden (materieel vast actief)

Halfeindschestraat Leende

Het afzetrisico voor de 4 resterende bouwkvelds ligt bij de gemeente. Gezien de te verwachten opbrengsten (€ 323 per m² excl. btw) en het feit dat er nog nauwelijks kosten (slechts kosten van verkoop) zijn omdat het gebied al bouw- en woonrijp is, is het risico hier minimaal.

Reserve bovenwijkse voorzieningen

In het jaar 2017 zijn er in deze reserve twee mutaties geweest. Het onderzoek van eventuele verplaatsing van Albert Heijn in Heeze ad € 46.371 kwam ten laste van deze reserve. Daarnaast is op 22 mei 2017 in de raad besloten om de middelen voor het Bels lijntje over te hevelen naar een nieuw ingestelde reserve mobiliteitsplan buitenwegen. De stand van de reserve bovenwijkse voorzieningen bedraagt per 31 december 2017 € 929.404. Tot 2013 werd een bedrag van € 22 per verkochte m² in de grondexploitaties gereserveerd. Vanwege gewijzigde regelgeving was dit niet meer mogelijk. Daarom heeft de raad in 2016 besloten om bij afsluiting van de grondexploitaties met een eventueel positief eindresultaat dit bedrag per m² alsnog aan deze reserve toe te voegen.

Grondprijzen

Bij de actualisaties van de grondexploitaties zijn de volgende grondprijzen gehanteerd:

Kavels t.b.v. woningbouw: € 323 per m² excl. btw

Kavels t.b.v. bedrijfsgrond: € 152,-- per m² excl. btw

Dit betreffen de prijzen zoals deze in de begroting waren opgenomen. Zie hiervoor ook **G3** parameter opbrengstenstijging.

Winstneming

Bouwgronden in eigen exploitatie

In 2017 zijn geen besluiten genomen inzake winstbestemming bij lopende bouwgrondexploitaties.

Er zijn geen lopende bouwgrondexploitatie afgesloten. Er is dan ook geen sprake van gerealiseerde winsten grondexploitaties. Er is geen sprake van tussentijdse winstneming. In februari 2018 hebben we de grondexploitaties geactualiseerd. Op basis van de geactualiseerde prognoses van de grondexploitaties en Poortmannen, Breedvennen, Domein, gymzaal Marijkeplein en centrumplan/Schoolstraat Leende verwachten we in alle gevallen een positieve exploitatie. Om die reden is er dan ook geen sprake van het nieuw vormen van een verliesvoorziening voor toekomstige verliezen.

Paragraaf G. Overzicht lokale lasten

Samenvatting

De lokale heffingen vormen na het totaal van de specifieke of doeluitkeringen en de algemene uitkering de belangrijkste bron van inkomsten van de gemeente. In de begroting 2015 is aangegeven dat ca. 30 % van de totale inkomsten afkomstig is van de lokale heffingen. In deze paragraaf wordt een verantwoording gegeven van de lokale heffingen.

Wat wilden we bereiken?

- De opbrengst van de onroerende zaakbelasting mag maximaal stijgen met een inflatie van 1%.
- De afvalstoffenheffing mag hoogstens kostendekkend zijn. Met inachtneming van de doelstelling van 5% restafval in 2020 een zo laag mogelijke afvalstoffenheffing waarbij de grootste vervuiler de meeste kosten draagt.
- Het uitgangspunt bij de berekening van de tarieven voor het rioolheffing is 100% kostendekking.
- Artikel 224 van de Gemeentewet maakt het mogelijk om een toeristenbelasting te heffen. Het gaat hier om een algemene belasting waarvan de opbrengsten toevloeien aan de algemene middelen van de gemeente. De inkomsten uit deze belasting mag de gemeente dus naar eigen inzicht aanwenden.
- Onder de naam 'leges' heft de gemeente een aantal verschillende rechten vanwege het genot van verstrekte diensten. Deze tarieven hangen nauw samen met de kostenonderbouwing en mag maximaal kostendekkend zijn.
- Kwijtschelding: het kwijtscheldingspercentage dat de gemeente hanteert bedraagt 100%. Dit betekent dat alle belastingplichtigen die een inkomen hebben dat 100% van het minimuminkomen (volgens bijstandsnorm) of lager is, in aanmerking komen voor gehele of gedeeltelijke kwijtschelding.

Onderstaande tabel geeft een weergave van de opbrengsten van de lokale heffingen:

Omschrijving van de heffing (bedragen x € 1.000)	Rekening 2017	Begroting 2017	Rekening 2016	Rekening 2015
<i>Algemene Heffingen</i>				
onroerendezaakbelastingen	3.540	3.540	3.470	3.440
toeristenbelasting	177	180	126	181
<i>Subtotaal</i>	<i>3.717</i>	<i>3.720</i>	<i>3.596</i>	<i>3.621</i>
<i>Bestemmingsheffingen</i>				
leges burgerlijke stand en overige leges	353	320	329	294
leges veiligheid	19	15	15	10
marktgeden	3	2	2	1
milieuleges en bodemonderzoek	7	5	7	1
afvalstoffenheffing	916	959	930	947
rioolheffing	1.890	1.874	1.877	1.828
bouw leges	419	337	395	437
leges voor bestemmingsplan wijzigingen	40	34	12	25
overige leges bestammingsplannen	12	4	2	3
leges gebruiksvergunning brandpreventie	1	1	1	1
baatbelastingen	geëindigd in 2016		1	1
<i>Subtotaal</i>	<i>3.660</i>	<i>3.551</i>	<i>3.571</i>	<i>3.548</i>
Totaal lokale heffingen	7.377	7.271	7.167	7.169

Inleiding

In het begrotingsjaar 2017 kreeg de gemeente Heeze-Leende circa 30% aan inkomsten binnen door het heffen van belastingen en rechten. Deze eigen inkomsten vormen naast de algemene uitkering uit het gemeentefonds en de specifieke uitkeringen (van de ministeries) de belangrijkste inkomstenbronnen van de gemeenten. Bij de eigen inkomsten van gemeenten kan een onderscheid worden gemaakt tussen algemene eigen

inkomsten en taak gerelateerde inkomsten. De algemene eigen inkomsten kan de gemeente inzetten voor de dekking van de gemeentelijke uitgaven, zoals de onroerend zaakbelastingen en de toeristenbelasting. Er is geen relatie tussen de inkomsten en de uitgaven.

Taak gerelateerde inkomsten zijn inkomsten die horen bij specifieke gemeentelijke taken en diensten, zoals leges en bestemmingsheffingen. Voorbeelden hiervan zijn de afvalstoffenheffing en de rioolrechten.

Deze paragraaf geeft een overzicht van de diverse lokale heffingen en belastingen op hoofdlijnen.

Onroerendezaakbelasting (OZB)

De basis voor het heffen van ozb is de wet Waardering Onroerende Zaken (wet WOZ). Op basis van deze wet wordt er van elke individuele onroerende zaak de waarde vastgesteld. Het te betalen bedrag wordt berekend aan de hand van de door u vastgestelde tarieven. Deze wordt door middel van een aanslag aan de belastingplichtige opgelegd.

De gemeente heeft de onroerendezaakbelastingen 2017 op basis van de WOZ-beschikkingen met als waarde peildatum 1 januari 2016 geheven.

De afgelopen jaren zijn de navolgende drie ozb-tarieven geheven als percentage van de waarde:

	2017	2016	2015
Gebruikers – niet-woningen	0,1460 %	0,1390 %	0,1363 %
Eigenaren – woningen	0,1183 %	0,1193 %	0,1193 %
Eigenaren – niet-woningen	0,1725 %	0,1678 %	0,1645 %

Doordat de gemiddelde waarden van de woningen per waarde peildatum 1 januari 2016 ongeveer 2 procent hoger zijn dan per waarde peildatum 1 januari 2015 zijn de tarieven met 1 procent omlaag gegaan om de opbrengst te bereiken door rekening te houden met 1 procent inflatiecorrectie. De gemiddelde waarde van een woning per 1 januari 2016 was in de gemeente Heeze-Leende € 316.000.

De wet WOZ is ook van toepassing voor de rijksbelastingdienst (eigenwoningforfait) en de waterschappen. De waarde gegevens worden uitgewisseld met deze instanties. Vanaf 2011 ontvangen we hiervoor geen aparte bijdrage meer. Deze is opgenomen in de algemene uitkering.

Afvalstoffenheffing en reinigingsrechten

Afvalstoffenheffing heft de gemeente van degene die feitelijk gebruik maakt van een perceel waarop een verplichting tot het inzamelen van huishoudelijke afvalstoffen rust (ingevolge artikel 10.11 van de Wet milieubeheer). De afvalstoffenheffing is een kostendeekkende heffing. De opbrengsten mogen op begrotingsbasis niet hoger zijn dan de kosten. Hierbij mag de gemeente wel rekening houden met de invloed van de btw.

Bij de berekening van de tarieven van deze heffing is gekozen voor tariefdifferentiatie (diftar). Degene die meer afval laat ophalen, moet ook meer betalen. Het tarief is opgebouwd uit twee delen. Het eerste deel, het zogenaamde basistarief, is voor iedereen gelijk. Het tweede deel is variabel.

De tarieven van de afvalstoffenheffing zijn in 2017 voor zowel containers als het vastrecht gelijk gebleven aan 2016.

	2017	2016	2015
Vastrecht per aansluiting (jaarlijks)	75,00	75,00	75,00
Het ledigen van een 40 liter container rest	4,00	4,00	4,00
Het ledigen van een 140 liter container rest	10,00	10,00	10,00
Het ledigen van een 240 liter container rest	18,00	18,00	18,00
Het ledigen van een 25 liter container GFT	1,50	1,50	1,50
Het ledigen van een 140 liter container GFT	1,50	1,50	1,50
Het ledigen van een 240 liter container GFT	2,50	2,50	2,50

Kostendekking afvalstoffenheffing	Jaarrekening	Begroting
Kosten taakveld	1.044.522	1.095.285
inkomsten taakveld, excl. heffingen	371.080	449.534
Netto kosten taakveld	673.443	645.751
Aanvullend toe te rekenen kosten:		
Overhead	79.210	94.095
BTW exploitatie	209.374	218.248
BTW investeringen	0	
Totale kosten	962.027	958.094
Opbrengst heffing	916.263	959.242
Dekking	95%	100%

Rioolheffing

Onder de naam 'rioolheffing' heft de gemeente een recht van de gebruiker van een pand, van waaruit afvalwater direct of indirect op de gemeentelijke riolering wordt afgevoerd. De maatstaf van heffing berekenen we naar het aantal kubieke meters afvalwater dat vanuit het pand wordt afgevoerd.

Het uitgangspunt bij de berekening van de tarieven voor het rioolheffing is 100% kostendekking. Daarbij wel rekening houdend met het nadeel dat door de invoering van het BTW compensatiefonds is ontstaan.

Op grond van artikel 228a van de Gemeentewet kunnen kosten die direct of indirect te maken hebben met de riolering via het rioolheffing verhaald worden. De kosten bestaan uit kapitaallasten, de directe en indirecte exploitatiekosten zoals reiniging, inspecties en reparaties. Maar ook toekomstige kosten die gemaakt moeten worden als gevolg van vervangingen, of de steeds maar toenemende eisen die hogere overheden stellen. Deze kosten worden als dotatie aan het rioleringsfonds meegenomen. Dit fonds is erop gericht om alle kosten die redelijkerwijs verwacht kunnen worden te dragen.

In 2015 is een nieuwe doorrekening gemaakt, het zogenaamde Verbreed Gemeentelijk Riolerings Plan (VGRP) 2016-2021. Hierin zijn eisen, zoals het aanleggen van een gescheiden stelsel bij renovatieprojecten, het verplicht afkoppelen van verhard oppervlak en overstort meters en voorzieningen die gemaakt moeten worden als gevolg van de steeds heviger regenvuilen, meegerekend. Daarnaast is ervoor gekozen om investeringen direct te blijven afschrijven volgens het Ideaal Complex. Dit VGRP 2016-2021 heeft de raad op 7 september 2015 vastgesteld. De raad heeft met het vaststellen van het VGRP 2016-2021 geen tariefsverhoging toegepast. Wel is de jaarlijkse indexering, vastgesteld op 1%.

De jaartarieven bedroegen in 2017:

- aansluitingen < 100m³ waterverbruik € 232,20 (2015: € 229,92)
- aansluitingen > 100m³-500m³ waterverbruik € 308,88 (2015: € 305,88)

Kostendekking rioolheffing	Jaarrekening	Begroting
Kosten taakveld	1.412.848	1.537.512
inkomsten taakveld, excl. heffingen	14.070	3.534
Netto kosten taakveld	1.398.778	1.533.978
Aanvullend toe te rekenen kosten:		
Overhead	119.556	196.011
BTW exploitatie	76.073	118.232
BTW investeringen	9.282	51.701
Totale kosten	1.603.689	1.899.922
Opbrengst heffing	1.890.026	1.874.218
Dekking	118%	99%

Legesverordening

Onder de naam 'leges' worden een aantal verschillende rechten geheven voor het genot van door of vanwege het gemeentebestuur verstrekte diensten. De tarieven zijn vastgelegd in de tarieventabel behorende bij de legesverordening. Deze tabel is onderverdeeld in:

1. Titel 1, algemene dienstverlening
2. Titel 2, dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving / omgevingsvergunning
3. Titel 3, dienstverlening vallend onder de Europese diensten richtlijn

1. Algemene dienstverlening

Het gaat hierbij om zaken als huwelijken, rijbewijzen, paspoorten e.d.

Kostendekking leges titel 1	Jaarrekening	Begroting
Kosten taakvelden	125.566	127.921
inkomsten taakveld, excl. heffingen	0	0
Netto kosten taakveld	125.566	127.921
Aanvullend toe te rekenen kosten:		
Overhead	77.804	97.212
BTW exploitatie		
BTW investeringen		
Totale kosten	203.370	225.133
Opbrengst heffing	175.410	155.630
Dekking	86%	69%

2. Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning

Met ingang van 1 oktober 2010 is de Wet Omgevingsvergunning in werking getreden. Vanaf dat moment zijn onder deze titel in de tarieventabel producten voor de omgevingsvergunning opgenomen.

Kostendekking leges titel 2	Jaarrekening	Begroting
Kosten taakvelden	225.273	235.214
inkomsten taakveld, excl. heffingen	17.797	1.143
Netto kosten taakveld	207.476	234.071
Aanvullend toe te rekenen kosten:		
Overhead	309.268	389.162
BTW exploitatie		
BTW investeringen		
Totale kosten	516.744	623.233
Opbrengst heffing	476.973	595.581
Dekking	92%	96%

3. Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn

Kostendekking leges titel 3, hoofdstuk 1 Horeca	Jaarrekening	Begroting
Kosten taakvelden	22.426	21.878
inkomsten taakveld, excl. heffingen	0	0
Netto kosten taakveld	22.426	21.878
Aanvullend toe te rekenen kosten:		
Overhead	30.947	36.755
BTW exploitatie		
BTW investeringen		
Totale kosten	53.373	58.633
Opbrengst heffing	1.850	1.850
Dekking	3%	3%

Kostendekking leges titel 3, hoofdstuk 2 evenementen en markten	Jaarrekening	Begroting
Kosten taakvelden	15.759	15.374
inkomsten taakveld, excl. heffingen		
Netto kosten taakveld	15.759	15.374
Aanvullend toe te rekenen kosten:		
Overhead	21.747	25.828
BTW exploitatie		
BTW investeringen		
Totale kosten	37.506	41.202
Opbrengst heffing	3.507	3.293
Dekking	9%	8%

Kostendekking leges titel 3, hoofdstuk 4 kinderopvang	Jaarrekening	Begroting
Kosten taakvelden	27.151	27.227
inkomsten taakveld, excl. heffingen	0	0
Netto kosten taakveld	27.151	27.227
Aanvullend toe te rekenen kosten:		
Overhead	37.468	45.742
BTW exploitatie		
BTW investeringen		
Totale kosten	64.619	72.969
Opbrengst heffing	3.600	3.600
Dekking	6%	5%

Lijkbezorgingsrechten

Voor het begraven en/of het plaatsen van een urn of asbus op de algemene gemeentelijke begraafplaats worden lijkbezorgingsrechten geheven; de tarieven zijn vastgelegd in de tarieventabel behorende bij de verordening lijkbezorgingsrechten.

Kostendekking lijkbezorgingsrechten	Jaarrekening	Begroting
Kosten taakvelden	10.983	10.643
inkomsten taakveld, excl. heffingen	0	0
Netto kosten taakveld	10.983	10.643
Aanvullend toe te rekenen kosten:		
Overhead	6.829	8.025
BTW exploitatie	267	218
BTW investeringen		
Totale kosten	18.079	18.886
Opbrengst heffing	1.395	1.561
Dekking	8%	8%

Toeristenbelasting

Artikel 224 van de Gemeentewet maakt het mogelijk om een toeristenbelasting te heffen. Het gaat hier om een algemene belasting waarvan de opbrengsten toevloeien aan de algemene middelen van de gemeente. De inkomsten uit deze belasting mag de gemeente dus naar eigen inzicht aanwenden.

De toeristenbelasting wordt geheven voor het houden van verblijf met overnachten tegen een vergoeding in welke vorm dan ook, van personen die niet als ingezetene in de gemeentelijke basisadministratie van de gemeente Heeze-Leende zijn ingeschreven.

Het betreft dus niet alleen toeristen, maar ook personen die o.a. voor hun werk tijdelijk verblijven binnen de gemeente Heeze-Leende.

Belastingplichtige is degene die gelegenheid tot verblijf biedt. Deze verhaalt de belasting op degene die verblijf houdt.

Op 14 juni 2014 heeft het college ingestemd met de verordening toeristenbelasting 2015. Daarnaast is besloten dat de tarieven tot en met 2018 gelijk blijven aan de huidige tarieven met uitzondering van de scouting die niet belast zullen worden. Het vastgestelde tarief voor onderkomens is € 0,95 per overnachting. In afwijking hiervan geldt voor hotels en conferentiecentra een tarief van € 1,25 per overnachting en voor campings € 0,75 per overnachting. Er zal een jaarlijkse beoordeling zijn op basis van de feitelijke inkomsten

Kwijtschelding

Als een belastingplichtige niet of over te weinig financiële middelen beschikt (bijstandsnorm of minder) om de belastingaanslag te voldoen kan onder bepaalde voorwaarden aan deze belastingplichtige gehele of gedeeltelijke kwijtschelding worden verleend voor de afvalstoffenheffing en/of de rioolheffing.

In het jaar 2017 is kwijtschelding verleend voor een bedrag van € 17.400.

Lastendruk

De tarieven 2017 hebben tot de volgende belastingdruk geleid.

	2017	2016	2015
Afvalstoffenheffing	132,50	134,90	134,90
Rioolrecht	308,88	305,88	302,88
Onroerendezaakbelasting eigenaar	374,00	366,00	366,00
Totale lastendruk huur	441,38	440,78	437,78
Totale lastendruk eigendom	815,38	806,78	803,78

Toelichting:

- Bij de berekening van de afvalstoffenheffing wordt uitgegaan van 4,7 containerledigingen rest 140 liter en 7,0 containerledigingen gft 140 liter voor 2017. Voor 2016 en 2015 is uitgegaan van 5 container-ledigingen rest 140 liter en 6,6 containerledigingen gft 140 liter.
- De rioolheffing is op basis van een waterverbruik van 100 tot 500 m³ per jaar.
- De gemiddelde waarde van een woning in Heeze-Leende bedroeg in het jaar 2017 € 316.000 (waarde vastgesteld naar prijspeildatum 1 januari 2016), in 2016 € 310.000.

Jaarrekening

Deel 3 Balans

Activa (bedragen x € 1.000)	31-12-2017	31-12-2016	Passiva (bedragen x € 1.000)	31-12-2017	31-12-2016
Vaste activa			Vaste passiva		
<i>Immateriële vaste activa</i>			<i>Eigen vermogen</i>		
Kosten sluiten geldleningen en saldo agio/disagio	0	0	Algemene reserve	3.295	3.562
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	0	0	Bestemmingsreserves	10.307	9.568
Bijdragen aan activa van derden	9	12	Gerealiseerd resultaat baten en lasten	523	1.174
Totaal immateriële vaste activa	9	12	Totaal eigen vermogen	14.125	14.303
<i>Materiële vaste activa</i>			<i>Voorzieningen</i>	5.008	4.029
Investeringen met een economisch nut	13.524	13.251	<i>Vaste schuld</i>		
Investeringen met een economisch nut, w aarvoor ter ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	1.913	1.816	Ondershandse leningen binnenlandse pensioenfondsen en verzekeraars	0	0
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	3.063	2.907	Ondershandse leningen binnenlandse banken en overige financiële instellingen	26.657	15.482
Totaal materiële vaste activa	18.500	17.974	Ondershandse leningen binnenlandse bedrijven (artikel 1a Wet Fido)	0	0
<i>Financiële vaste activa</i>			Ondershandse leningen openbare lichamen	1.300	0
Kapitaalverstrekkingen deelnemingen	42	42	Ondershandse leningen overige binnenlandse sectoren	0	0
Kapitaalverstrekkingen gemeenschappelijke regelingen	0	0	Ondershandse leningen buitenlandse sectoren	0	0
Kapitaalverstrekkingen overige verbonden partijen	0	0	Door derden belegde gelden	2.056	2.156
Leningen aan openbare lichamen (artikel 1a Wet Fido)	0	0	Waarborgsommen	1	1
Leningen aan woningbouw coöperaties	2.056	2.156	Totaal vaste schuld	30.014	17.639
Leningen aan deelnemingen	1.000	1.250			
Leningen aan overige verbonden partijen	0	0			
Overige langlopende geldleningen	5.846	341			
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een looptijd >= 1 jaar	0	0			
Uitzettingen in Nederlands schuld papier met een looptijd >= 1 jaar	0	0			
Overige uitzettingen met een looptijd >= 1 jaar	179	239			
Totaal financiële vaste activa	9.123	4.028			
Totaal vaste activa	27.633	22.014	Totaal vaste passiva	49.146	35.971
Vlottende activa			Vlottende passiva		
<i>Voorraden</i>			<i>Vlottende schuld</i>		
Grond- en hulpstoffen	0	0	Kasgeldleningen van openbare lichamen (artikel 1a Wet Fido)	0	0
Onderhanden werk, w.o. bouw gronden in exploitatie	14.428	13.105	Overige kasgeldleningen	0	0
Gereed product en handelsgoederen	2	5	Banksaldi	0	0
Vooruitbetalingen	0	0	Overige vlottende schulden	4.456	4.295
Totaal voorraden	14.430	13.110	Totaal vlottende schuld	4.456	4.295
<i>Uitzettingen</i>			<i>Overlopende passiva</i>		
Vorderingen op openbare lichamen	2.411	1.803	Vooruit ontvangen bedragen van de EU	0	0
Verstrekte kasgeldleningen aan openbare lichamen (artikel 1a Wet Fido)	0	0	Vooruit ontvangen bedragen van het Rijk	2.593	2.697
Overige verstrekte kasgeldleningen	0	0	Vooruit ontvangen bedragen van overige Nederlandse overheden	122	107
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een looptijd < 1 jaar	0	0	Overige overlopende vlottende passiva	48	64
Rekening-courantverhouding met het Rijk	8.375	2.250	Totaal overlopende passiva	2.762	2.867
Rekening-courantverhouding met niet-financiële instellingen	11	125			
Uitzettingen in Nederlands schuld papier met een looptijd < 1 jaar	0	0			
Overige vorderingen	2.065	2.124			
Overige uitzettingen	0	0			
Totaal uitzettingen	12.862	6.302			
<i>Liquide middelen</i>	28	425			
<i>Overlopende activa</i>					
Nog te ontvangen bijdragen van de EU	0	0			
Nog te ontvangen bijdragen van het Rijk	1	0			
Nog te ontvangen bijdragen van overige overheid	0	0			
Overige overlopende vlote activa	1.410	1.283			
Totaal overlopende activa	1.412	1.283			
Totaal vlottende activa	28.732	21.119	Totaal vlottende activa	7.218	7.162
TOTAAL ACTIVA	56.365	43.133	TOTAAL PASSIVA	56.365	43.133

Deel 4 Overzicht van baten en lasten

Programma's (bedragen x € 1.000)	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2017 NW	Rekening 2017	Vershil begroting NW en rekening - = nadeel
Lasten					
1. Fundament	2.255	2.845	2.702	2.838	-136
2. Opgroeien	3.955	3.691	3.949	4.192	-243
3. Meedoen	3.973	6.707	6.772	5.349	1.423
4. Wonen	3.583	3.711	3.886	4.114	-228
5. Werken	4.933	5.872	6.142	5.788	354
6. Duurzaamheid	2.542	3.057	3.017	2.987	30
7. Financiën	12.099	7.772	8.129	5.561	2.568
<i>Totaal Lasten</i>	33.340	33.655	34.597	30.829	3.768
Baten					
1. Fundament	389	360	360	518	158
2. Opgroeien	233	262	231	246	15
3. Meedoen	281	285	285	307	22
4. Wonen	2.385	2.105	1.849	2.000	151
5. Werken	2.427	2.861	3.071	2.725	-346
6. Duurzaamheid	3.394	3.349	3.349	3.409	60
7. Financiën	24.505	23.337	23.373	21.444	-1.929
<i>Totaal baten</i>	33.615	32.559	32.518	30.649	-1.869
Saldo van lasten en baten	275	-1.096	-2.079	-180	1.899
Toevoeging reserves					
1. Fundament	193	65	198	65	133
2. Opgroeien	0	0	0	237	-237
3. Meedoen	7	222	7	7	0
4. Wonen	500	0	595	728	-133
5. Werken	0	0	0	31	-31
6. Duurzaamheid	0	0	0	100	-100
7. Financiën	60	0	0	47	-47
<i>Totaal Toevoegingen reserves</i>	760	287	800	1.215	-415
Aanwending reserves					
1. Fundament	690	141	1.116	118	-998
2. Opgroeien	176	0	0	0	0
3. Meedoen	8	1.173	1.047	99	-948
4. Wonen	195	159	206	322	116
5. Werken	109	0	0	402	402
6. Duurzaamheid	21	18	45	135	90
7. Financiën	460	0	500	841	341
<i>Totaal Aanwending reserves</i>	1.659	1.491	2.914	1.917	-997
Saldo reserveringen	899	1.205	2.114	702	-1.412
Resultaat	1.174	109	35	522	487

Deel 5 Toelichting

Algemene grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de Financiële verordening gemeente Heeze-Leende 2017, waarin door de gemeenteraad op 13 maart 2017 de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede de regels voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie zijn vastgesteld.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

Waardering van passiva en activa alsmede de bepaling van het resultaat vinden in principe plaats op basis van historische kosten. Activa en passiva zijn opgenomen tegen nominale waarde. Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben, onverschillig of zij tot inkomsten of uitgaven in dat jaar hebben geleid. Baten en lasten, waaronder ook begrepen de heffing van de vennootschapsbelasting, worden daarbij verantwoord tot hun brutobedrag. De waarderingsgrondslagen per balansonderdeel worden in het vervolg van deze jaarrekening toegelicht.

Toelichting op de balans

Vaste activa

Activa die bedoeld zijn om de uitoefening van de werkzaamheid van de gemeente duurzaam te dienen.

Immateriële vaste activa

Het BBV kent de volgende drie soorten immateriële vaste activa:

- De kosten die zijn verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio.
- De kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief.
- De bijdragen aan activa in eigendom van derden.

In Heeze-Leende is alleen sprake van de laatste categorie.

Bijdragen aan activa in eigendom van derden worden geactiveerd indien aan de volgende vereisten is voldaan:

- Er is sprake van een investering door een derde.
- De investering draagt bij aan de publieke taak.
- De derde heeft zich verplicht tot het daadwerkelijk investeren op een wijze zoals is overeengekomen.
- De bijdrage kan door de gemeente worden teruggevorderd, indien de derde in gebreke blijft of de gemeente anders recht kan doen gelden op de activa die samenhangen met de investering.

Op de geactiveerde bijdragen aan activa in eigendom van derden wordt afgeschreven, waarbij de afschrijvingsduur maximaal gelijk is aan de verwachte gebruiksduur van de activa waarvoor de bijdrage aan derden wordt verstrekt.

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de immateriële vaste activa gedurende het jaar 2017:

Bedragen x € 1.000	Boek- waarde per 31-12- 2016	Vermeer- deringen	Verminde- ringen	Afschrij- vingen	Boek- waarde per 31-12- 2017
Kosten sluiten geldleningen en saldo agio/disagio	0	0	0	0	0
Kosten onderzoek en ontwikkeling	0	0	0	0	0
Bijdrage aan activa in eigendom van derden	12	0	0	3	9
Totaal	12	0	0	3	9

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa zijn fysiek aanwezige activa. Het BBV kent de volgende soorten materiële vaste activa:

- investeringen met een economisch nut;
- investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven;
- investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

Investeringen hebben een economisch nut indien ze verhandelbaar zijn en/of indien ze kunnen bijdragen aan het genereren van middelen. Alle investeringen met een economisch nut worden geactiveerd.

Vanaf 1 januari 2017 is de keuzemogelijkheid ten aanzien van het wel of niet activeren van investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut vervallen. Vanaf 1 januari 2017 dienen alle investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut geactiveerd te worden en over de gebruiksduur te worden afgeschreven. Tevens is het vanaf deze datum niet langer toegestaan om reserves direct op deze activa in mindering te brengen en/of versneld af te schrijven.

Alle materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten) of vervaardigingsprijs (de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige directe kosten), verminderd met de ontvangen subsidies en bijdragen die direct gerelateerd zijn aan

het actief, de jaarlijkse afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

De op de oorspronkelijke verkrijgings- of vervaardigingsprijs toegepaste jaarlijkse afschrijvingen corresponderen met een stelsel dat is afgestemd op de verwachte toekomstige gebruiksduur (kortste van de geschatte economische levensduur óf technische gebruiksduur) van de geactiveerde objecten en voorzieningen.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen zijn opgenomen in de financiële verordening 2017. De afschrijvingen worden berekend volgens de lineaire methode. Afschrijvingen geschieden daarnaast onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar. Op gronden wordt niet afgeschreven, tenzij de grond deel uitmaakt van een investering in de openbare ruimte met maatschappelijk nut. Eventuele boekwinsten bij inruil of afstoting van een kapitaalgoed zijn als incidentele bate in de jaarrekening verwerkt. Eventuele boekverliezen zijn als incidentele last verwerkt.

Onderstaande overzichten geven het verloop weer van de vaste activa gedurende 2017.

Materiële vaste activa economisch nut					
Bedragen x € 1.000	Boek-waarde per 31-12-2016	Vermeer-deringen	Verminde-ringen	Afschrij-vingen	Boek-waarde per 31-12-2017
Gronden en terreinen	693	0	3	10	681
Woonruimten	0	331	0	0	331
Bedrijfsgebouw en	12.057	491	0	533	12.016
Grond-, w eg- en w aterbouw kundige w erken	203	0	0	39	164
Vervoermiddelen	73	0	0	18	55
Machines, apparaten en installaties	185	97	0	35	246
Overige materiele vaste activa	39	0	0	8	32
Totaal	13.251	919	3	643	13.524

Materiële vaste activa economisch nut met heffing					
Bedragen x € 1.000	Boek-waarde per 31-12-2016	Vermeer-deringen	Verminde-ringen	Afschrij-vingen	Boek-waarde per 31-12-2017
Gronden en terreinen	0	0	0	0	0
Woonruimten	0	0	0	0	0
Bedrijfsgebouw en	0	0	0	0	0
Grond-, w eg- en w aterbouw kundige w erken	1.816	0	0	147	1.669
Vervoermiddelen	0	0	0	0	0
Machines, apparaten en installaties	0	0	0	0	0
Overige materiele vaste activa	0	244	0	0	244
Totaal	1.816	244	0	147	1.913

Materiële vaste activa maatschappelijk nut					
Bedragen x € 1.000	Boek-waarde per 31-12-2016	Vermeer-deringen	Verminde-ringen	Afschrij-vingen	Boek-waarde per 31-12-2017
Gronden en terreinen	25	0	0	3	22
Grond-, w eg- en w aterbouw kundige w erken	2.882	457	103	195	3.041
Totaal	2.907	457	103	198	3.063

Erfpacht

In erfpacht uitgegeven gronden worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, waarbij de uitgifteprijs van eerste uitgifte geldt als verkrijgingsprijs. Gronden in eeuwigdurende erfpacht worden gewaardeerd tegen registratiewaarde. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten), de jaarlijkse aflossingen, afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid op de boekwaarde in mindering gebracht. Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de marktwaarde van de aandelen daalt tot onder de verkrijgingsprijs, vindt afwaardering naar deze lagere marktwaarde plaats.

Bedragen x € 1.000	Boek- waarde per 31-12- 2016	Vermeer- deringen	Verminde- ringen	Afschrij- vingen	Aflos- singen	Boek- waarde per 31-12- 2017
Kapitaalverstrekkingen deelnemingen	42	0	0	0	0	42
Kapitaalverstrekkingen gemeenschappelijke regelingen	0	0	0	0	0	0
Kapitaalverstrekkingen overige verbonden partijen	0	0	0	0	0	0
Leningen aan openbare lichamen (artikel 1a Wet Fido)	0	0	0	0	0	0
Leningen aan woningbouw coöperaties	2.156	0	0	0	100	2.056
Leningen aan deelnemingen	1.250	250	0	0	500	1.000
Leningen aan overige verbonden partijen	0	0	0	0	0	0
Overige langlopende geldleningen	341	5.775	0	2	268	5.846
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een looptijd >= 1 jaar	0	0	0	0	0	0
Uitzettingen in Nederlands schuld papier met een looptijd >= 1 jaar	0	0	0	0	0	0
Overige uitzettingen met een looptijd >= 1 jaar	239	0	0	0	60	179
Totaal	4.028	6.025	0	2	928	9.123

Vlottende activa

Voorraden

Onderhanden werk, gronden in exploitatie

Het startpunt van een grondexploitatie is het raadsbesluit met de vaststelling van het complex, inclusief grondexploitatiebegroting. Vanaf dat moment wordt de grondexploitatie geopend en kunnen vervaardigingskosten worden geactiveerd.

De onderhanden werken grondexploitatie zijn opgenomen tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, verminderd met de opbrengst wegens verkopen. Indien de boekwaarde de marktwaarde van de grond overschrijdt, wordt een afwaardering naar de lagere marktwaarde verantwoord/wordt een voorziening voor het verwachte negatieve resultaat getroffen. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten (limitatief opgesomd in de kostensoortenlijst zoals opgenomen artikel 6.2.4 van het Besluit ruimtelijke ordening), welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. In de vervaardigingsprijs worden daarnaast een redelijk deel van de indirecte kosten opgenomen en is de werkelijk over vreemd vermogen betaalde rente over het boekjaar toegerekend. De rente is toegerekend over de boekwaarde van de grondexploitatie per 1 januari van het betreffende boekjaar.

De disconteringsvoet die is gehanteerd in de berekening van de contante waarde ten behoeve van het treffen van een verliesvoorziening voor negatieve grondexploitaties is voor alle gemeenten gelijk gesteld aan het maximale meerjarig streefpercentage van de Europese Centrale Bank voor de inflatie binnen de Eurozone (voor 2016: 2%).

De risico's alsmede de algemene uitgangspunten zijn nader toegelicht in de paragraaf grondbeleid. De risico's zijn eveneens nader toegelicht in de paragraaf weerstandsvermogen. Verwezen wordt naar deze paragraaf.

Voor het tussentijds verantwoorden van winst is het noodzakelijk dat voldoende zekerheid bestaat over het (verwachte) resultaat van de grondexploitatie, ofwel het resultaat moet op betrouwbare wijze kunnen worden ingeschat. Overeenkomstig de betreffende notitie van de commissie BBV wordt de methode 'percentage of completion' gehanteerd. Rekening wordt gehouden met de mate waarin kosten en opbrengsten zijn gerealiseerd per individuele grondexploitatie tem opzichte van de geraamde totale kosten en opbrengsten en eventuele risico's.

Complex (bedragen x € 1.000)	Boekwaarde per 1-1-2017	Verminderingen	Vermeerderingen	Winst-uitname	Boekwaarde per 31-12-2017	Voorziening verlieslatende complexen	Balanswaarde per 31-12-2017
BIE							
Breedvennen	2.463	242	122	0	2.343	0	2.343
Poortmannen	2.179	0	433	0	2.612	0	2.612
Domein	985	0	41	0	1.026	0	1.026

Complex (bedragen x € 1.000)	Balanswaarde per 31-12-2017	Geraamde nog te maken kosten	Geraamde nog te realiseren opbrengsten	Geraamd resultaat nominaal (- = voordeel)	Geraamd resultaat contante waarde (disconto 2%)
BIE					
Breedvennen	2.343	606	3.280	-380	-223
Poortmannen	2.612	592	4.350	-1.189	-828
Domein	1.026	187	1.336	-122	-101

Gereed product en handelsgoederen

De voorraad eigen verklaringen is gewaardeerd tegen de laatst bekende verrekenprijzen van de leverancier. De overige voorraden worden gewaardeerd tegen historische kostprijs. Indien de marktwaarde lager is, dan wordt tegen marktwaarde gewaardeerd.

Uitzettingen korter dan één jaar

De uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. Deze voorziening wordt statisch bepaald.

Schatkistbankieren

Decentrale overheden zijn verplicht om hun overtollige middelen in 's Rijks schatkist aan te houden. Om het dagelijkse kasbeheer te vereenvoudigen is er een drempelbedrag, afhankelijk van het begrotingstotaal, dat buiten de schatkist mag worden gehouden.

Het drempelbedrag is gelijk aan 0,75% van het begrotingstotaal indien het begrotingstotaal lager is dan € 500 miljoen. De drempel is nooit lager dan € 250.000. De benutting van het drempelbedrag wordt berekend als gemiddelde over alle dagen in het kwartaal. Gemiddeld mag een decentrale overheid dus maximaal het drempelbedrag buiten de schatkist hebben gehouden. In het besluit begroting en verantwoording (BBV) is opgenomen dat in de toelichting bij de balans gerapporteerd moet worden over het drempelbedrag en het gebruik daarvan in elk kwartaal. Voor 2017 bedraagt ons drempelbedrag €252.000.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
(1)	Drempelbedrag	252			
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	Kw artaal 1	Kw artaal 2	Kw artaal 3	Kw artaal 4
		90	79	100	86
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	162	173	153	166
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	33.655			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	33.655			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van €250.000	Drempelbedrag	252			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kw artaal 1	Kw artaal 2	Kw artaal 3	Kw artaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	8.114	7.219	9.167	7.947
(5b)	Dagen in het kw artaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kw artaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	90	79	100	86

Het drempelbedrag is in 2017 niet overschreden.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Overlopende activa

De overlopende activa zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. Deze voorziening wordt statisch bepaald.

De in de balans opgenomen te ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren, kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Bedragen x € 1.000	Saldo 31 december 2016	Toevoegingen	Ontvangen bedragen	Saldo 31 december 2017
<i>Het Rijk</i>				
Subsidie voorbereiding geluidssanering Dorpstraat Leende	0	1	0	1
Totaal	0	1	0	1

Vaste passiva

Algemeen

Hieronder is bij de diverse onderdelen van de vaste passiva een toelichting gegeven. De vaste passiva zijn gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij bij het betreffende onderdeel anders staat vermeld.

Eigen vermogen

Reserves

In het BBV worden reserves omschreven als vermogensbestanddelen die als eigen vermogen zijn aan te merken en die vanuit bedrijfseconomisch oogpunt vrij te besteden zijn. De vaststelling van de noodzakelijke omvang van reserves is een zaak van de gemeenteraad. Daarom worden reserves ook wel onderverdeeld in algemene en bestemmingsreserves. Zodra de raad aan een reserve een bepaalde bestemming heeft gegeven, is er sprake van een bestemmingsreserve. Om die reden kunnen bestemmingsreserves naar de situatie per ultimo verslagjaar geen negatieve stand kennen. Heeft een reserve geen bestemming dan wordt het een algemene reserve genoemd.

Voor een specificatie van het verloop van de reserves verwijzen wij naar het overzicht in de bijlages. In het hoofdstuk "Toelichting overige" is een toelichting per reserve opgenomen.

Voorzieningen

Voorzieningen behoren tot het vreemd vermogen (schulden) van de gemeente. Om die reden kunnen voorzieningen naar de situatie per ultimo verslagjaar geen negatieve stand kennen. Voorzieningen worden gewaardeerd op de contante waarde of het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies.

Voorzieningen worden gevormd indien er sprake is van:

1. Verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten.
2. Op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten.
3. Kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.
4. Bijdragen (spaarcomponent) aan toekomstige vervangingsinvesteringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing wordt geheven.
5. Middelen verkregen van derden, die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van de voorschotbedragen verkregen van Europese en Nederlandse overheidslichamen met een specifiek bestedingsdoel, die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.

Voor een specificatie van het verloop van de voorzieningen verwijzen wij naar het overzicht in de bijlages.

Vaste schulden met looptijd langer dan één jaar

De vaste schulden zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde (hoofdsom) verminderd met het totaal van de gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Voor een specificatie van het verloop van de vaste schulden verwijzen wij naar het overzicht in de bijlages.

Vlottende passiva

Algemeen

Hieronder is bij de diverse onderdelen van de vlottende passiva een toelichting gegeven. De vlottende passiva zijn gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij bij het betreffende onderdeel anders staat vermeld.

Netto-vlottende schulden met een looptijd korter dan één jaar

De netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Netto-vlottende schulden hebben een rentetypische looptijd van minder dan één jaar.

Overlopende passiva

De in de balans opgenomen van Europese en Nederlandse overheidslichamen vooruit ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren, kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Bedragen x € 1.000	Saldo 31 december 2016	Vrij-gevallen	Ontvangen bedragen	Saldo 31 december 2017
<i>Het Rijk</i>				
COA	40	41	90	89
Ondew ijsachterstandenbeleid 2011	13	34	53	32
Subsidie voorbereidig raildempers/-schermen spoor	674	173	0	502
Subsidie uitvoering raildempers/-schermen spoor	1.969	0	0	1.969
Subsidie voorbereiding geluidssanering Dorpstraat Leende	0	21	21	0
Subsidie uitvoeringgeluidssanering Dorpstraat Leende	0	16	16	0
<i>Overige Nederlandse overheden</i>	0	0	0	0
Gemeente Eindhoven Knelpunten leermiddelen	0	4	4	0
Provinciaal subsidie Natura 2000	0	15	33	19
Provinciaal subsidie Samen mee naar de A2	107	4	0	103
Totaal	2.804	307	218	2.715

Niet uit de balans blijvende belangrijke financiële verplichtingen en rechten

Dorpshuis 't Perron

De gemeente staat borg voor de betaling van de huur van het nieuwe dorpshuis door de stichting Beheer Dorpshuis Heeze aan woCom. Met andere woorden door het afgeven van deze borgstelling wordt de gemeente uiteindelijk verantwoordelijk voor het leegstandsrisico. Als de beheersstichting onvoldoende ruimtes weet te verhuren en/of overige inkomsten weet te genereren, kan woCom de middelen die ze van de stichting tegoed heeft, op de gemeente verhalen. De huurprijs van het gehuurde bedraagt op jaarbasis circa € 45.000 (excl. BTW).

Gegarandeerde geldleningen en faciliteiten

De gemeente heeft voor woCom meerdere geldleningen gegarandeerd. In totaal bedroeg het schuldrestant per 31 december 2017 € 81,1 miljoen. Voor De Bulders Woningbouw C.V. heeft de gemeente een kredietfaciliteit bij de BNG gegarandeerd van maximaal € 16 miljoen. Een specificatie is opgenomen in de bijlagen.

Overzicht langlopende contracten

soort	onderwerp	wie	datum start	aantal termijnen	hoogte termijn - bedrag	frequentie termijnen	aantal op 31 dec 2017 reeds voldane termijnen	aantal termijnen per 1 jan 2018 nog te voldoen	Index	Frequentie indexering
huur	koffieautomaten	Douw e Egberts	1-4-2014	20	€ 1.088	kwartaal	15	4		
Huur	koffieautomaat w erf	Douw e Egberts	1-9-2015	60	€ 151	maand	28	32		
huur	kantoorplanten	De Klerk	1-1-2017	14	€ 245	maand	58	2		
huur	Batterij Renault Zoe	RCI Financial Services	1-2-2014	48	€ 71	maand	47	1		
huur	Kindcentrum de Parel	Wooninc	1-1-2013	480	€ 2.144	maand	60	420	CPI	jaarlijks
huur	Educatief Centrum de Nieuw e Hoeve	Wooninc	1-1-2013	480	€ 23.771	maand	60	420	CPI	jaarlijks
huur	Triangel	VOF centrumplan Leende	7-11-2008	Onbepaald	€ 6.238	maand	97	Onbepaald	CPI	jaarlijks
huur	Talententoren	w oCom	1-1-2008	480	€ 1.383	maand	132	312	CPI	jaarlijks

Bergerhofschool

De huur van de Bergerhofschool is deels voor veertig jaar afgekocht door een gekapitaliseerd bedrag van € 1.450.000 dat in 2012 is voldaan.

Hiermee heeft de gemeente Heeze-Leende van Wooninc. het gebruiksrecht voor de komende veertig jaar ingaande op 1 januari 2013 verkregen.

Toelichting overzicht van baten en lasten in de jaarrekening

Analyse van de afwijkingen tussen de begroting (na toepassing van alle begrotingswijzigingen) en de programmarekening

Programma 1: Fundament

Thema's (bedragen x € 1.000)	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2017 NW	Rekening 2017	Vershil begroting NW en rekening - = nadeel
Lasten					
1. Bestuur	1.145	1.011	988	1.045	-57
2. Samenwerking	381	243	151	147	3
3. Openbare orde en veiligheid	896	1.126	1.088	1.109	-21
4. Dienstverlening	0	0	0	0	0
5. Burgerzaken	191	479	490	552	-63
6. Burgerparticipatie	0	0	0	0	0
7. Dorpsraden	4	4	4	4	0
8. Algemene zaken	-363	-19	-19	-20	1
<i>Totaal Lasten</i>	<i>2.255</i>	<i>2.845</i>	<i>2.702</i>	<i>2.838</i>	<i>-136</i>
Baten					
1. Bestuur	0	0	0	113	113
2. Samenwerking	2	0	0	0	0
3. Openbare orde en veiligheid	58	40	40	47	7
4. Dienstverlening	0	0	0	0	0
5. Burgerzaken	329	321	321	358	36
6. Burgerparticipatie	0	0	0	0	0
7. Dorpsraden	0	0	0	0	0
8. Algemene zaken	0	-1	-1	0	1
<i>Totaal baten</i>	<i>389</i>	<i>360</i>	<i>360</i>	<i>518</i>	<i>158</i>
Saldo van lasten en baten	-1.866	-2.485	-2.342	-2.319	22
Toevoeging reserves	193	65	198	65	133
Aanwending reserves	690	141	1.116	118	-999
<i>Saldo reserveringen</i>	<i>497</i>	<i>76</i>	<i>918</i>	<i>53</i>	<i>-865</i>
Resultaat	-1.368	-2.408	-1.424	-2.267	-843

Exploitatie

Omschrijving	Afwijking lasten	V/N	Afwijking baten	V/N	Mutatie Reserves	V/N	Saldo	V/N
Algemeen								
<i>Personele lasten + Inhuur</i>								
Voor de toelichting afwijking op personeelslasten verwijzen we u naar de algehele analyse inhuur + personeel binnen paragraaf bedrijfsvoering. Er is sprake van diverse verschuivingen over programma's, maar per saldo met een minimaal effect.								
Thema 1 Bestuur								
<i>Pensioen en Wachtgeld</i>								
De overschrijding wordt geheel veroorzaakt door en overdracht van de waarde van een voormalige wethouder. Voor dit pensioen is een verzekering afgesloten. Deze verzekering is - gelet op de huidige lage rentestand - niet afgekocht. De voorziening pensioenen kon met bijna € 114.000 worden verlaagd en dit verklaart de hogere baten.								
	74.310	N	113.392	V			39.082	V

Omschrijving	Afwijking lasten	V/N	Afwijking baten	V/N	Mutatie Reserves	V/N	Saldo	V/N
<i>Advieskosten algemeen</i>								
Het project visie op samenwerking loopt door in 2018	22.910	V					22.910	V
<i>Vergoedingen raadsfracties</i>								
Niet alle fracties benutten de gereserveerde bedragen	5.971	V					5.971	V
<i>Lokale rekenkamer</i>								
In 2017 heeft de RKC een onderzoek naar de A2 samenwerking afgerond waaraan Heeze-Leende 20% in de kosten moest bijdragen	17.038	V					17.038	V
Thema 2 samenwerking								
<i>Metropoolregio</i>								
De winstbestemming over 2016 vanuit de MRE leidt tot een terugbetaling aan de gemeente en een voordeel in 2017 en is verantwoord als een 'negatieve last'	9.752	V					9.752	V
<i>Nagekomen kosten kerstmarkt 2016</i>								
Eind 2017 is een factuur betaald waarover enige tijd geen overeenstemming was. Dit leidt tot een nagekomen last in 2017	6.216	N					6.216	N
Thema 3 openbare orde en veiligheid								
<i>Huren brandweerkazerne Heeze-Leende</i>								
De te ontvangen huur bestaat uit 2 onderdelen: kapitaallasten en onderhoudskosten. De onderhoudskosten worden op andere posten geboekt. Met de Veiligheidsregio zijn nieuwe afspraken gemaakt voor de jaren 2016,2017 en 2018. Dit jaar heeft tevens de afwikkeling over 2016 plaatsgevonden.			6.316	V			6.316	V
<i>Contractonderhoud</i>								
De vergoedingen van de brandweer Heeze en Leende werden voorheen op huur brandkranen geboekt.	4.315	N					4.300	N
<i>Brandkranen (afschrijvingen)</i>								
Aanschaf brandkranen heeft tot op heden nog niet plaatsgevonden. De VRBZO en de gemeenten zijn nog in overleg hierover.	19.150	V					19.150	V
<i>Camera's (afschrijvingen)</i>								
Sinds 1 januari 2017 worden rente en afschrijving toegerekend in het eerste jaar na gereedkomen of verwerving van het actief.	19.500	V					19.500	V
Thema 5 Burgerzaken								
<i>Verkiezingen</i>								
De post verkiezingen is nadelig uitgevallen omdat bij het opstellen van de begroting niet voorzien is in de aanschaf van zelf staande flexframes en spandoeken "verkiezingsaffiches" ten bedrage van € 12.335,71 (incl. 21% btw).	12.021	N					12.021	N
<i>Secretarieleges</i>								
Over 2017 zijn meer reisdocumenten en rijbewijzen verstrekt dan verwacht. In de praktijk blijkt dat veel burgers naast een Nederlandse ID-kaart ook een Nederlands paspoort aanvragen.M.b.t. rijbewijzen is een lagere inschatting gemaakt dan werkelijk is verstrekt. Wij zitten nog steeds in de periode van 5 jaar dat de aantallen naar verwachting juist toenemen i.p.v. afnemen. Deze periode is ingegaan in 2016. De komende 3 jaar zullen wij nog steeds een toenemend aantal rijbewijzen verstrekken. Verder neemt het aantal vermissingen toe, hetgeen ook van invloed is op de stijging in aantallen. Uit de cijfers in GBos is een daadwerkelijke toename te zien t.o.v. 2016.			33.330	V			33.330	V

Omschrijving	Afwijking lasten	V/N	Afwijking baten	V/N	Mutatie Reserves	V/N	Saldo	V/N
<i>Rijksleges reisdocumenten/rijbewijzen</i>								
Uit de cijfers is gebleken dat over 2017 meer reisdocumenten zijn verstrekt dan verwacht. Hierdoor is het bedrag rijksleges reisdocumenten nadelig uitgevallen. In de praktijk blijkt dat veel burgers naast een Nederlandse ID-kaart ook een Nederlands paspoort aanvragen. M.b.t. rijbewijzen is een lagere inschatting gemaakt dan werkelijk is afgedragen. Wij zitten nog steeds in de periode van 5 jaar dat de aantallen naar verwachting juist toenemen i.p.v. afnemen. Deze periode is ingegaan in 2016. De komende 3 jaar zullen wij nog steeds een toenemend aantal rijbewijzen verstrekken. Uit de cijfers in GBos is een daadwerkelijke toename te zien t.o.v. 2016.	15.844	N					15.844	N
Thema 8 Algemene zaken								
<i>voorziening dubieuze debiteuren</i>								
Het college neemt jaarlijks een besluit over de toereikendheid en eventuele afboekingen ten laste van de voorziening dubieuze debiteuren. Dit besluit wordt gebaseerd op basis van de meest recente informatie omtrent de debiteur. Hierin is een tweedeling: de reguliere debiteuren en de debiteuren i.r.t Werk& Inkomen. Voor de reguliere debiteuren kan een bedrag van € 20.090 vrijvallen.	20.090	V						
<i>Mutaties reserves, verschuiving tussen programma's</i>								
Binnen programma 1 zijn diverse stortingen en onttrekkingen geraamd op basis van raadsbesluiten welke in de realisatie cfm BBV richtlijnen op de inhoudelijke programma 5 en programma 7 zijn verantwoord. Het gaat om de volgende ramingen en afwijkingen 1. inzetten € 65.000 uit algemene reserve voor aankoop strategische gronden (Programma 1 N 65.000, programma 5 V 65.000) 2. inzetten € 35.000 voor revitalisering HSL net (Programma 1 N 35.000, programma 5 V 35.000) 3. inzetten € 129.180 voor frictiekosten A2 (programma 1 N 129.180n programma 7 V 129.180) 4 € 50.000 uit de algemene reserve inzetten voor de primaire programmabegroting 2017 GRSA2 (programma 1 N 50.000, programma 7 V 50.000)					279.180	N	279.180	N
De kapitaalslasten van het materieel van de buitendienst worden jaarlijks gedekt vanuit de reserve klein materieel openbare werken. Daarnaast wordt op basis van planning van de vervangingsinvesteringen jaarlijks een bedrag aan deze reserve toegevoegd. De toevoeging van deze middelen zijn geraamd en gerealiseerd binnen programma 1, De onttrekking van deze middelen is geraamd om programma 1, de werkelijke inzet heeft echter plaatsgevonden binnen programma 7. Hiermee een verschuiving op de programma's maar een beperkt effect op het gemeente brede saldo					27.407	N	27.407	N
<i>Budgetoverhevelingen 2016</i>								
Vanuit 2016 zijn enkele budgetten overgeheveld. Technisch betekent dit dat het resultaat 2016 is toegevoegd aan de algemene reserve. Vervolgens zijn de budgetten 2017 opgehoogd en deze worden gedekt vanuit de algemene reserve. In totaliteit was sprake van een budgetoverheveling van € 367.600, eind 2017 bedraagt de realisatie € 88.381,14, daarmee een lagere onttrekking aan de algemene reserve dan begroot. Bij de inhoudelijke thema's wordt de inhoudelijke toelichting op het niet uitgeven van de middelen verstrekt. Per saldo geen effect op het gemeente brede resultaat					249.993	N	249.993	N
Bij de 2e bestuursrapportage hebben we geraamd voor participatie een bedrag in te zetten ad € 295.000 voor de afdekking van het tekort. Het werkelijk noodzakelijke bedrag bedraagt €281.943. Dit bedrag is gerealiseerd binnen programma 5, per saldo overall minimaal verschil					295.000	N	295.000	N

Kredieten

Omschrijving	Bedrag Begroot	Bedrag Werkelijk *	Ruimte	handhaven of afsluiten?	toelichting
Potentiële Frictielasten	129.180	129.180	0	afsluiten	afgewikkeld in 2017
Camera's t.b.v. toezicht	92.500	96.722	-4.222	afsluiten	afgewikkeld in 2017

Begrotingsrechtmatigheid

De lasten van het programma zijn per saldo € 136.000 hoger dan de raming. Voor € 96.000 wordt dit veroorzaakt door hogere kosten personeel en inhuur. Dit wordt toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering.

Programma 2: Opgroeien

Thema's (bedragen x € 1.000)	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2017 NW	Rekening 2017	Vershil begroting NW en rekening - = nadeel
Lasten					
1. Jeugdbeleid	2.248	2.056	2.164	2.746	-581
2. Centrum voor Jeugd en Gezin	184	176	176	176	0
3. Kinderopvang en peuterwerk	139	197	197	154	43
4. Voor- en vroegschoolse Educatie	20	59	59	40	19
5. Onderwijs	1.364	1.203	1.353	1.075	277
<i>Totaal Lasten</i>	3.955	3.691	3.949	4.192	-243
Baten					
1. Jeugdbeleid	0	0	0	11	11
2. Centrum voor Jeugd en Gezin	0	0	0	0	0
3. Kinderopvang en peuterwerk	115	118	87	90	2
4. Voor- en vroegschoolse Educatie	20	19	19	34	15
5. Onderwijs	99	126	125	110	-15
<i>Totaal baten</i>	233	262	231	246	14
Saldo van lasten en baten	-3.722	-3.429	-3.718	-3.946	-228
Toevoeging reserves	0	0	0	237	-237
Aanwending reserves	176	0	0	0	0
<i>Saldo reserveringen</i>	176	0	0	-237	-237
Resultaat	-3.547	-3.429	-3.718	-4.183	-465

Exploitatie

Omschrijving	Afwijking lasten	V/N	Afwijking baten	V/N	Mutatie Reserves	V/N	Saldo	V/N
Algemeen								
<i>Personele lasten + Inhuur</i>								
Voor de toelichting afwijking op personeelslasten verwijzen we u naar de algehele analyse inhuur + personeel binnen paragraaf bedrijfsvoering. Er is sprake van diverse verschuivingen over programma's, maar per saldo met een minimaal effect.								
Thema 1 Jeugdbeleid								
1e lijnsloket WMO en Jeugd								
Dit betreft met name budget voor preventieve voorzieningen zoals KIES-trainingen voor kinderen, voorlichtingsbijeenkomsten voor ouders, trainingen en intervisie voor professionals, boeken en andere materialen voor het CJG etc. Betreft een ruim begroot budget. Omdat gedurende het jaar al een tekort verwacht werd over 2017 zijn deze middelen niet volledig ingezet mede ter dekking van het totaal tekort op jeugd.	55.495	V					55.495	V
Individuele voorzieningen								
In de 2e berap is een nadeel gemeld van € 515.000 voor specialistische zorginzet (individuele voorzieningen). Het werkelijke nadeel blijkt met de jaarrekening circa € 25.000 hoger. Dit komt omdat de kosten voor variant A aanbieders € 75.000 voordeliger en de kosten voor Variant B aanbieders € 100.000 nadeliger zijn. Per saldo € 25.000 hoger en een tekort van € 540.000. In algemene zin kan gesteld worden dat over 2017 de inzet van specialistische jeugdhulp is toegenomen. Over 2016 zijn 245 unieke jeugdigen verwezen naar specialistische hulp en in 2017 zijn 302 unieke jeugdigen verwezen naar specialistische jeugdhulp.	551.509	N	11.279	V			540.230	N

Omschrijving	Afwijking lasten	V/N	Afwijking baten	V/N	Mutatie Reserves	V/N	Saldo	V/N
Jeugdbescherming -en reclassering								
Pas bij de eindafrekening van jeugdzorg+ vanuit de regio Landsdeel Zuid blijkt dat er een nadeel ontstaat omdat de kosten m.b.t. de inzet van de jeugdbescherming over 2017 hoger uitvallen. Een groot deel van deze kosten heeft betrekking op cliënten die nog niet in beeld waren bij de gemeente.	151.618	N					151.618	N
Thema 3 Kinderopvang en Peuterwerk								
<i>Peuterwerk</i>								
Huurkosten zijn € 10.000 lager dan begroot. Daarnaast € 14.000 lagere kosten peuterspeelzaalwerk en € 16.000 lagere kosten voorschoolse voorziening peuterwerk. Dit voordeel wordt behaald doordat er minder gebruik gemaakt wordt (lager aantal peuters) van deze voorzieningen dan begroot.	40.074	V					40.074	V
Thema 4 Voor- en vroegschoolse educatie								
<i>Voor -en vroegschoolse educatie</i>								
De gerealiseerde lasten VVE worden afgezet tegen de ontvangen Rijksbaten. In 2017 is dit € 33.487. Omdat de jaarlijkse bijdrage vanuit het Rijk qua hoogte onzeker is zijn de lasten hoger begroot dan de baten. De werkelijk ontvangen Rijksbijdrage is hoger geweest dan de begrote inkomsten zodat zowel op de lasten als op de baten een voordeel is gerealiseerd. Werkelijke bestedingen zijn eveneens afhankelijk van het aantal VVE indicaties.	16.987	V	15.397	V			32.384	V
Thema 5 Onderwijs								
<i>Centrumplan Leende- huur Breedvennen</i>								
De samenwerkingsovereenkomst tussen gemeente en woningcorporaties is ontbonden. Op 3 juli 2017 heeft de gemeenteraad besloten om gronden in het centrum aan te kopen en om zelf te investeren in de nieuwe mfa. In het raadsvoorstel is toegelicht dat de jaarhuur van de schoolwoningen niet feitelijk wordt verhoogd, maar verrekend met de betaling die centrumplan dient te voldoen voor de aankoop van de gronden onder de school. Zoals vermeldt in het raadsvoorstel ontslaat het verrekenen van bepaalde posten ons er niet van om de juiste kosten (huurlasten) en opbrengsten(grondopbrengst) te verantwoorden. We hebben daarom bij de 2e bestuursrapportage de geraamde huur naar boven bijgesteld. Eind 2017 zijn de overeenkomsten van de grondlevering nog niet ondertekend, om die reden nemen we dit bedrag nu op binnen de reserve centrumplan leende en zullen we na ondertekening zorgdragen voor de juiste interne verrekeningen.	236.652	V			236.652	N	0	N
<i>Onderwijshuisvesting basisonderwijs</i>								
De huurinkomsten zijn geraamd maar mogen wettelijk niet in rekening gebracht worden. Gezien dit een juridisch geschil is is de verwachting dat deze inkomsten niet binnenkomen. De betalen OZB lasten zijn lager op dit thema maar verdeeld over alle thema's binnen de programmabegroting, zo ontstaat op dit thema een voordeel maar op andere thema's een nadeel per saldo budgetneutraal.	12.259	V	11.737	N			522	N
<i>Leerlingenvervoer</i>								
In de 2e bestuursrapportage is de post leerlingenvervoer reeds afgeramd met € 103.000. Het aantal exacte leerlingen is doordat dit een open einde regeling is niet exact te bepalen. Derhalve dat er een incidenteel aanvullend voordeel is.	10.108	V					10.108	N

Kredieten

Voor dit programma zijn geen kredieten beschikbaar gesteld.

Begrotingsrechtmatigheid

De werkelijke lasten zijn € 243.000 hoger dan de begrote lasten. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de hogere uitgaven voor jeugdzorg. Deze uitgaven volgen uit het bestaande jeugdbeleid en de kostenoverschrijding werd pas bij het opmaken van deze jaarrekening gesignaleerd op basis van de door de regio en zorgaanbieders aangeleverde afrekeningen en verantwoordingen. De overschrijding is daarom rechtmatig.

Programma 3: Meedoen

Thema's (bedragen x € 1.000)	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2017 NW	Rekening 2017	Verschil begroting NW en rekening - = nadeel
Lasten					
1. Wet maatschappelijke ondersteuning	1.983	3.108	3.169	2.759	410
2. Senioren-/ouderenbeleid	12	12	12	12	0
3. Volksgezondheid	238	282	282	277	4
4. Bibliotheekw erk	199	216	251	243	7
5. Cultuur	126	204	229	180	49
6. Cultuurciach en muziekonderw ijs	72	77	77	78	0
7. Sportconsulenten	133	142	127	163	-37
8. Subsidiebeleid	6	33	33	36	-2
9. Dorpshuizen	367	1.471	1.331	382	948
10. Sport	574	802	806	942	-136
11. Accommodatiebeleid	3	10	10	10	0
12. Statushouders	261	351	447	267	180
<i>Totaal Lasten</i>	3.973	6.707	6.772	5.349	1.424
Baten					
1. Wet maatschappelijke ondersteuning	114	102	102	87	-15
2. Senioren-/ouderenbeleid	0	0	0	0	0
3. Volksgezondheid	0	0	0	0	0
4. Bibliotheekw erk	0	0	0	0	0
5. Cultuur	0	5	5	2	-3
6. Cultuurciach en muziekonderw ijs	0	0	0	0	0
7. Sportconsulenten	26	26	26	35	9
8. Subsidiebeleid	0	0	0	0	0
9. Dorpshuizen	26	26	26	26	0
10. Sport	103	126	126	115	-10
11. Accommodatiebeleid	0	0	0	0	0
12. Statushouders	12	0	0	41	41
<i>Totaal baten</i>	281	285	285	307	22
Saldo van lasten en baten	-3.692	-6.422	-6.487	-5.042	1.445
Toevoeging reserves	7	222	7	7	0
Aanw ending reserves	8	1.173	1.047	99	-949
<i>Saldo reserveringen</i>	0	951	1.040	91	-949
Resultaat	-3.692	-5.471	-5.447	-4.950	497

Exploitatie

Omschrijving	Afwijking lasten	V/N	Afwijking baten	V/N	Mutatie Reserves	V/N	Saldo	V/N
Algemeen								
<i>Personele lasten + Inhuur</i>								
Voor de toelichting afwijking op personeelslasten verwijzen we u naar de algehele analyse inhuur + personeel binnen paragraaf bedrijfsvoering. Er is sprake van diverse verschuivingen over programma's, maar per saldo met een minimaal effect.								
Thema 1 Wet maatschappelijke ontwikkeling								
<i>Woningaanpassingen</i>								
Er wordt een gemiddeld bedrag geraamd. In 2017 zijn er een tweetal duurdere woningaanpassingen uitgevoerd zodat ten opzichte van de begroting een klein tekort ontstaat.	20.555	N					20.555	N

Omschrijving	Afwijking lasten	V/N	Afwijking baten	V/N	Mutatie Reserves	V/N	Saldo	V/N
<i>Vervoer</i>								
In de 2e bestuursrapportage is reeds € 80.000 afgeraamd op vervoer. De werkelijke kosten zijn nog eens € 20.000 lager.	22.094	V					22.094	V
<i>WMO maatwerkvoorziening</i>								
Er hebben meer mensen gebruik gemaakt van WMO voorzieningen, o.a. begeleiding. Daarbij is huishoudelijke hulp van markt product 'gewijzigd' naar een wmo maatwerkvoorziening. Door hogere kosten bij de post maatwerkvoorzieningen. Het voordeel t.o.v. 2016 (€ 800.000) loopt daarmee terug naar circa € 400.000. De verwachting is dat deze ontwikkeling zich zal voortzetten in 2018 en 2019. Met als gevolg volledige uitnutting Wmo budget op termijn.	447.193	V	8.143	V			447.193	V
<i>Eigen bijdragen WMO</i>								
In 2017 heeft u een afzonderlijk raadsvoorstel besloten om geen eigen bijdrage te heffen voor inwoners tot 130% van het sociaal minimum. Tevens is landelijk in 2017 een wijziging doorgevoerd, eigen bijdrage voor alle burgers voor Wmo is lager geworden. Deze beleidsontwikkelingen hebben een nadelig effect op de geraamde eigen bijdragen. Naar verwachting zet deze ontwikkeling zich voort naar 2018. In de P&C instrumenten volgend op de jaarrekening zal deze ontwikkeling nader uitgewerkt worden. Aanvullend op deze besluitvorming heeft het Rijk een transitie ingezet om de eigen bijdrage WMO niet langer inkomensafhankelijk te laten zijn. Het voorstel is maar om te vormen naar een "abbonementsvorm waarbij niet gekeken wordt naar de hoogte van het inkomen, vermogen en gebruik. Voorstel is dat iedereen betaalt een vaste eigen bijdrage voor Wmo: € 17,50 per 4 weken. Voornemen is om dit per 1 januari 2019 te veranderen. Dit zal het 'budget' van 2019 zeker gaan beïnvloeden.			24.639	N			24.639	N
Thema 5 Cultuur								
<i>Archiefbewaarplaatsen</i>								
Op basis van de kadernota 2017 is 25.000 incidenteel en 7.000 structureel beschikbaar gesteld. Het budget is bedoeld om het archief over te brengen naar de archiefbewaarplaats. Daarbij zal tevens een reparatieslag nodig zijn om de archieven op de juiste wijze af te sluiten. Deze werkzaamheden zijn in 2017 niet uitgevoerd en worden in 2018 voorzien.	35.556	V					35.556	V
<i>Monumenten</i>								
De kosten voor herstel monumenten zijn ten laste van de voorziening gebracht. Doordat hiervoor ook in de exploitatie kosten geraamd die in 2017 niet besteed zijn ontstaat een incidenteel voordeel.	5.618	V	4.500	V			10.118	V
Thema 7 Combinatiefuncties sport en cultuur								
<i>Combinatiefuncties</i>								
De bijdrage van de scholen aan de combinatiefuncties is op schooljaar bepaald terwijl deze begrotingstechnisch op gemeentelijk boekjaar is verhoogd. Derhalve incidenteel een afwijking. Aan de lastenkant zijn de kosten van de combinatiefunctionarissen geraamd per 1 maart. Gezien dit 1 april is geworden incidenteel een overschrijding.	14.954	N	7.800	N			22.754	N

Omschrijving	Afwijking lasten	V/N	Afwijking baten	V/N	Mutatie Reserves	V/N	Saldo	V/N
Thema 9 Dorpshuizen								
<i>Centrumplan Leende</i>								
De samenwerkingsovereenkomst tussen gemeente en woningcorporaties is ontbonden. Op 3 juli 2017 heeft de gemeenteraad besloten om gronden in het centrum aan te kopen en om zelf te investeren in de nieuwe mfa. Er diende in dit geheel een schadeloosstelling van naar verwachting € 888.159 te worden betaald. Daarnaast zijn er minder voorbereidingskosten tot op heden gemaakt dan geraamd (V 61.892) De geraamde lasten centrumplan worden gedekt vanuit de reserve centrumplan leende. Nu de lasten achterblijven op de raming wordt er minder aan de reserve onttrokken. Na ondertekening van alle overeenkomsten zijn we verplicht de schadeloosstelling te vergoeden. Dit dekken we dan op een later moment vanuit de reserve.	950.052	V			950.052	N	0	
Thema 10 Sport								
<i>Gymnastieklokalen</i>								
De afwijking van de lasten zit voor een deel in onderhoud materialen bij de gymzalen. De oorzaak is een grote hoeveelheid oude materialen die afgekeurd zijn, in combinatie met een te laag budget. De gemeente wil een redelijk basisniveau aan gymmaterialen hebben, waardoor vervanging en reparatie noodzakelijk was. Voor 2018 en verder is dit structureel opgelost door extra budget op te nemen in de begroting.	19.009	N					19.009	N
<i>Sportterreinen</i>								
Hier ontstaat een nadeel door een hogere MOP bijdrage dan begroot. De oorzaak ligt in een verschuiving van bedragen tussen 2017 en 2018. Dit resulteert in een incidenteel nadeel in 2017 en een incidenteel voordeel in 2018.	9.179	N					9.179	N
<i>Businesscase</i>								
Inzake de businesscase sportvoorzieningen zijn voor 2017 de kosten gemaakt die geraamd waren voor 2017 en 2018. De oorzaak ligt in de deels compactere planning van de evaluatie van de privatisering van de buitensportaccommodaties en de uitbreiding van de businesscase voor de nieuwe gymzaal die ook al in 2017 viel.	7.964	N					7.964	N
Thema 12 Statushouders								
De middelen voor huisvesting statushouders zijn incidenteel zodat we hiervan voorstellen in de resultaatbestemming deze te storten in de reserve sociaal domein, zodat deze in 2018 en 2019 ingezet kunnen worden voor het uitvoeringsplan integratie statushouders met hierin de thema's arbeid, onderwijs, welzijn en gezondheidszorg. De extra ontvangen middelen van het COA (€ 50.000) zijn wel ingezet mede gezien deze geoormerkt zijn. 2017 was vooral het jaar van plannen maken hoe statushouders te huisvesten zodat deze middelen in 2017 beperkt ingezet zijn. Daarnaast is laat in het jaar (septembercirculaire) de laatste € 90.000 pas extra beschikbaar gekomen.	220.661	V					220.661	V

Kredieten

Omschrijving	Bedrag Begroot	Bedrag Werkelijk	Restant krediet 31/12	handhaven of afsluiten?	toelichting
Centrumplan Leende	8.873.000	385.922	8.487.078	handhaven	Conform raadsvoorstel 3 juli 2017 betreft dit een investering die zich uitstrekt over meerdere jaren. Naar verwachting oplevering in 2021.

Begrotingsrechtmatigheid

De werkelijke lasten zijn binnen de begrote lasten gebleven. In het kader van de begrotingsrechtmatigheid is geen toelichting nodig.

Programma 4: Wonen

Thema's (bedragen x € 1.000)	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2017 NW	Rekening 2017	Vershil begroting NW en rekening - = nadeel
Lasten					
1. Volkshuisvesting	2.041	1.858	1.987	2.249	-262
2. Omgevingsvergunning	0	0	0	0	0
3. Verkeer	5	9	2	-5	7
4. Openbare ruimte	1.537	1.843	1.897	1.870	27
<i>Totaal Lasten</i>	<i>3.583</i>	<i>3.711</i>	<i>3.886</i>	<i>4.114</i>	<i>-228</i>
Baten					
1. Volkshuisvesting	1.915	1.509	1.465	1.521	56
2. Omgevingsvergunning	395	557	338	421	83
3. Verkeer	0	0	0	0	0
4. Openbare ruimte	76	38	46	58	11
<i>Totaal baten</i>	<i>2.385</i>	<i>2.105</i>	<i>1.849</i>	<i>2.000</i>	<i>151</i>
Saldo van lasten en baten	-1.197	-1.606	-2.037	-2.114	-77
Toevoeging reserves	500	0	595	728	-133
Aanw ending reserves	195	159	206	322	116
<i>Saldo reserveringen</i>	<i>-305</i>	<i>159</i>	<i>-389</i>	<i>-406</i>	<i>-18</i>
Resultaat	-1.502	-1.447	-2.426	-2.520	-95

Exploitatie

Omschrijving	Afwijking lasten	V/N	Afwijking baten	V/N	Mutatie Reserves	V/N	Saldo	V/N
Algemeen								
<i>Personele lasten + Inhuur</i>								
Voor de toelichting afwijking op personeelslasten verwijzen we u naar de algehele analyse inhuur + personeel binnen paragraaf bedrijfsvoering. Er is sprake van diverse verschuivingen over programma's, maar per saldo met een minimaal effect.								
verschuiving mutatie dekking uit reserve bovenwijks t.b.v. de kosten verplaatsing AH tussen thema 1 (40.000 N) en thema 4 (40.000 V).								
Thema 1 Volkshuisvesting								
<i>Bouwgrond in exploitatie/grondbank de Bulders</i>								
Binnen het programma wonen verantwoordt de grondexploitaties van Domein, Breedvennen en de grondbank van de Bulders. De gerealiseerde lasten en opbrengsten van de bouwgronden in exploitatie en de grondbank wikkelen we af op de balans. De grondverkoop binnen Breedvennen blijven achter (N 618.545) omdat een aantal grondverkoop iets is uitgesteld en de aktes zullen worden gepasseerd in 2018. Daarnaast is de herinrichting van het speelterrein naar achter geschoven (V 24.584) en is de planning voor het bouw- en woonrijp maken iets verschoven (V 18.919). de grondaankopen van de Bulders waren in de begrote lasten niet voorzien (N 648.710). De gemeentelijke uren welke worden gewerkt aan de grondexploitatie de Bulders zijn begroot binnen programma 7, maar dienen binnen dit programma te worden verantwoord. Hierdoor een resultaat op de baten (V 151.019). Tot slot is bij de opbouw van de begroting 2017 een inschatting gemaakt van de boekwaarde per 1 januari 2017 waarover vervolgens rente wordt berekend. Op basis van de werkelijke boekwaarde op 1 januari 2017 is de rente feitelijk toegerekend (N22.203).	638.647	N	467.526	N			1.106.173	N

Omschrijving	Afwijking lasten	V/N	Afwijking baten	V/N	Mutatie Reserves	V/N	Saldo	V/N
<i>Facilitaire grondexploitaties</i>								
Momenteel kennen we nog 1 facilitaire exploitatie, te weten "kloostervelden". De lasten van deze exploitatie worden gedekt door de in het verleden reeds ontvangen middelen vanuit de anterieure overeenkomst. Er is echter sprake van een nagekomen resultaat op de vorig jaar afgesloten facilitaire exploitaties van de Vondellaan en de Beemden Zuid	16.582	N					16.582	N
<i>Toerekening overhead aan (facilitaire) grondexploitaties</i>								
Op basis van de werkelijke overhead (overheadlasten taakveld overhead/ salarislasten) is de toerekening van de overhead aan de grondexploitatie berekend. In de begroting is de toerekening wel berekend en met de positie van onderhanden werk verrekend, maar niet begroot als last op de grondexploitaties en inkomst op de overhead. Door deze werkelijke doorberekening ook feitelijk te verantwoorden op de grondexploitaties ontstaat op de grondexploitaties (programma 4) een nadeel, maar binnen programma 7 (overhead) een voordeel. Per saldo geen effect op het gemeente brede resultaat.	262.587	N					262.587	N
<i>Afwikkeling op de balans van de bouwgronden, grondbank de Bulders en facilitaire grondexploitaties</i>								
De werkelijke baten en lasten in het jaar worden afgewikkeld op de mutatie OHW dan wel op de vooruit ontvangen middelen vanuit een anterieure overeenkomst.	564.633	V	500.240	V			1.064.872	V
<i>digitaliseren milieu en bouwvergunningen</i>								
De werkzaamheden zijn pas gestart in 2018 doordat verschillende aanpassingen moesten worden gedaan in de structuur van de gegevens behorende bij de bouwvergunningen. Deze aanpassingen waren nodig voor betere toegankelijkheid. Dit was op verzoek van het RHCE. Dit heeft gezorgd voor vertraging, waardoor de kosten van de eerste batch (43.500 volgens aanbesteding) pas in 2018 worden gemaakt.	74.083	V			46.247	N	27.836	V
Thema 2 Omgevingsvergunning								
<i>Bouwleges</i>								
Vanuit de 2e bestuursrapportage 2017 worden de nog binnen te komen leges doorgerekend op basis van de ingekomen leges t/m augustus. In het 4e kwartaal zijn enkele grote bouwprojecten verleend die veel leges opbrengen, maar niet in de verwachting lagen.			82.902	V			82.902	V
Thema 4 Openbare ruimte								
<i>Onderhoud en herstel bedrijven wegen en inrichting</i>								
Door de aantrekkelijke economie hebben de nutsbedrijven meer aansluitingen en dergelijke gemaakt. Hierdoor hebben wij hogere inkomsten.			12.284	V			12.284	V
<i>Gladheidsbestrijding</i>								
Door de wisselende weersverwachting, waarbij de temperaturen rond het vriespunt zijn moet er vaker gestrooid worden. Hierdoor zijn er meer strooi acties uitgevoerd.	12.349	N					12.349	N
<i>Herstraten trottoirs en wegen</i>								
Overschrijding door noodzakelijke aanpassing van de zebra aan de Kapelstraat in Heeze.	15.874	N					15.874	N
<i>Afschrijvingen op voorgenomen investeringen</i>								
Dit betrof de afschrijvingen van de volgende investeringen: Fietsstrook Leende-Sterksel en de Albertlaan. Investering fietsstrook heeft nog niet plaats gevonden en de afschrijvingslasten van de Albertlaan beginnen in 2018 door een wijziging in het afschrijvingsbeleid	36.666	V					36.666	V
<i>Vervangen en reparatie lampen</i>								
Afgelopen jaar hebben we meer schades aan lichtmasten kunnen verhalen op de veroorzakers. Ook zijn vele armaturen vervangen door LED-armaturen, de storingsgevoeligheid van LED is een stuk minder. Hierdoor minder uitgaven aan lampen	20.677	V					20.677	V

Omschrijving	Afwijking lasten	V/N	Afwijking baten	V/N	Mutatie Reserves	V/N	Saldo	V/N
<i>Samen mee naar de A2</i>								
De kosten van 'Samen mee naar de A2' worden gedekt vanuit de reeds eerder ontvangen provinciale NIMBY-subsidie. Beide zijn niet begroot.	3.520	N	3.520	V			0	
<i>Mobiliteit</i>								
De gemeenteraad heeft 22 mei 2017 ingestemd met het dekken van de werkzaamheden van fase 1 uit de reserve mobiliteitsplan, deze werkzaamheden en dekking uit de reserve zijn abusievelijk niet begroot	22.556	N			22.556	V	0	N

Kredieten

Omschrijving	Bedrag Begroot	Bedrag Werkelijk *	Restant krediet 31/12	handhaven of afsluiten?	toelichting
Woning Nieuwendijk 9 Heeze	350.000	331.208	18.792	handhaven	Afronding project in 2018. Reserve gevormd voor de jaarlijkse afschrijvingen
Strategische grond Halfeindschestraat	0	-2.584	2.584	handhaven	Afronding project in 2018.
Verbreiding Strijperpad	25.000	43.478	-18.478	handhaven	Werk is in 2017 uitgevoerd. Overschrijding zoals in collegevoorstel aangegeven in 1e bestuursrapportage 2018 meenemen. Reserve gevormd voor de jaarlijkse afschrijvingen
Reconstructie Dorpstraat Noord	180.000	212.072	-32.072	handhaven	Subsidieafhandeling loopt
Asfalt- en elementenonderhoudsprogramma 2016	30.382	30.204	179	afsluiten	
Kleine ergernissen 2016	20.380	20.527	-147	afsluiten	
Civieltechnische kunstwerken	35.483	33.372	2.111	afsluiten	
Vervanging bruggen Oude Dijk en Strijperdijk	150.000	19.735	130.265	handhaven	Het werk is in uitvoering. Reserve bruggen gevormd voor de jaarlijkse afschrijvingen.
Verbeteren Albertlaan	287.500	259.481	28.019	handhaven	Laatste fase achter rotonde moet nog uitgevoerd worden. Rekening gehouden met nog te verwijderen tijdelijke bouwweg.
Asfalt- en elementenonderhoudsprogramma 2017	394.907	330.610	64.297	handhaven	Onderhoud nog niet afgerond.
Kleine ergernissen 2017	100.000	99.999	1	afsluiten	
Fietspad de Plaetse en Boschlaan	95.000	0	95.000	handhaven	Werk wordt in 2018 uitgevoerd. Reserve gevormd voor de jaarlijkse afschrijvingen.
Civieltechnische kunstwerken 2017	47.000		47.000	handhaven	Project wordt in 2018 in gang gezet.
Renovatie openbare verlichting 2016	67.862	24.498	43.364	afsluiten	Renovatie afgerond, aanbesteding goedkoper dan begroot.
Vervanging masten 2017	46.000		46.000	handhaven	Project wordt in 2018 in gang gezet.
Vervanging armaturen 2017	34.000		34.000	handhaven	Project wordt in 2018 in gang gezet.
Verkeersmaatregelen J. Deckerstraat/Kapelstraat	108.950	103.928	5.022	handhaven	Handhaven voor kleine aanpassing.
Mobiliteitsplan wegen	66.000	22.556	43.444	handhaven	Project fase 1 nog niet afgerond.
SVn startersleningen		70.000		nvt	Betreft financiële vaste activa. Zie leningen.

Begrotingsrechtmatigheid

De werkelijke lasten zijn € 262.000 hoger dan de begrote lasten. Dit komt door de verplichte toerekening van de overheadkosten aan de grondexploitaties. In de begroting was dit abusievelijk niet geraamd. Gelet op de verplichting van toerekenen is de overschrijding rechtmatig.

Programma 5: Werken

Thema's (bedragen x € 1.000)	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2017 NW	Rekening 2017	Vershil begroting NW en rekening - = nadeel
Lasten					
1. Economische zaken	503	1.057	1.127	778	349
2. Recreatie en toerisme	548	966	971	992	-21
3. Participatie	3.882	3.850	4.044	4.017	27
<i>Totaal Lasten</i>	<i>4.933</i>	<i>5.872</i>	<i>6.142</i>	<i>5.788</i>	<i>354</i>
Baten					
1. Economische zaken	747	970	1.043	717	-326
2. Recreatie en toerisme	158	214	214	208	-6
3. Participatie	1.523	1.677	1.814	1.800	-14
<i>Totaal baten</i>	<i>2.427</i>	<i>2.861</i>	<i>3.071</i>	<i>2.725</i>	<i>-346</i>
Saldo van lasten en baten	-2.506	-3.012	-3.071	-3.063	8
Toevoeging reserves	0	0	0	31	-31
Aanw ending reserves	109	0	0	402	402
<i>Saldo reserveringen</i>	<i>109</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>371</i>	<i>371</i>
Resultaat	-2.396	-3.012	-3.071	-2.692	379

Exploitatie

Omschrijving	Afwijking lasten	V/N	Afwijking baten	V/N	Mutatie Reserves	V/N	Saldo	V/N
Algemeen								
<i>Personele lasten + Inhuur</i>								
Voor de toelichting afwijking op personeelslasten verwijzen we u naar de algehele analyse inhuur + personeel binnen paragraaf bedrijfsvoering. Er is sprake van diverse verschuivingen over programma's, maar per saldo met een minimaal effect.								
Thema 1 Economische Zaken								
<i>Kabelvoorziening- HSL net</i>								
Conform afspraak heeft de gemeente de aansprakelijkheidsverzekering bestuurders over 2017 betaald (2.747N) en een startkapitaal verstrekt (5.000 N). Daarnaast zijn kosten gemaakt voor het afsluiten van de geldlening (1.314 N). Deze kosten zijn niet begroot . In 2016 is een bedrag van € 50.000 door de raad te beschikking gesteld (vanuit de algemene reserve) voor de inhuur van expertise voor de revitalisering. Hiervan resteerde eind 2016 nog € 40.000, deze middelen zijn in 2017 voor een bedrag van € 38.500 ingezet, waarmee de revitalisering is afgerond. In de begroting hadden we een inzet geraamd van € 35.000, daarmee een minimale afwijking op de lasten van de revitalisering van (3.500 N).	6.469	N			3.500	N	2.969	N
<i>Poortmannen</i>								
Binnen het programma werken verantwoordt we de grondexploitatie van de poortmannen. De verwachte opbrengst blijft achter. Het is heel moeilijk om vooraf in te schatten hoeveel grondverkoop er in een jaar zullen plaatsvinden. De grondverkoop zijn vaak trajecten van maanden.(N 228.000). Gezien de grote animo die we begin 2018 waarnemen is dit slechts een verschuiving in tijd. In lijn met de vertraging van de opbrengsten, vertragen ook de kosten voor bouw- en woonrijpmaken (V398.000). We wikkelen dit resultaat af op onderhanden werk (170.000 N).	400.883	V	228.000	N			172.883	V

Omschrijving	Afwijking lasten	V/N	Afwijking baten	V/N	Mutatie Reserves	V/N	Saldo	V/N
<i>Toerekening overhead aan (facilitaire) grondexploitaties</i>								
Op basis van de werkelijke overhead (overheadlasten taakveld overhead/ salarislasten) is de toerekening van de overhead aan de grondexploitatie berekend. In de begroting is de toerekening wel berekend en met de positie van onderhanden werk verrekend, maar niet begroot als last op de grondexploitaties en inkomst op de overhead. Door deze werkelijke doorberekening ook feitelijk te verantwoorden op de grondexploitaties ontstaat op de grondexploitatie (programma 5) een nadeel, maar binnen programma 7 (overhead) een voordeel. Per saldo geen effect op het gemeente brede resultaat.	29.691	N					29.691	N
<i>Afwikkeling op de balans van de bouwgrond poortmannen</i>								
Het saldo van de werkelijke baten en lasten in het jaar worden afgewikkeld op de mutatie OHW			192.422	N			192.422	N
<i>Textielinzameling</i>								
Deze post bestond nog niet ten tijde van het opstellen van de begroting 2017. Het saldo ad €14.587 wordt gestort in de reserve textielinzameling Sympany. De inkomsten waren verdisconteerd in de begroting en tarieven rondom de afvalstoffenheffing op programma 6 duurzaamheid. Doordat besloten is dat de raads werkgroep 'goede doelen' aan verschillende goede doelen een bijdrage schenkt uit deze baten vindt een verschuiving plaats naar programma 5 werken. Deze post bestond nog niet ten tijde van het opstellen van de begroting 2017. Het saldo ad €14.587 wordt gestort in de reserve textielinzameling Sympany	16.850	N	31.437	V	14.857	N	0	
<i>Grondverkopen</i>								
Dit betreft de verkoop van reststroken groen aan burgers. Deze baten worden voorzichtigheidshalve conservatief geraamd. In 2018 incidenteel een voordeel doordat relatief veel reststroken verkocht zijn. Daarnaast heeft ongeveer € 20.000 betrekking op verkoop van overige percelen, welke niet voorzien waren in de begroting.	64.463	V					64.463	V
Thema 2 recreatie en Toerisme								
<i>Openluchtrecreatie en toerisme</i>								
De aanleg van ruiterspaden heeft een meerwerk opgeleverd van € 15.000. Daarnaast is er incidenteel meer onderhoud aan wandelpaden en routenetwerken gepleegd dan begroot € 5.000.	20.625	N					20.625	N
<i>Toeristische startpunten</i>								
De aanleg van toeristische startpunten stond voorzien in 2017 maar is vooralsnog niet gerealiseerd. Gezien de kapitaallasten wel begroot waren ontstaat een voordeel.	19.830	V					19.830	V
<i>Professionalisering en subsidies</i>								
Er zijn minder subsidieaanvragen verstrekt zodat per saldo een voordeel ontstaat ten opzichte van het beschikbaar gestelde budget. Daarnaast is een extra bijdrage aan De Grootte Heide gedaan ter bekostiging van een projectleider.	12.092	V					12.092	V
<i>Brabantse dag</i>								
De afwijking op de Brabantse dag wordt voor een bedrag van € 4.266 veroorzaakt door het waarborgen van de veiligheid en de extra kosten die dit tot gevolg heeft. De resterende € 2.866 heeft betrekking op diverse kleine overschrijdingen	7.132	N					7.132	N
Thema 3 Participatie								
<i>Algemene uitgaven</i>								
Er ontstaat een nadeel op de algemene uitgaven omdat de gemeente Heeze-Leende een gemeentelijke taakstelling op de inhuur Werk & Inkomen heeft opgelegd. Deze is niet realiseerbaar gezien dit via de begroting GRSA2 verloopt en deze bijdrage voor W&I reeds verlaagd is.	20.000	N					20.000	N

Omschrijving	Afwijking lasten	V/N	Afwijking baten	V/N	Mutatie Reserves	V/N	Saldo	V/N
<i>BUIG</i>								
Bij de 2e bestuursrapportage is aangegeven dat de verwachte uitkeringslasten BUIG in 2017 veel hoger zijn dan begroot. Deze verwachting is uitgekomen. Per saldo resteert een saldo op BUIG van € 21.830. Reden van hogere uitkeringslasten is de toename van het aantal uitkeringen, met name het gevolg van grote opvang statushouders. Deze genieten nagenoeg allemaal een uitkering. Zoals in de 2e bestuursrapportage vermeld is de reserve sociaal domein voor € 295.000 ingezet ter afdekking van dit tekort (nadeel P1). De feitelijk benodigde onttrekking bedraagt 281.943.	29.913	V	51.736	N			21.823	N
<i>Bijstandsbesluit Zelfstandigen</i>								
De lasten Bbz worden nagenoeg volledig vergoed door het rijk. In de lasten (aflossingen op leningen) zit wel enig financieel risico. Als de aflossingen op leningen afwijken van een door het rijk gestelde norm, is het verschil voor rekening van de gemeente. In 2017 zijn de aflossingen hoger dan de gestelde norm wat een voordeel van € 39.279 oplevert.	11.903	N	51.182	V			39.279	V
<i>Bijzondere Bijstandsverlening</i>								
In de 2e bestuursrapportage is gemeld dat een nadeel te verwachten was van € 40.000 in verband met toename bijzondere bijstand voor bewindvoerderskosten en statushouders. Aan statushouders wordt o.a. bijzondere bijstand verstrekt voor woninginrichting (in de vorm van een lening), reiskosten voor volgen onderwijs en kosten voor kinderopvang. De werkelijke lasten over 2017 zijn iets lager.	24.597	V	13.103	N			11.494	V
<i>Participatiebudget</i>								
In 2016 zijn extra middelen vanuit de reserve sociaal domein beschikbaar gesteld voor arbeidstoeleiding van uitkeringsgerechtigden in 2016 en 2017. Deze middelen zijn niet volledig ingezet. Uitkeringsgerechtigden die relatief kort een uitkering genieten hebben de grootste kans op uitstroom. Door de geringe uitstroombmogelijkheden (naar werk) van de ingestroomde uitkeringsgerechtigden in 2016 en 2017 (relatief veel migranten) was toeleiding naar werk in 2017 niet zinvol. Ook de uitstroombmogelijkheden van de uitkeringsgerechtigden die al langer een uitkering genieten, zijn beperkt. Als gevolg hiervan zijn de uitgaven voor directe arbeidstoeleiding lager dan verwacht (V 84.730), deze dekking is voor 2017 niet begroot waardoor feitelijk nu geen afwijking ontstaat.								
<i>Mutaties reserves, verschuiving tussen programma's</i>								
zie toelichting bij BUIG en programma 1					281.943	V	281.943	V

Kredieten

Omschrijving	Bedrag Begroot	Bedrag Werkelijk *	Restant krediet 31/12	handhaven of afsluiten?	toelichting
5 toeristische startpunten	35.500	6.667	28.833	handhaven	Project nog niet afgerond.

Begrotingsrechtmatigheid

De werkelijke lasten zijn binnen de begrote lasten gebleven. In het kader van de begrotingsrechtmatigheid is geen toelichting nodig.

Programma 6: Duurzaamheid

Thema's (bedragen x € 1.000)	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2017 NW	Rekening 2017	Verschil begroting NW en rekening - = nadeel
Lasten					
1. Milieu	170	144	219	439	-220
2. Afval	1.286	1.095	1.099	931	168
3. Maatschappelijk verantwoord ondernemen	0	0	0	0	0
4. Water	1.024	1.515	1.515	1.413	102
5. Ruimtelijke ordening	63	303	185	204	-19
<i>Totaal Lasten</i>	<i>2.542</i>	<i>3.057</i>	<i>3.017</i>	<i>2.987</i>	<i>31</i>
Baten					
1. Milieu	134	24	24	252	228
2. Afval	1.366	1.409	1.409	1.174	-235
3. Maatschappelijk verantwoord ondernemen	0	0	0	0	0
4. Water	1.877	1.878	1.878	1.904	26
5. Ruimtelijke ordening	16	38	38	79	41
<i>Totaal baten</i>	<i>3.394</i>	<i>3.349</i>	<i>3.349</i>	<i>3.409</i>	<i>60</i>
Saldo van lasten en baten	852	292	331	422	91
Toevoeging reserves	0	0	0	100	-100
Aanwending reserves	21	18	45	135	90
<i>Saldo reserveringen</i>	<i>21</i>	<i>18</i>	<i>45</i>	<i>35</i>	<i>-10</i>
Resultaat	873	310	376	457	81

Exploitatie

Omschrijving	Afwijking lasten	V/N	Afwijking baten	V/N	Mutatie Reserves	V/N	Saldo	V/N
Algemeen								
<i>Personele lasten + Inhuur</i>								
Voor de toelichting afwijking op personeelslasten verwijzen we u naar de algehele analyse inhuur + personeel binnen paragraaf bedrijfsvoering. Er is sprake van diverse verschuivingen over programma's, maar per saldo met een minimaal effect.								
Thema 1 Milieu								
<i>Duurzaamheid</i>								
Bij de behandeling van de jaarrekening 2017 heeft de gemeenteraad besloten om een bedrag van € 50.000,- te reserveren voor duurzaamheid. Bij de behandeling van de tweede bestuursrapportage is het geld vrijgemaakt. De resterende tijd was te kort om meer geld te besteden dan nu is gedaan.	33.898	V			33.898	N	0	
<i>Aanschaf materiaal</i>								
Voor het onderhoud wordt jaarlijks een subsidie SNL(Subsidie Natuur en Landschap) toegekend, Deze overschrijding wordt door deze subsidie teniet gedaan.	11.240	N					11.240	N
<i>Herstelmaatregelen Natura2000 gebied Het Meerven</i>								
Deze werkzaamheden komen voort uit de subsidie herstelmaatregelen Natura 2000 gebied het Meerven.	14.651	N	15.747	V			1.096	V

Omschrijving	Afwijking lasten	V/N	Afwijking baten	V/N	Mutatie Reserves	V/N	Saldo	V/N
<i>Vorbereidingskosten geluidsanering spoor en Dorpstraat Leende</i>								
Voor de voorbereiding van de aanleg van schermen is € 172.795 uitgegeven. Deze kosten worden volledig gedekt uit de aanwending van de ontvangen rijkssubsidie. Lasten en baten zijn beide niet geraamd. Voor de voorbereiding van de geluidsanering aan de woningen langs de Dorpstraat en aan het wegdek is € 28.350 uitgegeven. Deze kosten worden voor gedekt uit de aanwending van de ontvangen rijkssubsidie. Lasten en baten zijn beide niet geraamd.	201.145	N	211.467	V			10.322	V
<i>Kosten opruimen drugslab</i>								
Dit zijn kosten gemaakt voor de begeleiding door de Odzob bij het opruimen van het drugslab aan de Hoogeindseweg in Leenderstrip, onderzoeken naar drugs gerelateerde afvalstoffen in de mest en de bodem en fysieke maatregelen zoals het plaatsen van hekken e.d. voor de sluiting van het perceel in het kader van het damoclesbeleid.	33.541	N					33.541	N
Thema 2 Afval								
<i>Diftar en mutaties</i>								
In 2017 zijn de containers overgenomen van Attero voor € 243.000. Voorheen werd de huur van deze containers (± € 80.000 per jaar) op deze post geboekt. Deze worden 3 jaar in een reserve gestort om daarmee de aanschaf te bekostigen, te beginnen in 2017. Het afschrijvingsbeleid is gewijzigd. De eerste storting in de reserves vindt in 2018 plaats.	81.931	V					81.931	V
<i>Inzamelkosten</i>								
Met ingang van 1 februari is Van Gansewinkel niet meer de inzamelaar maar Blink. Afrekening met Blink vindt plaats op basis van de gemaakte uren van mens en materiaal en is niet de uitkomst van een aanbesteding. In de uren van Blink zitten ook uren die niet gaan over inzameling maar bijvoorbeeld over de vermarkting van PMD afval, de transportkosten van het resten GFT afval. Ook zitten hier kosten in de indirect met inzamelen hebben te maken zoals de aanschaf van PMD zakken (€ 20.000)	76.504	N					76.504	N
<i>Verwerkingskosten restafval</i>								
Er is iets minder restafval aangeboden dan vooraf ingeschat. In het begrote bedrag per ton waren ook de transportkosten meegenomen. Die zitten nu verdisconteerd in de inzamelkosten van Blink.	14.422	V					14.422	V
<i>380532 Facilitaire dienstverlening afval</i>								
In het verleden werden hierin ook meegenomen bijvoorbeeld de aanschaf van PMD zakken	20.458	V					20.458	V
<i>Opbrengst heffingen en ledigingen</i>								
Het gaat om het vastrecht en het variabel recht. In de uiteindelijk afrekening door Brabantwater wordt daarin geen opsplitsing gemaakt. Vooral het aantal ledigingen van de (dure) restafvalcontainers zijn lager dan begroot. In totaal bijna € 38.000.			42.979	N			42.979	N
<i>Algemene overige inkomsten en uitgaven</i>								
Betreft de inkomsten van papier en glas en de vergoeding van Nedvang voor de inzameling van vooral plastic en drankkarton. Deze opbrengsten zijn lager dan begroot wat vooral te maken heeft met de dalende markt voor plastic. De vergoeding van nedvang is per ton plastic dat ter recycling is afgezet. De wereldmarkt is flink teruggelopen doordat China het Europees plastic niet meer importeert. Er moeten nieuwe afzetmarkten worden gevonden. Op dit moment ligt er nog een groot gedeelte van het "Heeze-Leende plastic" in de opslag te wachten op afzet.			78.454	N			78.454	N

Omschrijving	Afwijking lasten	V/N	Afwijking baten	V/N	Mutatie Reserves	V/N	Saldo	V/N
Thema 4 Water								
<i>Algemene/Overige inkomsten</i>								
Deze tussenrekening voor de inkomsten van nieuwe huisaansluitingen is afhankelijk van het aantal nieuwe aansluitingen buiten een bestemmingsplan. In 2017 zijn er meer aansluitingen gerealiseerd dan begroot.			10.536	V			10.536	V
<i>Aanschaf materiaal</i>								
De post is voor de invulling van de ambities uit het VGRP. Naast de jaarlijkse terugkerende onderhoudswerkzaamheden en afwikkeling van klachten is, mede door inzet van minder inhuur nagenoeg niets aan deze ambitie uitgevoerd.	29.410	V					29.410	V
<i>Contractonderhoud</i>								
Deze post betreft het onderhoud aan alle rioolgemaal en voorzieningen. Er zijn in 2017 meer (dure) storingen geweest aan de installaties.	10.084	N					10.084	N
<i>Hoofdrivol reparatie & verstoppingen</i>								
In 2017 hebben we veel rioolreparaties moeten uitvoeren. Het ging veel om herstel van huis- en kolkaansluitingen	16.057	N					16.057	N
<i>Onderzoekskosten</i>								
Er zijn in 2017 minder onderzoeken uitgevoerd dat gepland.	21.716	V					21.716	V
<i>Vervangen pompen en besturing</i>								
Het vervangen van pompen is gedeeltelijk uitgevoerd met het contractonderhoud.	10.969	V					10.969	V
<i>Kallisto jaarlijkse onderhoudskosten</i>								
De uitvoering van de Kallisto-maatregelen hebben vertraging opgelopen, waardoor er in 2017 nog geen bijdrage betaald hoeft worden voor het onderhoud.	23.157	V					23.157	V
<i>Bijdrage Kallisto/onderzoek/maatregelen</i>								
Er is rekening gehouden in de raming met een bedrag ad € 50.000 voor Kallisto, € 25.000 voor de maatregelen op Rul en € 15.000 voor Kanhoeve. In totaal € 90.000 + index. De uitvoering van de Kallisto-maatregelen lopen achter op de planning, waardoor het gereserveerde bedrag voor 2017 nog niet besteed is. De oorspronkelijke planning van 2017-2021 zal naar verwachting 2018-2022 worden. De geraamde € 25.000 aan maatregelen voor Rul, zijn nog niet bekend. In 2017 is het onderzoek naar de maatregelen nog niet geheel afgerond, uitvoering naar verwachting in 2018. De geraamde € 15.000 voor Kanhoeve is nog niet besteed omdat er eerst afspraken met de projectontwikkelaar gemaakt moeten worden. Deze zijn pas in 2018 gemaakt, waarna we ook de uitvoering in 2018 verwachten.	91.809	V					91.809	V
<i>Belastingen op producenten/Belastingen op huishoudens</i>								
inkomsten begroot € 1.874.218, werkelijk € 1.890.026 is hoger uitgevallen door een forse toename van wooneenheden in 2017.			15.808	V			15.808	V
Thema 5 Ruimtelijke ontwikkeling								
<i>Kadaster-on-line opbrengst</i>								
In verband met het project reststroken zijn er in 2017 meer grondtransacties geweest. Voor deze transacties is er vaker gebruik gemaakt van de diensten van kadaster-online voor splitsing en klcmeldingen. Deze kosten worden weer verhaald op de kopers zodat er ook meer inkomsten zijn.	7.560	N	10.864	V			3.304	V
<i>Aanlegvergunningen leges</i>								
Er zijn meer aanvragen om een aanlegvergunning binnengekomen dan gepland. Vandaar dat er meer leges zijn ontvangen.			8.740	V			8.740	V

Omschrijving	Afwijking lasten	V/N	Afwijking baten	V/N	Mutatie Reserves	V/N	Saldo	V/N
<i>Archeologisch onderzoek(=Bestemmingsplan kom Sterksel herzien)</i>								
Budget is in 2017 specifiek voor dit project toegekend in de kadernota. Herziening van het bestemmingsplan is echter een jaar uitgesteld. Voor 2018 is geen budget beschikbaar.	20.000	V					20.000	V
<i>Planschadevergoeding</i>								
Het verschil in lasten is te verklaren door een planschadeclaim van ruim € 16.000,-. Deze kosten zijn vervolgens verhaald op de ontwikkelaar waardoor de baten ook hoger zijn dan begroot. Per saldo is het resultaat echter € 0. Er zijn in 2017 geen planschadevergoedingen voor rekening van de gemeente gekomen. Daarom zijn de begrote lasten voor de gemeente niet aangesproken. Verder zijn er in 2017 minder verzoeken ingediend dan begroot, waardoor er ook minder baten zijn. Bij de baten moet er overigens ook altijd rekening mee worden gehouden dat deze bij een toekenning van schade terugbetaald moeten worden. De baten in deze zijn dus vaak maar tijdelijk.	11.656	N	16.654	V			4.998	V
<i>Groen- blauwe diensten</i>								
De groen -blauwe diensten betreft een bijdrage aan gebiedscontract Boven-Dommel dat op 11 mei 2015 getekend is. Deze bijdrage wordt gedekt uit de daartoe beschikbaar gestelde middelen in de reserve groenblauwe diensten. Zowel de lasten als de onttrekking aan de reserve is niet geraamd waardoor een nadeel ontstaat op de lasten en een voordeel op mutatie reserves, met een effect op het saldo van € 0.	12.283	N			12.283	V	0	

Kredieten

Omschrijving	Bedrag Begroot	Bedrag Werkelijk *	Restant krediet 31/12	handhaven of afsluiten?	toelichting
Drukriolering elektromechanisch 2015	9.980	9.980	0	afsluiten	
Onderzoekskosten Spoorlaan/Schoolstraat	25.000	31.630	-6.630	handhaven	Er lopen nog onderzoeken en aanvraag aanvullend krediet volgt.
Groot onderhoud pompen en gemalen	199.953	0	199.953	handhaven	Werk wordt in 2018 uitgevoerd.
Emmerikstraat/Oude Stationsstraat	98.614	2.589	96.025	handhaven	
Aanschaf containers	243.420	243.876	-456	afsluiten	Project afgerond.

Begrotingsrechtmatigheid

De werkelijke lasten zijn binnen de begrote lasten gebleven. In het kader van de begrotingsrechtmatigheid is geen toelichting nodig.

Programma 7: Financiën

Thema's (bedragen x € 1.000)	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2017 NW	Rekening 2017	Vershil begroting NW en rekening - = nadeel
Lasten					
1. Algemene dekkingsmiddelen	2.595	2.090	1.905	-95	1.999
2. Overhead	9.485	5.652	6.224	5.644	581
3. VPB	20	0	0	12	-12
4. Onvoorzien	0	30	0	0	0
Totaal Lasten	12.099	7.772	8.129	5.561	2.568
Baten					
1. Algemene dekkingsmiddelen	24.305	23.128	23.164	21.358	-1.807
2. Overhead	200	209	209	86	-122
3. VPB	0	0	0	0	0
4. Onvoorzien	0	0	0	0	0
Totaal baten	24.505	23.337	23.373	21.444	-1.929
Saldo van lasten en baten	12.406	15.565	15.244	15.883	639
Toevoeging reserves	60	0	0	47	-47
Aanw ending reserves	460	0	500	841	341
Saldo reserveringen	400	0	500	794	294
Resultaat	12.806	15.565	15.744	16.677	933

Exploitatie

Omschrijving	Afwijking lasten	V/N	Afwijking baten	V/N	Mutatie Reserves	V/N	Saldo	V/N
Algemeen								
<i>Personele lasten + Inhuur</i>								
Voor de toelichting afwijking op personeelslasten verwijzen we u naar de algehele analyse inhuur + personeel binnen paragraaf bedrijfsvoering. Er is sprake van diverse verschuivingen over programma's, maar per saldo met een minimaal effect.								
thema 1 Algemene dekkingsmiddelen								
<i>Rente geldleningen</i>								
In de begroting was rekening gehouden met rente over kortlopende geldleningen. Het bleek echter in 2017 niet noodzakelijk kortlopende geldleningen aan te trekken	39.361	V					39.361	V
<i>Doorbelaste afschrijvingen</i>								
Tot en met 2016 werden afschrijvingen geboekt via de kostenplaats kapitaallasten. Vandaar dat in lasten en baten de afschrijvingen hier zijn geraamd. Volgens het vernieuwde BBV worden afschrijvingen rechtstreeks in de programma's verantwoord.	1.122.118	V	1.122.118	V			0	
<i>Doorbelaste rente</i>								
Zie de toelichting onder doorbelaste afschrijvingen.	117.533	V	133.501	N			15.968	N
<i>Opbrengsten dwangbevelen</i>								
Door de samenwerking in A2 verband kon de inning van de belastingen worden geïntensiveerd. Als gevolg zijn ook meer ontvangsten voor dwangbevelen gerealiseerd			14.678	V			14.678	V

Omschrijving	Afwijking lasten	V/N	Afwijking baten	V/N	Mutatie Reserves	V/N	Saldo	V/N
<i>Algemene uitkering</i>								
Over voorgaande jaren is in 2017 € 25.000 ontvangen die niet was geraamd. Verder was rekening gehouden met betalingen aan de VNG voor projecten die voorheen vanuit het Gemeentefonds werden bekostigd. Er hoefde echter € 31.000 minder te worden betaald. Het restant komt door hogere aantallen bedrijfsvestigingen en leerlingen (V)SO dan geraamd.			151.618	V			151.618	V
thema 2 Overhead								
<i>Voorlichting / Publicatie Parel van Brabant</i>								
Door het niet meer wekelijks adverteren in weekblad De Parel van Brabant, is dit budget d.m.v. een collegevoorstel bestemd om alternatieve (meer digitale) communicatiemiddelen te gaan gebruiken. In 2017 is hier nog geen gebruik van gemaakt, maar is wel de communicatievisie vastgesteld. Hierin zijn mogelijke alternatieven benoemd die in 2018 ingezet gaan worden.	22.546	V					22.546	V
<i>Overige personeelskosten / Cursussen e.d.</i>								
Er is een vast opleidingsbudget per medewerker beschikbaar. Van deze faciliteiten is door medewerkers in 2017 minder gebruik gemaakt wat in een voordeel resteert.	47.038	V					47.038	V
<i>Overige personeelskosten / reis- en verblijfskosten</i>								
Het gebruik van het OV wordt gestimuleerd d.m.v. NS businesscards. Ook zijn er eind 2016 twee e-bikes aangeschaft (naast de dienstreizen die we al hadden) waardoor we het autogebruik voor dienstreizen ontmoedigen. Wanneer medewerkers alsnog gebruik maken van de auto mogen zij dienstreizen en eventuele verblijfskosten declareren om vervolgens een vergoeding te ontvangen. Van deze reis- en verblijfskostenvergoeding is door medewerkers in 2017 minder gebruik gemaakt wat in een voordeel resteert.	21.515	V					21.515	V
<i>Gemeentehuis duurzame goederen</i>								
In 2017 is grootschalig meubilair aangeschaft voor de A2 samenwerking in verband met flexibel werken. Naast die aanschaf, betaald van een andere post, zijn er geen aankopen gedaan van meubilair, vandaar dat het budget van 2017 vrijvalt.	18.382	V					18.382	V
<i>Gemeentehuis elektriciteitsverbruik</i>								
In 2017 was het verbruik van gemeentehuis 298.607 kWh. In 2016 was het verbruik 307.453 kWh. In 2017 is ongeveer 9.000 kWh minder verbruikt. Daarnaast lag de inkoopprijs in 2017 lager dan in 2016. De lagere inkoopprijs en het lager verbruik verklaren grotendeels de afwijking.	12.745	V					12.745	V
<i>Gemeentehuis / onderhoud algemeen</i>								
Het verschil met 2016 is te verklaren door de bijdrage van de A2 à € 18.000 aan de kosten voor verhuizing en huisvesting van de A2 in het gemeentehuis.	21.020	V					21.020	V
<i>Gemeentehuis / contractonderhoud</i>								
Een gedeelte van wat in het verleden als contractonderhoud is in 2017 ten laste van de voorziening geboekt, waar het hoort. Daarnaast is er strenger gecontroleerd op prestatie en facturatie.	21.286	V					21.286	V
<i>Gemeentehuis / Storting voorziening hagelstorm</i>								
De ontvangen vergoeding van de verzekering ter afhandeling schade hagelstorm 2016 was niet begroot (voordeel baten) evenals de storting hiervan in de voorziening afwikkeling hagelstorm (nadeel mutatie reserves).	410.618	N	410.618	V			0	

Omschrijving	Afwijking lasten	V/N	Afwijking baten	V/N	Mutatie Reserves	V/N	Saldo	V/N
<i>Gemeentehuis /afschrijvingskosten</i>								
Door wijziging in de verordening verschuiven de afschrijvingslasten naar het jaar na gereedkoming. In de begroting waren deze afschrijvingslasten reeds voorzien zodat een incidenteel voordeel ontstaat.	12.500	V					12.500	V
<i>Bedrijfsvoeringsmiddelen / porto</i>								
Het grootste deel van de overschrijding is een gevolg van de mailing die aan alle huishoudens is gestuurd in november 2017, de burgerpeiling.	10.990	N					10.990	N
<i>Bedrijfsvoeringsmiddelen / controle administraties</i>								
De overschrijding is een gevolg van meerwerkfacturen van de accountant. In afwijking van de offerte heeft het sociaal domein zich tot een financieel complex taakveld ontwikkeld waarop naast de extra ambtelijke inzet ook de accountant meer inzet heeft moeten plegen.	18.584	N					18.584	N
<i>Bedrijfsvoeringsmiddelen / invoering VPB (budgetoverheveling 2016)</i>								
Voor de invoering van de VPB per 1 januari 2016 is een incidenteel budget in 2016 beschikbaar gesteld. Een bedrag van € 39,250 is overgeheveld naar 2017. Hiervan is € 19.000 niet in 2017 besteed. De invoering wordt in 2018 afgerond	19.073	V					19.073	V
<i>Buitendienst vervoermiddelen / verzekeringen</i>								
Met ingang van 2017 is deze post gesplitst in verzekeringen, brandstoffen en onderhoud. In de 2e bestuursrapportage is budget al met € 10.000 naar beneden bijgesteld. Vanaf 2018 is de post verder afgeroomd naar € 11.237, wat meer in de richting komt van de jaarlijkse verzekeringskosten.	17.477	V					17.477	V
<i>Midoffice (budgetoverheveling 2016)</i>								
Voor het project midoffice zijn incidenteel gelden beschikbaar gesteld. Dit project kan nu afgesloten worden zodat de incidentele middelen kunnen vrijvallen. Voor het beheer en onderhoud zijn structureel middelen beschikbaar. De vrijval is nodig ter vorming van een bestemmingsreserve digitale agenda. Deze post is in de begroting 2019 A2 als PM post meegenomen en wordt in 2018 nader uitgewerkt zodat in 2019 o.a. kan worden voorzien in een nieuwe burgerzakenapplicatie. Deze applicatie was mede voorzien als onderdeel van dit project.	42.882	V					42.882	V
<i>Gemeentelijke Basis administratie (Voor 15.700 budgetoverheveling vanuit 2016)</i>								
Voor het project gemeentelijke basis administratie zijn incidenteel gelden beschikbaar gesteld. Dit project kan nu afgesloten worden zodat de incidentele middelen kunnen vrijvallen. Voor het beheer en onderhoud zijn structureel middelen beschikbaar.	21.048	V					21.048	V
<i>Basiskaart Grootschalige Topografie (budgetoverheveling 2016)</i>								
De afgelopen jaren zijn incidenteel projectgelden geraamd. De werkelijk ingezette projectgelden zijn lager dan geraamd zodat een voordeel ontstaat. Het project is afgerond en kan nu overgaan naar de beheer fase waarvoor structureel middelen nodig zijn. Voor de structurele middelen is in de kadernota 2019 een voorstel gedaan zodat deze incidentele middelen kunnen vrijvallen.	97.525	V					97.525	V

Omschrijving	Afwijking lasten	V/N	Afwijking baten	V/N	Mutatie Reserves	V/N	Saldo	V/N
<i>Tariefsaanpassing Pink Roccade (budgetoverheveling 2016)</i>								
Door softwareleverancier Pink Roccade is een eenzijdige tariefsaanpassing doorgevoerd. In de jaarrekening 2016 is ter afwikkeling van dit geschil € 56.000 overgeheveld. De afwikkeling van dit geschil heeft geleid tot een vaststellingsovereenkomst van € 35.312..	20.688	V					20.688	V
<i>GRSa2</i>								
Op de A2 samenwerking onderdeel bedrijfsvoering wordt in 2017 een nadelig resultaat behaald. Grootste oorzaak hiervan is de extra inkoop bij de BIZOB (N 28.235). De extra inkoop bij BIZOB is met name veroorzaakt door inkooptrajecten voor grote projecten zoals Centrumplan leende, ingenieursdiensten Bulders en Samen mee naar de A2.	36.027	N					36.027	N
<i>Doorberekening overhead aan grondexploitatie</i>								
Op basis van de werkelijke overhead (overheadlasten taakveld overhead/ salarislasten) is de toerekening van de overhead aan de grondexploitatie berekend. In de begroting is de toerekening wel berekend en met de positie van onderhanden werk verrekend, maar niet begroot als last op de grondexploitaties en inkomst op de overhead. Door deze werkelijke doorberekening ook feitelijk te verantwoorden op de grondexploitaties ontstaat op de grondexploitaties (programma 4 + 5) een nadeel, maar binnen programma 7 (overhead) een voordeel. Per saldo geen effect op het gemeente brede resultaat.							292.278	V
thema 3 VPB								
<i>Betaalde Vennootschapsbelasting</i>								
De voorlopige aanslag Vennootschapsbelasting 2017 is op dit thema verantwoord en geeft een nadeel gezien de begroting op programma 7 thema 2 is gezet. Hier ontstaat een voordeel van € 19.073. Op programmaniveau restteert een voordeel van € 7.117	11.956	N					11.956	N
<i>Mutaties reserves, verschuiving tussen programma's</i>								
zie toelichting bij programma 1					206.587	V		V

Kredieten

Omschrijving	Bedrag Begroot	Bedrag Werkelijk *	Restant krediet 31/12	handhaven of afsluiten?	toelichting
Organisatieontwikkeling	55.000	0	55.000	handhaven	Definitieve uitwerking is in 2018.
Verbouwing bestuursvleugel	125.000	104.795	20.205	handhaven	Afronding project in 2018.
Aktiewagen binnen de bebouwde kom	12.000	0	12.000	handhaven	Wagen wordt in 2018 aangeschaft. Reserve voor de jaarlijkse afschrijvingen.
Aktiewagen buiten de bebouwde kom	16.000	0	16.000	handhaven	Wagen wordt in 2018 aangeschaft. Reserve voor de jaarlijkse afschrijvingen.
HSLnet afflossingsvrije lening		475.943		n.v.t.	Betreft financiële vaste activa. Zie leningen.
HSLnet lening		1.300.000		n.v.t.	Betreft financiële vaste activa. Zie leningen.
HSLnet lening		3.900.000		n.v.t.	Betreft financiële vaste activa. Zie leningen.
Heeze De Bulders BV II lening		70.000		n.v.t.	Betreft financiële vaste activa. Zie leningen.

Begrotingsrechtmatigheid

De werkelijke lasten zijn binnen de begrote lasten gebleven. In het kader van de begrotingsrechtmatigheid is geen toelichting nodig.

Overzicht incidentele baten en lasten en structurele toevoegingen en onttrekkingen uit reserves

(bedragen x € 1.000)

Programma	Thema	Omschrijving	Lasten	Baten
1	1.01	WKR naheffing belastingdienst	42	
1	1.01	Waardeoverdracht pensioenpremie w ethouders	146	
1	1.01	Aanw ending voorziening pensioen w ethouders		113
1	1.02	GRSA2 jaarafw ikkeling- nagekomen kosten kerstmarkt	6	
1	1.02	Winstbestemming 2016 MRE(negatieve last)	-10	
1	1.08	Storting voorziening debiteuren (negatieve last)	-20	
4	4.01	Digitalisering milieu en bouw vergunningen	10	
4	4.01	Saneren w oonw agen, geluidsw al w oonw agenlocatie	49	
4	4.04	Onderzoek ambulancepost Leende	9	
4	4.04	Ingeleend personeel	58	
4	4.04	Onderzoek drempel, veranderen zebrapad	17	
4	4.04	Onderzoek verplaatsing AH	46	
5	5.01	Pilot verkoop reststroken grond incl. daarbijbehorende kosten en opbrengsten kadaster online	95	220
5	5.01	Revitalisering HSL net	39	
5	5.03	Extra lasten bijstandsuitkeringen	182	
6	6.01	Kosten opruimen drugslab.	34	
6	6.01	Kosten duurzaamheid	16	
6	6.05	Kadaster online i.v.m. project reststroken		11
6	6.05	Kadaster online i.v.m. project reststroken	8	
6	6.05	Ruimte voor ruimte regeling (negatieve last)	-100	
6	6.05	Streekhuis	9	
6	6.05	Groen-blauw e diensten	12	
7	7.02	Jaarafw ikkeling 2016 GRSA2	0	44
7	7.02	Potentiele frictiekosten	129	
7	7.02	Gemeentelijke gebouwen, afw ikkeling hagelstorm	411	411
7	7.02	Programmabegroting GRSA2	50	
7	7.02	Project zaakgericht en digitaal werken	38	
7	7.02	Project Midoffice	60	
7	7.02	Project Basiskaart grootschalige topografie	59	
7	7.02	GRS/A2 ICT geschil Pink Roccade	35	
Totalen			1.431	799

Reserve	Stortingen	Onttrekkingen
Reserve afschrijvingen materieel openbare werken		27
Reserve monumenten	7	
Totalen	7	27

Toelichting onvoorzien

In de primitieve begroting 2017 was € 30.000 voor onvoorziene uitgaven geraamd. Uw raad heeft ons gemandateerd indien noodzakelijk te beschikken over de post onvoorzien. In 2017 hebben wij het volgende besloten:

1. Een bedrag van € 10.950 voor advisering over een locatie in Leende voor de Regionale Ambulance Voorziening.
2. Een bedrag van € 19.050 in het kader van de beëindiging van de samenwerking met Bibliotheek De Kempen.

Toelichting overige

4.1.a Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen publieke en semipublieke sector

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op gemeente Heeze-Leende van toepassing zijnde regelgeving: Het algemene WNT-maximum.

Het bezoldigingsmaximum in 2017 voor de gemeente Heeze-Leende is € 181.000. Dit geldt naar rato van de duur en/of omvang van het dienstverband

Bezoldiging topfunctionarissen

bedragen x € 1	T.E. Borsboom - Hoekstra	P.M.M.H. Hurkmans	R. Jeltema
Funcatiegegevens	Griffier	Secretaris	Secretaris a.i.
Aanvang en einde functievervulling in 2017	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12	niet in 2017
Deeltijdfactor in fte	0,61	1,0	0,0
Gewezen topfunctionaris?	nee	nee	nee
(Fictieve) dienstbetrekking?	ja	ja	nee
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	50.361,77	89.320,45	0,00
Beloningen betaalbaar op termijn	7.144,68	13.604,76	0,00
<i>Subtotaal</i>	<i>57.506,45</i>	<i>102.925,21</i>	<i>0,00</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	181.000	181.000	INVULLEN
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging	57.506,45	102.925,21	0,00
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2016			
Aanvang en einde functievervulling in 2016	1/1 – 31/12	1/4 – 31/12	1/1 – 13/5
Deeltijdfactor 2016 in fte	0,6111	1,00	0,67
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	45.766	59.024	37.200
Beloningen betaalbaar op termijn	5.976	7.512	0
Totale bezoldiging 2016	51.742	66.536	37.200

Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen die in 2017 een bezoldiging boven het individuele WNT-maximum hebben ontvangen. Er zijn in 2017 geen ontsluitkeringen betaald aan overige functionarissen die op grond van de WNT dienen te worden vermeld, of die in eerdere jaren op grond van de WOPT of de WNT vermeld zijn of hadden moeten worden.

4.2 Aard en reden reserves en voorzieningen

Algemene reserves

Algemene reserve (stand € 3.295.598. De algemene reserve dient als buffer van rekeningtekorten en als algemeen weerstandsvermogen.

Vanaf 2015 wordt de actualisatie van de reserves en voorzieningen tussentijds met de P&C producten meegenomen. Op basis van de in 2017 gewijzigde en vastgestelde financiële verordening (art 11 lid 2) biedt het college voortaan periodiek een nota reserves & voorzieningen aan de gemeenteraad aan. Om die reden in wordt de aard en reden reserves en voorzieningen nu voor het laatste op deze wijze in de jaarrekening 2017 opgenomen.

2017:

In 2017 hebben de volgende claims uit de algemene reserve plaatsgevonden:

- € 150.000 vervangen bruggen Oude Dijk en Strijperdijk (raad 3-4-2017)
Volgens de gewijzigde verslaggevingsrichtlijnen (BBV) zijn we verplicht om de vervangingen van bruggen te activeren. De jaarlijkse afschrijvingen worden gedurende 20 jaar uit deze reserve gehaald.
- € 65.000 strategische gronden (raad 22-5-2017)
- € 35.000 extra budget revitaliseren HSL (raad 22-5-2017)
- € 50.000 programmabegroting 2017 GRSA2 (raad 22-5-2017)
- € 350.000 aankoop pand Nieuwendijk 9 (raad 3-7-2017)
Met de aankoop van dit pand is in de begroting geen rekening gehouden. De uit het benodigde krediet voortvloeiende afschrijvingslasten kunnen worden gedekt uit een in te stellen reserve.
- € 48.480 extra frictiebudget GRSA2 (raad 11-9-2017)
- € 44.000 GRSA2 (raad 6-11-2017)

In 2017 hebben de volgende stortingen in de algemene reserve plaatsgevonden:

- € 259.533 saldo jaarrekening 2016 (raad 3-7-2017). Van de aangevraagde budgetoverheveling jaarrekening 2016 naar begroting 2017 ad € 367.600 is daadwerkelijk in 2017 € 117.606 aangewend.

Bestemmingsreserves

Reserve bovenwijkse voorzieningen (stand € 929.405)

De reserve is bedoeld voor het realiseren van bovenwijkse voorzieningen. Dit zijn voorzieningen die een zodanig karakter hebben dat meerdere wijken hiervan nut hebben. In 2016 is besloten € 75.000 ter beschikking te stellen voor de verplaatsing van de Albert Heijn (raad 12-9-2016).

2017:

De kosten voor de verplaatsing AH bedroegen in 2017 € 46.371. Deze kosten worden gedekt vanuit de reserve. De resterende middelen zijn niet meer noodzakelijk en zijn in de reserve weer vrij beschikbaar.

Reserve mobiliteitsplan (stand € 110.754)

Op 22-5-2017 is in de raad besloten om de reserve Bels lijntje op te heffen en over te hevelen naar een reserve mobiliteitsplan buitenwegen voor het mogelijk maken van de uitvoering gemeentelijk fietsplan 2016. Doel van deze reserve is om fietsroutes aan te pakken en het instellen 60 km/uur gebieden op de buitenwegen van Leende en Leenderstrijp.

In 2017 bedroegen de kosten hiervan € 22.556,16, welke we hebben gedekt uit de reserve conform besluit van de raad

Reserve totaaloplossing verkeersproblematiek, v.h. gebiedsgerichte verkenning (stand € 3.407.234)

Deze reserve is in 2009 naar aanleiding van een raadsbesluit (23-03-2009) gevormd.

In 2015 is de naam gewijzigd in "Reserve totaaloplossing verkeersproblematiek".

Op 12 december 2016 heeft de raad besloten om gedurende 25 jaar jaarlijks maximaal € 51.240 te besteden voor Samen naar de A2. In totaal € 1.281.0000. Tot op heden zijn hiervoor geen kosten gemaakt welke uit de reserve gedekt diende te worden.

Reserve verharding en verlichting Kloostervelden (stand € 100.000)

Vanuit de jaarrekening 2016 heeft de raad besloten een deel van het resultaat als volgt te bestemmen: '€ 100.000 te reserveren voor verharding en verlichting langzaam verkeer route Kloostervelden via de Ten Brakeweg'. In 2017 zijn er nog geen kosten gemaakt, het plan is wel in voorbereiding. De verwachting is dat we in de 2^e helft van 2018 na besluitvorming met de uitvoering kunnen starten.

Reserve onderzoeken betreffende oplossingen van verkeersproblematiek (stand € 50.000)

Vanuit de jaarrekening 2016 heeft de raad besloten een deel van het resultaat als volgt te bestemmen: '€ 50.000 te reserveren voor onderzoeken betreffende oplossingen van verkeersproblematiek'. Deze € 50.000 is extra bovenop de jaarlijks reeds beschikbare € 50.000. In 2017 zijn er nog geen kosten gemaakt.

Reserve duurzaamheid en alternatieve energiebronnen (stand € 33.898)

Vanuit de jaarrekening 2016 heeft de raad besloten een deel van het resultaat als volgt te bestemmen: € 50.000 te reserveren voor duurzaamheid en alternatieve energiebronnen.

Op 6 november heeft de raad een amendement aangenomen (bij de behandeling van de 2^e bestuursrapportage 2017) waarin ze besluit de reserve duurzaamheid en alternatieve energiebronnen om te zetten naar een begrotingspost met omschrijving 'projecten duurzaamheid'. Tevens is het besluit genomen dat het bedrag dat overblijft van de € 50.000 terugvalt in de voorgenoemde reserve. In 2017 is er € 16.102 aan kosten gemaakt. Daarmee valt per jaareinde € 33.898 terug in de reserve.

Reserve Streekontwikkeling (voorheen reconstructie buitengebied) (stand € 224.585)

Met de invoering van het BBV is het niet langer toegestaan bestemmings- en andere plannen te activeren. De kosten worden dus ten laste van de exploitatie gebracht. Vanuit de door de raad geautoriseerde kredieten zijn nu reserves gevormd. Middels de aanwending van deze reserves worden de jaarlijkse kosten opgevangen.

Voor de verbreding Strijperpad is € 25.000 beschikbaar gesteld die uit deze reserve wordt gedekt (raad 5-10-2015). In het college van 10 oktober 2017 is besloten de structurele afschrijvingslasten te dekken uit deze reserve en een nieuwe reserve te vormen om de jaarlijkse afschrijving gedurende 50 jaar dekken. Tevens is in het college besloten de raad € 8.175 extra krediet te laten voteren. (jaarrekening 2017)

In 2017 hebben de volgende stortingen/onttrekkingen plaatsgevonden:

- € 100.000 storting ruimte voor ruimte (raad 6-11-2017)
- € 95.000 onttrekking voor fietspad de Plaetse/Boschlaan (raad 4-12-2017)
- Streekhuis € 9.000

Met de nieuwe verslagleggingsregels (BBV) moeten investeringen in maatschappelijk nut geactiveerd worden.

Reserve Strijperpad (stand € 25.000)

Voor de verbreding Strijperpad is € 25.000 beschikbaar gesteld. In het college van 10 oktober 2017 is besloten de hieruit voortvloeiende afschrijvingslasten te dekken uit de reserve streekontwikkeling en de middelen hiertoe te storten in een nieuw in te stellen reserve "kapitaalslasten Strijperpad". Tevens is in het college besloten de raad € 8.175 extra krediet te laten voteren. (jaarrekening 2017). In het raadsvoorstel over deze jaarrekening wordt een aanvullend voorstel gedaan.

Reserve herziening bestemmingsplan buitengebied (stand € 0)

Deze reserve is naar aanleiding van begroting 2011 gevormd uit de algemene reserve. Er zijn geen kosten gemaakt en deze worden ook niet meer verwacht, de reserve kan ten gunste komen van de algemene reserve.

Reserve gemeentelijke monumenten (stand € 138.957)

Deze reserve is naar aanleiding van de jaarrekening 2012 gevormd. Voorheen was het een voorziening, maar omdat er geen meerjarig onderhoudsplan aan ten grondslag ligt dient het een reserve te zijn. De kosten voor de uitgekeerde subsidies aan particulieren monumenten bedroeg in 2017 € 8.889. De storting bedroeg in 2017 € 7.344.

Reserve nieuwbouw/renovatie onderwijs (stand € 220.070)

In 2014 is de voorziening onderhoud schoolgebouwen vrijgefallen. Als onderdeel van de bestemming van het rekeningresultaat 2014 is vervolgens besloten tot het oprichten van deze reserve

De gemeente Heeze-Leende blijft wettelijk nog verantwoordelijk voor een aantal zaken in het primair onderwijs, (nieuw)bouw en verzekeringen.

Reserve centrumplan Leende (stand € 2.258.510)

Deze reserve is in 2006 gevormd om samen met Wooninc., Wocom en Wonen Weert de herontwikkeling centrum Leende en bouw schoolwoningen te realiseren. Per 1 juli 2015 is de nieuwe Woningwet in werking getreden waarin geregeld is dat corporaties terug moeten keren naar hun kerntaak: het bouwen, verhuren en beheren van sociale huurwoningen. De samenwerkingsovereenkomst tussen gemeente en woningcorporaties is ontbonden. Op 3 juli 2017 heeft de gemeenteraad besloten om gronden in het centrum aan te kopen en om zelf te investeren in de nieuwe mfa. Een te betalen bedrag aan schadeloosstelling en het exploitatieresultaat incl. lasten van de investering zuiveren we de eerste jaren aan vanuit de reserve. Omdat de afwikkeling van de contracten (grondtransacties) langer op zich laat wachten dan gedacht, is de schadeloosstelling nog niet vergoed en ook niet uit de reserve gedekt. Daarnaast is er in de 'deal'; ook sprake van een verrekening van grondkosten. In het raadsvoorstel is toegelicht dat de jaarhuur van de schoolwoningen niet feitelijk wordt verhoogd, maar verrekend met de betaling die centrumplan dient te voldoen voor de aankoop van de gronden onder de school. Zoals vermeldt in het raadsvoorstel ontslaat het verrekenen van bepaalde posten ons er niet van om de juiste kosten (huurlasten) en opbrengsten(grondopbrengst) te verantwoorden. We hebben daarom bij de 2e bestuursrapportage de geraamde huur naar boven bijgesteld. Eind 2017 zijn de overeenkomsten van de grondlevering nog niet ondertekend, om die reden nemen we dit bedrag ad € 236.652 nu op binnen de reserve centrumplan leende en zullen we na ondertekening zorgdragen voor de juiste interne verrekeningen

Daarnaast onttrekken we de gemaakte (begeleidings)kosten ad € 89.853.

Reserve digitalisering milieu- en bouwvergunningen (stand € 60.290)

De raad heeft besloten (raad 12-05-2014) met € 90.000 van het rekeningresultaat 2013 een bestemmingsreserve digitalisering bouwvergunningen te vormen.

Deze reserve heeft als doel inhuur met betrekking tot de digitalisering te bekostigen. In 2017 is er € 10.177 aan de reserve onttrokken. In 2018 wordt er een begin gemaakt aan het scannen van de vergunningen en zullen de stukken via het Regionaal Historisch Centrum Eindhoven (RHCe) digitaal toegankelijk worden.

Reserve dorpshuis Heeze (stand € 337.651)

Op 1 december 2006 is d'n Toversnest te Heeze aan Stichting Wooninc. verkocht voor een bedrag van € 5.300.900. Per die datum heeft de gemeente de helft van de aankoop prijs ontvangen. Het resterend bedrag, dat als een verstrekte lening aan Stichting Wooninc. in de boeken stond verantwoord, is bij feitelijke levering in 2011 volledig afgelost. Tot die datum kon de gemeente de exploitatie blijven uitoefenen.

Uit de verkoopprijs onder aftrek van gemaakte verkoop- en overige kosten en minus inhaalafschrijvingen in verband met desinvestering is deze reserve gevormd. De raad heeft immers besloten om op basis van inschrijving d'n Toversnest te verkopen om hiermee middelen te genereren voor de realisatie van een nieuw dorpshuis te Heeze.

Met deze reserve worden de volgende kosten gedekt:

- gemeentelijke bijdrage realisatie dorpshuis aan de locatie Schoolstraat ad € 2.700.000 (aanwending 2011);
- eenmalige investering ten behoeve van de inrichting van het dorpshuis ad € 618.600 (aanwending 2011);
- extra krediet (raad 14-12-2009) ad € 450.000 als aanvulling op de kredieten die in 2007 al zijn verstrekt (aanwending 2009 € 193.091 en 2011 € 256.909).

Verder heeft er in 2011 nog aanwending plaatsgevonden voor:

- verkoopkosten d'n Toversnest ad € 4.990;
- verhuiskosten en herinrichting bibliotheek ad € 51.244.

De reserve dient nog te worden aangehouden voor dekking van:

- bijdragen in de kosten beheer en exploitatie voor maximaal € 250.000 (met ingang van 2012 5 jaar voor maximaal € 50.000);
- voor de minder te bouwen woningen door Wooninc op de locatie d'n Toversnest moet de gemeente voor 1 januari 2015 als compensatie drie bouwkvavels aanbieden met een waarde van € 340.000, bij niet nakoming is de gemeente € 340.000 aan Wooninc verschuldigd;
- opvang eventuele planschadeclaims.

In 2012 heeft de uitbetaling van € 340.000 verrekening Toversnest plaatsgevonden. Onder deze reserve ligt nog geen besluit tot concrete uitvoering van een plan. Er zijn wel ideeën die nog moeten worden onderzocht.

Reserve Groene/blauwe diensten (stand € 12.934)

In 2014 is deze reserve voor € 50.000 ten laste van reserve streekontwikkeling (raad 13-05-2014) gevormd. De werkelijke kosten bedroegen in 2017 € 12.283.

Reserve project wegen ABdK (stand € 7.329)

Reserve is vanuit de reserve Zivest ad € 36.267 in 2014 gevormd (zie nota reserves en voorzieningen 2014). In 2014 bedroegen de kosten € 6.901 ten behoeve van de Vlaamseweg. In 2015 bedroegen de kosten € 14.308 en in 2016 zijn deze 7.729. Reserve dient in stand te worden gehouden voor projecten in 2018.

Reserve HSL buffer (stand € 273.315)

HSLnet heeft leningsfaciliteiten aangetrokken met garantstelling door de gemeente Heeze-Leende. Bij raadsbesluit 11 april 2011 is besloten de premie-inkomsten garantstelling te bestemmen voor verglazing van het buitengebied. Als nadere uitwerking komen de premie-inkomsten pas vrij voor aanleg buitengebied op het moment dat de risicobuffer van voldoende niveau is. Met de risicobuffer moet twee jaar aflossing van de gegarandeerde leningen opgevangen kunnen worden. Op grond hiervan zou er een risicobuffer van € 475.000 moeten worden opgebouwd, vooraleer bedragen beschikbaar worden gesteld.

De tot nu toe gefactureerde premies zijn aan de reserve toegevoegd. In 2014 was dit € 130.720 en in 2015 € 142.595. In december 2016 is besloten tot revitalisering van het HSLnet. Dit heeft geleid tot een herfinanciering. In de besluitvorming is de reserve HSL niet voor een ander doel bestemd. Deze reserve blijft daarmee tot op heden beschikbaar voor de verglazing van het buitengebied. In 2018 wordt er aanspraak op deze reserve gedaan voor aansluitingen in het buitengebied.

Reserve klein materieel openbare werken (stand € 366.422)

Via de exploitatiebegroting wordt jaarlijks op basis van het vervangingschema een bedrag aan deze reserve toegevoegd. Deze toevoeging bedroeg in 2017 € 65.000

Volgens de verordening worden activa van minder dan € 10.000 niet geactiveerd. Uitgaven betreffende de vervanging van materieel van openbare werken beneden dit bedrag worden gedekt uit deze reserve. Als dekking voor de kapitaallasten 2017 hebben de volgende toepassingen plaatsgevonden:

- € 8.252 VW Crafters;
- € 5.421 tractor;
- € 2.403 houtversnipperaar;
- € 1.287 grasveegmachine;
- € 3.644 werkbus;
- € 2.165 Renault Zoe;
- € 4.235 zoutstrooiers.

Aanschaf van 2 actiewagens € 16.000 en € 12.000. Delevering vindt plaats in 2018

Reserve textielinzameling Sympany (stand € 38.987)

Deze reserve is naar aanleiding van de jaarrekening 2016 (raad 3-7-2017) gevormd.

Het doel van deze reserve is de opbrengst van textielinzameling beschikbaar te stellen aan goede doelen. Voor de jaren 2016-2017 en 2018. In 2017 is er € 31.437 aan inkomsten binnen gekomen en € 16.850 aan goede doelen uitgegeven.

Reserve Sociaal Domein (stand € 530.367)

Bij de bestemming van het rekeningresultaat 2014 is besloten tot het vormen van deze reserve met een bedrag van € 200.000. Reden voor de vorming van deze reserve is het gemis aan ervaring met deze nieuwe regelingen en de complexiteit van de 3 D's. Verder is besloten (raad 21-9-2016) om € 116.000 vanuit deze reserve te labelen voor re-integratie van de doelgroep van de Participatiewet. In 2016 waren de kosten € 31.270. Het restant van € 84.730 is in 2017 niet ingezet zoals nader toegelicht binnen programma 5 thema 3. Deze gelden blijven vrij inzetbaar binnen de reserve.

Naar aanleiding van de jaarrekening 2016 (raad 3-7-2016) is besloten om het restant verhoogde middelen asielstroom € 27.580 en een extra bedrag van € 216.000 aan deze reserve toe te voegen. Bij de begroting 2017 is rekening gehouden met een onttrekking van € 100.000 ter afdekking van het tekort BUIG.

Naar aanleiding van de 2^e bestuursrapportage 2017 is een aanvullende onttrekking geraamd van € 195.000 ter afdekking van het geraamde resultaat op Participatie. Het werkelijk onttrokken resultaat op participatie bedraagt voor 2017 € 281.943.

Reserve onderhoud sportvelden (stand € 124.541)

Naar aanleiding van het raadsbesluit van 15 december 2008 is in 2009 uit de algemene reserve een voorziening gevormd. Op grond van de comptabiliteitsvoorschriften is deze in 2010 omgezet in een reserve.

Op 26 januari 2018 heeft de raad besloten om de privatisering van de buitensportvelden te verlengen. Derhalve dient deze reserve in stand te worden houden voor de eventuele gevolgen van herijking en om nieuwe wensen te kunnen faciliteren.

Reserve kwaliteitsimpuls personeel (stand € 281.854)

Als onderdeel van de bestemming van het rekeningresultaat 2014 is besloten deze reserve te vormen voor organisatieontwikkeling en daarmee begeleiden en ontwikkelen van personeel en voor het oplossen van eventuele fricties.

In het college van 28 maart is besloten € 55.000 te claimen voor de organisatieontwikkeling Heeze-Leende.

De kosten over 2017 bedragen € 90.410.

Reserve HNG (stand 180.339)

De jaarlijkse annuïteit ontvangst uit de depotbelegging uit hoofde van de verkoop aandelen HNG werd als dividenduitkering via de exploitatie verantwoord. In 2014 heeft de accountant voorgeschreven dat voor de resterende periode deze depotbelegging als vordering onder de Financiële Vaste Activa moest worden gepresenteerd. Bij de bestemming van het rekeningresultaat 2014 is besloten om met dit eenmalig administratief voordeel een bestemmingsreserve te vormen. De reserve wordt jaarlijks voor +/- € 60.000 aangewend, zodat de gehele operatie resultaat neutraal is.

Voorzieningen

Voorziening riolering (stand € 2.231.871)

In de raadsvergadering van 7-9-2015 is het Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP) vastgesteld. In dit plan wordt de invulling voor de zorgtaken rondom afval-, hemel- en grondwater genoemd.

De stortingen bedroegen in 2017 € 780.227 gebaseerd op het vGRP.

De volgende onttrekkingen hebben in 2017 plaatsgevonden:

- € 2.589 restant rioolrenovatie/afkoppelen Emmerikstraat/Oude Stationsstraat te Heeze;
- € 9.980 drukriolering elektromechanisch 2015;
- € 31.630 Spoorlaan/Schoolstraat 2016

Voorziening onderhoud wegen (stand € 304.944)

De storting in de voorziening bedraagt voor 2017 € 541.907 en dient om de kosten van onderhoud wegen en bruggen te egaliseren.

In 2017 hebben o.a. de volgende onttrekkingen plaatsgevonden:

- € 30.204 asfalt- en elementenonderhoudsprogramma 2016(B&W 28-6-2016);
- € 20.527 kleine ergernissen 2016(B&W 28-6-2016);
- € 33.372 civieltechnische kunstwerken 2016(11-10-2016).
- € 330.610 Asfalt- en elementenonderhoudsprogramma 2017(overeenkomst asfaltonderhoud 2016-2019)(B&W 23-5-2017)
- € 99.999 Kleine ergernissen 2017(overeenkomst elementenonderhoud 2014-2017)(B&W 23-5-2017)

Verder is er in 2017 ten laste van deze voorziening voor € 10.000 een nieuwe voorziening civiele kunstwerken gevormd.

Voorziening civiele kunstwerken (stand € 10.000)

In de raad van 9 oktober 2017 is het beleidsplan civiele kunstwerken 2018-2022 vastgesteld.

Om transparanter te kunnen werken is de voorziening wegen en bruggen gesplitst in een voorziening wegen en een voorziening bruggen.

Voorziening parkeerfonds (stand € 1.241)

Op grond van de bouwverordening dient een ontwikkelaar voldoende openbare parkeervoorzieningen op eigen terrein te realiseren. Omdat hier niet volledig in kan worden voorzien is in 2008 een parkeervereenkomst met de gemeente gesloten. De gemeente verplicht zich tegen ontvangst van een overeengekomen bedrag binnen tien jaar een parkeerplaats te realiseren. Voldoet de gemeente hier niet aan is de ontwikkelaar gerechtigd een vooraf vastgesteld gedeelte van dit bedrag van de gemeente terug te vorderen. De gemeente heeft in 2009 een parkeervisie laten opstellen. In 2015 en 2016 hebben er geen onttrekkingen plaatsgevonden.

Voorziening gemeentelijke accommodaties / gebouwen (stand € 1.524.931)

Het betreft hier een voorziening voor groot onderhoud aan de gemeentelijke accommodaties en gebouwen. Via de exploitatiebegroting vinden ten laste van de betreffende accommodaties/gebouwen jaarlijks stortingen in de voorziening plaats. De uitgaven voor groot onderhoud worden ten laste van de voorziening gebracht.

De storting in de voorziening bedraagt voor 2017 € 250.000

De volgende onttrekkingen zijn er in 2017 geweest:

- € 4.182 diverse kosten
- € 11.381 gemeentehuis
- € 6.841 werf
- € 1.291 sportcentrum Pompenmaker
- € 4.027 gymnastieklokaal Spoorlaan
- € 3.406 gymnastieklokaal Strabrecht
- € 3.865 gymnastieklokaal Marijkeplein
- € 3.365 gymnastieklokaal 't Bruukske
- € 88.524 gemeenschapscentrum Valentijn

Voorziening afwikkeling schade hagelstorm (stand € 239.950)

In verband met de ontstane hagelschade door de storm in 2016 hebben we in 2017 een uitkering van de verzekering ontvangen. Logischerwijs zijn nog niet alle herstelwerkzaamheden uitgevoerd De wet -en

regelgeving zijnde het besluit begroting -en verantwoording (BBV) schrijft voor dat voor van derden verkregen gelden met een specifieke bestemming een voorziening gevormd dient te worden, (artikel 44 lid 2 BBV). Het college heeft op 23 januari ingestemd met het vormen van deze verplichte voorziening.

Voorziening renovatie hockeyvelden (stand € 107.964)

De gemeente Heeze-Leende is verantwoordelijk voor onderhoud en renovatie van de hockeyvelden. Hiervoor worden met ingang van 2010 bedragen in deze voorziening gestort, zo ook in 2017, nl. € 32.848.

Voorziening molen Sint Victor (stand € 49.971)

In 2007 gevormd voor onderhoud aan de molen Sint Victor. In 2017 is er € 4.500 BRIM subsidie ontvangen en € 2.722 aan kosten onttrokken.

Voorziening AED's (stand € 13.510)

Uit ontvangen bedragen is de voorziening AED's gevormd. Ten laste van deze voorziening kunnen onder andere kosten voor onderhoud AED's worden gebracht. Vanaf 2014 is besloten niet meer in de voorziening te storten.

Voorziening frictiekosten Rick (stand € 20.454)

Deze voorziening van € 40.000 (B&W 9-7-2013) is gevormd voor het opvangen van de frictiekosten van Regionaal Instituut Cultuur en Kunsteducatie (RICK). Op grond van de gedeeltelijke uittreding uit het convenant in 2013 zijn we verplicht frictiekosten te betalen. Volgens het convenant is dat 75%, 50% en 25% per jaar gedurende drie jaren, van het verschil in subsidie voor en na de gedeeltelijke uittreding. Echter het RICK claimt nog steeds recht te hebben op frictiekosten. Het college heeft besloten dat bestuurlijk opnieuw overleg plaats dient te vinden met het RICK, daar zij zich wenst te houden aan de eerdere afspraken. We houden de voorziening in stand tot het moment dat er een definitieve afwikkeling is.

verklaard.

Voorziening pensioen wethouders (stand € 483.368)

Voor de pensioenopbouw van bestuurders is de laatste jaren een verzekering afgesloten. Voor de bestuurders waarvoor geen (volledige) verzekering kan worden afgesloten is deze voorziening gevormd. Op grond van de BBV voorschriften heeft er op basis van actuariële berekeningen naar de stand ultimo 2017 een onttrekking van € 113.392 plaatsgevonden.

Voorziening wachtgeld wethouders (stand € 19.310)

De gemeente heeft ultimo 2016 nog een wachtgeldverplichting die doorloopt tot april 2018. Hiervoor is een voorziening getroffen van € 82.000. In 2017 is er € 63.465 aan deze reserve onttrokken.

Voorziening dubieuze debiteuren (stand € 170.977)

De voorziening is bedoeld om het risico van mogelijke incourantheid van vorderingen op te vangen. Jaarlijks wordt de risico's ingeschat en aan de hand hiervan de noodzakelijke hoogte van de voorziening bepaald. In 2017 heeft er een onttrekking van € 32.236 plaatsgevonden en daarmee is de voorziening nog van voldoende niveau.

Voorziening dubieuze debiteuren W&I (stand € 72.723)

Bij de overstap van het kasstelsel op het baten en lasten stelsel door Werk & Inkomen (zoals al gebruikelijk voor alle overige onderdelen van de gemeenten) is besloten een afzonderlijke voorziening te vormen voor de dubieuze debiteuren W&I.

In 2017 heeft er een mutatie van € 11.063 plaatsgevonden.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Foederer

Member Crowe Horwath International

Beukenlaan 60, 5651 CD Eindhoven
Postbus 519, 5600 AM Eindhoven
Tel. +31 (0)40 264 96 10
www.foederer.nl
eindhoven@crowefoederer.nl

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de raad van de gemeente Heeze-Leende

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2017

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2017 van de gemeente Heeze-Leende te Heeze gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2017 als van de activa en passiva van de gemeente Heeze-Leende op 31 december 2017 in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV);
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties over 2017 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder gemeentelijke verordeningen, zoals opgenomen in het normenkader welke door de raad is vastgesteld.

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2017;
- het overzicht van baten en lasten over 2017;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen; en
- bijlage 7: SiSa verantwoordingsinformatie.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het controleprotocol dat is vastgesteld door de raad en het Controleprotocol Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) 2017 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van gemeente Heeze-Leende zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 336.550 waarbij de bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado. Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de toleranties gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2017.

Wij zijn met de raad overeengekomen dat wij aan de raad tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 33.655 rapporteren, alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve of WNT- redenen relevant zijn.

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:

- voorwoord
- het jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen; en
- de overige bijlagen (niet zijnde SiSa)

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van het BBV vereist is.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Gemeentewet en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening**Verantwoordelijkheden van het college van burgemeester en wethouders voor de jaarrekening**

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het college van burgemeester en wethouders is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder gemeentelijke verordeningen, zoals opgenomen in het normenkader, welke door de raad is vastgesteld.

In dit kader is het college van burgemeester en wethouders verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van burgemeester en wethouders noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

De raad is als kaderstellend en controlerend orgaan op grond van de Gemeentewet verantwoordelijk voor het uitvoeren van toezicht op het proces van de financiële verslaggeving van de gemeente.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, controleprotocol dat is vastgesteld door de raad, het controleprotocol WNT 2017, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente Heeze-Leende;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de het college van burgemeester en wethouders en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de raad onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Eindhoven, 11 juni 2018

Crowe Horwath Foederer B.V.

w.g.

drs. R. Meusen RA

Bijlagen

1. Begrippenlijst

Deze begrippenlijst geeft voor een aantal begrippen, mede in relatie tot de nieuwe begrotingsopzet en het duale systeem, een omschrijving.

Balans:

Onderdeel van de jaarrekening. De balans geeft een overzicht van de bezittingen, vreemd en eigen vermogen (activa en passiva) van de gemeente.

Baten en lasten (stelsel van):

Een begrotingssysteem van baten en lasten houdt in dat alle ontvangsten en uitgaven worden toegerekend aan het begrotingsjaar waarop zij betrekking hebben.

Begroting:

Een begroting geeft aan welke beleidsvoornemens de gemeente heeft, hoeveel middelen daarmee zijn gemoeid en uit welke bronnen die middelen afkomstig zijn. Het BBV onderscheidt de beleidsbegroting en de financiële begroting.

Beleidsbegroting:

De beleidsbegroting gaat volgens het BBV met name in op de (doelstellingen van de) programma's en via de zogenoemde paragrafen op belangrijke onderdelen van het beheer. De beleidsbegroting bestaat uit:

- het programmaplan
- de paragrafen

Besluit Begroting en Verantwoording (BBV):

Het BBV is een bij Koninklijk Besluit uitgevaardigde voorschriften voor de inrichting van begroting en de jaarrekening en het jaarverslag van de gemeente. Deze is ingegaan in het begrotingsjaar 2004 en is de opvolger van het besluit comptabiliteitsvoorschriften 1995.

Bestuurlijk belang:

Een bestuurlijk belang heeft een gemeente wanneer ze een zetel heeft in het bestuur van een derde rechtspersoon of als ze stemrecht heeft.

Categoriale indeling:

Een categoriale indeling is een indeling van baten en lasten naar soorten zoals salarissen, rente en belastingen. Het BBV stelt verplicht dat gemeenten de begroting converteren naar categorieën in een apart document. Dit document wordt naar de toezichthouder en CBS gezonden.

Collegeprogramma:

Het college geeft in een collegeprogramma de inhoudelijke invulling van belangrijke onderwerpen die in de zittingsperiode tot uitvoering moeten komen. Het gaat als regel om onderwerpen die naar het oordeel van het college politiek relevant zijn. In een dualistisch stelsel ligt het in de lijn dat de wethouders het collegeprogramma ondertekenen en dat de fractieleiders van de coalitiepartijen niet (mede) ondertekenen.

Dualisme:

Een dualistisch stelsel kenmerkt zich doordat de posities en bevoegdheden ontvlecht zijn. De raad richt zich primair op de kaderstellende en controlerende functie, het college op de uitvoerende functie. De wethouders zijn geen lid van de raad.

Financieel belang:

Een financieel belang heeft een gemeente indien de middelen die deze ter beschikking stelt verloren gaan in geval van faillissement van de verbonden partij (een derde rechtspersoon) en / of als financiële problemen bij de verbonden partij verhaald kunnen worden op de gemeente.

Financiële begroting:

De financiële begroting gaat volgens het BBV met name in op de budgettaire aspecten en op de financiële gevolgen van de beleidsbegroting. De financiële begroting bestaat uit:

- het overzicht van de baten en de lasten en toelichting

- de uiteenzetting van de financiële positie en toelichting
- de bijlage met het overzicht van de geraamde baten en lasten per taakveld

Financiële positie:

Onderdeel van de financiële begroting, tevens de tegenhanger van de balans. De financiële positie van een gemeente geeft de grootte en samenstelling van het vermogen in relatie tot de baten en lasten.

Jaarrekening:

De jaarrekening is de tegenhanger van de financiële begroting; de jaarrekening gaat in op de realisaties van het afgelopen begrotingsjaar. De jaarrekening is een onderdeel van de jaarstukken en bestaat uit:

- het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening (voorheen programmarekening) en toelichting
- de balans en toelichting
- de bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen (SiSa)
- een bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.

Jaarstukken:

De jaarstukken zijn onderverdeeld in het jaarverslag en de jaarrekening en is de tegenhanger van de begroting.

Jaarverslag:

Het jaarverslag is de tegenhanger van de beleidsbegroting en gaat met name in op de uitkomsten van de programma's over het afgelopen begrotingsjaar. Het jaarverslag is een onderdeel van de jaarstukken en bestaat uit:

- de programmaverantwoording
- de paragrafen

Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening (voorheen programmarekening):

Onderdeel van de financiële begroting en van de jaarrekening dat een overzicht geeft van alle baten en lasten die in de programma's zijn opgenomen.

Paragrafen:

Een paragraaf geeft volgens het BBV een dwarsdoorsnede van de begroting op financiële aspecten. Het gaat dan om de beleidslijnen van beheersmatige aspecten die belangrijk zijn, financieel, politiek of anderszins. De paragrafen zijn onderdeel van zowel de beleidsbegroting als het jaarverslag.

Product:

Een product van een productenraming of productenrealisatie kan omschreven worden als het resultaat van samenhangend handelen, meetbaar gemaakt in de tijd, geld en kwaliteit. Een product wordt in de handreiking ruim geïnterpreteerd. Het kan zijn: een voorziening, een dienst, een goed of een activiteit. Een kern is dat er taakstellende afspraken aan verbonden kunnen worden. Een product omvat zoveel mogelijke kwantitatieve normen voor zowel financiële als niet-financiële prestatie-indicatoren.

Programma:

Een samenhangende verzameling van producten, activiteiten en geldmiddelen gericht op het bereiken van vooraf bepaalde maatschappelijke effecten, waaraan idealiter indicatoren gekoppeld kunnen worden.

Programmaplan:

Het programmaplan behandelt per programma expliciet de maatschappelijke effecten en de wijze waarop er naar gestreefd zal worden die effecten te verwezenlijken. Dit wordt gedaan aan de hand van de volgende drie vragen: Wat willen we? Wat gaan we ervoor doen? Wat gaat het kosten?

Programmaverantwoording:

Onderdeel van het jaarverslag. In de programmaverantwoording wordt per programma expliciet ingegaan op de beoogde maatschappelijke effecten en de wijze waarop getracht is deze effecten te verwezenlijken. De vragen: Wat wilden we? Wat hebben we ervoor gedaan? En wat heeft het gekost? Zijn de centrale vragen die in dit deel beantwoord worden.

Raadsprogramma:

De raad geeft in een raadsprogramma een agendering van de onderwerpen die in de raadsperiode aan de orde moeten komen. Het gaat als regel met name om de onderwerpen die in de visie van de raad politiek relevant zijn. Het raadsprogramma is de basis voor de planning en control van de raad. In een dualistisch stelsel kunnen alle raadsfracties een raadsprogramma ondertekenen.

Taakveld:

Een taakveld is een eenheid waarin de begroting en jaarstukken worden onderverdeeld volgens het BBV. Er zijn 53 taakvelden. Het BBV laat de indeling van de begroting aan de gemeente vrij, maar stelt verplicht dat gemeenten de begroting converteren naar taakveldenfuncties in een aparte bijlage. Dit document wordt naar de toezichthouder en CBS gezonden.

Verbonden partij:

Een verbonden partij is een derde rechtspersoon waarbij de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft.

Vernieuwingsimpuls:

De vernieuwingsimpuls biedt ondersteuning aan gemeenten die zich goed willen voorbereiden op de invoering van het dualistische bestuursmodel, dat bij de raadsverkiezingen in 2002 zijn intrede heeft gedaan.

Weerstandscapaciteit:

De weerstandscapaciteit is het geheel van geldmiddelen (zoals de algemene reserve) waaruit tegenvallers eventueel bekostigd kunnen worden, zonder dat de begroting en het beleid (direct) aangepast behoeven te worden.

Weerstandscapaciteit, incidenteel:

Het vermogen om calamiteiten en andere eenmalige tegenvallers op te kunnen vangen zonder dat dit invloed heeft op de hoogte van de voorzieningenniveaus van de programma's.

Weerstandscapaciteit, structureel:

Hiermee worden de middelen bedoeld die permanent ingezet kunnen worden om tegenvallers in de lopende exploitatie op te vangen, zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van de programma's.

Weerstandsvermogen:

Het weerstandsvermogen is de weerstandscapaciteit in relatie tot de risico's.

2. Overzicht gerealiseerde baten en lasten per taakveld

Programma's / Taakvelden	Totaal		1. Funda- ment		2. Opgroeien		3. Meedoen		4. Wonen		5. Werken		6. Duur- zaamheid		7. Finan- ciën	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
0. Bestuur en ondersteuning																
0.1 Bestuur	1.196	113	1.196	113												
0.2 Burgerzaken	541	353	541	353												
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	43	0									43					
0.4 Overhead	5.644	86												5.644	86	
0.5 Treasury	-135	71												-135	71	
0.61 OZB w oningen	28	2.424												28	2.424	
0.62 OZB niet-w oningen	0	1.115													1.115	
0.63 Parkeerbelasting	0	0														
0.64 Belastingen overig	12	24												12	24	
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	0	17.725													17.725	
0.8 Overige baten en lasten	-20	0	-20	0												
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	12	0												12	0	
0.10 Mutaties reserves	1.216	1.917	65	118	237	0	7	99	728	322	31	402	100	135	47	841
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	522	0	522													
1. Veiligheid																
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	897	41	897	41												
1.2 Openbare orde en veiligheid	212	6	212	6												
2. Verkeer, vervoer en waterstaat																
2.1 Verkeer en vervoer	1.787	58							1.787	58						
2.2 Parkeren	0	0														
2.3 Recreatieve havens	0	0														
2.4 Economische havens en waterwegen	83	0							83	0						
2.5 Openbaar vervoer	-5	0							-5	0						
3. Economie	0	0														
3.1 Economische ontwikkeling	79	0									79	0				
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	433	433									433	433				
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	207	252									207	252				
3.4 Economische promotie	212	239									212	239				
4. Onderwijs																
4.1 Openbaar basisonderwijs																
4.2 Onderw ijs huisvesting	905	106			905	106										
4.3 Onderw ijs beleid en leerlingzaken	487	159			322	124	163	35			2	0				
5. Sport, cultuur en recreatie																
5.1 Sportbeleid en activering	22	1					22	1								
5.2 Sportaccommodaties	919	115					919	115								
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	127	0					127	0								
5.4 Musea	62	0					62	0								
5.5 Cultureel erfgoed	68	2					68	2								
5.6 Media	244	0					243	0			1	0				
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	886	34					46	0			796	0	44	34		
6. Sociaal domein																
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	1.530	71			661	4	869	67								
6.2 Wijkteams	603	0			98	0	505	0								
6.3 Inkomensregelingen	2.707	1.800									2.707	1.800				
6.4 Begeleide participatie	1.150	0									1.150	0				
6.5 Arbeidsparticipatie	153	0									153	0				
6.6 Maatw erkvoorzieningen (WMO)	376	4					376	4								
6.71 Maatw erkdiensverlening 18+	1.675	84					1.670	84			5	0				
6.72 Maatw erkdiensverlening 18-	1.758	11			1.758	11										
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	0	0														
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	271	0			271	0										
7. Volksgezondheid en milieu																
7.1 Volksgezondheid	454	0			176	0	277	0								
7.2 Riolering	1.413	1.904											1.413	1.904		
7.3 Afval	931	1.174											931	1.174		
7.4 Milieubeheer	395	218											395	218		
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	11	5	11	5												
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing																
8.1 Ruimtelijke Ordening	369	103							165	24			204	79		
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijven terreinen)	1.403	1.403							1.403	1.403						
8.3 Wonen en bouw en	681	515							681	515						
	0	0														
Totaal	32.564	32.565	3.425	636	4.428	246	5.356	406	4.842	2.322	5.819	3.127	3.087	3.544	5.608	22.285

3. Overzicht reserves en voorzieningen

	Boekw aarde 31-12-2016	Resultaat- bestemming 2016 en herrubricering	Boekw aarde Mutaties 1-1-2017	Vermeerderingen				Verminderingen				
				toevoegingen		aanw endingen		aanw endingen		aanw endingen		
				ten laste van andere reserves voorzieningen	ten laste van de exploitatie	ten gunste van andere reserves voorzieningen	ten gunste van de exploitatie	aanw endingen ter opvang van kapitaallasten	aanw endingen overige			
P111 Algemene reserve												
Algemene reserve	3.561.540	630.553	4.192.092		46.795		944.289					3.294.598
P112 Bestemmingsreserves tarieven												
Bestemmingsreserves tariefschommelingen												0
Subtotaal	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
P112 Bestemmingsreserves												
Reserve kapitaallasten Nieuwendijk 9	0				350.000							350.000
Reserve kapitaallasten bruggen Oude Dijk/Strijperdijk	0				150.000							150.000
Reserve bovenw ijkse voorzieningen	1.109.087		1.109.087				179.682					929.405
Reserve totaaloplossing verkeersproblematiek	3.382.234	75.000	3.457.234				50.000					3.407.234
Reserve mobiliteitsplan buiten egen	0				133.311		22.556					110.755
Reserve onderzoek betr oplossing verkeersproblematiek	0	50.000	50.000									50.000
Reserve verharding en verlichting Kloosterv	0	100.000	100.000									100.000
Reserve streekontw .(reconstructie) buitengebied	253.585	-25.000	228.585		100.000		104.000					224.585
Reserve Strijperpad	0	25.000	25.000									25.000
Reserve kapitaallasten fietspad de Plaetse/Boschlaan	0				95.000							95.000
Reserve herziening bestemmingsplan buitengeb.	2.795		2.795				2.795					0
Reserve gemeentelijke monumenten	140.502		140.502		7.344		8.889					138.957
Reserve nieuw bouw en ren. Schoolgebouwen	220.070		220.070									220.070
Reserve centrumplan Leende	2.111.712		2.111.712		236.652		89.854					2.258.510
Reserve digitalisering milieu/bouw vergunningen	70.467		70.467				10.177					60.290
Reserve dorpshuis Heeze	337.651		337.651									337.651
Reserve projecten duurzaamheid	0	50.000	50.000				16.102					33.898
Reserve Groen/blauw e diensten	25.217		25.217				12.283					12.934
Reserve Abdk project w egen	7.329		7.329									7.329
Reserve HSLnet aanleg glasvezel buitengebied	273.315		273.315									273.315
Reserve klein materieel openbare w erken	328.829		328.829		65.000		0	27.407				366.422
Reserve textielinzameling Sympany	0	24.400	24.400		31.437		16.850					38.987
Reserve Sociaal Domein	568.730	243.580	812.310				281.943					530.367
Reserve onderhoud sportvelden	124.541		124.541									124.541
Reserve kw alletsimpuls personeel	372.264		372.264				90.410					281.854
Reserve HNG	240.000		240.000				59.661					180.339
Subtotaal	9.568.327	542.980	10.111.307		1.168.744		945.201	27.407				10.307.443
P114 Saldo van de rekening na bestemming												
Saldo rekening baten en lasten	1.173.533	-1.173.533	0		523.095		0					523.095
Subtotaal	1.173.533	-1.173.533	0	0	523.095	0	0	0	0	0	0	523.095
Totaal	14.303.399	0	14.303.399	0	1.738.634	0	1.889.490	27.407	0	0	0	14.125.136

	Boekw aarde 31-12-2016	Resultaat- bestemming 2016 en herrubricering	Boekw aarde Mutaties 1-1-2017	Vermeerderingen		Verminderingen					
				stortingen		onttrekkingen		onttrekkingen			
				ten laste van andere reserves /voorzieningen	ten laste van de exploitatie	ten gunste van andere reserves /voorzieningen	ten gunste van de exploitatie	ten gunste van balansposten vaste activa	onttrekkingen rechtstreeks ten laste van voorziening		
P12 Voorzieningen											
Voorziening riolering	1.495.843		1.495.843		780.227			44.199			2.231.871
Voorziening onderhoud w egen	287.748		287.748		541.907	10.000		514.711			304.943
Voorziening onderhoud bruggen	0			10.000							10.000
Voorziening parkeerfonds	1.241		1.241								1.241
Voorziening gemeentelijke accommodaties	1.407.930		1.407.930		250.000					133.000	1.524.931
Voorziening afw ikkeling schade hagelstorm	0				410.618					170.668	239.950
Voorziening renovatie hockeyvelden	75.116		75.116		32.848						107.964
Voorziening molen St. Victor	48.193		48.193		4.500					2.722	49.971
Voorziening AED's	13.510		13.510								13.510
Voorziening frictiekosten Rick	20.454		20.454								20.454
Voorziening pensioen w ethouders	596.760		596.760				113.392				483.368
Voorziening w achtgeld w ethouders	82.000		82.000		775		63.465				19.310
Subtotaal	4.028.795	0	4.028.795	10.000	2.020.876	10.000	176.857	558.911	306.389		5.007.513
A1331 Overige langlopende leningen											
Voorziening ov langlopende leningen	0		0								0
Subtotaal	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
A224 Overige vorderingen											
Voorziening dubieuze debiteuren	203.214		203.214		-20.090		12.147				170.977
Voorziening dubieuze debiteuren W&I	83.786		83.786		-11.063						72.723
Subtotaal	287.000	0	287.000	0	-31.153	0	12.147	0	0	0	243.700
Totaal	4.315.795	0	4.315.795	10.000	1.989.723	10.000	189.004	558.911	306.389	0	5.251.213

4. Staat van opgenomen langlopende geldleningen

Rekening 2017			Datum en nr. besluit van		O, S of R	Jaar van de (laatste) aflossing	Rente-percentage	Restantbedrag van de geldlening of het voorschot aan het begin van het dienstjaar	Bedrag van de in de loop van het dienstjaar op te nemen/ opgenomen geldleningen of voorschotten	Bedrag van		Restantbedrag van de geldlening of het voorschot aan het einde van het dienstjaar
Nr.*	leningnr	Oorspronkelijk bedrag van de geldlening of het voorschot	raad	goedkeuring						de rente of het rente-bestanddeel	de aflossing of het aflossingsbestanddeel	
4a	40.0086461.00	1.361.340,65	10-03-1997	-	S	2022	4,36	326.721,68	0,00	12.462,81	54.453,63	272.268,05
5a	40.0087733.00	1.361.340,65	26-01-1998	-	S	2023	4,61	381.175,31	0,00	15.240,68	54.453,63	326.721,68
6a	40.0087960.00	907.560,43	26-01-1998	-	S	2023	4,61	254.116,87	0,00	10.449,32	36.302,42	217.814,45
	10022777	4.000.000,00	02-07-2003	-	S	2028	4,435	1.920.000,00	0,00	81.594,28	160.000,00	1.760.000,00
	40.0099515.00	2.500.000,00	28-09-2004	-	S	2029	4,37	1.300.000,00	0,00	55.708,52	100.000,00	1.200.000,00
	40.105818	2.500.000,00	08-09-2010	-	S	2035	3,64	1.900.000,00	0,00	68.013,15	100.000,00	1.800.000,00
	40.107569	5.000.000,00	15-6-2012	-	S	2037	3,225	4.200.000,00	0,00	131.915,75	200.000,00	4.000.000,00
	40.108712	4.000.000,00	18-11-2013	-	S	2023	1,89	2.800.000,00	0,00	52.008,65	400.000,00	2.400.000,00
	40.109395	3.000.000,00	30-10-2014	-	S	2024	1,025	2.400.000,00	0,00	24.069,24	300.000,00	2.100.000,00
		24.630.241,73	Subtotaal					15.482.013,86	0,00	451.462,40	1.405.209,68	14.076.804,18
			Woningbouw									
8a	40.0070463.00	1.370.870,03	09-07-1987	24-07-1987	S	2033	3,27	872.456,17	0,00	28.529,32	39.184,92	833.271,25
12a	40.0070450.00	2.026.128,66	01-07-2002		S	2031	4,66	1.283.832,65	0,00	59.826,60	61.034,56	1.222.798,09
		3.396.998,69						2.156.288,82	0,00	88.355,92	100.219,48	2.056.069,34
			HSLnet									
	66274	1.300.000,00	12-12-2016		S	2032	1,4	0,00	1.300.000,00	13.612,61	0,00	1.300.000,00
	40.111052	3.900.000,00	12-12-2016		S	2032	1,05	0,00	3.900.000,00	30.200,63	195.000,00	3.705.000,00
		5.200.000,00						0,00	5.200.000,00	43.813,24	195.000,00	5.005.000,00
			Cpl Leende									
	1-29498	8.875.000,00	03-07-2017	-	S	2059	1,938	0,00	8.875.000,00	35.597,58	0,00	8.875.000,00
		42.102.240,42	Totaal					17.638.302,68	14.075.000,00	619.229,14	1.700.429,16	30.012.873,52

5. Staat van kapitaalverstrekkingen

Nummer	Oorspronkelijk bedrag van de geldlening	Vermeer- deringen	Vermi- deringen	Oorspronkelijk bedrag begin dienstjaar	Aflossing van de dienstjaar	Geïnvesteed bedrag begin dienstjaar	Geïnvesteed bedrag einde dienstjaar	Rente %	Rente- bedrag	Rente en Aflossing
<u>woCom</u>										
70463	1.370.870,03	0,00	0,00	1.370.870,03	39.184,92	872.456,17	833.271,25	3,27	28.529,32	67.714,24
70450	2.026.128,66	0,00	0,00	2.026.128,66	61.034,56	1.283.832,65	1.222.798,09	4,66	59.826,60	120.861,16
	<u>3.396.998,69</u>	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>	<u>3.396.998,69</u>	<u>100.219,48</u>	<u>2.156.288,82</u>	<u>2.056.069,34</u>		<u>88.355,92</u>	<u>188.575,40</u>
<u>St HSLnet</u>										
voorfin	0,00	475.942,73	0,00	0,00	0,00	0,00	475.942,73	1,00	0,00	0,00
66274	0,00	1.300.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1.300.000,00	1,00	15.600,00	15.600,00
111052	0,00	3.900.000,00	0,00	0,00	195.000,00	0,00	3.705.000,00	1,00	31.639,00	226.639,00
	<u>0,00</u>	<u>5.675.942,73</u>	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>	<u>195.000,00</u>	<u>0,00</u>	<u>5.480.942,73</u>		<u>47.239,00</u>	<u>242.239,00</u>
	<u>3.396.998,69</u>	<u>5.675.942,73</u>	<u>0,00</u>	<u>3.396.998,69</u>	<u>295.219,48</u>	<u>2.156.288,82</u>	<u>7.537.012,07</u>	<u>0,00</u>	<u>135.594,92</u>	<u>430.814,40</u>

6. Staat van gewaarborgde geldleningen en gegarandeerde faciliteiten

Gegarandeerde geldleningen

Nummer geldlening geldgever	Naam van de financieringsinstelling	Garantie Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW)	WSW nr	Percentage dekking gemeente Heeze-Leende	Doel van de geldlening	Naam van de geldnemer	Stortingsdatum	Einddatum	Rente %	Oorspronkelijk bedrag van de geldlening	Restant bedrag eind van het dienstjaar
70450	gem H-L (doorverstrekt BNG)	ja	25833		woningbouw	woCom	1-9-1987	1-11-1931	4,66%	2.026.000	1.223.000
70463	gem H-L (doorverstrekt BNG)	ja	25834		woningbouw	woCom	1-9-1987	1-3-1933	3,27%	1.371.000	833.000
10.022.605	Nederlandse Waterschapsbank	Ja	34274		woningbouw	woCom	1-7-2003	2-7-2018	4,82 %	13.500.000	13.500.000
40.101.616	Bank Nederlandse Gemeenten	Ja	38150	50%	woningbouw	woCom	31-7-2008	31-7-1948	4,56 %	22.400.000	22.400.000
40.101.613	Bank Nederlandse Gemeenten	Ja	38153	50%	woningbouw	woCom	1-8-2007	1-8-1947	4,52 %	3.600.000	3.600.000
Onder aftrek van door de gemeente Heeze-Leende aangegane en 1 op 1 doorverstrekte leningen											
70450	gem H-L (doorverstrekt BNG)	ja	25833		woningbouw	woCom	1-9-1987	1-11-1931	0,05	2.026.000	1.223.000
70463	gem H-L (doorverstrekt BNG)	ja	25834		woningbouw	woCom	1-9-1987	1-3-1933	0,03	1.371.000	833.000
Totaal											
										81.056.000	

Gegarandeerde faciliteiten

Nummer geldlening geldgever	Naam van de financieringsinstelling	Direct gegarandeerde faciliteiten	Naam van de geldnemer	Datum tekening garantstelling	Einddatum	Trekking op akte van borgtocht in de vorm van	Getrokken eind van het dienstjaar
A013368	Bank Nederlandse Gemeenten	16.000.000	De Bulders Woningbouw C.V.	#####	1-1-2027	Rekening-Courant Vaste geldlening	0 0 0

7. SiSa verantwoordingsinformatie

OCW	D9	Onderwijsachterstanden beleid 2011-2018 (OAB) Besluit specifieke uitkeringen gemeentelijke onderwijsachterstanden beleid 2011-2017 Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en voegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)		
			<i>Aard controle R Indicatornummer: D9 / 01</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: D9 / 02</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: D9 / 03</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: D9 / 04</i>	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	
			€ 34.487	€ 0	€ 0	€ 13.316		
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten in (jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag		
			<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: D9 / 05</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: D9 / 06</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: D9 / 07</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: D9 / 08</i>		
			1					
IenW	E3	Subsidierегeling sanering verkeerslawaa Subsidierегeling sanering verkeerslawaa Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van rijksmiddelen	Overige bestedingen (jaar T)	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt	Correctie over besteding t/m jaar T	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijksmiddelen
			<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 01</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: E3 / 02</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: E3 / 03</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: E3 / 04</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: E3 / 05</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: E3 / 06</i>
			1 IenM/BSK-2014/259346	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			2 IenM/BSK-2014/259346	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			3 IenM/BSK-2017/69451	€ 0	€ 0	€ 0	€ 57.070	€ 0
			Kopie beschikingsnummer	Cumulatieve bestedingen ten laste van rijksmiddelen tot en met (jaar T)	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T)	Cumulatieve Kosten ProRail tot en met (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijksmiddelen	Correctie over besteding kosten ProRail t/m jaar T	Eindverantwoording Ja/Nee
			<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 10</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: E3 / 11</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 12</i>
			1 IenM/BSK-2014/259346	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
			2 IenM/BSK-2014/259346	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
			3 IenM/BSK-2017/69451	€ 16.245	€ 40.825	€ 0	€ 0	Ja

SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2017 Alle gemeenten verantwoord voor hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 01</i>	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 02</i>	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 03</i>	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 04</i>	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 05</i>	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 06</i>
			€ 1.742.933	€ 40.976	€ 131.927	€ 744	€ 31.463	€ 0
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 07</i>	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 08</i>	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 09</i>	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 10</i>	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 11</i>	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: G2 / 12</i>
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 48.625	€ 0	Ja
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2017 Besluit	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3 / 01</i>	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3 / 02</i>	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3 / 03</i>	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3 / 04</i>	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3 / 05</i>	Besteding (jaar T) Bob <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3 / 06</i>
			€ 0	€ 24.000	€ 3.243	€ 86.668	€ 8.128	€ 0
			Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3 / 07</i>	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3 / 08</i>	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: G3 / 09</i>			
	€ 0	€ 0	Ja					